

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 22 Σεπτεμβρίου 2024 • Έτος 16^ο • Αρ. φύλλου 839

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Οι εμμονές του Τατάρ συντηρούν το αδιέξοδο

Με τον Ερσίν Τατάρ στην ηγεσία της τ/κ κοινότητας δεν μπορεί να υπάρξει άρση του αδιεξόδου στο Κυπριακό. Η εμμονή του στα δύο κράτη δεν αφήνει περιθώριο αισιοδοξίας. Θέση που υιοθετούν έμπειροι παρατηρητές, οι οποίοι χαρακτηρίζουν καθοριστικό το 2025 για το Κυπριακό λόγω των εκλογών στα κατεχόμενα. Σελ. 7

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος δεν θα χαλάσει τη στιγμή.

NUROFEN EXPRESS

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΑ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΕΙΤΕ ΤΟΝ ΙΑΤΡΟ Η ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟ ΣΑΣ.

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ

Στην ίδια τροχιά Γερμανία-Κύπρος

Αισιοδοξία στη Λευκωσία προκαλεί η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου του Μούνστερ, στη Γερμανία, ότι κάποιες περιοχές της Συρίας μπορούν να θεωρηθούν ως «ασφαλείς», για επιστροφές και απελάσεις Σύρων. Η απόφαση ενισχύει τη θέση της Κύπρου στο μεταναστευτικό. Σελ. 9

ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

Οι στόχοι και οι σκόπελοι

Οι βουλευτές έχουν συμφωνήσει στο πλαίσιο που θα καταλήξουν και από αύριο Δευτέρα μπαίνουν στα βαθιά. Συγχρόνως ασκούνται πιέσεις στο Προεδρικό για να συνεργαστεί. Σελ. 10

Η επόμενη μέρα της κρίσης

Οι κινήσεις του Προέδρου για εκτόνωση της έντασης και η αναδιαμόρφωση του πολιτικού σκηνικού

Η επόμενη μέρα της παύσης του Οδυσσέα Μιχαηλίδη δημιουργεί αναπόφευκτα νέα δεδομένα και πολιτικές προεκτάσεις. Ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης ήδη βάλλεται για την απουσία του την ώρα της θεσμικής

κρίσης, ενώ οι δηλώσεις του Οδ. Μιχαηλίδη μετά την παύση του εγείρουν ερωτήματα για τα επόμενα βήματα που σχεδιάζει. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης σκέφτεται μία ανώδυνη λύση για την αντικατάστασή του

επιστρέφοντας από τη Νέα Υόρκη και μελετά το πολιτικό σκηνικό όπως αναδιαμορφώνεται μετά την κρίση. Όχι μόνο επειδή το ΑΚΕΛ βγαίνει στους δρόμους διαδηλώνοντας, ούτε επειδή το ΔΗΚΟ δεν

κρύβει τη δυσφορία του, αλλά και γιατί ένας νέος σχηματισμός διαρρέεται πως θα βρεθεί απέναντί του, με σύνθημα την πάταξη της διαφθοράς και με κύριο πρόσωπο τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Σελ. 4

■ Η άνοδος και η πτώση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη ■ Η δεύτερη ανάγνωση μίας παύσης Σελ. 5, 6

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Επιχείρηση γκριζα κάλπη

Μια παρατεταμένη περίοδος αβεβαιότητας μετά τις 5 Νοεμβρίου, με τη Χάρις νικήτρια και τον Τραμπ να αρνείται να αποδεχθεί την ήττα, αναπόφευκτα γεννάει φόβους για την προοπτική πολιτικής βίας. Αν πτηθεί και πάλι, με τους οπαδούς του πεπεισμένους ότι το αποτέλεσμα είναι προϊόν απάτης, οι συνθήκες ενισχύουν τα σενάρια μίας πιο τρομακτικής εκδοχής της εισβολής στο Καπιτώλιο. Σελ. 22

ΗΛΙΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Οι θεσμοί να κρατούν ψηλά τον πήχη ορθής συμπεριφοράς

Μήνυμα προς δικαστές και ανεξάρτητους αξιωματούχους ότι ο πήχης της συμπεριφοράς τους πρέπει να είναι στο ανώτατο επίπεδο, χαρακτηρίζει την απόφαση του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου για απόλυση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη, ο δικηγόρος Ηλίας Στεφάνου. Τονίζει ότι οδηγός μας πρέπει να είναι το Σύνταγμα και οι διαδικασίες που ορίζει. Σελ. 8

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ο κώδικας

Σε μία εποχή που η αμφισβήτηση των θεσμών αυξάνεται και η ισοπέδωση ενισχύεται, οι κίνδυνοι για την δημοκρατία είναι μεγάλοι. Θα πρέπει συνεπώς να γίνει αντιληπτό στα πρόσωπα που υπηρετούν θεσμούς πως αποτελούν πρότυπα, διαμορφώνουν αξίες και βρίσκονται σε ένα συνεχές χρέος απέναντι στον τόπο. Ο τόπος χρειάζεται θεσμούς άψογους που εργάζονται με γνώμονα τη διαφάνεια και για το κοινό καλό. Ένας κώδικας ευπρέπειας θα πρέπει να υπάρχει όσο τελούν το έργο τους. Μόνο έτσι θα επαναφέρουν την εμπιστοσύνη των πολιτών στους θεσμούς, θα ενισχύσουν την καλή υπηρεσία του τόπου και θα υπερασπιστούν το κράτος δικαίου.

ΚΟΚΚΙΝΑ ΔΑΝΕΙΑ ΤΩΝ SERVICERS

Πρόβλημα το ιδιωτικό χρέος των 21,2 δισ.

Στα 21,2 δισ. ευρώ ανέρχονται τα κόκκινα δάνεια, τα οποία έχουν στην κατοχή τους οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων. Το ποσό αυτό

είναι μία «βραδυφλεγής βόμβα», η οποία δυνατό να πέσει τις εταιρείες να μειώσουν τον όγκο των δανείων τους. Οικονομική Σελ. 4

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ «ΣΚΑΜΜΑΤΑ»

Ωδή στην κυπριακή αρχαιολογία

Μέσα από το ντοκιμαντέρ «Σκάμματα» του Τμήματος Αρχαιοτήτων ξεπιδάνε εικόνες της κυπριακής αρχαιολογίας πριν και μετά το 1974. Για το ντοκιμαντέρ μιλούν η έφορος Αρχαιοτήτων Ευτυχία Ζαχαρίου και η σκηνοθέτρια Δανάη Στυλιανού. Τέχνες, Σελ. 4

ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Προβληματισμός για τα νέα βιτρώ

Διαμάχη έχει ξεσπάσει στη Γαλλία για την αφαίρεση των βιτρώ του 19ου αιώνα. Επιθυμία του Εμανουέλ Μακρόν είναι η αντικατάστασή τους το 2026 από άλλα έργα σύγχρονης τέχνης συμπεριληπτικής (Woke) θεματολογίας. Τέχνες, Σελ. 1

Καλύτερη Ασφαλιστική Ζωής και για το 2024

eurolife

WORLD FINANCE

CHRONOMASTER SPORT

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ZENITH

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Οδυσσέως Οδύσσεια

Αγαπημένο μου ημερολόγιο, όταν ο ιστορικός του μέλλοντος διαβάσει αυτές τις σελίδες θα μάθει ότι την Τετάρτη 18 Σεπτεμβρίου του σωτηρίου έτους 2024, εδώ, στη δοκιμαζόμενη μας βραχονησίδα, γράφτηκε Ιστορία. Ένας λαϊκός ήρωας γεννήθηκε: Ο Οδυσσέας, ο Αρχηγός των Ανάρμοστων. Αν κρίνουμε άλλωστε από τα όσα ηρωικά γράφονται αυτές τις ημέρες, ο Άρης, ο Αρχηγός των Ατάκτων, ωχριά μπροστά του. Γιατί ενώ θα μπορούσε να είναι απλώς ένας ανεξάρτητος αξιωματικός, ο οποίος κάθε χρόνο παραδίδει στον Πρόεδρο την έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας και μετά μην τον είδατε, αυτός μετέτρεψε τη θητεία του σε ένα αληθινό έπος με συγγραφέα τον ίδιο.

Και εμπαθής και εμμονικός και ανεπαρκής; Αυτό δεν είναι σκεπτικό απόφασης κύριοι δικαστές αλλά ο λίβας που καίει τα σπαρτά! Ας μην απογοητεύονται πάντως οι πιστοί οπαδοί του Οδυσσέα. Τώρα ξεκινούν όλα! Για να το θέσω δε με τηλεοπτικούς όρους: Το παιχνίδι πλέον παίζεται αλλιώς. Τουτέστιν, η παύση αποτελεί μονάχα μια κορύφωση στην «Οδυσσέως Οδύσσεια» καθώς η πολιτική συνέχεια προβλέπεται συναρπαστική.

Δήλωσε ο Αρχηγός των Ανάρμοστων: «Νιώθω την υποχρέωση να υπηρετήσω την πατρίδα μου. Αυτό δεν σημαίνει κατ' ανάγκη εμπλοκή στην πολιτική αλλά είναι μια υποχρέωση η ενασχόληση με τα κοινά». «Αν δεν ασχοληθεί με την πολιτική, τι θα κάνει δηλαδή για να υπηρετήσει την πατρίδα; Νέα θητεία στον στρατό;» σάρκασε -και δικαίως- η Ευγενία η Καλαμαρού αγαπημένο μου ημερολόγιο.Remaining Time-0:00

Εκεί πάντως που νομίζαμε ότι έχουν λεχθεί όλα, με αξιωματινόμενιτες μάλιστα κορώνες (Ντροπή! Αηδία! Αίσχος!) η δημόσια επιστολή του πατέρα του Οδυσσέα Μιχαηλ-

Ένας παράλληλος σιωπηλός ζεν κόσμος: Ο κόσμος του Κώστα Καδή.

δη ανέβασε τον πήχη σε δυσθεώρητα ύψη. Απολαύστε υπεύθυνα: «Τρεις φορές η ελληνική ιστορία παρουσιάζει παραδείγματα αθών ανθρώπων που καταδικάστηκαν από άνομο συνέδριο. Πρώτη περίπτωση είναι στην αρχαιότητα ο Σωκράτης. Καταδικάστηκε σε θάνατο, διότι διέδιδε δήθεν καινά δαιμόνια. Δεύτερη περίπτωση είναι η περίπτωση του Χριστού. Καταδικάστηκε σε θάνατο διότι τον ζήτησαν. Προς τούτο δημιουργήθηκε άνομο συνέδριο, που αναζητούσε μάρτυρες για να τον καταδικάσουν. Τρίτη περίπτωση, είναι η υπόθεση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη, του γιου μου». Δεν τα ζούμε αυτά μνά μου!

Για όσους διερωτώνται εάν υπάρ-

χει απαξιωτικός χαρακτηρισμός που δεν περιλαμβάνεται στην απόφαση-κόλαφο του Ανωτάτου η απάντηση είναι, ναι, υπάρχει. Και μάλιστα τόσο ευφάνταστος που μόνο το βρετανικό φλέγμα μπορούσε να συλλάβει. «Προκλητική αναισθησία». Ιδού δείγμα γραφής από το διδακτικό ρεπορτάζ για το σκάνδαλο διαφθοράς που ξέσπασε στη Μεγάλη Βρετανία: «Η Βικτόρια Στάρμερ κατηγορείται για προκλητική αναισθησία αφού φόρεσε ένα πουά φόρεμα, το οποίο φέρεται να έλαβε δωρεάν, στην Εβδομάδα Μόδας του Λονδίνου, ενώ αποκαλύφθηκε ότι η σύζυγος του πρωθυπουργού έλαβε ρούχα υψηλής ποιότητας από τον δωρητή των Εργατικών Λόρδο Ουαχίντ Άλι».

Ενώ γίνεται γενικώς το σύστριγγλο -από τους κοινωνικούς κλυδωνισμούς που έφερε η κατάρρευση του Οδυσσέα, μέχρι την προκλητική αναισθησία της κοκέτας συζύγου του Βρετανού πρωθυπουργού- η παρηγορητική σκέψη της ημέρας είναι πως υπάρχει κι ένας παράλληλος κόσμος. Ένας σιωπηλός ζεν κόσμος: Ο κόσμος του Κώστα Καδή. Ο οποίος διορίστηκε από την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν Επίτροπος Ωκεανών (sic) και Αλιείας, δίνοντας στο αδυσώπητο Χ (Twitter) τροφή για μεγάλη καζούρα. Τι «μας κλαίνει οι ρέγγες», τι «πιάσαμε λαβράκι», τι «μας ψήνουν το ψάρι στα χέιλη» και τι «τηρούμε σιγήν ικθύος» δεν γράφτηκε. Κορυφαία στον Χορό του δράματος ήταν η καθεστωτική

Ρενέ Κυπαρίσις η οποία μονολογούσε απελπισμένη: «Γιατί Ούρσουλα, γιατί;». Ακριβώς όπως η Αντζέλα όταν έβλεπε το rockumentary της Βίσση (Γιατί Άννα, γιατί!).

«Το χαρτοφυλάκιο για την Αλιεία και τους Ωκεανούς δεν αποτελεί το μήνυμα πολιτικής αναβάθμισης που ήθελε να δει η κυπριακή κυβέρνηση μέσω του χαρτοφυλακίου για τη Μεσόγειο». Λύσσαξε ο ανταποκριτής της «Κ» Γιώργος Κακούρης αγαπημένο μου ημερολόγιο. «Ωστόσο, το χαρτοφυλάκιο δεν περιλαμβάνει πλέον τον τομέα του περιβάλλοντος, όπως επί του Λιθουανού Βιργίνιους Σινκεβίτσιους, καθώς περνά στην Επίτροπο από τη Σουηδία» έριξε κι άλλο αλάτι στην πηγή ο αμεί-

λικτος Κακούρης. Έλεος χρυσέ μου! Εντάξει, το πιάσαμε το υπονούμενο. Δεν είναι και το πιο αβανταδोरικό Επιτροπάτο αλλά σκασίλα μας. Μια χαρά θα περάσει ο Καδής. Εδώ κοτζάμ Βουγιουκλάκη με το «Ψάρια πουλάω» έγινε Το Πιο Λαμπρό Αστέρι.

Προτού ολοκληρώσω αυτή την καταγραφή, δεν πρέπει να παραλείψω να αναφέρω δύο συγκλο-νιστι-κά γεγονότα αγαπημένο μου ημερολόγιο. Καθότι ο ιστορικός του μέλλοντος οφείλει να γνωρίζει πως αυτή η βδομάδα δεν σημαδεύτηκε μόνο από την καταδίκη του Οδυσσέα. Μια τηλεπερσόνα και ένα κουπέπι συγκλόνισαν επίσης την κουτσουλιά στη Μεσόγειο, η οποία υποδύεται το κανονικό κράτος.

«Μου το ζητάει μια μερίδα κόσμου. Είναι κάτι που ήρθε σαν πρόταση και όπως τους είπα η πολιτική στην Κύπρο είναι επάγγελμα και με ενοχλεί που κάποιοι λένε ότι οι πολιτικοί είναι ένα ψέμα». Τάδε έφη Μαυρίκιος Μαυρίκιου, κουμπάρος του Ευθύμιου Δίπλαρου, για την πρόθεσή του να κατέλθει ως υποψήφιος βουλευτής. Μια δήλωση που ακούστηκε ως απειλή, τρομοκρατώντας τους απροσπάτετους συναγερμικούς.

Τι μας έλειπε για να ολοκληρωθούμε ως γνήσιοι Κυπριοί; Η αγωνία για να κατακτήσουμε ένα ακόμα Ρεκόρ Γκίνες. Αυτή τη φορά η μπέερα των μαχών δόθηκε στο Φεστιβάλ Κουπεπιού της Αυδήμου. Διαβάζουμε στο γλαφυρό ρεπορτάζ: «Το γιγαντιαίο κουπέπι, μήκους 7 μέτρων, έκανε την εμφάνισή του εντυπωσιάζοντας όλους τους παρευρισκόμενους, οι οποίοι το υποδέχθηκαν με όλες τις τιμές και φωτογραφήθηκαν μαζί του». Έλεος, αγαπημένο μου ημερολόγιο!

Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
22.9.1934

ΣΟΒΑΡΟΤΗΣ: Αγγέλλεται εκ Μαδρίτης ότι η σοβαρότης της εσωτερικής καταστάσεως πνίγακε την κυβέρνηση να συγκροτήσει χτες έκτακτον υπουργικόν συμβούλιον, κατά το οποίον ο υπουργός των Εσωτερικών εξέθηκε εις τους συναδέλφους του τ' αποκαλυφθέντα σχέδια των Μαρξιστών προς ανατροπήν του σημερινού καθεστώτος, άτινα θα ετίθεντο εις εφαρμογήν εντός της εβδομάδος. Ο υπουργός ανέφερεν ότι εις το κέντρον των κομμουνιστών και σοσιαλιστών εuréθησαν μεγάλοι ποσότητες όπλων και πυρομαχικών.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ: Κατόπιν των αθρών αγωνών εξώσεων απόρων μισθωτών, τους οποίους επροσπάτευσε μέχρι τέλους Αυγούστου ε.ε. το λήξαν ενοικιοστάσιον, ο υπουργός της Δικαιοσύνης κ. Ταλιαδούρος εν συνεργασία μετά του κ. Πρωθυπουργού, απεφάσισε να λάβη ωρισμένα μέτρα προστασίας των απόρων μισθωτών. Ούτω, ο κ. Ταλιαδούρος απεφάσισεν όπως εις το νέον διάταγμα περί δικαιοστασίου περιληφθή διάταξις, κατά την οποίαν αναστέλλεται υποχρεωτικώς η εκτέλεσις αποφάσεων περί εξώσεων.

ΤΥΦΩΝΑΣ: Αγγέλλεται εξ Οσάκας ότι διακόσια εικοσιπέντε παιδιά εφρονεύθησαν και οκτακόσια είκοσι ετραυματίσθησαν από τον τυφώνα, ο οποίος κατέστρεψε 47 σχολεία εις την περιφέρειαν της Οσάκας. Χίλια οκτακόσια οκτώ ρικήματα κατεστράφησαν τελείως και διακόσια εξήκοντα μερικώς. Εκ της πτώσεως των οικιών εφρονεύθησαν ενενήκοντα άτομα και διακόσια ενενήκοντα οκτώ ετραυματίσθησαν.

ΟΜΗΡΟΥ & Σ Ε Β Ε Ρ Η / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Μίας απόφασης πολλά κακά έπονται

Τώρα πάμε και για ανακαίνιση της πιάνας.

«Η ιδιότητα ανεξάρτητου αξιωματούχου είναι ένα συνεχές κάλεσμα ευθύνης και καθημερινή υπόμνηση χρέους. Οι αξιωματούχοι δεν εκτελούν μόνο τα αυστηρώς καθοριζόμενα καθήκοντα της θέσης. Καλούνται, ως φυσική συνέπεια του αξιώματος που υπηρετούν να αποτελούν πρότυπα και να διαμορφώνουν αξίες» (σελ. 206). Αυτό το απόσπασμα δεν αφορά (μόνο) τον Οδυσσέα, αλλά είναι προειδοποιητική βολή προς όλο το πολιτικό προσωπικό της χώρας. Φυλάξετε το θα μας χρειαστεί σύντομα.

«Η δημοφιλία δεν αποτελεί κριτήριο και μέτρο συμπεριφοράς κρατικού αξιωματούχου...» (σελ. 183). Ουπς! Μα ούτε ένα λαϊκ αγαπητό μου Συμβούλιο; Αναμένεται κοινή δήλωση μικρού αξύριστου, ξανθιάς Παναγιάς και της πρώην star του Σαββατόβραδου, εναντίον της πιο πάνω θέσης του Ανωτάτου.

«Η εξύβριση, και εκστόμηση ανεπίτρεπτων βωμολοχιών, δεν εμπίπτει στο πεδίο της ελευθερίας της έκφρασης... ένας αξιωματούχος δεν χρειάζεται οποιαδήποτε ομάδα στήριξης... Θωράκιση του Γενικού Ελεγκτή, αλλά και κάθε αξιωματούχου είναι οι εξουσίες που του απονέμονται από το Σύνταγμα, η απόλυτη και ανέλεγκτη ανεξαρτησία του, όπως επίσης και η υψηλή προστασία που ο υπέρτατος νόμος του διασφαλίζει...» (145-146). Ανώτατο vs Ζουκ σημειώσατε 1.

Εκδήλωση διαμαρτυρίας σήμερα στο

Προεδρικό από το ΑΚΕΛ ενάντια στη «διαφθορά». Ο ΔΗΣΥ από την άλλη με ανακοίνωσή του σημειώνει πως «ο λαϊκισμός και η χυδαία ψηφοθηρία ενάντια στους θεσμούς του Κράτους πλήττει πρωτίστως τη Δημοκρατία». Διαδίδεται πάντως ότι η Ειρήνη -ειρήνη στην Κύπρο και όχι στο ΑΚΕΛ- Χαραλαμπίδου ετοιμάζει κίνημα με τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Το άκουσαν στο ΑΚΕΛ και σκέφτονται να ακυρώσουν τη σημερινή εκδήλωση διαμαρτυρίας ή να διοργανώσουν μία εναντίον του τέως ελεγκτή την επόμενη Κυριακή. Η Φιλίππα θα πάρει το απογευματινό της τσάι, φορώντας το Max Mara collection autumn 2024, και θα παρακολουθεί τις εκδηλώσεις από το μπαλκόνι της ανακαινισμένης κρεβατοκάμαρας

υπό την υπόκρουση του αγαπημένου της Μπαχ.

«Το σιχαμερό συμβόλαιο ύψους 9 εκατομμυρίων ανάμεσα στην ΚΟΠ και την CYTA γιατί ποτέ δεν ερευνήθηκε; Μήπως επειδή οι εμπλεκόμενοι είχαν στενές σχέσεις με τον Οδυσσέα;» Έχεις λάθος Χριστόφορε. Αν ήταν έτσι, γιατί δεν διερεύνησε ποτέ τις εκτελέσεις και αναθέσεις συμβάσεων 1 δισ. δημόσιων έργων σε Cyfield και Iacovou brothers; Απλά ο άνθρωπος δεν πρόλαβε.

Φήμες ότι ο Καδής δήλωσε πρόθυμος να αναλάβει το πόστο του γενικού ελεγκτή, part time, όταν δεν θα ασχολείται με τους ωκεανούς, ελέγχονται ως αβάσιμες.

300 αστυνομικοί είχαν επιστρατευθεί την περασμένη Κυριακή για αστυνόμευση του περιβάλλοντος της Λεμεσού. Ο αριθμός δεν ήταν τυχαίος αλλά εμπνευσμένος από τους 300 του Λεωνίδα και την ομώνυμη ταινία. Πληρώσαμε και ένα ποσό κοντά στις 70.000€ για υπερωρίες αστυνομικών (κάποιοι λένε πως το τελικό κόστος ήταν πολύ μεγαλύτερο) και απολαύσαμε έναν αγώνα που δεν άρχισε ποτέ. Δυστυχώς, οι 300 του Λεωνίδα είχαν this is Sparta αλλά οι 300 του Χαρσιώτη είχαν this is Cyprus!

Ο υπουργός Δικαιοσύνης μετά τα επεισόδια είπε πως δεν πρέπει να αναζητούμε μόνο τις τρύπες της Αστυνομίας, αλλά και τις τρύπες άλλων αρμόδιων υπηρεσιών. Μετά από τέτοια δήλωση το τραγούδι που αυτόματως έρχεται στο μυαλό είναι το γνωστό «αχ κουνελάκι κουνελάκι ξύλο που θα το φας, μέσα σε ξέλετο περιβολάκι τρύπες γιατί τρυπάς;»

Σε όλο το άγχος της προηγούμενης εβδομάδας ήρθε ευτυχώς η ανάρτησή του Φεϊδία με τα ευχάριστα νέα, ώστε να μπορέσουμε λίγο να πρεμήσουμε, αφού μας ανακοίνωσε πως τελικά είναι ερωτευμένος με την ξανθιά influencer. Όχι, δεν εννοούσε την Αννίτα, αλλά τη νεαρή youtuber σύντροφό του. Ο γάμος υποθέτω θα μεταδίδεται διαδικτυακά. Όσοι ριζότε για χάρη του ψήφο στην κάλπη, αναμένεται τώρα να στείνε και φακελάκι γάμου. Ωρα καλή κι ώρα χρυσή.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρτίπλου 2 & Λεωφ. Λυκαβηπού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

digital

agenda

CYPRUS SUMMIT

OCTOBER 09, 2024
NICOSIA MUNICIPAL THEATRE

TICKETS NOW

ON SALE AT agenda.cy

BETH DAVIES
Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΠΟΥ ΓΙΓΑΝΤΩΣΕ
APPLE & TESLA

DAVID ROWAN
WIRED
FOUNDING EDITOR

JASON BEVAN
WARNER BROS
CREATIVE VP

TAAVI ROIVAS
PRIME MINISTER
ESTONIA

POWERED BY

Bank of Cyprus

Σε καύσωνα διαρκείας το Προεδρικό

Οι εν δυνάμει αντικαταστάτες, το παρασκήνιο της σχέσης με τον Οδυσσέα και ένας νέος πολιτικός αντίπαλος στο κάδρο

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Την ώρα που το Ανώτατο Δικαστήριο ανακοίνωνε την απόφασή του να παύσει για ανάρμοστη συμπεριφορά τον γενικό ελεγκτή Οδυσσέα Μιχαηλίδη και ενόσω η κοινωνία κατατασσόταν σε δύο στρατόπεδα μπροστά σε αυτή τη νέα θεσμική κρίση, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης βρισκόταν στην Αθήνα για εκδήλωση που θα γινόταν εις μνήμην του Γιάννου Κρανιδιώτη το ίδιο βράδυ. Η απουσία του σε συνδυασμό με τη σημειολογία του να υπογράφει τελικώς η Πρόεδρος της Βουλής Αννίτα Δημητρίου την παύση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη, δημιούργησε έναν νέο κύκλο συζητήσεων και αντιδράσεων γύρω από την ατζέντα του Προέδρου.

Ήταν άραγε όπως υπεραμύνονταν κύκλοι στο Προεδρικό ένα προγραμματισμένο ταξίδι που αν το ανέβαλλε θα προκαλούσε την καχυποψία πως γνώριζε εκ των προτέρων το αποτέλεσμα; Ή ήταν μήπως μία προμελετημένη κίνηση του Νίκου Χριστοδουλίδη για να αποφυγή και τη φθορά που συνεπαγόταν από το αποτέλεσμα, αλλά και την απώλεια του πολύτιμου για τον ίδιο πολιτικού κεφαλαίου; Η κίνηση του να αποφυγή την όποια τοποθέτηση επί του ζητήματος, να αναρτά συνεχώς τις παρεμβάσεις του στην Αθήνα τη στιγμή που στο εσωτερικό τα κόμματα βρίσκονταν σε ευθεία κόντρα, μέρος του πολιτικού συστήματος άρχισε να αμφισβητεί την απόφαση του Ανωτάτου και κύκλοι καλούσαν σε επανάσταση, ενίσχυσε τη θέση πως ο Πρόεδρος ήθελε να αποφυγή να λάβει θέση στη νέα κρίση. Το ερώτημα πλέον που τίθεται είναι ποιες είναι οι κινήσεις του, όχι μόνο για να εκτονώσει το ήδη τεταμένο κλίμα, αλλά και ποιες είναι οι σκέψεις του γύρω από την αντικατάσταση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη.

Άλλως Πιλάτος

Η κίνηση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη να βάλει τον Νίκο Χριστοδουλίδη στο κάδρο εκείνου του συστήματος που επιχείρησε το φάγωμά του, αναπόφευκτα προκάλεσε συζητήσεις. Ήταν άραγε η ομολογούμενος ποντιοπλατική στάση που επέλεξε μπροστά στη θεσμική κρίση ή κάτι περισσότερο που ενέτεινε

Ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης υποστηρίζει αρχικά πως είχε πολύ καλύτερη συνεννόηση με τον Νίκο Χριστοδουλίδη παρά με τον τέως Πρόεδρο. Πλέον τους συνταυτίζει βάζοντας και τον νυν Πρόεδρο στο κάδρο φαγώματός του.

το κακό κλίμα; Η αλήθεια είναι πως οι δύο πολιτικοί άνδρες είχαν μία πολύ καλή σχέση αρχικά. Τόσο που ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης δάλωνε πως η συνεννόηση είναι πολύ καλύτερη από ό,τι με την προηγούμενη διακυβέρνηση.

Τα σύννεφα βεβαίως δεν άργησαν να έρθουν. Όχι μόνο με τη δημοσιοποίηση της έκθεσης του γενικού ελεγκτή γύρω από τα ωφελήματα και τα επιδόματα που λάμβανε ο Νίκος Χριστοδουλίδης ενόσω ήταν κυβερνητικός εκπρόσωπος, ούτε μόνο με την επίβλεψη που επιχείρησε να κάνει στην ανακαίνιση του Προεδρικού, αλλά και με την

έκθεση που –σύμφωνα με το Προεδρικό– βολικά διέρρευσε στα ΜΜΕ αναφορικά με τη μετακίνηση των θυγατέρων του. Και λέμε βολικά, γιατί ήταν το ίδιο διάστημα που ανακοινώθηκε το αίτημα παύσης του γενικού ελεγκτή για ανάρμοστη συμπεριφορά από τη Γενική Εισαγγελία. Η στάση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη συνεπώς ερμηνεύθηκε με δύο τρόπους. Η μία ανάγνωση ήταν

ότι συνέχισε να κάνει τη δουλειά του όπως ήξερε, υποβαθμίζοντας στο μυαλό του ήταν πως αν αθωνόταν, όχι μόνο θα δικαιωνόταν, αλλά θα μπορούσε να κάνει ό,τι θέλει, κτιζοντας κεφάλαιο για μετέπειτα.

ήταν πολιτική. Στο καλύτερο σενάριο και αυτό που επικρατούσε στο μυαλό του ήταν πως αν αθωνόταν, όχι μόνο θα δικαιωνόταν, αλλά θα μπορούσε να κάνει ό,τι θέλει, κτιζοντας κεφάλαιο για μετέπειτα.

Το πράσινο φως

Το κατά πόσο ο Νίκος Χριστοδουλίδης αντιλήφθηκε τις επιδιώξεις του είναι ένα ζήτημα που εγείρει ερωτήματα και δεν έχει ακόμη απαντηθεί. Το σίγουρο είναι πως προτού κατατεθεί η αίτηση για παύση του, συναντήθηκε με τον γενικό εισαγγελέα και τον βοηθό οι οποίοι του ζήτησαν να συνοπογράψει την αίτηση. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης, όπως λέγεται, αρνήθηκε με το πρόσχημα του σεβασμού στο ανεξάρ-

Ο εν δυνάμει αντίπαλος

Πέραν της αντικατάστασης, ωστόσο, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα πρέπει να διαχειριστεί και τις εντάσεις στο εσωτερικό. Παρότι ο Νικόλας Παπαδόπουλος αγνόησε αρχικά την παύση του γενικού ελεγκτή αναρτώντας ευχάριστες στιγμές στο Λονδίνο με την οικογένειά του, επανήλθε την περασμένη Παρασκευή λαμβάνοντας ξεκάθαρη θέση υπέρ του γενικού ελεγκτή. Είναι ευρέως γνωστό πως το συγκυβερνών κόμμα, διατηρεί πολύ καλές σχέσεις με τον γενικό ελεγκτή, όπως και στελέχη του κόμματος που δυσφορούν ήδη από την απραξία του Προέδρου γύρω από το φλέγον αυτό θέμα. Την ίδια στιγμή, ο Πρόεδρος θα πρέπει να χειριστεί το ΑΚΕΛ, που καλώντας τους πολίτες σε διαμαρτυρία ενάντια στη διαφθορά εντείνει τους αντιπολιτευτικούς τόνους. Κυρίως όμως θα πρέπει να αρχίσει να σκέφτεται τις επόμενες κινήσεις του γενικού ελεγκτή. Όχι μόνο γιατί τον τοποθέτησε απέναντί του, με ό,τι αυτό συνεπάγεται, αλλά και γιατί ο ίδιος ήδη ετοιμάζεται να μπει στην πολιτική αρένα, έχοντας –επί του παρόντος– και αφήγημα αλλά και ένα πολύ δυνατό ακροατήριο.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ**

Διότι δεν συνεμορφώθην προς τας υποδείξεις

Στην περίφημη ταινία «Ο Κύκλος των Χαμένων Ποιτών», το Γουέλντον είναι ένα ιδιωτικό σχολείο αρένων, στο οποίο η αμερικανική ελίτ στέλνει τα παιδιά της για οικοτρόφες σπουδές. Το σχολείο είναι συντηρητικό και αυστηρό. Κύριο σύνθημά του: Παράδοση, Τιμή, Πειθαρχία, Υπεροχή. Η ζωή κυλά πληκτικά, μέχρις ότου προσλαμβάνεται ο Τζον Κίτινγκ ως δάσκαλος της αγγλικής λογοτεχνίας. Η προσέγγισή του στην ποίηση αναζωογονεί την τάξη. Εμπνέει στους μαθητές τη βαθύτερη αξία της ποίησης – την ψυχική ανασκαφή του ανθρώπου που θέλει να δει τον κόσμο με νέα μάτια. Σύνθημά του: Αδράξτε τη μέρα. Αν και το κατεστημένο του σχολείου είναι καχύποπτο, η σχολική ζωή αρχίζει να αλλάζει. Οι μαθητές αναζητούν, διερωτώνται, αισθάνονται. Όταν, όμως, ένας μαθητής αυτοκτονεί, εξοστει ο σάλος. Το σχολείο αποδίδει ευθύνες στον ριζοσπάστη καθηγητή Κίτινγκ, ο οποίος απολύεται. Η ευρυθμία αποκαθίσταται.

Ένας ιδιόρρυθμος γενικός ελεγκτής
Η Ελεγκτική Υπηρεσία (ΕΥ), πριν τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη, λειτουργούσε σαν το Γουέλντον – συντηρητικά. Επί Χρυστάλλας Γιωρκάτζη λ.χ. διεκπεραιώνει ρουτινωδώς το έργο της, χωρίς να δημιουργεί τριβές. Ερευνούσε μεν θέματα, αλλά όχι σε ιδιαίτερο βάθος και με αξιόσημειο τακτ. Όλοι ήταν ευτυχείς.

Ο τότε Πρόεδρος της Δημοκρατίας, εντιμότατος (αναμφίβολα) κ. Αναστασιάδης, θεώρησε ότι η κ. Γιωρκάτζη έκανε τόσο καλά τη δουλειά της που, αν και ανίδειε περί τραπέζης, τη διόρισε διοικήτρια της Κεντρικής Τράπεζας.

Η ραστώνη του δημόσιου βίου διαταράχθηκε όταν επικεφαλής της ΕΥ διορίστηκε ο Μιχαηλίδης. Το πάθος του για την πρόσπιση του δημοσίου συμφέροντος ήταν ιεραποστολικό. Περιέργως, όχι μόνο δεν ενδιαφέρονταν να κερδίσει την εύνοια των ισχυρών, αλλά, αντιθέτως, επεδίωκε τη λογοδοσία τους. Για τα κυπριακά δεδομένα, ήταν ιδιόρρυθμος – δεν ήταν clubbable, δεν ήταν «συνεργάσιμος», δεν γινόταν «κολλητός».

Επί των ημερών του, η ΕΥ έγινε κάρφος στο μάτι ουσιαστικά ανέλεγκτων αξιωματούχων. Οι υπεύθυνοι για τη δαπάνη δημοσίου χρημάτων κατέστησαν, αίφνης, συστηματικά υπόλογοι. Οι λάπτες αποφάσεων γνώριζαν ότι βρίσκονται υπό παρακολούθηση. Απατεώνες πήγαν φυλακή. Ο Μιχαηλίδης ήταν ο Κίτινγκ μιας χώρας στην οποία ο χριστιανικός ευσεβισμός συνυπάρχει υποκριτικά με τον φαναρικό πατριωτισμό, το ακαλίνωτο ρουσφέτι και την εκτεταμένη διαφθορά.

Βαθύ κράτος
Ριζοσπάστες λειτουργοί ή ερευνητές δεν γίνονται ανεκτοί επι μακρόν από το Σύστημα: το βαθύ κρά-

τος θα πασχίσει να τους ξεφορτωθεί. Σε ακραίες περιπτώσεις, ακόμη και η δολοφονία δεν είναι αδιανόητη, όπως στην περίπτωση της ερευνήτριας κατά της διαφθοράς Δάφνης Καρανάνα Γκαλιζία, στη Μάλτα (2017). Συνηθέστερα, στις δημοκρατίες, οι μέθοδοι απαλλαγής από ενοχλητικούς λειτουργούς είναι ειρηνικές, όπως αρμόζει στο κράτος δικαίου. Θηρώντας τις νεννομισμένες διαδικασίες, οι απειλητικοί ριζοσπάστες τιθασεύονται με τρεις τρόπους.

Πρώτον, καλινωγούνται με θεσμική κοπιτοραπτική, όπως στην περίπτωση του επικεφαλής της ελληνικής Αρχής Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών Χρήστου Ράμμου, με τη μεθοδευμένη αλλαγή της σύνθεσης του συμβουλίου της Αρχής (2023). Δεύτερον, διασύρονται και ωθούνται σε παραιτήση, όπως στην περίπτωση του επικεφαλής της δικαστικής δίωξης της διαφθοράς προβελημένων πολιτικών στην Ιταλία (δεκαετία 1990). Τρίτον, απολύονται, στο μέτρο που οι ιθύνοντες διατηρούν τα θεσμικά πρωτεία που τους επιτρέπουν να ερμηνεύουν εξουσιαστικά τις δράσεις των ενοχλητικών λειτουργών, όπως στην περίπτωση της επικεφαλής της Ρουμανικής Διευθύνσης Κατά της Διαφθοράς Λάουρας Κοβέσι (2018) και, σε μας, του γενικού ελεγκτή Οδυσσέα Μιχαηλίδη.

Σε όλες τις περιπτώσεις, η «διορθωτική» αντίληψη αντανάκλα το

ένστικτο αυτοσυντήρησης του βαθέος κράτους. Η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου λ.χ. έθεσε πρόσφατα στο αρχείο το τεράστιο σκάνδαλο των τηλεφωνικών υποκλοπών, προστατεύοντας τον κ. Μητσοτάκη. Ο κ. Μιχαηλίδης απολύθηκε διότι επέδειξε «ανάρμοστη» συμπεριφορά. Κρίθηκε «ανίκανος» να ασκεί τα καθήκοντά του διότι «σύγχυσε τα όρια του θεσμικού του ρόλου» και «απαξίωσε» τη Νομική Υπηρεσία. Στο παίγνιο ισχύος γενικού εισαγγελέα και γενικού ελεγκτή κέρδισε συντριπτικά ο πρώτος. Δεν εκπλήσσει. Θεσμικά, ο γενικός εισαγγελέας είναι πανίσχυρος. Ο συγκεκριμένος γενικός εισαγγελέας, μάλιστα, ως τέως υπουργός του Αναστασιάδη, ήταν επίλεκτο μέλος του πολιτικού συστήματος. Η κεντρική θέση του στο κυπριακό βαθύ κράτος προεξοφλούσε το αποτέλεσμα. Σε ένα παίγνιο μηδενικού αθροίσματος, η δικαίωση Μιχαηλίδη θα σήμαινε την απονομιμοποίηση Σαββίδη. Ήταν δυνατόν να συμβεί στην Κύπρο που γνωρίζουμε;

Αρμόζουσα συμπεριφορά
Η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου (ΑΔ) αποκαλύπτει τη θεωρείται «αρμόζουσα» συμπεριφορά από υψηλό κρατικό αξιωματούχο: να μένει στα στενά όρια του ρόλου του, χωρίς να του προσδίδει περαιτέρω διαστάσεις, όπως η κριτική χειρισμών άλλων θεσμών και η ενημέρωση της κοινής γνώμης.

Η πρώτη διάσταση συνιστά «διάθεση» θεσμών, η δεύτερη επικίνδυνο «λαϊκισμό», σύμφωνα με το ΑΔ. «Οι μεταξύ των θεσμών διαφορές», γράφει η δικαστική απόφαση, «δεν επιλύονται με φραστικές, δημόσιες, αντιπαραθέσεις, αλλά ούτε και η απόδοση οποιασδήποτε τυχόν μεριπτής συμπεριφοράς εναντίον άλλου αξιωματούχου αποτελεί αντικείμενο δημοσίων συζητήσεων. Ακολουθούνται οι εκ του Συντάγματος επιβαλλόμενες διαδικασίες. Έτσι λειτουργούν οι θεσμοί [...].»

Σωστό, σε έναν πλατωνικό κόσμο. Κι όταν οι θεσμοί, στον πραγματικό κόσμο, δεν λειτουργούν ως όφειλαν; Όταν, π.χ., ο πρόεδρος των ΗΠΑ παραπλανά για τον πόλεμο στο Βιετνάμ, τι πρέπει να κάνει ένας ευσυνειδητός λειτουργός; Όταν το Υπουργικό Συμβούλιο του εντιμότατου (αναμφίβολα) Αναστασιάδη (με συμμετοχή των δύο σημερινών επικεφαλής της Νομικής Υπηρεσίας) κορνιέι παράνομα ένα στα δύο διαβατήρια, πώς πρέπει να ενεργήσει ένας αέκραιος αξιωματούχος; Όταν το Υπουργείο Άμυνας, με την κάλυψη του γενικού εισαγγελέα, αρνείται να δώσει στοιχεία στην ΕΥ για κληρωτούς οπλίτες που πιθανώς τοποθετήθηκαν ρουσφετολογικά σε ευνοϊκές θέσεις, τι οφείλει να πράξει ένας ευσυνειδητος γενικός ελεγκτής;

Στην Αμερική ξέρουμε τι συνέβη: χάρη στην τολμή ενός αέκραιου

τιπο των θεσμών, ενώ κύκλοι του περιβάλλοντός του σημειώνουν πως επιχείρησε να τους πείσει να μην προχωρήσουν. Την ίδια στιγμή, βεβαίως, πολιτικοί κύκλοι αμφισβητούν τα περί αποστάσεως του Προέδρου Χριστοδουλίδη σημειώνοντας ότι σε συγκεκριμένους κύκλους που του πρότειναν να αναλάβει πρωτοβουλία για να αποκατασταθούν οι σχέσεις του, είχε αποκαλύψει πως αν και δεν υπέγραψε, έδωσε ο ίδιος το πράσινο φως να προχωρήσουν.

Το ερώτημα πλέον είναι ποιος θα διαδεχτεί τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη και πότε. Επί του παρόντος, ο βοηθός γενικός ελεγκτής εκτελεί χρέη γενικού και κυβερνητικού κύκλου αποκλείουν το ενδεχόμενο να αποτελέσει τον αντικαταστάτη του Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Οι όποιες αποφάσεις φέρεται πως θα ληφθούν με την επιστροφή του Νίκου Χριστοδουλίδη από τη Νέα Υόρκη, το πιθανότερο στις αρχές Οκτωβρίου. Αυτή τη στιγμή, δύο πρόσωπα ακούγονται για την εν λόγω θέση. Ο ένας είναι ο διευθυντής του ελεγκτικού γραφείου της Ιερής Συνόδου Γάβριος Χαριλάου. Ο δεύτερος είναι ο Θεόδωρος Τσιόλας. Ο κ. Τσιόλας ήταν ο γενικός γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου επί διακυβέρνησης Νίκου Αναστασιάδη και με την ολοκλήρωση της θητείας του πήρε άδεια άνευ απολαβών για να εργαστεί ως επικεφαλής του γραφείου του νέου μέλους του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου Λευτέρη Χριστοφόρου, στο Λουξεμβούργο. Η ειρωνεία στην περίπτωση του κ. Τσιόλα είναι πως η άδειά του αποτέλεσε θέμα έρευνας στην Ελεγκτική Υπηρεσία, με τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη να υποστηρίζει πως όφειλε να παραιτηθεί από το πόστο του και όχι να λάβει άδεια άνευ απολαβών.

Ο διορισμός του κ. Τσιόλα προκαλεί ωστόσο πολιτικές προεκτάσεις, καθώς αποτελεί ένα πρόσωπο πλήρως συνδεδεμένο με τον Νίκο Αναστασιάδη. Όπως αναφέρουν κυβερνητικές πηγές, ο Πρόεδρος δεν πρόκειται να κάνει μία κίνηση που θα τον ταυτίσει πλήρως με την προηγούμενη διακυβέρνηση, ιδιαίτερα ενώπιον της κρίσης που προκλήθηκε και της ταύτισης που επιχείρησε να κάνει ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης μεταξύ τώως και νυν Προέδρου γύρω από το φάγωμά του.

δημόσιου λειτουργού, του Ντάνιελ Ελμπεργκ, διέρρευσαν στον Τύπο τα περίφημα Pentagon Papers και η κοινή γνώμη έμαθε την αλήθεια (1971). Χάρη στις δοκμές προπαθείες του «ανάρμοστου» Οδυσσέα Μιχαηλίδη, μάθαμε τι γίνεται στα έγκατα του κρατικού κήτους.

Ευσυνειδητός δημόσιος αξιωματούχος δεν εγκλωβίζεται στο προσχεδιασμένο κουτάκι του ρόλου του, αλλά, αντιθέτως, αν όντως μεριμνά για το κοινό καλό που καταστατικά υπηρετεί, οφείλει να πλάσει τον ρόλο του στις εκάστοτε περιστάσεις που αντιμετωπίζει. Πρέπει να έχει το ηθικό ανδράτση να ξεφύγει, αν χρειαστεί, από την πεπατημένη. Αντιλαμβάνεται τότε η στενά τυπολατρική προσέγγιση του ρόλου του ενδέχεται, παραδόξως, να υπονομεύσει το κοινό καλό, και ενεργεί αναλόγως: μιλά, διαφωνεί, ενημερώνει. Φυσικά, ακροβατεί και διακινδυνεύει. Εκφράζοντας τη συνείδηση του πολιτιστή σκέπτεται όπως ο Λούθηρος: «Εδώ στέκομαι, δεν μπορώ να κάνω αλλιώς». Οι ταγοί του βαθέος κράτους, αντιθέτως, του λένε: συμμορφώσου. Κοιτάνε τις γρατζουνιές στο δάκτυλο, όχι τι δείχνει το δάκτυλο.

Θα συνεχίσει στο επόμενο.

Ο κ. Χαριδής Τσοκάς (www.htsoukas.com) είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και Αντεπιστέλλον Μέλος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών.

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Την Τετάρτη που πέρασε, πλήθος δημοσιογράφων περίμενε για ώρα έξω από το κτήριο του Ανώτατου Δικαστηρίου τον πάντα ετοιμόλογο αλλά μόλις παυθέντα γενικό ελεγκτή να κάνει την πρώτη του δήλωση. Είχε προηγηθεί η ομόφωνη απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου να τον απολύσει για ανάρμοστη συμπεριφορά της οποίας απόφασης, τόσο το λεκτικό όσο και το ύφος είχαν μετατρέψει σε λίγη μόλις ώρα το ένθερμο και φιλοθεάμον κοινό στην αίθουσα σε εμβρόντητο. Μία αίθουσα από υποστηρικτές του Οδυσσέα Μιχαηλίδη και λειτουργούς της Ελεγκτικής Υπηρεσίας άκουσαν την απόφαση καταπέλτη και απαρνηγόρητοι αγκάλιαζαν τον έκπληκτο από την κατάληξη Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Και λέμε έκπληκτο, όχι μόνο εξαιτίας του αέρα με τον οποίο είχε μπει λίγες ώρες προηγουμένως στην αίθουσα. Ένας αέρας που υποδηλούσε αισιοδοξία για το αποτέλεσμα, αλλά και γιατί μέρες προηγουμένως δήλωνε στο περιβάλλον του πως ήθελε «να τελειώσει και αυτό». Θεωρούσε συνεπώς δεδομένη την αθώωσή του, ενώ το μόνο που όπως λέγεται του προκαλούσε ένα σχετικό άγχος ήταν μήπως στην απόφαση υπήρχε κάποια λέξη που θα λέκιαζε έστω και λίγο την εικόνα του. Η πληθώρα χαρακτηρισμών όμως που προέκυψαν, περί εμπάθειας, περιφρόνησης άλλων θεσμών, έλλειψης σωστής κρίσης και ανικανότητας να συνειχίσει τα καθήκοντά του, δεν λέκιαζαν απλώς την εικόνα του αλλά έδωσαν σε πολιτικούς κύκλους την αίσθηση πως ήταν ένα πολύ σημαντικό καστούκι στις μετέπειτα πολιτικές του επιδιώξεις.

Μεταξύ άσπρου και μαύρου

Πώς όμως ένας κρατικός αξιωματούχος, ένα πρόσωπο που προερχόταν από την αποστειρωμένη κυπριακή δημόσια υπηρεσία, κατάφερε να προκαλέσει κατά τη δεκαετή παρουσία του στην Ελεγκτική Υπηρεσία, τόσο έντονα συναισθήματα; Να δοξάζεται από κύκλους, να αναθεματίζεται από άλλους και τελικώς να παύεται με ένα λεκτικό πολύ σκληρό; Πιο σκληρό όπως και ο ίδιος παραδέχτηκε και από αυτό του Ρίκκου Ερωτοκρίτου. Οι θιασώτες του σημειώνουν πως όλο αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ήταν ο μόνος αδιάφορος θεσμός. Ένας θεσμός που τα έβαλε με όλο το κατεστημένο και τελικά φαγώθηκε από αυτό. Οι πολέμιοί του ανταπαντούν πως από τη στιγμή που συμπεριφέρθηκε ως ένας άλλος Ιαβέρης, με συγκεκριμένες εμμονές και με τάση εκδίκασης όσων τον ενόχλησαν, η παύση ήταν αναμενόμενη σε μία ευνομούμενη πολιτεία. Τέτοια εμμονή λένε πως είχε, που οδηγούσε σε αποδόμηση προσωπικοτήτων και ενορχήστρων – στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης – λαϊκά δικαστήρια για άλλους θεσμούς και αξιωματούχους. Η αλήθεια βρίσκεται πάντα κάπου στη μέση και σε έναν τόνο πιο γκριζό από μανικαστικό άσπρο και μαύρο στο οποίο πάντοτε αρεσκόταν να κατατάσσει πρόσωπα και καταστάσεις ο παυθείς πλέον γενικός ελεγκτής. Η προσφορά του στην αποκάλυψη σκανδάλων, η δράση του στην εξοικονόμηση πόρων του κράτους δεν έχει αναρθεί ούτε από τους μεν, ούτε από τους δε. Η επιμονή του ωστόσο σε συγκεκριμένα ζητήματα, έδινε την αίσθηση της εμμονής, χάνοντας στο τέλος το μέτρο. Προκαλούσε όχι μόνο τον φόβο κάποιων εκ των δημοσίων υπαλλήλων και αξιωματούχων, οδηγούσε σε αποδόμηση κρατικών αξιωματούχων και πολλές φορές έπληττε αντί να βοηθά τον δημόσιο λόγο.

Με τον διορισμό του το 2014, όμως, πολλοί ήταν εκείνοι που είδαν μία εμφάνιση διαφοροποίησης στη δράση του από αυτή των προκατόχων του. Και αυτό γιατί, ενώ οι προηγούμενοι γενικοί ελεγκτές περιοριζόταν στο να παραδίδουν μία φορά τον χρόνο την έκθεσή τους στον Πρόεδρο και να αποτελούν τα ευρήματα της έκθεσής τους τίτλους ειδήσεων μόνο για 24 ώρες, ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης λειτουργούσε διαφορετικά. Άλλοτε με διαρροές στα ΜΜΕ, άλλοτε με δικές του δημόσιες δηλώσεις στην επιτροπή Ελέγχου έδινε στα σκάνδαλα και στην κακοδιαχείριση του δημοσίου

χρήματος την αρμόζουσα προβολή. Ενδεικτικό το περιβόητο σκάνδαλο του Συμβουλίου Αποχετεύσεως Πάφου. Ένα φαγοπότη δέκα ετών που βγήκε όμως στο προσκήνιο μόλις ο ίδιος ανέλαβε το πεδίο της Ελεγκτικής Υπηρεσίας. Την ανέλιξη του στα μάτια της κοινωνίας, βοηθούσαν, όχι μόνο οι καλές σχέσεις που έκτισε με μέρος των ΜΜΕ, αλλά και η πολύ στενή συνεργασία που είχε με τον τότε γενικό εισαγγελέα Κώστα Κληρίδη.

Η αρχή της ρήξης

Η δημοτικότητά του σε συνδυασμό με την αποκάλυψη σκανδάλων που ξεκίνησαν επί άλλων κυβερνήσεων, είχαν προκαλέσει αρχικά χαμόγελα ανακούφισης στη διακυβέρνηση Αναστασιάδην. Και αυτό γιατί τη στιγμή που άλλοι θεσμοί, όπως αυτοί της Χρυστάλλας Γιωρκάτζη στο πεδίο της Κεντρικής Τράπεζας, τραυμάτιζαν την εικόνα του τότε Προέδρου, ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης αποτελούσε το τέλειο άλλοθι ότι η κυβέρνηση εργαζόταν για την πάταξη της διαφθοράς. Μόνο που τα πρώτα σύννεφα ξεκίνησαν με την ευθεία ρήξη που είχε με τον τότε υπουργό Εσωτερικών Σωκράτη Χάσικο για την υπόθεση για τα σκύβαλα στην Κόση. Ο Σωκράτης Χάσικος ήταν ο πρώτος που ήρθε σε ευθεία σύγκρουση μαζί του και είχε διερωτηθεί τότε ποιος τελικά κυβερνά, αναγκάζοντας το Υπουργικό μέσω ανακοίνωσης να αδειάσει για πρώτη φορά τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη σημειώνοντας πως εκφεύγει

Η άνοδος και η πτώση ενός ανεξάρτητου θεσμού που ξεκίνησε αποκαλύπτοντας σοβαρά σκάνδαλα και κατέληξε τυφλωμένος από τα χειροκροτήματα να ξεπερνά σοβαρές γραμμές.

των αρμοδιοτήτων του. Στα πολιτικά πγαδάκια τότε, οι καχύποπτοι, είχαν δώσει μία άλλη ερμηνεία βεβαίως στην επιμονή Οδυσσέα κατά Χάσικου. Ότι αυτή συνδεόταν με το εσωτερικό παιχνίδι δυνάμεων στον Συναγερμό, καθώς ο Σωκράτης Χάσικος εν δυνάμει διεκδικητής της προεδρίας του ΔΗΣΥ βρισκόταν σε υπόγεια κόντρα με τον τότε πρόεδρο του κόμματος Αβέρωφ Νεοφύτου, ο οποίος ήταν και το πρόσωπο που όχι μόνο είχε καλή σχέση, αλλά και πρότεινε τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη για γενικό ελεγκτή. Παρότι συχνά κύκλοι σημείωναν με νόημα πως ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης δεν άγγιζε κύκλους που σχετιζόνταν με τον Αβέρωφ Νεοφύτου, οι εκτιμήσεις ότι εξυπηρετεί την ατζέντα κάποιου, εγκαταλείφθηκαν σχετικά νωρίς. Διαφάνηκε από την έντασή του για το σκάνδαλο του Συνεργατισμού και τη βαθιά σύγκρουση που είχε για το εν λόγω θέμα με τον τότε υπουργό Οικονομικών Χάρη Γεωργιάδη, στη συνέχεια με τον υπουργό Άμυ-

Ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης φεύγει από την Ελεγκτική Υπηρεσία, όμως θεωρείται πλέον βέβαιη η ενασχόλησή του με την πολιτική.

Στην γκριζα ζώνη του Οδυσσέα Μιχαηλίδη

Ενας Δον Κικώτης που πάλεψε με ανεμόμυλους, ένας λαϊκός ήρωας που ενόχλησε το κατεστημένο ή νάρκισσος που ξεπέρασε τα επιτρεπόμενα όρια;

να για στοιχεία εθνοφρουρών, τη σύγκρουσή του με άλλους ανεξάρτητους θεσμούς όπως η πρώην επιτροπος του Παιδιού, η επιτροπος Διοικήσεως και η επιτροπος Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Συγκρούσεις που διεξάγονταν εντός της Βουλής και έστελναν το μήνυμα πως ο γενικός ελεγκτής έχει ξεπεράσει τα επιτρεπόμενα όρια και τις αρμοδιότητές του, διαβάλλοντας άλλους θεσμούς με τη δράση του.

Χάνοντας συμμάχους

Σε αυτό το μονοπάτι της αένανς κόντρας, ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης άρχισε να χάνει και υποστηρικτές και συμμάχους. Είτε γιατί κάποιοι έβλεπαν υπερβολή στη δράση του είτε γιατί δεν έμεναν ανεπηρέαστοι από τις αποκαλύψεις του. Αυτό σε συνδυασμό με την αποχώρηση του Κώστα Κληρίδη και τη διαδοχή του από τους Σαββίδη-Αγγελίδη ενέτεινε το κακό κλίμα για τον ίδιο. Μία κατάσταση που δεν προσμέτρηση καλά. Είτε γιατί ήταν επηρεασμένος από έρευνες που τον παρουσίαζαν ως τον πιο δημοφιλή και αξιόπιστο θεσμό, είτε γιατί ένιωθε πως κανείς δεν θα μπορούσε τόσο εύκολα να τον μετακινήσει από το πόστο του. Το ίδιο βεβαίως ένιωθαν και υποστηρικτές του, οι οποίοι μέσω της γνωστής πλέον σελίδας στήριξης του, όχι απλώς στήριζαν το έργο του, αλλά αποδομούσαν όποιο πρόσωπο ερχόταν σε σύγκρουση μαζί του. Κινήσεις που παρότι είχαν τον στόχο να δημιουργήσουν ένα πέπλο προστα-

σίας γύρω του, τελικά υπήρξαν η κύρια αιτία της καταστροφής του. Σε όλη αυτή την πορεία, βεβαίως, δεν ήταν και λίγοι εκείνοι που θέλησαν να κερδίσουν πόντους στη δική του δημοφιλία. Καθόλου τυχαίο το πως κινήθηκε το ΔΗΚΟ το 2020, όταν με πρόσχημα τους φακέλους των χρυσών διαβατηρίων τους οποίους επιμόνος ζητούσε από την κυβέρνηση ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης, αρνήθηκε να υπερψηφίσει τον προϋπολογισμό του κράτους. Βεβαίως, ενώ αυτό προκάλεσε τελικώς ένα σοβαρό πλήγμα στην αξιοπιστία και τη σοβαρότητα του ΔΗΚΟ, το ίδιο δεν ίσχυε και για τον γενικό ελεγκτή. Και επί της ουσίας, έμεινε εκτεθειμένο το ΔΗΚΟ αν ληφθεί υπόψη η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου όπου σημειώνεται πως είχε όλους τους φακέλους και όχι μόνο τους πέντε που υποστήριζε πως είχε. Το κεφάλαιο εκείνο, που άγγιζε πλέον ευθέως και τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη, οδήγησε στην πλήρη ρήξη τον ίδιο με την κυβέρνηση Αναστασιάδην. Σε αυτό ακριβώς το σημείο είχε ξεκινήσει το Προεδρικό και η Γενική Εισαγγελία να μελετούν το ενδεχόμενο παύσης του. Είχε μάλιστα ζητηθεί η γνωμάτευση πολύ γνωστού νομικού, ωστόσο οι σκέψεις της Γενικής Εισαγγελίας φαίνεται να κυκλοφόρησαν και να έφτασαν στα αυτιά του Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Όσο όμως κι αν ο Νίκος Αναστασιάδης έκανε ένα βήμα πίσω, γιατί θεωρούσε πως μία τέτοια κίνηση θα ενέτεινε την κρίση εντός της κοινωνίας, θα ζήμιωνε το κόμμα, ή επειδή ανησυχούσε όπως έλεγαν κύκλοι για τυχόν αποκαλύψεις του ελεγκτή που τον αφορούσαν, το ίδιο δεν έπραξε και ο Νίκος Χριστοδουλίδης. Η κίνησή του να εμπλέξει την ανακαίνιση του Προεδρικού αλλά και τη μετακίνηση των θυγατέρων του Προέδρου, αποτέλεσε την τελική ρήξη. Μία ρήξη που όπως λέγεται ευνόησε τη δρομολόγηση της παύσης. Αφορμή βεβαίως για να ξεκινήσει τη διαδικασία παύσης του Οδυσσέα Μιχαηλίδη υπήρξε όχι μόνο η καταγγελία του τελευταίου στην Αρχή κατά της Διαφθοράς για κατάχρηση εξουσίας από τον βοηθό γενικό εισαγγελέα Σάββα Αγγελίδη. Αλλά και η ερμηνεία που έδωσε στην απόφαση που ουσιαστικά αθώωνε τον κ. Αγγελίδη. Όπως, όμως, ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης υποβάθμισε το ενδεχόμενο να βρεθεί απέναντί του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, με τον ίδιο τρόπο υποβάθμισε τον κίνδυνο καρατόμησής του από το Ανώτατο Δικαστήριο. Ενδεικτικές και δηλώσεις του τότε ότι η διαδικασία θα φέρει καθαρόσημο και θα δοθεί η ευκαιρία να διαφανεί ποιου η συμπεριφορά είναι ανάρμοστη. Υπήρξε ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης ένα πρόσωπο που υπερτίμησε τις ικανότητές του, αγνόησε τους κινδύνους και τυφλώθηκε τελικώς από το χειροκρότημα; Όλα αυτά είναι μέρος της ιστορίας. Το ερώτημα, πλέον, είναι τι σχεδιάζει ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης. Εξερχόμενος από την αίθουσα του Ανωτάτου Δικαστηρίου ξεκαθάρισε πως πλέον είναι ελεύθερος. Μία κίνηση που εκλήφθηκε ως η απαρχή ενασχόλησής του με την πολιτική ζωή του τόπου. Το γεγονός άλλωστε ότι έδωσε έμφαση σε ένα σύστημα διαποικίλης που τον έφαγε –βάζοντας στο κάδρο τον και νυν Πρόεδρο– θεωρείται και το πολιτικό αφήγημα με το οποίο θα κινήθει. Δεν είναι άλλωστε λίγοι εκείνοι που τον σπρώχνουν προς αυτή την κατεύθυνση. Όχι μόνο οι πολίτες που φώναζαν μετά την απόφασή να κατέλθει για Πρόεδρος της Δημοκρατίας το 2028, αλλά και πολιτικά πρόσωπα, όπως η δημοφιλής βουλευτριά του ΑΚΕΛ Ειρήνη Χαραλαμπίδου. Στα κομματικά πγαδάκια, συζητείται άλλωστε εδώ και καιρό πως ετοιμάζει την αποχώρησή της από το κόμμα, πρώτα με τη δημιουργία πολιτικού γραφείου και μετέπειτα με την προχώρησή της σε έναν πολιτικό χώρο με τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη, έχοντας ως πρώτο ορόσημο τις βουλευτικές του 2026 και τελικά κατεύθυνση τις προεδρικές του 2028. Το κατά πόσο όμως ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης θα καταφέρει, μακριά από το γεμάτο κύρος και δύναμη πόστο της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, να διατηρήσει τη δυναμική του σε βάθος χρόνου, να κρατήσει κοντά του συμμάχους που όλο αυτό το διάστημα είχαν μόνο όφελος από τον ίδιο και τις αποκαλύψεις του, θα διαφανεί στην πορεία.

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η ογκωδέστατη απόφαση των οκτώ δικαστών του Συμβουλίου, στην αίτηση για παύση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη από το αξίωμα του γενικού ελεγκτή, αλλά κυρίως το σκεπτικό της μπορεί να θεωρηθεί πως εισάγει νέα δεδομένα ως προς τη δημόσια εικόνα θεσμικών αξιωματούχων, αλλά και όσων είναι ταγμένοι να υπηρετούν το δημόσιο συμφέρον. Στην απόφασή του το Συμβούλιο ξετυλίγει σημείο προς σημείο μια περίοδο η οποία σηματοδεύτηκε από έντονες αντιπαραθέσεις μεταξύ Οδυσσέα Μιχαηλίδη και προσώπων της εκτελεστικής εξουσίας και όχι μόνο. Το σκεπτικό των δικαστών, έτσι όπως αυτό ξετυλίγεται μέσα από τα 15 κεφάλαια της απόφασης, σαφέστατα επαναβεβαιώνει το αυτονόητο ως προς τον κώδικα συμπεριφοράς κρατικών και θεσμικών αξιωματούχων, εισάγοντας στη νομολογία όρια και πλαίσια που δίνουν το ξεκάθαρο μήνυμα πως οι πάντες είναι υπό έλεγχο. «Η ιδιότητα ανεξάρτητου αξιωματούχου της Δημοκρατίας είναι ένα συνεχές κάλεσμα ευθύνης και καθημερινή υπόμνηση χρέους. Οι αξιωματούχοι δεν εκτελούν μόνο τα αυστηρώς καθοριζόμενα καθήκοντα της θέσης. Καλούνται ως φυσική συνέπεια του αξιώματος που υπηρετούν να αποτελούν πρότυπα και να διαμορφώνουν αξίες», αναφέρουν στην ομόφωνη απόφασή τους οι δικαστές του Συμβουλίου: Αντώνης Λιάτσος, πρόεδρος, Τεύκρος Οικονόμου, Τάσσια Ψαρά-Μιλτιάδου, Δώρα Σωκράτους, Στάλω Χατζηγιάννη, Τερέζα Καρακάννα, Ηλίας Γεωργίου, Μαρίκα Καλλιγέρου, μέλη. Μέσα από το σκεπτικό εξάγεται το αβίαστο συμπέρασμα πως η απόφαση για παύση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη δεν στηρίχθηκε στην άσκηση των καθηκόντων του, δηλαδή τον έλεγχο των οντοτήτων, αλλά στη δημόσια εικόνα που εξέπεμπε για πολλά χρόνια ένας εκ των κορυφαίων θεσμικών αξιωματούχων της Δημοκρατίας. Εικόνα που περιγράφτηκε στην απόφαση με πλούσια επίθετα και χαρακτηρισμούς, που σε αρκετές περιπτώσεις παραβίαζε θεμελιώδεις κανόνες του κράτους δικαίου.

Η εμπάθεια

Στην περίπτωση των καταγγελιών προς την Αρχή κατά της Διαφθοράς για τον βοηθό γενικό εισαγγελέα το Συμβούλιο χρησιμοποιεί σκληρούς χαρακτηρισμούς που αφορούν ουσιαστικά το κομμάτι σεβασμού του τότε γενικού ελεγκτή έναντι άλλων θεσμικών οργάνων. Το Συμβούλιο επικροτεί την απόφαση ο κ. Μιχαηλίδης να διαβίβασει τις καταγγελίες στην Αρχή. «Ο γενικός ελεγκτής ελέγχεται για τον τρόπο αντίδρασης και τις δηλώσεις στις οποίες προέβη, μέσω των οποίων, στη συγκεκριμένη περίπτωση, όπως παραβίασε, κατά τρόπο βάνυσο... το τεκμήριο αθωότητας του βοηθού γενικού εισαγγελέα. Ιδίως, σε ό,τι αφορά το στάδιο μετά την έκδοση αθωωτικού Πορίσματος από την Αρχή κατά της Διαφθοράς». Το Συμβούλιο σημειώνει επίσης με λύπη του πως ο γενικός ελεγκτής δεν σεβάστηκε τα συνταγματικά και νόμιμα δικαιώματα του βοηθού γενικού εισαγγελέα αλλά ούτε και της θεσμικής αρμοδιότητας της Αρχής κατά της Διαφθοράς. «Πρόκειται στο σύνολό τους για αμετροεπείς δηλώσεις και συμπεριφορά η οποία δείχνει παντελή έλλειψη αυτοσυγκράτησης και αντικειμενικής κρίσης. Φανερώνουν εμπάθεια και απουσία στοιχειώδους σεβασμού...».

Ομάδας Στήριξης

Όπως φαίνεται και στην απόφαση, το Συμβούλιο εστίασε με προ-

σοχή στη δημόσια εικόνα που εξέπεμπε ο γενικός ελεγκτής πέρα από τις δημόσιες τοποθετήσεις του. Επί του προκειμένου το Συμβούλιο εστίασε σε δυο περιπτώσεις. Η μια που αφορούσε την «Ομάδα Στήριξης του Γενικού Ελεγκτή» στο Facebook και η άλλη στο «X» (πρώην Twitter). Το Συμβούλιο δεν δέχθηκε τη θέση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη ότι δεν είχε καμία σχέση με τη συγκεκριμένη Ομάδα, ενώ χαρακτήρισε την προσέγγιση του τότε γενικού ελεγκτή στο κάλεσμα του βοηθού γενικού εισαγγελέα να διαχωρίσει τη θέση του, εύστοχη προσπάθεια παράκαμψης της ουσίας του ζητήματος. Σε αυτό το σημείο το Συμβούλιο επικαλέστηκε την αντίδραση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη σε άλλη παρόμοια περίπτωση που αφορούσε συγγενικό πρόσωπο ιδιοκτήτη εφημερίδας. «Εκεί δεν περιορίστηκε σε μια ουδέτερη αναφορά, αλλά καταδίκασε, ορθά και ως όφειλε, ανεπιφύλακτα τις ύβρεις εναντίον της κυρίας Παττίχη. Η προσπάθεια του γενικού ελεγκτή να εξομοιώσει την, ξεκάθαρα, διαφορετική αντίδρασή του στις δυο περιπτώσεις δεν έπεισε το Συμβούλιο για το αγαθό των προθέσεών του».

Ειρωνείες και χλευασμοί
Τονίζοντας την αναγκαιότητα ενημέρωσης του κοινού και τη χρήση κοινωνικών δικτύων το Συμβούλιο πείσθηκε πως ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης υπερέβη τα όρια ενημέρωσης προβαίνοντας σε ακρείαστες τοποθετήσεις, υπονοούμενα και παραπλανητικές δηλώσεις επιδεικνύοντας εκθρόνιση, έλλειψη αντικειμενικότητας, αυτοσυγκράτησης και αυτοπεριορισμού. Όπως διαπίστωσε το Συμβούλιο, η χρήση κοινωνικών δικτύων από πλευράς Οδυσσέα Μιχαηλίδη δεν ήταν λελογισμένη και «χαρακτηρίζεται από ακρείαστες προεκτάσεις, σχόλια και θλιβερές αντιπαραθέσεις, ανεπίτρεπτος χαρακτηρισμούς, ειρωνείες, χλευασμούς και υπονοούμενα για ύποπτα κίνητρα και εξωθεσμικές συμπεριφορές ελεγχόμενων από την Υπ-

πηρεσία του, αλλά και άλλων προσώπων». Εδώ το Συμβούλιο κάνει αναφορές σε ακρείαστες αντιπαραθέσεις με δημοσιογράφους, τον πρότανη και τη θυγατέρα του καθώς και την τότε διευθύντρια των Φυλακών.

Οι παραπονοήσεις
Οι οκτώ δικαστές προσάπτουν στον Οδυσσέα Μιχαηλίδη ότι παραποίησε γεγονότα προκειμένου να στηρίξει καταγγελίες κατά συγκεκριμένων προσώπων. Μια τέτοια περίπτωση που αναφέρεται στο σκεπτικό της απόφασης ήταν το θέμα με τις πολλαπλές συντάξεις και η αξίωσή του από το Γενικό Λογιστήριο να τερματίσει άμεσα την καταβολή συντάξεων. Το Συμβούλιο

επικεντρώνεται στο παράδειγμα που επικαλέστηκε ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης για τον βοηθό γενικό εισαγγελέα. «... εντοπίζεται στοχοποίηση του βοηθού γενικού εισαγγελέα γεγονός που φανερώνει εμπάθεια και έλλειψη αντικειμενικότητας». Κατά το Συμβούλιο το παράδειγμα για τον βοηθό γενικό εισαγγελέα ήταν αδόκιμο σε σχέση με άλλες περιπτώσεις που λάμβαναν διπλές συντάξεις, σημειώνοντας «... πως εάν δικαιοῦται, ἔπρεπε να τελεί υπό αμφισβήτηση, θα είναι δικαιούχος της υπό συζήτηση σύνταξης μετά από δέκα χρόνια και αυτό αν εξακολουθεί να κατέχει τη θέση του». Εδώ το Συμβούλιο ξεκάθαρα ανοίγει το κεφάλαιο παραπλανητικών τοποθετήσεων.

Παραπληροφόρηση
Κόλαφος για τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη είναι το τελευταίο κεφάλαιο της απόφασης το οποίο τιτλοφορείται «Απαράδεκτη παραποίηση γεγονότων και παραπληροφόρησης». «... παραπρείζεται το φαινόμενο μιας έντεχνης παραποίησης των γεγονότων, μέσω αποσπασματικής παράθεσης και/ή προβολής του μέρους που στηρίζει τις θέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας...». Εδώ στην απόφαση του Συμβουλίου γίνεται αναλυτική παράθεση γεγονότων σε έξι περιπτώσεις. Πιο κραυγαλέα παρουσιάζεται η καταγγελία στο INTOSAI (Διεθνή Οργανισμό Ανάτα των Ελεγκτικών Οργάνων) στον οποίο είχε προσφύγει όταν το Υπουργείο Εσωτερικών απέρριψε το αίτημά του να του παραδώσει στοιχεία για τις πολιτογραφίες. «Αυτή η άκρως σημαντική αναφορά (the appropriate authorities with the Laws of the Republic of Cyprus will determine the legality of limitations of access of information) δεν συμπεριλήφθηκε στην απόφαση που υπογράφει η Ελεγκτική Υπηρεσία. Αντιθέτως, παραπλανητικά προβάλλει την παρβολή προσκομμάτων στην ανεξαρτησία της από την Εκτελεστική Εξουσία και παρουσιάζει τη δήλωση του INTOSAI ως πλήρη δικαίωση

των θέσεών της». Παρόμοια περίπτωση δηλαδή παραπλάνησης και πληροφόρησης η επιστολή του στην Υπηρεσία Οικονομικών, οδήγησαν το Συμβούλιο να δεχθεί το σκεπτικό του αιτητή γενικού εισαγγελέα για υπονοούμενα του Οδυσσέα Μιχαηλίδη περί συγκάλυψης από τον ίδιο τον γενικό εισαγγελέα. Η υπόθεση του ΥΠΑΜ αφορούσε τις καταγγελίες Μιχαηλίδη για προνομιακή τοποθέτηση εθνοφρουρών, την άρνηση του ΥΠΑΜ να δώσει στοιχεία αλλά και την αρνητική απάντηση που έλαβε από τον γενικό εισαγγελέα στον οποίο αποστάθηκε. Παρόμοιες φύσεως ήταν και η υπόθεση του ΥΠΟΙΚ που αφορούσε δυο δημόσιες συμβάσεις. Το Συμβούλιο αναφέρει: «... η άσκηση των εκ του Συντάγματος εξουσιών του γενικού εισαγγελέα να μην προχωρήσει στη διερεύνηση οποιουδήποτε ποινικού αδικήματος, είχε ως αποτέλεσμα, για μια ακόμη φορά, το σαφές υπονοούμενο από την πλευρά του γενικού ελεγκτή περί συγκάλυψης ποινικών αδικημάτων από την πλευρά του γενικού εισαγγελέα και περί καθοδήγησης εκ μέρους του του Υπουργείου Οικονομικών στη λήψη παράνομων αποφάσεων».

Μετέωρες καταγγελίες
Στο θέμα των πολιτογραφήσεων και της σφοδρής δημόσιας αντιπαράθεσης, το Συμβούλιο αποφάνθηκε πως οι δημόσιες κατηγορίες κατά του γενικού εισαγγελέα ήταν αβάσιμες και αστήριχτες. Το Συμβούλιο από τα στοιχεία που είχε ενώπιόν του απέρριψε τον ισχυρισμό της Οδυσσέα Μιχαηλίδη πως η άρνησή του να του παραδώσει φακέλους περιπτώσεων συνιστούν προσπάθεια αποφυγής του ελέγχου από τον ίδιο. «Παρέμειναν μετέωρες οι καταγγελίες που εκτόξευσε ο γενικός

ελεγκτής τόσο εις βάρος του γενικού εισαγγελέα – αμφισβητώντας ακόμη και γνωματεύσεις του, στις οποίες αρμοδίως επισήμαινε τους κινδύνους που ελλοχεύουν από τυχόν παράληψη έρευνας, ως προς το έργο της Ερευνητικής Επιτροπής που βρισκόταν σε εξέλιξη – όσο και εις βάρος της Εκτελεστικής Εξουσίας γενικότερα κατηγορώντας για παρακώλυση του έργου του και εξυπηρέτηση αλλότριων σκοπών...».

Κατάχρηση εξουσίας

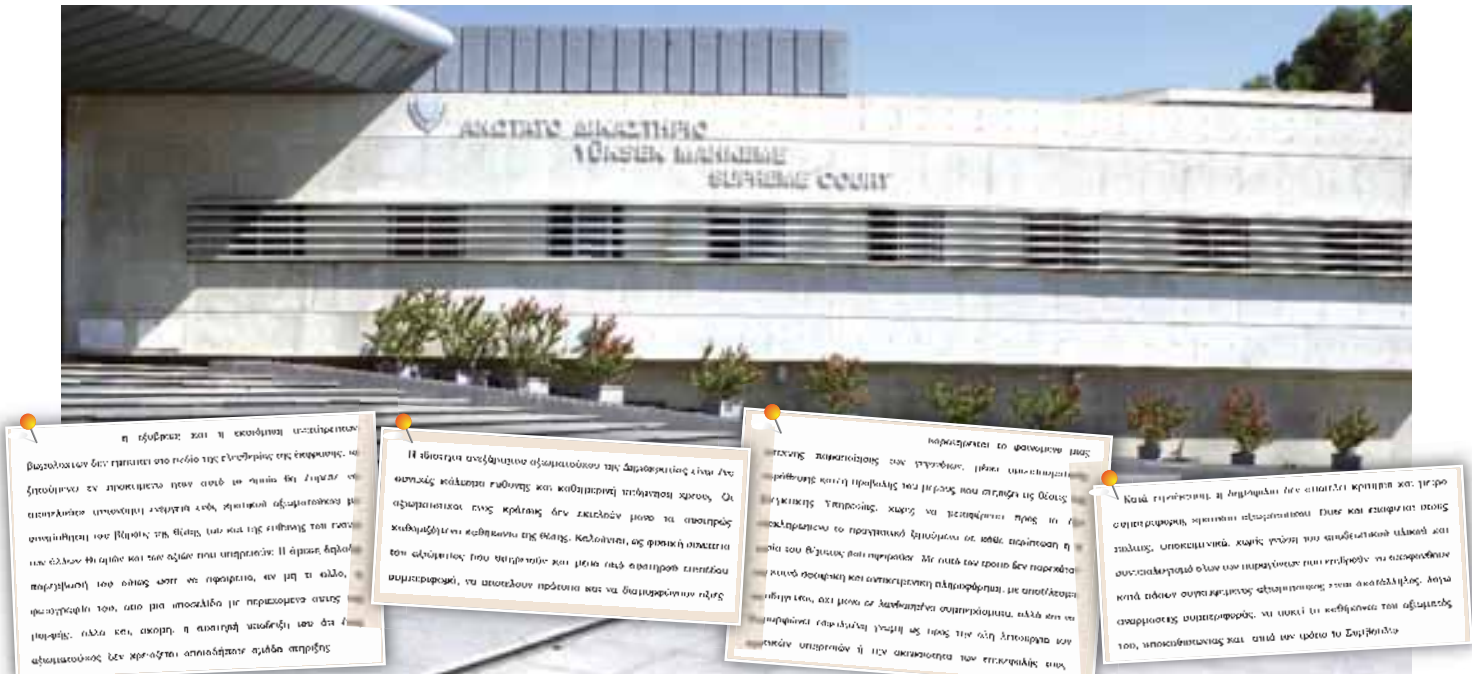
Στο τέταρτο κεφάλαιο το Συμβούλιο ασχολήθηκε με δυο περιπτώσεις. Με τις καταγγελίες που διατύπωσε εναντίον του πρότανη δρ Χριστοφίδη και της θυγατέρας του και του δρ Πισσαρίδη. Στην περίπτωση του πρότανη το Συμβούλιο διαπίστωσε μια εμμονή του Οδυσσέα Μιχαηλίδη στις δημόσιες τοποθετήσεις του περί κατάχρησης εξουσίας, τις χαρακτήρισε ακρείαστες ενώ εντόπισε και συνέπειες για το ίδιο το Πανεπιστήμιο Κύπρου αναφέροντας χαρακτηριστικά. «Πάνω όμως δεν είναι δυνατό να παραγνωρισθεί ότι η εμπλοκή εκ μέρους του στο όλο ζήτημα της θυγατέρας, ακολούθησε τα όσα προηγήθηκαν σε σχέση με τις δημόσιες αντιπαραθέσεις του με τον πρότανη/πατέρα και χωρίς να μεταφέρονται κατά αντικειμενικό τρόπο το γεγονός ότι κάλυπταν την εργοδότηση της συγκεκριμένης επισημόνοιας, όπως επεξηγήθηκαν από την ανακοίνωση του Κέντρου Αριστείας».

Σχέση με Κ. Κληρίδη

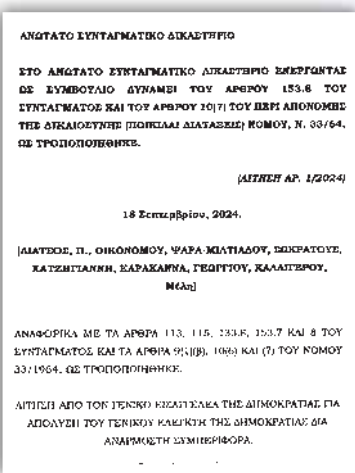
Ιδιαίτερα δηκτικό ήταν το Συμβούλιο ως προς τη διαφορετική προσέγγιση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη με τον γενικό εισαγγελέα επί θητείας Κώστα Κληρίδη σε σχέση με την παρούσα ηγεσία της Νομικής Υπηρεσίας. Στην απόφαση γίνεται επίκληση επιστολής του Κώστα Κληρίδη σε απάντηση επιστολής του Οδυσσέα Μιχαηλίδη ημερομηνίας 20/07/2014. Στην απόφαση αναφέρεται: «Με δική του επιστολή προς τον γενικό ελεγκτή έκανε λόγο όχι μόνο για έκδηλη τάση διαφώνισης, επιφυλάξεων και ειρωνείας, αλλά και για έκφραση νομικών απόψεων εκ μέρους του γενικού ελεγκτή «... χωρίς αρμοδιότητα». Όλα αυτά, κατά τον τότε Γενικό Εισαγγελέα «... φαίνονται να εγείρουν ένα τεράστιο θέμα τάξεως και συγκρούσε αρμοδιοτήτων...». Στην επιστολή το Συμβούλιο σημειώνει πως ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης αντέδρασε δηλώντας απόλυτο σεβασμό. Στο παρόν κεφάλαιο, όπως αναφέρεται στην απόφαση, ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης φαίνεται ότι έψεξε τον βοηθό γενικό ελεγκτή υποστηρίζοντας πως «δείχνει να περιφρονεί γνωματεύσεις του γενικού εισαγγελέα».

Αντιφατική συμπεριφορά

Ιδιαίτερα καυστικά είναι τα σχόλια για την περίπτωση με τους τίτλους ανεξάρτητων αξιωματούχων, αν ήταν «βοηθός γενικός» αντί «βοηθός γενικού». Για το θέμα αυτό ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης προσέφυγε στο τότε ενιαίο Ανώτατο Δικαστήριο. Το αξιοσημείωτο της υπόθεσης ήταν ποιος κατέβαλε τα έξοδα των ιδιωτών δικηγόρων του τότε γενικού ελεγκτή. Ο ίδιος όπως αναφέρεται στην απόφαση είχε πει δημόσια πως η προσφυγή έγινε με δική του έξοδα. Τελικά οι ιδιώτες δικηγόροι δεν τον χρέωσαν, κίνηση που όπως υποστήριξε η πλευρά του αιτητή ήταν εκτός διαδικασίας για έγκριση σχετικών κονδυλίων. Εδώ το Συμβούλιο σημειώνει τις νουθεσίες του Οδυσσέα Μιχαηλίδη προς την Επιτροπή Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κάνοντας λόγο για αντιφατική συμπεριφορά.

Ξεπερνώντας κάθε όριο χαρακτήρισε τη συνταγματική ενάσκηση των εξουσιών του γενικού εισαγγελέα ως απειλή για το κράτος δικαίου. Ιδιαίτερα σοβαρό απόηχο και απρεπής χαρακτηρισμός λαμβανομένων, ιδίως, υπόψη ότι προέρχεται από ανεξάρτητο αξιωματούχο.

ULTIMAX ALTER

400mg

Ξέχνα τον πόνο γρήγορα

με το **ULTIMAX** ALTER

ΑΝΑΛΓΗΤΙΚΟ - ΑΝΤΙΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΣ

Ο «επιμένων» Ερσίν Τατάρ

Το 2025 θεωρείται ένα μεταβατικό έτος για το Κυπριακό στα Κατεχόμενα

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Με τις εξελίξεις στο Κυπριακό -ενόψει της Νέας Υόρκης αλλά και του κρίσιμου διαστήματος μετά από αυτή- να μην δείχνουν προς την κατεύθυνση της άμεσης επανέναρξης των συνομιλιών, μια άποψη που τείνει να υιοθετείται από έμπειρους παρατηρητές με εμπειρία στις διαπραγματεύσεις του Κυπριακού είναι πως χωρίς αλλαγή παραδείγματος στα Κατεχόμενα δεν μπορεί να υπάρξει άρση του αδιεξόδου. Η εν λόγω άποψη γίνεται αντιληπτή από πολιτικούς και διπλωματικούς κύκλους στη Λευκωσία, κερδίζει έδαφος μεταξύ δρώντων εντός της τουρκοκυπριακής κοινότητας, ενώ είναι εμφανής και μεταξύ αξιωματούχων του ΟΗΕ -που αντιλαμβάνονται πως η εμμονή του Ερσίν Τατάρ (σ.σ. με ή χωρίς τη συναίνεση της Άγκυρας) για λύση δύο κρατών και αναγνώριση της κυριαρχικής ισότητας δεν αφήνει κανένα περιθώριο αισιοδοξίας.

Υπό αυτό το βάρος, αν και η «θνητεία» Τατάρ στην ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας λήγει τον Οκτώβριο του 2025, η δυναμική στα Κατεχόμενα δείχνει προς πολλαπλά σενάρια είτε πρόωρων «εκλογών» είτε μετασχηματισμών, που ωστόσο αποκτούν ξεχωριστό ενδιαφέρον στο αν τελικά θα επιταχύνουν εξελίξεις στο Κυπριακό ή αν, απλώς, δεν θα έχουν το αποτυπώμα που κάποιοι αντιλαμβάνονται.

Επιμένει ο Τατάρ

Ο Ερσίν Τατάρ καθ' όλη τη διάρκεια της παρουσίας της προσωπικής απεσταλμένης του ΓΓ του ΟΗΕ, Μαρία-Άνχελα Ολγκίν Κουεγιάρ, στην Κύπρο, σε σχέση με τη διάσταση της πραγματοποίησης μιας τριμερούς αργότερα και σε επίπεδο δράσεων αναγνώρισης της «ΤΔΒΚ», κινείται, χωρίς «μπρος-πίσω», στην πάγια τακτική της επικλήσης της κυριαρχικής ισότητας για τους Τουρκοκύπριους και στην επανάληψη του αφηγήματος για λύση δύο κρατών. Ακόμη και αν αυτή του η στάση απορρέει από ένα πλέγμα τακτικισμών, των επιμέρους σχέσεων του με το πολιτικοστρατιωτικό σύμπλεγμα της Άγκυρας και τις παγιωμένες θέσεις μιας μερίδας της τουρκοκυπριακής Δεξιάς (UBP), η επιμονή του στην εν λόγω

Το κρίσιμο ερώτημα που προκύπτει είναι αν οι Τουρκοκύπριοι ακόμη κι αν καταλήξουν τελικά σε πρόωρες εκλογικές «διαδικασίες» πριν τον Οκτώβριο του 2025, αυτό θα καταστεί καταλύτης για την επιστροφή των διαπραγματεύσεων.

Θέση δημιουργεί μετασχηματισμούς σε όλη την τουρκοκυπριακή κοινότητα:

• **Ασκει** πιέσεις στο σύνολο των πολιτικών δυνάμεων στην τουρκοκυπριακή κοινότητα, συμπεριλαμβανομένων των προοδευτικών υπέρ της λύσης δρώντων, προκειμένου να υπάρξει «έκβαση για την τύχη των Τουρκοκυπρίων» είτε χωρίς συνομιλίες είτε σε περίπτωση επανόδου στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων αλλά χωρίς έκβαση.

• **Παγώνει** την αντίληψη πως ακόμη κι αν αλλάξει το παράδειγμα στην «εξουσία» της λεγόμενης ΤΔΒΚ, ο εκάστοτε ηγέτης θα πρέπει να είναι σε στενό συντονισμό με την Άγκυρα -πυχή που είδαμε με τη στάση του ηγέτη του Τουρκικού Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, Τουφάν Ερχιουμάν, που τους τελευταίους μήνες είχε συνεχείς επαφές με την τουρκική ηγεσία στην Άγκυρα.

Έχει μέλλον ο Τατάρ;

Το κρίσιμο ερώτημα που προκύπτει είναι αν τελικά οι Τουρκοκύπριοι ακόμη κι αν καταλήξουν τελικά σε πρόωρες εκλογικές «διαδικασίες» πριν τον Οκτώβριο του 2025, αυτό θα καταστεί καταλύτης για την επιστροφή των διαπραγματεύσεων -δεδομένου ότι ακόμη και τακτικά η Άγκυρα θα ανάψει το πράσινο φως έστω κι αν αποφασίσει να «ξεφορτωθεί» τον Ερσίν Τατάρ. Καλά ενημερωμένες πηγές αναφέρουν στην «Κ» πως σε αυτό το επίπεδο υπεισέρχονται -σε σχέση πάντα με το Κυπριακό- δύο παράγοντες: α) ο χρόνος, δεδομένου πως οποιεσδήποτε εξελίξεις εντός του 2025 σηματοδοτούν περαιτέρω εμ-

Οι εξελίξεις στην τουρκοκυπριακή κοινότητα θα καθορίσουν και τη στάση των Τ/κ στη δύσκολη προσπάθεια για άρση του αδιεξόδου των συνομιλιών.

βάθυνση του αδιεξόδου πόσο μάλλον αν ο Τατάρ ολοκληρώσει τη θητεία του το φθινόπωρο του 2025, β) την αβεβαιότητα για το αποτέλεσμα.

Συνεπώς, ακόμη και όταν οι Τουρκοκύπριοι οδηγηθούν στις κάλπες δεν θεωρείται δεδομένο πως ο Τατάρ δεν θα επανεκλεγεί. Η «εκλογή» του εξάλλου στο τιμόνι της τουρκοκυπριακής ηγεσίας τον

Οκτώβριο του 2020 υπό το βάρος του χρόνου αξιολογείται πλέον από έμπειρους παρατηρητές ως τυπική περιπτώσιολογία εμπλοκής της Άγκυρας στα πολιτικά δρώμενα της τουρκοκυπριακής κοινότητας -με το μέγιστο ως προς την επιτυχία modus operandi. Ωστόσο, το πιο ανησυχητικό που καταγράφεται, εντός της τουρκοκυπριακής κοινότητας, είναι πως ακόμη και αν

υπάρξει αλλαγή παραδείγματος κανείς δεν εγγυάται πως η ανάδειξη στην ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας ενός πιο μετριοπαθούς ηγέτη, όπως ο προερχόμενος από την Αριστερά, Τουφάν Ερχιουμάν, θα οδηγήσει απαραίτητα σε επιστροφή στο τραπέζι των συνομιλιών του Κυπριακού «από εκεί που μείναμε στο Κραν Μοντανά».

Ο Τατάρ, πάντως, τους τελευταίους μήνες κινούμενος προς την κατεύθυνση των εκστρατειών αναγνώρισης της λεγόμενης ΤΔΒΚ (περιοδείες ΗΒ, τουρκογενή κράτη, κοκ) δείχνει πως επιθυμεί να επανεκλεγεί, για δεύτερη θητεία, στην ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας και επιπλέον στήνει το αφηγήμα μιας διεθνούς διάσκεψης στο Κυπριακό (χωρίς τριμερή) όπου το ΗΒ και η ΕΕ δεν θα είναι αρχικά παρούσες, δημιουργώντας έτσι τις προϋποθέσεις για να παρεμβάλει το Κυπριακό μεταξύ Αθénas και Άγκυρας αλλά και να επαναφέρει τη διάσταση της κυριαρχικής ισότητας.

Πού κινείται η Τουρκία

Ξεχωριστό ενδιαφέρον αποκτούν οι μέχρι στιγμής κινήσεις

της Άγκυρας στο Κυπριακό και δη ως προς το επίπεδο των τακτικών. Η Άγκυρα δείχνει να μην έχει επί της αρχής πρόβλημα στο να υπάρξει προσπάθεια για άρση του αδιεξόδου, έχει διαχωρίσει πλήρως Κυπριακό και ελληνοτουρκικά και στο επίπεδο των ευρωτουρκικών σχέσεων, όπως διαφάνηκε έντονα τελευταία, έχει αποσυνδέσει την πρόοδο της από τις εξελίξεις στην Κύπρο με έναν τρόπο που είναι πλέον αποδεκτός και από την ίδια την ΕΕ. Την ίδια στιγμή ενδιαφέρον αποκτά το γεγονός ότι εξακολουθεί να προσλαμβάνει την Κύπρο ως ξεχωριστή προτεραιότητα ως προς τη γεωπολιτική και στρατηγική της σημασία ως «πίσω αυλή της», ενώ σε επίπεδο δημόσιας διπλωματίας η Άγκυρα δεν αποκλίνει από την πάγια θέση της, μετά το 2017, για λύση δύο κρατών.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρον για έμπειρους παρατηρητές των εξελίξεων στα Κατεχόμενα κρίνεται και ο διορισμός του νέου Τούρκου πρέσβη στη βόρεια Λευκωσία. Ο Γιασίν Εκρέμ Σερίμ έφτασε στα μέσα του καλοκαιριού και πρόκειται για περίπτωση «πολιτικού» διορισμού που δείχνει πως για τον Ερντογάν και το ΑΚΡ η λεγόμενη ΤΔΒΚ έχει ξεχωριστή σημασία. Ο Σερίμ είναι γιος στενού συμβούλου του Ερντογάν από την εποχή που ο τελευταίος ήταν δήμαρχος Κωνσταντινούπολης, θεωρείται, από αναλυτές του Κυπριακού «από εκεί που μείναμε στο Κραν Μοντανά» (σ.σ. τον έχει παντρεύει ο ίδιος ο Ταγίπ Ερντογάν) με το ΑΚΡ. Δημοσιεύματα τον φέρον να είχε σχέσεις με τον γεωγραφικό χώρο των Κατεχομένων πολύ πριν την έλευσή του ως πρέσβη και πιο συγκεκριμένα εγγεγραμμένες εταιρείες στην «ΤΔΒΚ» με τον γνωστό Τ/κ εκπρόσωπο του οργανωμένου εγκλήματος, Χαλίλ Φαλίγλι, που δολοφονήθηκε το 2022. Τουρκοκυπριακές πηγές αναφέρουν στην «Κ» πως η έλευση Σερίμ στα Κατεχόμενα αποτελεί ένδειξη πως η Τουρκία θα προχωρήσει με γοργούς ρυθμούς την άσκηση πολιτικών, οικονομικών και θρησκευτικών πιέσεων προς την τουρκοκυπριακή κοινότητα -ανεξαρτήτως των όποιων πολιτικών και εκλογικών διεργασιών εντός του 2025.

ΑΡΘΡΟ / Του ΘΑΝΑΣΗ ΚΟΡΦΙΩΤΗ

Εξ αφορμής της απόφασης για παύση του τέως γενικού ελεγκτή

Ζούμε σε μια χώρα που επικαλείται για πενήντα χρόνια και θα επικαλείται μέχρι τη δικαίωση τους κανόνες του διεθνούς δικαίου, του κράτους δικαίου και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ζούμε σε μια χώρα που πενήντα χρόνια μετά, ακόμα υφίσταται τις συνέπειες της προσπάθειας παράνομης κατάλυσης της συνταγματικής τάξης.

Το σύνταγμά μας, παρά τον δικοινοτικό του χαρακτήρα, χαρακτηρίζεται, όπως κάθε σύγχρονο συνταγματικό κείμενο από την αρχή της διάκρισης των τριών εξουσιών. Εκτελεστικής, νομοθετικής και δικαστικής.

Είναι η δικαστική εξουσία που έχει ίσως τον πιο ευαίσθητο ρόλο στη διατήρηση της συνταγματικής τάξης. Είναι αυτή η εξουσία που καθορίζει δικαιώματα και υποχρεώσεις με άμεσο τρόπο. Και είναι αυτή, μέσω των αρμοδιοτήτων του Συνταγματικού Δικαστηρίου που έχει τη θεσμική αρμοδιότητα παύσης κρατικών αξιωματούχων, ακόμα και του ίδιου του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Η απόλυση ανεξάρτητου κρατικού αξιωματούχου είναι από μόνη της γεγονός λυττό για την Πολιτεία, διότι στην περίπτωση αυτή έχουμε κρίση του θεσμικά αρμοδίου οργάνου, πως ανεξάρτητος κρατικός αξιωματούχος επέδειξε ανάρμοστη, προς τη θέση του, συμπεριφορά.

Η ιστορία των κρατών και του ανθρώπου είναι μια συνεχής πορεία

των θετικών και των αρνητικών. Μια πορεία που δεν θα είναι ποτέ τέλεια. Είναι τραγική αποτυχία αν τουλάχιστον η Πολιτεία και η κοινωνία δεν παραδειγματίζεται από τα λάθη της. Κάθε κρίση θεσμών έχει σοβαρό κόστος σε όλα τα επίπεδα, το οποίο πολλαπλασιάζεται όταν το κόστος αυτό δεν έχει ως αντίβαρο τη βελτίωση που πρέπει να ακολουθήσει.

Η νομική είναι επιστήμη. Όπως όλες οι επιστήμες, είναι πρώτα μέν στην προστασία της ανθρωπίνης δραστηριότητας, οπότε δεν θα πρέπει να είναι σε καμία περίπτωση αποκομμένη από το κοινωνικό γίγνεσθαι. Η εφαρμογή όμως των εργαλείων της νομικής επιστήμης και η σοβαρή και τεκμηριωμένη ανάλυση της εφαρμογής αυτής δεν μπορεί είτε να εκπορεύεται είτε να καταλήγει σε αυτό που ονομάζεται «κοινό περί δικαίου αίσθημα».

Το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο της χώρας αποτελείται από πολύπειρους δικαστές. Για να είναι στη θέση αυτή έχουν ασχοληθεί με χιλιάδες δικαστικές υποθέσεις σε ολόκληρη την Κύπρο, είτε ως δικηγόροι είτε ως δικαστές. Ο δικαστής βρίσκεται καθημερινά στο έργο του αντιμέτωπος με δύσκολες καταστάσεις, πολλές φορές οριακές, πολλές φορές στενάχωρες. Οφείλει όμως πάντα να κρίνει με βάση το δίκαιο. Επιτελεί ύψιστο καθήκον άσκησης άμεσης δημόσιας εξουσίας. Οι δικαστές των Ανωτά-

Ο δικαστής βρίσκεται καθημερινά στο έργο του αντιμέτωπος με δύσκολες καταστάσεις, πολλές φορές οριακές, πολλές φορές στενάχωρες. Οφείλει όμως πάντα να κρίνει με βάση το δίκαιο.

των Δικαστηρίων της χώρας διορίζονται από τον εκάστοτε Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ο οποίος με τη σειρά του εκλέγεται με άμεση ψηφοφορία από τον λαό. Έτσι δίδεται σε αυτούς η απαραίτητη δημοκρατική νομιμοποίηση.

Η κριτική των ενεργειών κάθε πολιτειακού αξιωματούχου, πρωτίστως των Δικαστηρίων, είναι απόλυτως απαραίτητη. Όντως ο σεβασμός προς τους κρατικούς αξιωματούχους κερδίζεται και δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένος. Η αντίληψη όμως και κρίση επί των δικαστικών αποφάσεων απαιτεί γνώση αλλά και σεβασμό στο τι συνιστά η νομική επιστήμη.

Το μέτρο ως προς την ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα του δικαστή δεν είναι το τι πιστεύει η κοινή γνώμη αλλά, όπως νομολογήθηκε, κρίνεται σε συνάρτηση με την αντίληψη του δίκαιου σκεπτόμενου και πληροφωρημένου παρατηρητή. Αυτός, όπως λέχθηκε σε απόφαση, «...δεν είναι ασφαλώς ο τυχαίος απληροφόρητος άνθρωπος που θα μπορούσε να σχηματίσει μια βεβιασμένη εντύπωση παρασυρόμενος από την υποκειμενική του μονομερή και αποσπασματική αντίληψη, αλλά εκείνος ο οποίος, με ολοκληρωμένη πληροφόρηση και κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των διαδικασιών στα πλαίσια τους, μπορεί έτσι να καταλήξει σε μια αντάξια της αντικειμενικότητας του άποψη ως προς το ζητούμενο».

Η απόφαση για την παύση του τέως γενικού ελεγκτή έτυχε δριμείας κριτικής, μόλις λεπτά μετά την έκδοσή της. Ένα τόσο εκτενές και πολύπλοκο νομικό κείμενο απαιτεί ώρες μελέτης, από ειδικούς για να είναι δυνατή η ουσιαστική του ανάλυση. Αντί αυτού, τη βασική πρωτοβουλία ανέλαβαν τα κόμματα και οι πολιτικοί. Προκύπτει δε το εξής οξύμωρο: ενώ η κοινωνική αντίληψη για το επίπεδο της πολιτικής στην Κύπρο είναι στο ναδίρ, η κοινωνική πλειοψηφία, όσων τουλάχιστον εκφράζονται στα μέσα κοινωνικών δικτύων, έσπευσε να υιοθετήσει τον λόγο των πολιτικών. Χωρίς καν να διαβάσει την απόφαση.

Υπάρχει σε διεθνές επίπεδο συζήτηση κατά πόσο τα δικαστήρια μιας χώρας καλό είναι να διορίζουν σύμβουλους επικοινωνίας ή εκπροσώπους Τύπου για να βοηθούν ακριβώς στη διαχείριση του «περί δικαίου αισθήματος». Πολλές σύγχρονες ευρωπαϊκές χώρες το έχουν υιοθετήσει. Στην Κύπρο τα δικαστήρια εκφράζονται μόνο μέσα από τις αποφάσεις τους.

Το σημαντικό είναι ο σεβασμός της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας, όχι με την έννοια της απόλυτης υποταγής στο τι δικαστικώς αποφασίζεται, αλλά τουλάχιστον με την έννοια της προστασίας των δικαστηρίων από τα φαινόμενα λαϊκισμού.

Ο κ. Θανάσης Κορφιώτης είναι νομικός.

ΗΛΙΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ, δικηγόρος

Να αποφασίζουν οι Δικαστές ή οι πολιτικοί και η κοινή γνώμη;

Όπως πάμε στην κατηφόρα της ανυποληψίας των θεσμών, οδηγός μας πρέπει να είναι το Σύνταγμα και οι διαδικασίες που ορίζει

Συνέντευξη στον
ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ

Αυστηρή αλλά ξεκάθαρη και διαυγή χαρακτηρίζει την απόφαση του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου για απόλυση του Οδυσσέα Μιχαηλίου από τη θέση του γενικού ελεγκτή σε συνέντευξη στην «Κ» ο δικηγόρος Ηλίας Στεφάνου. Εκφράζει τη θέση ότι αυτή η απόφαση αποτελεί μήνυμα τόσο προς τους Δικαστές όσο και προς τους ανεξάρτητους αξιωματούχους, διότι, όπως επισημαίνει, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο πίκης ορθής συμπεριφοράς τέτοιων αξιωματούχων πρέπει να είναι στο ανώτατο επίπεδο. Σχολιάζοντας την αμφισβήτηση της αξιοπιστίας της Δικαιοσύνης που είναι πιο έντονη μετά τη συγκεκριμένη απόφαση, διευκρινίζεται αν για τόσο σοβαρά ζητήματα θέλουμε να αποφασίζουν οι Δικαστές ή οι πολιτικοί στη Βουλή και η κοινή γνώμη. Και τονίζει ότι όπως πάμε στην κατηφόρα της ανυποληψίας των θεσμών, οδηγός μας πρέπει να είναι το Σύνταγμα και οι διαδικασίες που ορίζει.

Πώς θα χαρακτηρίζατε την απόφαση του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου για απόλυση του Οδυσσέα Μιχαηλίου από τη θέση του γενικού ελεγκτή λόγω ανάρμοστης συμπεριφοράς;
- Είναι μια αυστηρή αλλά ξεκάθαρη και διαυγής απόφαση για δύο λόγους. Πρώτον, είναι ομόφωνη απόφαση οκτώ δικαστών του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου και δεύτερον, η φρασολογία που χρησιμοποιείται για τη συμπεριφορά του γενικού ελεγκτή για την καταφρόνηση των πολιτικών θεσμών και την απαξίωση του γενικού εισαγγελέα είναι μεν αιχμηρή αλλά συγκεκριμένη και πλήρως αιτιολογημένη.
Τι δείχνει το γεγονός ότι ήταν ομόφωνη η απόφαση;
- Ήθελαν να καταδείξουν ότι η κρίση τους είναι κοινή και ότι δεν υπάρχουν διαφορετικές αναγνώσεις ως προς τη συμπεριφορά του γενικού ελεγκτή.
Και το λεκτικό είναι πολύ έντονο.
- Θεωρώ ότι ήθελαν σκόπιμα να

είναι τέτοιο, ώστε να μην αφήνεται οποιαδήποτε αμφιβολία.
Όμως δεν καταγράφεται τίποτα θετικό για τον Οδυσσέα.
- Το Δικαστήριο δεν έκρινε το έργο του γενικού ελεγκτή διαχρονικά, αλλά συγκεκριμένες, 15 τον αριθμό, συμπεριφορές. Εκείνο που εν ολίγοις κρίνει είναι ότι ο γενικός ελεγκτής λειτουργήσε αντιθεσμικά.
Ποια πιστεύετε ότι ήταν η καθοριστική υπόθεση που έγειρε την πλάστιγγα στην απόφαση του Δικαστηρίου;

“

Είναι μια αυστηρή αλλά ξεκάθαρη και διαυγής απόφαση.

Η δήλωση Οδυσσέα υπονοεί ξεκάθαρα ότι οι Δικαστές με την απόφασή τους αποτελούν και αυτοί μέρος ενός συστήματος που είχε σκοπό το φάγωμά του.

- Η στάση του γενικού ελεγκτή μετά την απόφαση της Αρχής κατά της Διαφθοράς για τις καταγγελίες κατά του βοηθού γενικού εισαγγελέα. Όταν ένας ανεξάρτητος θεσμός που τάχθηκε για τη διερεύνηση τέτοιων υποθέσεων διαφθοράς καταλήγει ότι δεν προκύπτει ζήτημα διαφθοράς, τότε, εσύ, ως θεσμός, ακόμη κι αν διαφωνείς, δεν μπορείς να αφήνεις υπονοούμενα για έναν άλλο ανεξάρτητο αξιωματούχο, αμφισβητώντας το τεκμήριο της αθωότητας του προ-

σώπου που τον εκπροσωπεί. Ουσιαστικά, βάζεις νερό στον μύλο της αμφισβήτησης των θεσμών και των προσώπων που αποφασίζουν. Το Δικαστήριο αναφέρει ότι αυτή η υπόθεση, ακόμη και από μόνη της, θα μπορούσε να ήταν λόγος για παύση.

Τι μπορούσε να κάνει για να μην θεωρηθεί ότι παραβιάζει το τεκμήριο της αθωότητας;

- Μπορούσε να στείλει ξανά επιστολή στην Αρχή κατά της Διαφθοράς και να τους πει ότι ενδεχομένως πρέπει να εξεταστούν και άλλα ζητήματα ή να επισημάνει, χωρίς τυμπανοκρουσίες, τη δική του πληροφόρηση. Αντί τούτου, βγήκε δημόσια, αφήνοντας να νοηθεί ότι το πόρισμα του θεσμού, που είναι ο αρμόδιος σύμφωνοι με τους νόμους να αποφασίσει, είναι λανθασμένο ή ανεπαρκές και αφήνοντας ταυτόχρονα σκιάς για τον βοηθό γενικό εισαγγελέα ως προς την εννοχή του. Είναι αυτό που κατακρίνεται. Το ζήτημα εδώ είναι πιο σημαντικό. Είναι η αμφισβήτηση των θεσμών, του Συντάγματος και του πολιτικού συστήματος.

Αποτελεί πλήγμα στην ανεξαρτησία του θεσμού της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αυτή η απόφαση;

- Μπορεί κάποιος πολίτης να το θεωρήσει πλήγμα, διότι εμμέσως οι λειτουργοί της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, έχοντας πλέον αυτό το προηγούμενο, θα φοβούνται στον τρόπο έκφρασής τους, όμως, εάν κάποιος εξετάσει τα ζητήματα στην ίδια την απόφαση θα διαπιστώσει ότι το Δικαστήριο δεν αναφέρει ότι δεν πρέπει η Ελεγκτική Υπηρεσία να ερευνά, να εντοπίζει, να δημοσιοποιεί ή να ενημερώνει το κοινό. Εκείνο που διαυγώς καταγράφεται είναι ότι η συμπεριφορά του επικεφαλής της Ελεγκτικής Υπηρεσίας δεν πρέπει να είναι τέτοια ώστε να δημιουργεί θεσμική αμφισβήτηση και να παραβιάζει συνταγματικά δικαιώματα.

Μπαίνουν όρια πλέον στην ελευθερία έκφρασης του γενικού ελεγκτή; Στο πώς θα εκδίδει ανακοινώσεις, πώς θα τοποθετείται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και πώς θα παρεμβαίνει στα μέσα ενημέρωσης;

Ο Γ. Ελεγκτής με τη στάση του στην υπόθεση του βοηθού γενικού εισαγγελέα είναι ωσάν να βάζει νερό στον μύλο της αμφισβήτησης των θεσμών και των προσώπων που αποφασίζουν.

- Είναι για παράδειγμα δυνατόν ο γενικός ελεγκτής να απαντά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στον κάθε δημοσιογράφο ή στον κάθε πολίτη επί προσωπικού ή να του κάνει επίθεση όταν διαφωνεί μαζί του; Αυτό είναι που εννοείται ότι πλήττει η ελευθερία έκφρασης, που πλήττει τον θεσμό; Το Δικαστήριο δεν θέτει όρια στην ελευθερία του λόγου αλλά αναφέρει ότι υπάρχουν θεσμικές διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται και δεν πρέπει να παραβιάζεται το Σύνταγμα.

Πώς θα ενημερώνει ο γενικός ελεγκτής πλέον την κοινή γνώμη;

- Με τις εκθέσεις του. Δεν πλήττει με οποιοδήποτε τρόπο η επίσημη και εντός των θεσμικών πλαισίων ανακοίνωση των ενδιάμεσων ή τελικών εκθέσεων της Ελεγκτικής Υπηρεσίας.

Αν τυγχάνουν αμφισβήτησης στον δημόσιο διάλογο, μπορεί να βγει να απαντήσει;

- Σαφώς. Όμως όταν πάρει απόφαση ένα θεσμικό όργανο είτε αυτό είναι ο γενικός εισαγγελέας ή ένα Δικαστήριο, είναι θεμιτό ένας άλλος θεσμός να αμφισβητεί αυτές τις αποφάσεις αφήνοντας υπονοούμενα ή να παραπλανά και να ενημερώνει αποσπασματικά την κοινή γνώμη; Αυτό δεν είναι ελευθερία του λόγου. Υπάρχει θεσμικός τρόπος να προβάλλεται μια διαφωνία και να επιλύονται οι διαφορές μέσω της διαδικασίας του άρθρου 139 του Συντάγματος.

Πώς θα εκφράσει θεσμικά τη διαφωνία του;

- Έχει περάσει στην κοινωνία ότι είναι ελευθερία του λόγου να

αμφισβητώ τον οποιονδήποτε και να θέτω τις δικές μου θέσεις που θεωρώ ότι είναι σωστές. Μπορείς να κάνεις κριτική, αλλά δεν είναι αποδεκτό να αμφισβητείς τους θεσμούς και να αφήνεις υπονοούμενα, ειδικά όταν η αμφισβήτηση οφείλεται σε υποκειμενική αντίληψη και όχι σε αντικειμενικά, αδιαμφισβήτητα στοιχεία.

Πώς κρίνετε τη δήλωση του Οδυσσέα μετά την απόφαση;

- Καταλαβαίνω ότι μετά από τέτοια απόφαση με τέτοιο λεκτικό υπήρχε μεγάλη πικρία και απογοήτευση. Ουσιαστικά όμως αυτό που ξεκάθαρα υπονοεί είναι ότι οι Δικαστές με την απόφασή τους αποτελούν και αυτοί μέρος ενός συστήματος που είχε σκοπό το φάγωμά του. Δυστυχώς, ο τρόπος που εξέφρασε τη δυσαρέσκεία του εμμέσως πλην σαφώς επιβεβαίωσε όσα καταγράφονται στην απόφαση περί άγνοιάς του των θεσμικών κατά το Σύνταγμα ορίων.

Μετά την απόφαση υπάρχει έντονη αμφισβήτηση της αξιοπιστίας της Δικαιοσύνης από κόσμο.

- Τι θέλουμε ως κοινωνία για τόσο σοβαρά ζητήματα; Θέλουμε να αποφασίζουν Δικαστές σε ανώτατο επίπεδο, οι οποίοι, λόγω πείρας σε κρίση υποθέσεων και λόγω γνώσης των νομικών ζητημάτων μπορούν να θέσουν τα ζητήματα στο σωστό πλαίσιο ή θέλουμε να αποφασίζουν οι πολιτικοί στη Βουλή ως ισχύει σε άλλες χώρες ή ακόμα η κοινή γνώμη; Δυστυχώς, όπως πάμε στην κατηφόρα της ανυποληψίας των θεσμών, πρέπει οδηγός μας να είναι το Σύνταγμα, ο υπέρτατος νόμος της Δημοκρατίας και

οι διαδικασίες που αυτό ορίζει. Σεβασμός ανθρωπίνων δικαιωμάτων και σεβασμός των θεσμών από όλους τους αξιωματούχους αλλά και πολιτικούς και πολίτες.

Πώς πρέπει λοιπόν να κρινονται οι δικαστικές αποφάσεις;

- Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου πρέπει να κρινονται στο ορθό πλαίσιο και επί των γεγονότων. Όχι θεωρητικά.

Υπάρχει η εντύπωση ότι η απόφαση του Δικαστηρίου είναι σε απόσταση από το αίσθημα της κοινής γνώμης.

- Το Δικαστήριο έθεσε ψηλά τον πήχη. Αν το δούμε απρόσωπα και αποστασιοποιημένοι από τη συγκεκριμένη περίπτωση, διαφωνεί κάποιος πολίτης ότι τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ο γενικός ελεγκτής και ο κάθε ανεξάρτητος αξιωματούχος είναι αυτά που απαιτείται το Δικαστήριο; Αμεροληψία, αυτοέλεγχος, αυτοπεριορισμός, ευθυκρισία, αντικειμενικότητα, αυτοσυγκράτηση, σεβασμός στο Σύνταγμα και στους θεσμούς. Αν δεν διαφωνεί τότε δεν μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει απόσταση.

Και ότι συνιστά μια ακόμη νίκη του κατεστημένου.

- Αυτό τι σημαίνει; Μπορεί ο γενικός ελεγκτής να παραβιάζει το Σύνταγμα αλλά να μην μας πειράζει; Μπορεί να μην σέβεται άλλους θεσμούς αλλά και πάλι να μην μας πειράζει; Εμείς αυτόν θέλουμε διότι αυτός μας αρέσει, ανεξάρτητα πως λειτουργεί; Άλλο να είσαι καλόπιστος ή και αδιάφορος και άλλο ο τρόπος με τον οποίο λειτουργείς. Εδώ αυτό εξετάστηκε και η συμπεριφορά κρίθηκε ανάρμοστη.

Δεν του αξίζει να φύγει με αυτό τον τρόπο αλλά λειτουργήσε αυτοκαταστροφικά

- Η απόφαση θεωρείται καλώς ή κακώς από αρκετό κόσμο ως πλήγμα στη λογοδοσία και τη διαφάνεια, καθώς υπάρχει η αντίληψη ότι το μέγεθος της διαφθοράς στον τόπο έγινε αντιληπτό επί των ημερών του Οδυσσέα στην Ελεγκτική Υπηρεσία και θα μπορούσε εύλογα να διωρωτηθεί κανείς, ποιος θα βγάζει τώρα πράγματα στη φόρα και θα ενημερώνει την κοινωνία για κακώς κείμενα. Συνεπώς, ποια είναι τα όρια που θέτει το Δικαστήριο στον τρόπο με τον οποίο ο γενικός ελεγκτής θα ασκεί πλέον τα καθήκοντά του;

- Διερωτώμαι ειλικρινά. Δεν θέλουμε να έχουμε έναν γενικό ελεγκτή όπως τον Οδυσσέα Μιχαηλίου στα θέματα διερεύνησης, στοιχειοθέτησης και δημοσιοποίησης υποθέσεων εντός του θεσμικού πλαισίου, ο οποίος, όμως, παράλληλα να έχει και τα χαρακτηριστικά που θέτει το Ανώ-

“

Διερωτώμαι ειλικρινά, δεν θέλουμε έναν γενικό ελεγκτή όπως τον Οδυσσέα στα θέματα διερεύνησης, στοιχειοθέτησης και δημοσιοποίησης υποθέσεων, ο οποίος, όμως, παράλληλα να έχει και τα χαρακτηριστικά που θέτει το Ανώτατο;

τατο; Να έχει δηλαδή αμεροληψία, αυτοσυγκράτηση, να σέβεται το Σύνταγμα και τους θεσμούς, να μην εκφράζεται ενίοτε με εμπάθεια. Είναι το πλαίσιο χαρακτηριστικών που πρέπει να έχει και να αποδεικνύει στην πράξη ότι κατέχει κάθε ανεξάρτητος αξιωματούχος. Έχουμε Σύνταγμα, έχουμε θεσμούς, οφείλουμε να τους σεβόμαστε και όχι να θεωρούμε ότι είμαστε υπεράνω.
- Αν προσφύγει στο ΕΑΔΑ ο Οδυσσέας Μιχαηλίου μπορεί να ανατρέψει την απόφαση;
- Το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο αποφάσισε επί συγκεκριμένων γεγονότων. Το ΕΑΔΑ δεν θα κρίνει την απόλυσή του. Θα κρίνει ενδεχομένως παραβίαση κάποιου δικαιώματός του. Θα πρέπει η πλευρά του κ. Μιχαηλίου να καταδείξει ότι η συγκεκριμένη απόφαση παραβιάζει ανθρώπινα του δικαιώματα, όπως για παράδειγμα την ελευθερία του λόγου.

- Αυτή η απόφαση ανοίγει τον δρόμο σε κάποιους να «κυνήγουν» τον Οδυσσέα για πεπραγμένα του όσο ήταν γενικός ελεγκτής;

- Η απόφαση βασίζεται στον τρόπο συμπεριφοράς και λειτουργίας του γενικού ελεγκτή στο πλαίσιο του Συντάγματος και των θεσμών και δεν έχει να κάνει με συγκεκριμένες αποφάσεις. Αν κάποιος θέλει να τον καταγγείλει γιατί θεωρεί ότι παραβίασε το τεκμήριο της αθωότητάς του, αυτό ναι μπορεί να το κάνει, αλλά αυτό μπορούσε να το κάνει έτσι κι αλλιώς και πριν την απόφαση. Ο μόνος που θα μπορούσε να το κάνει, βάσει αυτής της απόφασης, είναι ο βοηθός γενικός εισαγγελέας γιατί υπάρχει ξεκάθαρη κρίση από το Δικαστήριο. Αλλά και πάλι το ζήτημα θα πρέπει να κριθεί από αρμόδιο Δικαστήριο.

- Αξίζει στον Οδυσσέα Μιχαηλίου, έναν άνθρωπο με σημαντική προσφορά ειδικά σε θέματα κατά της

διαφθοράς, να φύγει με αυτό τον τρόπο;

- Δεν του αξίζει και λυπούμαι για αυτό, γιατί εκτιμώ το ευρύτερο έργο του για λογοδοσία και πάταξη της διαφθοράς, αλλά δυστυχώς επί των συγκεκριμένων υπό κρίση γεγονότων έδειξε ότι λειτουργήσε αυτοκαταστροφικά. Το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε ότι ο πίκης ορθής συμπεριφοράς τέτοιων αξιωματούχων πρέπει να είναι στο ανώτατο επίπεδο διότι αφορά ανεξάρτητους αξιωματούχους οι οποίοι έχουν συγκεκριμένη συνταγματική διασφάλιση και ανεξαρτησία και άρα πρέπει και οι εξουσίες τους να ασκούνται εντός αυστηρά καθορισμένου πλαισίου. Θεωρώ ότι ήταν καλόπιστος στην προσπάθειά του για πάταξη της διαφθοράς και άλλαξε τη λειτουργία και αποτελεσματικότητα της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, όμως οι υπό κρίση επαναλαμβανόμενες συμπερι-

φορές που έπλητταν θεσμούς, συνειδήσεις και το ίδιο το Σύνταγμα έπρεπε να αποφευχθούν.

- Είναι μήνυμα αυτή η απόφαση προς ανεξάρτητους αξιωματούχους;

- Και προς τους Δικαστές και προς τους ανεξάρτητους αξιωματούχους. Αυτά τα χαρακτηριστικά που ήδη αναφέραμε αφορούν όλους τους Δικαστές και όλους τους ανεξάρτητους αξιωματούχους του κράτους.

- Μπορούν να αισθάνονται δικαιογμένοι οι επικεφαλής της Νομικής Υπηρεσίας;

- Το Δικαστήριο διασφαλίζει και επαναλαμβάνει βάσει του Συντάγματος θεσμικά ποιος είναι ο ρόλος του γενικού και βοηθού γενικού εισαγγελέα και παίρνει θέση θεσμικά υπέρ του γενικού εισαγγελέα στα διάφορα ζητήματα που στα τελευταία χρόνια υπήρχε διαφωνία με τον γενικό ελεγκτή.

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Απόφαση-σταθμό, η οποία ανατρέπει προηγούμενη νομική θέση της Γερμανίας σε ομοσπονδιακό επίπεδο, και είναι «ραμμένη στα μέτρα» της Λευκωσίας στο προσφυγικό/μεταναστευτικό, έλαβε το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο του Μούνστερ, κρίνοντας ότι κάποιες περιοχές της Συρίας μπορούν να θεωρηθούν ως «ασφαλείς», παρά τον συνεχιζόμενο εμφύλιο πόλεμο. Η απόφαση τείνει να αποτελέσει εργαλείο στα χέρια του Βερολίνου, ανοίγοντας δρόμο για επιστροφές και απελάσεις, ακόμη και στη Συρία, κάτι στο οποίο προσβλέπει ο καγκελάριος Όλαφ Σολτς, ο οποίος μάλιστα δεν δίστασε να επιστρατεύσει τη δικαστική απόφαση, προκειμένου να πείσει για την ορθότητα των προθέσεών του.

Παράλληλα, η απόφαση του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου, εξυπηρετεί τις θέσεις της Λευκωσίας που εδώ και πολλούς μήνες διεκδικεί τον χαρακτηρισμό κάποιων περιοχών της Συρίας ως «ασφαλών», προκειμένου να δρομολογηθεί η δυνατότητα επιστροφής προσφύγων από το έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας στην εν λόγω χώρα. Οι εξελίξεις στη Γερμανία, τόσο σε νομικό, όσο και σε πολιτικό επίπεδο, δημιουργούν εκ των πραγμάτων αισιοδοξία στη Λευκωσία, η οποία διαπιστώνει ότι η ισχυρότερη χώρα της Ε.Ε., κινείται πλέον στην ίδια τροχιά με τις κυπριακές θέσεις, στο ζήτημα της Συρίας. Αντίθετα με ό,τι συνέβαινε μέχρι πριν από μερικούς μήνες, όταν το Βερολίνο όχι μόνο βρισκόταν ακριβώς στο αντίθετο στρατόπεδο, αλλά παρενέβαινε και στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο υποστηρίζοντας ότι ένα κράτος δεν μπορεί να χαρακτηρίζεται εν μέρει και αποσπασματικά «ασφαλής χώρα», σε κάποιες μόνο από τις περιοχές του.

Η απόφαση του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου της Γερμανίας, στη Ρηνανία-Βεστφαλία, λήφθηκε πριν από μερικές εβδομάδες, όταν απέρριψε αίτηση Σύρου για χορήγηση καθεστώτος επικουρικής προστασίας, επισημαίνοντας χαρακτηριστικά ότι: Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, «έχει ήδη διαπιστώσει ότι οι προϋποθέσεις για χορήγηση καθεστώτος επικουρικής προστασίας, ήτοι η σοβαρή απειλή κατά της ζωής ή η φυσική ακεραιότητα ενός πολίτη ως αποτέλεσμα αδιάκριτης bias ως μέρος εμφύλιας διένεξης στην περιοχή Χασάκα (Hassaka), αλλά και στη Συρία γενικά, δεν υφίστανται πλέον». Με άλλα λόγια, το Δικαστήριο προχώρησε σε διαχωρισμό περιοχών της Συρίας, θεωρώντας ότι κάποιες από αυτές, μεταξύ των οποίων και η περιοχή Χασάκα στα σύνορα με την Τουρκία, είναι «ασφαλείς». Και ως εκ τούτου, σύμφωνα με τη θέση αυτή του Δικαστηρίου, θα μπορούσαν να επιστρέψουν ή και να απελαθούν Σύροι στις εν λόγω «ασφαλείς» περιοχές.

Με την απόφασή του, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, απέρριψε προσφυγή Σύρου, ο οποίος ει-

Γερμανική απόφαση στα μέτρα της Κύπρου

Δικαστήριο ανοίγει δρόμο για απελάσεις Σύρων - Εκρίνε κάποιες περιοχές της Συρίας ως «ασφαλείς»

Το Δικαστήριο της Γερμανίας προχώρησε σε διαχωρισμό περιοχών της Συρίας, θεωρώντας ότι κάποιες από αυτές, μεταξύ των οποίων και η περιοχή Χασάκα στα σύνορα με την Τουρκία, είναι «ασφαλείς».

σώληθε στη Γερμανία το 2014 και ζήτησε καθεστώς επικουρικής προστασίας. Νωρίτερα, το Ομοσπονδιακό Γραφείο Μετανάστευσης της Γερμανίας είχε αρνηθεί στον Σύρο το καθεστώς πρόσφυγα, καθώς είχε εμπλακεί σε λαθρεμπόριο ανθρώπων από την Τουρκία στην Ευρώπη, κάτι για το οποίο καταδικάστηκε σε φυλάκιση στην Αυστρία.

Ο Σύρος προσέφυγε στο Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, το οποίο έκρινε ότι ο ενάγων, ο οποίος κατάγεται από την επαρχία Χασάκα, δεν πληροί τις προϋποθέσεις για εξασφάλιση καθεστώτος πρόσφυγα, θεωρώντας ότι η κατάσταση στη συγκεκριμένη περιοχή της Συρίας, δεν ενέχει κινδύνους. Επιπλέον, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι εγκληματικές δραστηριότητες στις οποίες είχε εμπλακεί, τον αποκλείουν από το δικαίωμα προστασίας.

Σημειώνεται ότι εναντίον της απόφασης που λήφθηκε, δύναται να υποβληθεί έφεση στο Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο.

Χαιρετίζει ο Σολτς

Η θέση του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου του Μούνστερ, το οποίο χαιρει ιδιαίτερης εκτίμησης, βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία με

Οι εξελίξεις στη Γερμανία, τόσο σε νομικό, όσο και σε πολιτικό επίπεδο, δημιουργούν αισιοδοξία στη Λευκωσία, η οποία διαπιστώνει ότι η ισχυρότερη χώρα της Ε.Ε. κινείται στην ίδια τροχιά με τις κυπριακές θέσεις, στο ζήτημα της Συρίας.

το «νέο δόγμα» της Γερμανίας στο προσφυγικό/μεταναστευτικό, όπως αυτό αποτυπώνεται στη σκληρήνωση της στάσης της σοσιαλιστικής κυβέρνησης, ενόψει και των ομοσπονδιακών εκλογών του 2025, όπου το ζήτημα των προσφύγων και μεταναστών κυριαρχεί στην πολιτική ατζέντα.

Δεν είναι άλλωστε τυχαίο, ότι η απόφαση του γερμανικού Δικαστηρίου, που λήφθηκε πριν από μερικές εβδομάδες, αξιοποιείται από την κυβέρνηση Όλαφ Σολτς, η οποία έχει ήδη εξαγγείλει απελάσεις και σε μη ασφαλείς χώρες. Αξιοσημεί-

ωτο είναι ότι ο ίδιος ο Όλαφ Σολτς αισθάνθηκε την ανάγκη να σχολιάσει τη δικαστική απόφαση, υποστηρίζοντας ότι «επιβεβαιώνει τη θέση της ομοσπονδιακής κυβέρνησης και επίσης τη θέση του καγκελάριου, η οποία είναι πολύ σαφής», επαναλαμβάνοντας ότι «έχω πει δημοσίως: θα πραγματοποιήσουμε απελάσεις, ειδικά για εγκληματίες, στο Αργανιστάν. Αλλά και σε άλλες χώρες όπως η Συρία και σε εργαζομάστε για να διασφαλίσουμε ότι αυτό θα συμβεί πραγματικά», σημείωσε χαρακτηριστικά ότι ο σοσιαλιστής ηγέτης της Γερμανίας.

Ομοίως και το συγκυβερνών κόμμα των Φιλελευθέρων (FDP), το οποίο δια του γ.γ. Bijan Djir-Sarai, δήλωσε στον γερμανικό Τύπο (Funke Mediengruppe), ότι η απόφαση του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου, καταδεικνύει ότι «οι πολίτες στη Συρία δεν αντιμετωπίζουν πλέον μια γενική, σοβαρή απειλή», καθιστώντας σαφές ότι τάσσεται υπέρ των επιστροφών και απελάσεων στη χώρα.

Ακόμη πιο προχωρημένες θέσεις διατύπωσε η αξιωματική αντιπρόεδρος των Χριστιανοδημοκρατών, διά του ηγέτη της Φρίντριχ

Μερτς, ζητώντας «μαζικές απελάσεις» προς τη Συρία και το Αφγανιστάν με παράλληλο τερματισμό της εξέτασης αιτημάτων ασύλου από τις δύο χώρες. Οι Χριστιανοδημοκράτες σχολίασαν και την απόφαση του γερμανικού Δικαστηρίου, διά του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου CDU/CSU στην Μπούντεσταγκ, Thorsten Frei, υποστηρίζοντας ότι «το Δικαστήριο έχει λάβει μια πρωτοποριακή απόφαση που θα μπορούσε να φέρει μια νέα δυναμική στη συζήτηση για τη μετανάστευση».

Σημειώνεται ότι η Γερμανία φιλοξενεί περισσότερους από 900.000 πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο από τη Συρία, με το ακροδεξιό-εθνικιστικό κόμμα «Εναλλακτική για τη Γερμανία» (AfD), να απαιτεί εξαιρετικά σκληρά μέτρα κατά προσφύγων και μεταναστών. Θέμα που κυριαρχεί στην προεκλογική εκστρατεία, ενόψει των ομοσπονδιακών εκλογών που αναμένεται εκτός συγκλονιστικού απρόοπτου να πραγματοποιηθούν το φθινόπωρο του 2025.

Στη Γερμανία, διεξάγονται σήμερα, τοπικές εκλογές στο κρατίδιο του Βρανδεμβούργου, όπου παραδοσιακά οι Σοσιαλιστές έχουν την

πλειοψηφία. Ωστόσο, σύμφωνα με τις τελευταίες δημοσκοπήσεις, φέρονταν να απειλούνται από τους εθνικιστές «Εναλλακτική για τη Γερμανία», που μέχρι τα μέσα της εβδομάδας, εμφανιζόταν να διατηρεί «δημοσκοπικό προβάδισμα».

Το πριν και το μετά

Πριν από μερικούς μήνες, η Γερμανία είχε παρέμβει στο Δικαστήριο της Ε.Ε., υποστηρίζοντας μαζί με την Κομισιόν ότι ένα κράτος δεν μπορεί να χαρακτηρίζεται εν μέρει και αποσπασματικά «ασφαλής χώρα», σε κάποιες από τις περιοχές του, ενώ την ίδια ώρα, κάποιες άλλες περιοχές του να θεωρούνται ως μη ασφαλείς. Θέση που είχε εκφράσει και ο γενικός εισαγγελέας του Δικαστηρίου Ε.Ε., Νίκος Αιμιλίου, στη βάση των προνοιών της κοινοτικής οδηγίας 2013/32.

Η παρέμβαση της Γερμανίας είχε εκδηλωθεί σε ένα προδικαστικό ερώτημα δικαστηρίου της Τσεχίας, υπό το φως απόφασης που είχε αρχικά λάβει η Πράγα, χαρακτηρίζοντας τη Μολδαβία ως ασφαλή χώρα, όχι όμως και την Υπερδνειστερία που νομικά και πολιτικά αποτελεί τμήμα της Μολδαβικής επικράτειας, αλλά έχει αυτοανακηρυχθεί «ανεξάρτητη» και ελέγχεται από παραστρατιωτικές οργανώσεις που υποστηρίζονται από την Μόσχα. Στο πλαίσιο της παρέμβασής της, η Γερμανία είχε υποστηρίξει τόσο στην ακροαματική διαδικασία, όσο και γραπτώς, ότι ο χαρακτηρισμός μιας χώρας ως ασφαλούς, επιτρέπεται μόνο εάν αφορά στο σύνολο της εδαφικής της επικράτειας,

Στη συνέχεια, όμως, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο του Μούνστερ (τοπικό επίπεδο στη Ρηνανία-Βεστφαλία και όχι ομοσπονδιακό επίπεδο), έκρινε το ακριβώς αντίθετο, δημιουργώντας εύλογα ερωτηματικά για την απόφασή του, η οποία «όλους τυχαίως» συμπλέει με τη νέα πολιτική κατάσταση στη Γερμανία και τη σκληρότερη γραμμή που εφαρμόζεται στο προσφυγικό/μεταναστευτικό από την κυβέρνηση, εν μέσω προεκλογικής εκστρατείας και ενόψει των ομοσπονδιακών εκλογών του 2025. Το πιο ενδιαφέρον είναι ότι αυτή η απόφαση του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου του Μούνστερ, επιστρατεύεται από όλους σχεδόν τους πολιτικούς χώρους που πλειοδοτούν προς την κατεύθυνση μιας σκληρότερης γραμμής στο προσφυγικό/μεταναστευτικό και ζητούν επιστροφές και απελάσεις και προς τη Συρία. Περιλαμβανομένου και του καγκελάριου Όλαφ Σολτς.

Κι έτσι, η Γερμανία που βρισκόταν ακριβώς απέναντι από την Κυπριακή Δημοκρατία στο Συριακό, ξαφνικά βρέθηκε δίπλα της. Και «από το πουθενά», δημιουργεί προσδοκίες στη Λευκωσία, για αλλαγή πλεύσης του συνόλου της Ε.Ε., προς την κατεύθυνση χαρακτηρισμού κάποιων περιοχών της Συρίας ως «ασφαλών», προκειμένου να καταστεί δυνατή η επιστροφή Σύρων προσφύγων στις εν λόγω περιοχές.

ΑΡΘΡΟ / Της ΜΑΡΙΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Λειψυδρία στη Μεσόγειο: Η Σύνοδος MED9 στην Κύπρο και η επόμενη ημέρα

Πριν από λίγες ημέρες, η Κύπρος φιλοξένησε με επιτυχία την Υπουργική Σύνοδο Ευρωπαϊκής Μεσογείου (EUMED9), με κύριο θέμα τη λειψυδρία και τις επιπτώσεις της ξηρασίας στον πρωτογενή τομέα. Η Σύνοδος ανέδειξε πώς η συλλογική προσπάθεια μπορεί να αποτελέσει τον μοχλό προς την κατεύθυνση μιας βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων στη Μεσόγειο.

Σε μια κρίσιμη περίοδο για την περιοχή, η Υπουργική Σύνοδος που πραγματοποιήθηκε στην επαρχία Αμμοχώστου από την 1 έως 3 Σεπτεμβρίου, έφερε τα μεσογειακά κράτη-μέλη της Γαλλίας, Ελλάδας, Ιταλίας, Ισπανίας, Κροατίας, Μάλτας, Πορτογαλίας και της Σλοβενίας κοντά. Η ομόφωνη υιοθέτηση του Κοινού Ανακοινωθέντος αποτέλεσε το επιστέγασμα αυτής της σημαντικής συνάντησης, επιβεβαιώνοντας την ισχύ της ενότητας και τη δυναμική της κοινής δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Υπό τα δεδομένα του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Ξηρασίας (EDO), το οποίο κατέδειξε ότι η Ευρώπη αντιμετώπισε τη χειρότερη ξηρασία των τελευταίων τουλάχιστον 500 ετών, η κοινή μας

δράση είχε κριθεί επιβεβλημένη. Το Κοινό Κέντρο Ερευνών, από την άλλη, επισημαίνει ότι οι συνθήκες ξηρασίας, οι παρατεταμένες θερμοκρασίες πάνω από τον μέσο όρο και η αλλοιouxία θερμών περιόδων έχουν επιδεινώσει τις συνέπειες της παρατεταμένης έλλειψης βροχοπτώσεων, επηρεάζοντας άμεσα την υγρασία του εδάφους και την ανάπτυξη της βλάστησης.

Η γεωργία, χρησιμοποιώντας περίπου το 70% του διαθέσιμου νερού, είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στην έλλειψη νερού. Το υδατικό στρες περιορίζει την ανάπτυξη και την παραγωγικότητα των φυτών με αποτέλεσμα τη μειωμένη γεωργική παραγωγή. Αυτό μεταφράζεται σε αστάθεια της προσφοράς τροφίμων, οικονομικές απώλειες για τους αγρότες, υψηλότερες τιμές τροφίμων για τους καταναλωτές και ευρύτερες οικονομικές και κοινωνικές ανακατατάξεις στις αγροτικές περιοχές.

Η Κύπρος, λόγω της γεωγραφικής της θέσης και των κλιματικών συνθηκών που επικρατούν, αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις στη διαχείριση των υδάτινων πόρων της. Ακριβώς για αυτό τον σκοπό,

επένδυσε και θα συνεχίσει να επενδύει σε μεγάλα υδατικά έργα κατασκευάζοντας σειρά έργων υποδομής φύλαξης του νερού, καθώς και σε μη συμβατικούς υδατικούς πόρους, όπως οι πέντε (5) μονάδες αφαλάτωσης για την εξασφάλιση των αναγκών ύδρευσης, καθώς και μονάδων επεξεργασίας λυμάτων.

Η παρατεταμένη ανομβρία που επικρατεί τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, έχει μειώσει σημαντικά τα υδατικά αποθέματα. Οι πτήσεις που ασκούνται από την κλιματική αλλαγή, η αυξανόμενη ζήτηση λόγω κοινωνικοοικονομικής και τουριστικής ανάπτυξης, καθώς και οι πεπαιγωμένες και μη επαρκείς υποδομές για κάλυψη των αναγκών, έχουν διογκώσει το πρόβλημα. Ένα πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζεται από μας ως κρίση.

Το Υπουργείο Γεωργίας Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με άλλες εμπλεκόμενες υπηρεσίες, έχει συντάξει Πρόγραμμα Δράσης για αντιμετώπιση της λειψυδρίας, το οποίο βασίζεται σε δυο πυλώνες. Ο πρώτος πυλώνας αφορά στην προσπάθεια για αύξηση των μη συμβατικών πηγών νερού,

όπως αφαλάτωση και ανακτημένο νερό, για ενίσχυση του υδατικού ισοζυγίου με σκοπό την πλήρη κάλυψη των υδρευτικών αναγκών και τη μέγιστη κάλυψη των αρδευτικών αναγκών. Ο δεύτερος αφορά στη βελτίωση των υποδομών ύδρευσης και άρδευσης με σειρά έργων που περιλαμβάνονται στο Εθνικό Επενδυτικό Πλάνο, με στόχο τον περιορισμό των απωλειών και τη βελτιστοποίηση της διαχείρισης των υφιστάμενων πηγών.

Η Υπουργική Σύνοδος MED9 στην Κύπρο από την άλλη, έρχεται να δώσει πρόσθετα εργαλεία. Η επιτυχία της, πέραν της εξαιρετικής διοργάνωσης, κρίθηκε από την ομόφωνη υιοθέτηση του Κοινού Ανακοινωθέντος, το οποίο αποτελεί τις κοινές θέσεις των κρατών-μελών για τη μελλοντική πολιτική της ΕΕ σε μια ολιστική προσέγγιση διαχείρισης του νερού. Το Κοινό αυτό Ανακοινωθέν έχει ήδη κατατεθεί και θα παρουσιαστεί στο επερχόμενο Συμβούλιο των Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας που θα πραγματοποιηθεί στις Βρυξέλλες, τη Δευτέρα 23 Σεπτεμβρίου 2024.

Η σημασία και σπουδαιότητα

του κοινού αιτήματος αφορά στην ανάγκη διασφάλισης της διαθεσιμότητας σε νερό και την αντιμετώπιση της λειψυδρίας για τον πρωτογενή τομέα παραγωγής, μέσω μιας ολοκληρωμένης νομοθετικής προσέγγισης. Μιας προσέγγισης η οποία θα απλοποιεί τις διαδικασίες της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) για την υποστήριξη τεχνολογιών διαχείρισης νερού και θα παρέχει χρηματοδοτικά εργαλεία για τη στήριξη των γεωργών και την ανάπτυξη των υδάτινων υποδομών, προβλέποντας δράσεις έρευνας, καινοτομίας και ανάπτυξης. Το κυριότερο όμως είναι πως θα λαμβάνει υπόψη τις τοπικές ιδιαιτερότητες των κρατών μελών, την επιστημονική ασφάλεια, τη διατήρηση του γεωργικού εισοδήματος και τις προσδοκίες των καταναλωτών. Η κοινή θέση είναι ιδιαίτερα βαρύνουσα σημασίας, καθώς προέρχεται από τα κράτη-μέλη που παράγουν το 80% των εξαγωγικών γεωργικών προϊόντων της Ε.Ε. συνεπίζοντας παράλληλα στη διαφύλαξη της επιστημονικής ασφάλειας ολόκληρης της Ευρώπης.

Το πρόβλημα της λειψυδρίας εί-

ναι κοινό για όλα τα κράτη-μέλη της Μεσογείου και όχι μόνο. Για αυτό τον λόγο είναι που όλοι μας έχουμε αντιληφθεί τη σημαντικότητα της κοινής προσπάθειας και της συλλογικής δράσης. Μέσω αυτών της συνεργασίας μας, ενισχύουμε τη φωνή μας στο Συμβούλιο Υπουργών, διεκδικώντας τη λήψη μέτρων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ετοιμασία μιας ενιαίας στρατηγικής.

Τα επόμενα βήματά μας, σημαντικά. Ως Κύπρος, θα συντονίζουμε την υλοποίηση του Κοινού Ανακοινωθέντος των MED9. Μέσα από τακτικές συναντήσεις, παρακολουθούμε και στενή συνεργασία που απορρέουν από το Κοινό Ανακοινωθέν, στοχεύουμε μαζί με τους εταίρους μας στην MED9 να προωθήσουμε μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας, ενισχύοντας το αίτημα για μια πιο αποτελεσματική και δίκαιη διαχείριση των υδάτινων πόρων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η κα Μαρία Παναγιώτου είναι υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος

ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ
ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ
ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

1997

Η Βουλή ψήφισε των περί συντάξεων νόμο, όπου εξασφαλιζονταν τα ωφελήματα των πολυσυνταξιούχων, για νυν και πρώην αξιωματούχους του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα.

2011

Με αφορμή την οικονομική κρίση, ψηφίστηκε νομοθεσία με την οποία απαγορεύονταν οι πολλαπλές συντάξεις για όλους τους πολιτειακούς αξιωματούχους, πέραν του καταλόγου των αξιωματούχων που περιλαμβάνονταν στη νομοθεσία του 1980, και αυτών των ευρωβουλευτών και τοπικών αρχόντων αλλά και των δημοσίων υπαλλήλων στην περίπτωση που αναλάμβαναν πολιτειακό αξίωμα.

2014

Το Ανώτατο Δικαστήριο με απόφασή του ακύρωσε τον νόμο, θεωρώντας τον αντισυνταγματικό, μετά την προσφυγή πέντε πρώην κρατικών αξιωματούχων. Η διατύπωση στην απόφαση ήταν ότι η σύνταξη είναι θεμελιωμένη, είναι περιουσία και όχι εισόδημα. Το αποτέλεσμα ήταν να επανέλθουν οι πολλαπλές συντάξεις. Την ίδια χρονιά, με γνωμάτευση του γενικού εισαγγελέα σταμάτησε να εφαρμόζεται και η νομοθεσία του 1980, καθώς θεωρήθηκε ότι είχε τα ίδια χαρακτηριστικά στοιχεία με τη νομοθεσία του 2011 η οποία κρίθηκε αντισυνταγματική. Έκτοτε υπολογίζεται πως το κράτος δαπανά περίπου 5 εκ. ευρώ τον χρόνο μόνο σε συντάξεις.

2016

Ο τότε πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου κατέθεσε ενώπιον της ολομέλειας της Βουλής δύο προτάσεις νόμου με σκοπό να διορθώσει τις στρεβλώσεις σε σχέση με τους πολυσυνταξιούχους. Οι προτάσεις νόμου του κ. Νεοφύτου έμειναν να εκκρεμούν ενώπιον της Επιτροπής Οικονομικών της Βουλής.

10/2023

Αφού, με αφορμή τη σύνταξη του νυν Προέδρου της Δημοκρατίας, το θέμα επανήρθε στην επικαιρότητα, ξεκίνησε συζήτηση στην Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής επί τεσσάρων προτάσεων νόμου για διόρθωση των στρεβλώσεων που υπάρχουν στις υφιστάμενες νομοθεσίες. Η κυβέρνηση ζητά να διακοπεί η συζήτηση, ώστε να ετοιμάσει η ίδια νομοσχέδιο, σε συνεννόηση με την Νομική Υπηρεσία.

9/2024

Μετά από σχεδόν έναν χρόνο ξεκινά νέα συζήτηση στην Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής επί 11 προτάσεων νόμου. Η Βουλή αναμένει και το κυβερνητικό νομοσχέδιο.

Ξεκινά ταξίδι συμπληγών
για τις πολλαπλές συντάξεις

Η συμφωνία μεταξύ βουλευτών, ο ρόλος του Προεδρικού και οι νομικοί σκόπελοι

Του ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Η πολιτική βούληση, τόσο της κυβέρνησης όσο και του βουλευτικού σώματος, είναι που δοκιμάζεται με την εκ νέου ανακίνηση του πολυβασανισμένου ζητήματος των πολλαπλών συντάξεων νυν και πρώην αξιωματούχων. Οι προτάσεις θα πρέπει να είναι νομικά θεωρησιμότητες και να μπορούν να αντιμετωπίσουν μελλοντικές προσφυγές επηρεαζόμενων στη Δικαιοσύνη. Ένας να αποταθεί στο Ανώτατο Δικαστήριο και να πετύχει ακύρωση του νόμου, αυτόματα θα ακυρωθεί για όλους, με αποτέλεσμα να έχει γίνει μία τρύπα στο νερό και να συνδεθεί η τρέχουσα προσπάθεια με κίνηση εντυπωσιασμού. Με βάση τα όσα ειπώθηκαν στις πρώτες συνεδριάσεις στην Επιτροπή Οικονομικών της Βουλής και τις αντιδράσεις που προκλήθηκαν από αυτές, πλέον είναι διάχυτη η αγωνία για το εάν τα νέα νομοσχέδια, είτε της Βουλής είτε της κυβέρνησης, θα επιλύσουν όλες τις στρεβλώσεις περνώντας συγχρόνως από τη βάση του Ανώτατου Δικαστηρίου και θα αγγίξουν τους υφιστάμενους αξιωματούχους.

Από άποψη τακτικής, το Προεδρικό, παρά τις υποσχέσεις πριν από περίπου έναν χρόνο για κατάθεση νομοσχεδίου, προτιμά για την ώρα να κρατά κλειστά τα χαρτιά του, αναμένοντας το πρώτο βήμα από τη Βουλή. «Όσο η κυβέρνηση βλέπει ότι οι βουλευτές παραμένουν με 11 προτάσεις νόμου -κάποιες σχετίζονται μεταξύ τους, όμως κάποιες είναι στη "Δύση" την ίδια ώρα που οι υπόλοιπες είναι στην "Ανατολή", οι οποίες δεν συμπίπτουν τουλάχιστον σε 2 ή 3, δεν θα νιώσει την πίεση, για να πλησιάσει καταθέτοντας το δικό της νομοσχέδιο», ανέφερε στην «Κ» πηγή από το φιλοκυβερνητικό στρατόπεδο. Για αυτό τον λόγο, πρόσθεσε, την περασμένη Πέμπτη συνεδρίασαν άτυπα και εκτάκτως τα μέλη της Επιτροπής Οικονομικών της Βουλής, προκειμένου να συζητηθούν 11 διαφορετικές προτάσεις νόμων. Ωστόσο, αυτό που διαφάνηκε στην εκκλεισμένη των θυρών συνεδρίαση είναι ότι, λόγω της πολυπλοκότητας του όλου ζητήματος, θα χρειαστούν πολλές άλλες συνεδριάσεις, ακόμη και έκτακτες, με την επόμενη να είναι αύριο, Δευτέρα. Ο στόχος της Επιτροπής είναι μέχρι τις επόμενες τέσσερις-έξι εβδομάδες, δηλαδή μέχρι την έναρξη της συζήτησης του κρατικού προϋπολογισμού στα τέλη Οκτωβρίου, να υπάρξει κατάληξη.

Οι στόχοι

Για τους βουλευτές, η πολυπλοκότητα του ζητήματος πηγάζει από το γεγονός ότι οι πλείστες από τις 11 προτάσεις νόμου κρίθηκαν από τη Νομική Υπηρεσία με γραπτή γνωμάτευση ως αντισυνταγματικές. Επίσης, θα πρέπει να εξεταστούν διάσπαρτες πρόνοιες σε οκτώ διαφορετικές νομοθεσίες, που έχουν ως αποτέλεσμα τις πολλαπλές συντάξεις για διαφορετικές περιπτώσεις αξιωματούχων. Βουλευτές κάνουν λόγο για πολύ συγκεκριμένες και πολύ δύσκολες πρόνοιες, και νομοτεχνικά και πολιτικά και λογιστικά, από τις οποίες θα πρέπει να δημιουργηθεί μία νέα νομοθεσία, η οποία δεν θα ακυρωθεί για δεύτερη φορά από το Ανώτατο Δικαστήριο.

Σύμφωνα με πληροφόρηση της «Κ», στη συνεδρίαση της Πέμπτης, οι βουλευτές της Επιτροπής Οικονομικών συμφώνησαν στα εξής:

• **Να καταργηθούν** οι πολλαπλές συντάξεις

Τα μέλη της Επιτροπής Οικονομικών έχουν συμφωνήσει στο πλαίσιο που θα καταλήξουν μέχρι τον Οκτώβριο. Σύμφωνα με πληροφόρηση της «Κ», θα επιδιώξουν λύση που, σε αντίθεση με την εισήγηση του Προεδρικού, θα αγγίζει και τους υφιστάμενους αξιωματούχους.

Όσο η κυβέρνηση βλέπει ότι οι βουλευτές παραμένουν με 11 προτάσεις νόμου, οι οποίες δεν συμπίπτουν, δεν θα νιώσει την πίεση να καταθέσει το δικό της νομοσχέδιο.

• **Να γίνει** μία νομοθεσία, η οποία θα μπορεί να υπογραφεί από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, μετά από γνωμάτευση του γενικού εισαγγελέα, αλλά και θα σταθεί στη βάση του Ανώτατου Δικαστηρίου.

• **Να εξεταστούν** προτάσεις νόμου, που κατατέθηκαν από διάφορα κόμματα από το 2011 και μετά, μέχρι και τον περασμένο Απρίλιο.

• **Να μετακινηθεί** το όριο συνταξιοδότησης στα 65, αντί στα 60 που είναι σήμερα.

• **Να περιλάβουν** στο κείμενο που θα καταλήξουν και τους υφιστάμενους αξιωματούχους, με τρόπο που να καθιστά συνταγματική τη νομοθεσία.

Κριτική στην κυβέρνηση

Την ίδια ώρα που έχει εκφραστεί συστράτευση όλων των μελών της Επιτροπής Οικονομικών για επίλυση του όλου ζητήματος με κοινοβουλευτική πρωτοβουλία μέχρι τον Οκτώβριο, είτε καταθέσει νομοσχέδιο και η κυβέρνηση είτε όχι, διατηρείται, κυρίως από βουλευτές της αντιπολίτευσης, η άσκηση κριτικής προς το Προεδρικό για τον ρόλο του στην παράταση του προβλήματος, για την οποία νιώθουν ότι αυξάνει τον εκνευρισμό των πολιτών απέναντι σε όλο τον πολιτικό κόσμο. Αυτοί οι βουλευτές αναφέρουν ότι το μεγαλύτερο

πρόβλημα στην όλη συζήτηση, είναι ότι η κυβέρνηση, η οποία πριν από έναν περίπου χρόνο διέκοψε τη συζήτηση στη Βουλή επί των προτάσεων νόμου, για να φέρει δικό της νομοσχέδιο σε συνεννόηση με τη Νομική Υπηρεσία - διότι τα κόμματα και οι βουλευτές δεν έχουν ως υποστήριξη τη Νομική Υπηρεσία και εκατοντάδες υπαλλήλους - ζητώντας πίστωση χρόνου τριών μηνών, σήμερα απαντά ότι «ακόμη προβληματίζονται».

Ερμηνεύοντας την κυβερνητική στάση, αναφέρουν ότι τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη τον βολεύει να αναπαράγεται το πρόβλημα με τις πολλαπλές συντάξεις, για να δέχονται φθορά οι πολιτικές δυνάμεις και να παρουσιάζεται εκείνος ότι είναι έξω από αυτό το σύστημα. Πλέον, βουλευτές της αντιπολίτευσης ζητούν επίμονα από βουλευτές της φιλοκυβερνητικής παράταξης να πείσουν την κυβέρνηση να συνεργαστεί και να εργαστεί προς την κατεύθυνση που στοχεύει και η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών. Μέχρι τότε, η υποστήριξη που εξασφάλισαν να έχουν τα μέλη της Επιτροπής για να βγάλουν το «φίδι από την τρύπα», θα είναι από ομάδες ειδικών που βοηθούν τα κόμματα, από τις υπηρεσίες της Βουλής, από το Γενικό Λογιστήριο, από την Ελεγκτική Υπηρεσία και τη Νομική Υπηρεσία.

Η σύνταξη του Προέδρου

Μέσα στις αντιδράσεις που προξένησε τις περασμένες ημέρες η γνωστοποίηση της εισήγησης της κυβέρνησης για εθελούσια αποποίηση των πολλαπλών συντάξεων χωρίς να επηρεάζονται οι υφιστάμενοι αξιωματούχοι, ως λύση του προβλήματος, επανήλθε και εντάχθηκε το ζήτημα της άρνησης του προέδρου Χριστοδουλίδη να δώσει το καλό παράδειγμα αποποιούμενος τη σύνταξη,

την οποία παίρνει από τα 45 του. Αφορμή στάθηκε η ανακοίνωση της βουλευτή του ΔΗΣΥ, Σάβιας Ορφανίδου, ότι αποποιείται οικειοθελώς την κυβερνητική σύνταξη που λαμβάνει, λόγω υποχρεωτικής αφυπηρέτησης από τη Δημόσια Υπηρεσία. Όπως προαναφέραμε, η Βουλή θα επιδιώξει λύση που θα αγγίζει και τους υφιστάμενους αξιωματούχους, παρά το κυβερνητικό επιχείρημα ότι υπάρχει συνταγματικό κόλλημα. Την ίδια ώρα, ακόμη και βουλευτές της φιλοκυβερνητικής παράταξης διαφωνούν με τη συγκεκριμένη εισήγηση του Προεδρικού, σημειώνοντας ότι δεν είναι ορθό ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης να βγάζει τον εαυτό του έξω από το κάδρο. Για την εισήγηση της εθελούσιας αποποίησης των πολλαπλών συντάξεων, η οποία σήμερα είναι κυρίαρχη φιλοσοφία και σε κατατεθειμένα βουλευτικά νομοσχέδια, όπως αυτά των ΔΗΣΥ - ΔΗΚΟ που έχουν συστρατευτεί, ακόμη είναι όλα ρευστά ως προς την τελική επικράτηση της.

Εισοδήματα βουλευτών

Σε σχέση με την κριτική προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για μη αποποίηση της σύνταξης, ακολουθώντας παραδείγματα από τη Βουλή, το Προεδρικό έχει απαντήσει αντιστρέφοντας τα βέλη προς τους βουλευτές. Κάνοντας λόγο για μία παραδοξότητα, έριξε στο τραπέζι της συζήτησης το ζήτημα ότι μέλη του κοινοβουλίου μπορεί να παραχωρούν εισοδήματα, παριστάνοντας τους φιλάνθρωπους, ωστόσο κάποτε συμβαίνει να ασκούν άλλη επαγγελματική δραστηριότητα και να έχουν άλλες πηγές εσόδων, οι οποίες είναι και άγνωστες. Αντιθέτως, σημειώνει το Προεδρικό, για τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη τα εισοδήματα είναι γνωστά και εκτίθενται στη δημόσια σφαίρα.

«Δύο είναι οι λύσεις»

Για τον νομικό Αχιλλέα Αιμιλιανίδη η πρόταση για εθελοντική αποποίηση της σύνταξης δεν είναι το μείζον θέμα της συζήτησης για τις πολλαπλές συντάξεις. Μιλώντας στην «Κ» εξέφρασε τη γνώμη ότι δεν χρειάζεται ειδικό νομικό πλαίσιο, για να κάνει κάποιος επηρεαζόμενος αποποίηση της σύνταξης του, αν θέλει να το κάνει, ενώ είχε πάρα πολλούς που αποποιήθηκαν στο παρελθόν εθελοντικά συντάξεις. Διερωτήθηκε εάν ο σκοπός είναι να πούμε ότι δεν θα καταβάλλεται

καν η σύνταξη, δεδομένου ότι, αν επιστρέψει στο πάγιο ταμείο, πάλι επιστρέφει στη Δημοκρατία.

Δύο είναι οι λύσεις που υπάρχουν, κατά τη γνώμη του. «Πρώτον, να τεθεί ζήτημα που να προβλέπει ένα παρόμοιο καθεστώς, σύμφωνα με το οποίο να μην μπορεί να λαμβάνεις σύνταξη ή πολλαπλές συντάξεις ταυτόχρονα με μισθό από το Δημόσιο, το οποίο θα εφαρμόζεται για το μέλλον και κατά συνέπεια να μην καλύπτει πρόσωπα, που ήδη λαμβάνουν

σύνταξη, δηλαδή είναι δικαιούχοι σύνταξης, κάτι που έχει κριθεί από το Ανώτατο ως αντισυνταγματικό. Το άλλο που μπορεί να γίνει, είναι ένα μέτρο, το οποίο να μην περιλαμβάνει αναστολή ή κάτι παρόμοιο, καταβολής σύνταξης, αλλά αυτό που γίνεται ήδη σε μεγάλο βαθμό με τις πολλαπλές συντάξεις, δηλαδή με ποιον τρόπο μειώνονται τα ποσά σε περίπτωση που λαμβάνει κάποιος πολλαπλές συντάξεις», σημείωσε ο κ. Αιμιλιανίδης.

SAILUN

SMART
FORWARD.KAPODISTRIAS
AUTOMOTIVE PARTS

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΔΙΑΝΟΜΕΑΣ

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΑΤΑ

Καντάρας 54, Καϊμακλή, 1037 Λευκωσία - Κύπρος
sales@chrkapodistrias.com, T. 22348600

Μπρα ντε φερ με χαμένο το ποδόσφαιρο

Η απαγόρευση μετακίνησης οπαδών και οι ευθύνες που παρουσιάζονται για άλλη μια φορά ορφανές

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΓΙΩΡΓΑΛΛΑ**

Το ημερολόγιο έγραφε Τετάρτη 24/01/2024 όταν το λεμεσιανό ντέρμπι μεταξύ Απόλλωνα - ΑΕΛ για τους «16» του κυπέλλου δεν θα ξεκινούσε ποτέ. Για την ιστορία, ΚΟΠ μετά από μια σειρά γεγονότων είχε αποφασίσει λίγες μέρες πριν και συγκεκριμένα στις 19/01 ότι θα απαγορευόταν η μετακίνηση οπαδών η οποία θα είχε ισχύ μετά το συγκεκριμένο παιχνίδι που θεωρείτο υψηλής επικινδυνότητας. Για την ιστορία οι συγκρούσεις είχαν ξεκινήσει από τον περιβάλλοντα χώρο του γηπέδου με αποκορύφωμα την εισβολή οπαδών στο γήπεδο και τη ρίψη φωτοβολίδων εν των οποίων η μία προσγειώθηκε δίπλα από κοριτσάκι που βρισκόταν στην κερκίδα. Η επίσημη μέρα άνοιξε ξανά τη συζήτηση για τους σχεδιασμούς της Αστυνομίας, το αν η απόφαση της διακοπής ήταν πολιτική απόφαση αλλά και το μερίδιο ευθύνης ΚΟΠ και σωματείων.

Σχεδόν ένα χρόνο μετά άλλο ένα ντέρμπι Απόλλωνια - ΑΕΛ, στο πιο σύγχρονο γήπεδο της Κύπρου, αναβάλλεται οριστικά, με την ακολουθία των γεγονότων να είναι παρομοιοτύπη με τα όσα έχουν γραφτεί πιο πάνω και με την αλληλοεπίρριψη ευθυνών μεταξύ Κράτους και ΚΟΠ να συνεχίζεται. Η κόντρα μεταξύ των δύο διαίρεσε να διαφαινεται λίγο πριν την έναρξη της νέας ποδοσφαιρικής χρονιάς όταν η ΚΟΠ είπε «ναι» στη μετακίνηση φιλάθλων, με την Αστυνομία και το Υπουργείο Δικαιοσύνης να εκφράζουν την έντονη διαφωνία τους. Από τη μία η αστυνομία της Αστυνομίας να εγγυηθεί την ασφάλεια των αγώνων και από την άλλη η ΚΟΠ που ήθελε να μην δυσारे-

Οι ανακοινώσεις την επομένη των επεισοδίων έδειξαν ότι ΚΟΠ και Κράτος λειτουργούν ως αντίπαλα στρατόπεδα παρά ως δύο πλευρές που θα κάψουν στο ίδιο τραπέζι και θα βρουν λύσεις.

στήσει τα σωματεία της, έφεραν ξανά στο προσκήνιο την ατομία των βασικών πρωταγωνιστών να διαχειριστούν, να περιορίσουν ή και να εξαλείψουν το χρόνιο πρόβλημα του κυλινδρικού σπασμού στα κυπριακά γήπεδα. Εκ του αποτελέσματος αποδείχτηκε ότι παρά τις διακηρύξεις δεν πάρθηκαν ή δεν εφαρμόστηκαν μέτρα που να μπορούν να αντιμετωπίσουν ένα τόσο σοβαρό πρόβλημα που ταλαιπωρεί το κυπριακό ποδόσφαιρο.

Ορφανές οι ευθύνες

Παρά την παραδοχή ότι τα επείσοδια δημιουργούνται από λίγους και επιτρέπουν τους πολλούς, παρά το γεγονός ότι άλλες χώρες εφαρμόσαν σειρά μέτρων που αποδείχθηκαν αποτελεσματικά (βλ. Αγγλία), στην Κύπρο όσοι έχουν το πρόσταγμα για να προστατεύσουν το ποδοσφαιρικό προϊόν αρκούνται στη μετατόπιση της ευθύνης. Ήδη, οι πρώτες ανακινώσεις έδειξαν ότι ΚΟΠ και Κράτος λειτουργούν ως αντιπαλά στρατόπεδα παρά ως δύο πλευρές που θα κάτσουν στο ίδιο τραπέζι και θα βρουν λύσεις.

Λίγες ώρες μετά τα επεισόδια στο γήπεδο της Λεμεσού η ΚΟΠ σε ανακοίνωσή της ανέφερε μεταξύ

Από τη στιγμή που υπάρχει παραδοχή από τον πλέον αρμόδιο για επεισόδια που ήταν προσημασμένα, το ερώτημα που τίθεται είναι γιατί δεν λειτούργησαν οι μηχανισμοί αξιολόγησης πληροφοριών της Αστυνομίας.

άλλων: «σπριμώνουμε πως τα χρεωστικά επεισόδια καμία σχέση έχουν με την όποια μετακίνηση φιλάθλων. Δεν ήταν αντιπαράθεση μεταξύ οπαδών, αλλά αντιπαράθεση μεταξύ οπαδών και Αστυνομίας. Δεν θεωρούμε σωστό σε κάθε περίπτωση ανεπιθύμητων γεγονότων, να προτάσσεται ως αιτία η μη απαγόρευση μετακινήσεων φιλάθλων». Καταλήγοντας, «καλούμε για άλλη μια φορά όλους τους αρμόδιους φορείς να προεταβήσουν το ποδόσφαιρό μας από συμπεριφορές οι οποίες πλήττουν το άθλημα και δίνουν την ευκαιρία για κακοποιήσεις κριτικές και άδικες προσεγγίσεις». Από τα πιο πάνω σημεία της ανακοίνωσης ήταν ξεκάθαρα το άδειασμα της ΚΟΠ προς την

Αστυνομία που δεν κατάφερε να καταστείλει τα επεισόδια, ενώ η γενική τοποθέτηση σε φορείς που πρέπει να προστατεύσουν το άθλημα δεν δείχνει καμία διάθεση αυτοκριτικής. Επίσης, εν αμφιβόλω τίθεται η δέσμευση για επιβολή αθλητικών πειθαρχικών ποινών, αφού πολλές είναι οι περιπτώσεις όπου υπήρξε ανομοιομορφία στις αποφάσεις του αθλητικού δικαστή. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι στο ντέρμπι του Ιανουαρίου και τα όσα ακολούθησαν, απλώς υπήρξε επανάλυση του αγώνα χωρίς οπαδούς και χωρίς καμία παραδειγματική ποινή στα σωματεία.

Στον αντίποδα τώρα, η Πολιτεία στις ανακοινώσεις της κινήθηκε στο ίδιο μήκος κύματος κάνοντας

λόγο για κρυφτό της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου και μη ανάληψη των βαρύντατων ευθυνών που τη βαραίνουν. Τόσο το Υπουργείο Δικαιοσύνης όσο και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αναφέρθηκαν με έντονο τρόπο κατά του Γιώργου Κούμα. Συγκεκριμένα, ο κύριος Χριστοδουλίδης είπε, «ο καθένας να αναλάβει τις ευθύνες του και ειδικότερα η ηγεσία της ΚΟΠ και ο πρόεδρος της και να μην κρύβονται πίσω από το αυτοδικαίωτο της ομοσπονδίας. Έχουν ευθύνες, τους προειδοποιήσαμε για όλα αυτά, αλλά συνεχίζουν να κρύβονται. Η ηγεσία της ΚΟΠ και ο πρόεδρος της, επαναλαμβάνω, να αναλάβουν τις ευθύνες τους».

Όπως και στην περίπτωση της

ομοσπονδίας έτσι και από πλείυρας Αστυνομίας και Πολιτείας δεν δόθηκαν πειστικές απαντήσεις που να δείχνουν ότι υπάρχει η διάθεση για ασφαλή διεξαγωγή αγώνων εντός και εκτός των γηπέδων. Το μέτρο της απαγόρευσης μετακίνησης οπαδών στο οποίο επιμένει η Αστυνομία συνιστά παραδοχή ήττας, αφού η αδυναμία τιμωρίας των λίγων ανεγκέφαλων στερεί το δικαίωμα εισόδου στα γήπεδα οπαδών που αντιμετώπιζον το ποδόσφαιρο ως μια μορφή ψυχαγωγίας. Από τα γεγονότα αποδεικνύεται ότι από την ημέρα που αποφασίστηκε η γενική απαγόρευση μετακίνησης φιλάθλων μέχρι και την περασμένη Κυριακή δεν έγιναν οι απαραίτητες ενέργειες ώστε να μην είμαστε μάρτυρες των όσων διαδραματίστηκαν στη Λεμεσό. Ενοχητικά των όσων έχουμε αναφέρει λειτουργούν και οι δηλώσεις του υπουργού Δικαιοσύνης, ο οποίος στην προσπάθεια να υπερασμυνθεί των χειρισμών της Αστυνομίας χαρακτήρισε τα επεισόδια ως προσχεδιασμένα και προμελετημένα. Από τη στιγμή που υπάρχει παραδοχή από τον πλέον αρμόδιο για οργάνωση επεισοδίων πριν τον αγώνα, το ερώτημα που τίθεται είναι γιατί δεν λειτουργήσαν οι μηχανισμοί αξιολόγησης πληροφοριών της Αστυνομίας. Γιατί έπρεπε να φτάσουμε σε ακόμη μια αναβολή αγώνα;

Ερμηνεύοντας τη στάση των αρμοδίων κάθε άλλο παρά αισιόδοξοι μπορούμε να είμαστε ότι στο άμεσο μέλλον θα βρεθούν οι λύσεις για ένα τόσο σοβαρό και διαχρονικό πρόβλημα. Το παλάκι της ευθύνης για άλλη μια φορά άρχισε να πιγαινοέρχεται στα χέρια των υπευθύνων, με το ποδόσφαιρο να δέχεται το ένα πλήγμα μετά το άλλο.

The
Black Range
Nutrients

Pharma
LEAD[®]
PHARMACY
CARE PRODUCTS

Αντοχή
Ενέργεια - Τόνωση
**Ενίσχυση των
αρθρώσεων**

Pharma
LEAD[®]
PHARMACY
CARE PRODUCTS

OSTEO JOINTS
COMPLEX
PLUS HYALURONIC ACID

♦♦♦ Fresh Freeze-dried

with micronutrients | sustained release

0% Sugar • Salt • GND
Gluten • Lactose
Additives • Preservatives

+ Food Supplement
30 capsules

fama
PHARMACEUTICAL LTD
fama Pharmaceutical LTD

VITORGAN[®]
www.pharmalead.gr

Η παύση

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Δυστυχώς το πιο προβλεπτό ήταν αυτό που έγινε: Να δαιμονοποιηθούν οι δικαστές του Ανωτάτου Δικαστηρίου ως μέρος ενός «διεφθαρμένου κατεστημένου» που ήθελε «να «φραγωθεί» ο γενικός ελεγκτής και κάπως έτσι, ανώδυνα και απροβλη- μάτιστα, να περιορίσει το θέμα της παύσης του κ. Μιχαηλίδη σε ένα επίπεδο σκέψης που να κινείται παλινδρομικά από το μαύρο στο άσπρο, από τους καλούς στους κακούς, από τους διεφθαρμένους στους αδιάφθορους. Και ενώ μια τόσο σοβαρή απόφαση θα έπρεπε να τύχει ψύχραιμου προβληματισμού μακριά από τα προαναφερθέντα δίπολα, στα οποία εγκλωβίσαμε ήδη τη σκέψη μας τα τελευταία χρόνια καταντώντας τους εαυτούς μας επιρρεπείς στη δημιουργία «σωτήρων», επιλέξαμε για ακόμα μια φορά την οδό της τροφοδότησης του θυμού προκειμένου να διατηρηθεί η ψευδαίσθηση της υγιούς αντίστασης στο βρώμικο κατεστημένο.

Φευ όμως. Είναι καιρός να διώξουμε αυτή την τόσο βολική πλάνη που αναγάγει άπαντες σε ειδικούς και αντισυστημικούς και δεν ξέρω και γω τι άλλο (πάντα από τον καναπέ μας) λες και είμαστε όμοιοι ευθυνών για όλη την έκπτωση αρχών και αξιών που ισχύει γύρω μας και να αρχίσουμε να παιδεύουμε περισσότερο το μυαλό μας, αναζητώντας τις σωστές ερωτήσεις προτού σπεύσουμε να εκτονώσουμε τις συσσωρευμένες μας διαψεύσεις με λαϊκίστικες «ετυμολογίες». Βγήκαν π.χ. τα κόμματα (βλέπε κυρίως ΔΗΚΟ και ΑΚΕΛ) να μιλήσουν για τις πολιτικές προεκτάσεις της απόφασης παύσης του γενικού ελεγκτή και ενώ ακόμα δεν την είχαν καν διαβάσει (βλέπε κ. Λουκαϊδής) αποφάσισαν ότι είναι ισοπεδωτική για το έργο του κ. Μιχαηλίδη -λες και ήταν το έργο του που κρινόταν στο δικαστήριο- και ότι πλήττει τον θεσμό του γενικού ελεγκτή -λες και είναι ο θεσμός που εκδικαζόταν- και ότι από τούδε και στο εξής δεν θα τολμά ένας γενικός ελεγκτής να κάνει καλά τη δουλειά του διότι θα αυτολογοκρίνεται.

Γι' αυτό ακριβώς επιμένο πως είναι επέιγον να διατηρήσουμε καθαρότητα μυαλού. Γιατί αυτού του τύπου οι δηλώσεις που αρπάζουν τέτοιες «ευκαιρίες» από τα μαλλιά για να υποκινήσουν με υπόγειο τρόπο τον φανατισμό προς ίδιον μικροκομματικό συμφέρον, επιχειρώντας να εκτονώσουν την καθήλωση της σκέψης μας στην οπαδοποίηση (καλοί-κακοί), είναι εξίσου διαβρωτικές με την όποια ηθική αποσύνθεση παριστάνουν πως πολεμούν. Και για να μην παρεξηγηθώ να ξεκαθαρίσω πως δεν εννοώ ή η έκφραση διαφωνίας κατά της απόφασης του Δικαστηρίου δεν είναι θεμιτή, εννοώ όμως ότι τόσο η κριτική όσο και η έκφραση διαφωνίας δεν μπορούν να γίνονται βάσει της υποψίας ή της καχυποψίας του καθενός μας ή του όποιου θυμού απέναντι στα σκάνδαλα ή στην ατιμωρησία που καλά κρατεί, αλλά βάσει στοιχείων και βάσιμων επιχειρημάτων στο διά ταύτα. Αλλιώς, το μόνο που πετυχαίνουμε είναι τη διαιώνιση του χάους.

Ο κ. Μιχαηλίδης σαφώς και επιτέλεσε σημαντικό έργο στην ανδδείξη ζητημάτων διαφθοράς και αυτή πρέπει να συνεχίσει να είναι η δουλειά του γενικού ελεγκτή. Το ότι όμως ο κ. Μιχαηλίδης επιτέλεσε σημαντικό έργο -ως όφειλε να πράξει- γιατί πρέπει να αποτελεί ελαφρυντικό σε τυχόν ανάρμοστες συμπεριφορές του; Τι ακριβώς σημαίνει αυτό το επίχειρημα; Ότι μπορεί ένας γενικός ελεγκτής να καταπατά π.χ. το τεκμήριο αθωότητας άλλου κρατικού αξιωματούχου, αρκεί να κάνει καλά τη δουλειά του ξεσκεπάζοντας τους «κακούς»; Ή ότι είναι εντάξει να πράττει κάτι τέτοιο εφόσον οι άλλοι κρατικοί αξιωματούχοι πράττουν χειρότερα και είναι ακόμα πιο «ανάρμοστοι»; Βάσει ποιου κανόνα δικαίου δύναται να ισχύει κάτι τέτοιο και ποια ακριβώς αίσθηση δικαίου υπηρετεί αυτή η σύγκριση; Διότι αν δεχτούμε πως αυτό είναι το δικαιο, να υπάρχουν δηλαδή ελαφρυντικά σε θέματα ανάρμοστης συμπεριφοράς όταν ο αξιωματούχος κάνει σωστά τη δουλειά του ή όταν οι άλλοι αξιωματούχοι είναι χειρότεροι, τότε πώς ακριβώς θωρακίζεται το κράτος δικαίου και η αρμόζουσα συμπεριφορά και το ήθος που πρέπει να έχουν αυτοί που το υπηρετούν από σημαντικούς θεσμούς; Αντιλαμβανόμαστε τι λέμε ή δεν θέλουμε να αντιληφθούμε προκειμένου να συνεχίσουμε να περπατάμε σε δίπολα ψάχνοντας για σωτήρες;

elenixenou11@gmail.com

Συναγερμός για τις πλημμύρες στη Σαξονία εν μέσω της ανόδου της στάθμης του ποταμού Ελβα.

Τα απόνερα μιας παύσης

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ομολογώ πως η κατάταξη σε στρατόπεδα, η γηπεδική συμπεριφορά γύρω από γεγονότα και ανθρώπους μου προκαλούσε ανέκαθεν αμηχανία. Αφενός, γιατί αυτό αποδείκνυε πόσο ανώριμος είναι ακόμα ο δημόσιος διάλογος και, αφετέρου, γιατί αυτό αντανakλούσε μία δημοκρατία τραυματισμένη. Μία κοινωνία ανήμπορη να μιλήσει με επιχειρήματα και να σκεφτεί με νηφαλιότητα.

Τη συζήτηση του ότι «όλο το σύστημα είναι διεφθαρμένο», την ανακίνηση των ενστίκτων και τα λαϊκά δικαστήρια, επανέφερε η παύση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Όμως, για χρόνια καλλιεργείτο, με αποτέλεσμα το πρώτο σύμπτωμα να διαπιστωθεί τον περασμένο Ιούνιο, όταν η κοινωνία εξέλεγε τον Φειδία Παναγιώτου ως ευρωβουλευτή. Και τον εξέλεγε ακριβώς επειδή δήλωνε πως δεν γνωρίζει από πολιτικά. Προσθέτοντας βολικά στο αφήγημά του πως είδαμε πού μας έφτασαν αυτοί που γνώριζαν κατά τα άλλα από πολιτική. Μόνο που σε αυτή την παρακμή, το να αναγκάζεται μέρος της κοινωνίας να κατασκευάζει ήρωες και να εκλαϊκεύει τα πάντα, μας οδήγησε το έλλειμμα της ηγεσίας. Μίας ηγεσίας στιβαρής και θεσμικά άφθονης. Μίας ηγεσίας που να μπορεί να διαχειριστεί τις λήγες αλλά μεγάλες κρίσεις του τόπου. Γιατί πέραν του τραύματος που άφησε η δεκαετία του Νίκου Αναστασιάδη, η συμπεριφορά του Νίκου Χριστοδουλίδη επιβεβαίωσε αυτό το έλλειμμα.

Πρώτα ήταν η αποχώρησή του από την κρίσιμη συνεδρία του τριμνησίου για να παραπεστεί σε παρουσίαση βιβλίου. Σήμερα ήταν η άρον-άρον αποχώρησή του από την Κύπρο για να παρευρεθεί σε εκδήλωση προς τιμήν του Γιάννου Κρανιδιώτη. Αφήνοντας την Πρόεδρο της Βουλής να βάλει την υπογραφή της στην παύση και στην ουσία να βγάλει εκείνη τα κάστανα από τη φωτιά.

Ένας Πρόεδρος που δήλωσε απών μπροστά σε αυτή τη μεγάλη θεσμική κρίση. Για να μην φθαρεί, για να μην χάσει από το πολιτικό του κεφάλαιο. Όχι μόνο γιατί τελικά απέιχε από αυτή την ιστορική στιγμή που θα τραυματίσει την κοινωνία, αλλά γιατί δεν πρόλαβε να αποτρέψει την πλήρη ρήξη δύο θεσμών.

Δυστυχώς, το έλλειμμα ηγεσίας, οι προβληματικοί θεσμοί είναι η αιτία πολλών δεινών σε μία κοινωνία. Και εκεί που προκαλείται το πολιτικό κενό, ανοίγει ο δρόμος των εκτροπών. Του επικινδυνού λαϊκισμού, του φανατισμού και της απολυτότητας. Το είδαμε στην περίπτωση του Φειδία, πολύ φοβάμαι ότι θα το δούμε και σήμερα στην περίπτωση του τι ακολουθεί της παύσης του Οδυσσέα Μιχαη-

λίδη. Εν τη απουσία μίας στιβαρής πολιτικής ηγεσίας, μπροστά σε καταρακωμένους θεσμούς, η φαιδρότητα νίκησε και τον orthολογισμό και τα νηφάλια επιχειρήματα. Από την περιβόητη στάση εργασίας στη Βουλή προς τιμήν του Οδυσσέα Μιχαηλίδη, στο κάλεσμα για επανάσταση, μέχρι και την επικίνδυνη απαξίωση των πάντων από πολιτικά στελέχη στις τηλεοράσεις. Εκτιμώντας πως έτσι θα κερδίσουν πόντους από τη δημοφιλία του κ. Μιχαηλίδη και αγνοώντας πως και αυτοί είναι μέρος του συστήματος που θα τιμωρηθεί από τη διαδικασία.

Ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης έκανε πολύ καλά τη δουλειά του ως γενικός ελεγκτής. Αποκάλυψε σκάνδαλα που οι προκάτοχοί του βολικά έκρυβαν στο συρτάρι και γλίτωσε πολλά εκατομμύρια το κράτος. Είναι και ο μόνος που είχε προειδοποιήσει για το σκάνδαλο του τερματικού, όταν πολιτικά στελέχη τον φοβέριζαν. Προφανώς, ένα μέρος του κατεστημένου το οποίο ο ίδιος πολέμησε, επιχαιρεί για την κατάληξη. Η προσφορά του δεν διαγράφεται. Ούτε όμως αυτό αναιρεί το γεγονός ότι είχε ξεπεράσει εδώ και καιρό τις γραμμές. Όχι μόνο γιατί πολλές φορές λειτουργούσε εκδικητικά απέναντι σε άλλους θεσμούς, γιατί ξεκινούσε τα όρια των δικών του αρμοδιοτήτων, αλλά και γιατί επέτρεψε να στήσει ένα κολοσσαίο με το να διασύρονται προσωπικότητες.

Το πιο λυπηρό είναι ότι εξαιτίας της αίσθησής του ότι είναι αήττητος επέτρεψε στον γενικό εισαγγελέα, τον πλέον ανάρμοστο, τον άνθρωπο που ουδέποτε σεβάστηκε τον θεσμό που υπηρετεί, όταν γυρίζει στα μπουζούκια με τον Νίκο Αναστασιάδη, να τον καταγγείλει για ανάρμοστη συμπεριφορά. Και τελικώς να κερδίσει σε αυτή τη θεσμική μάχη. Αυτό που θα πρέπει να απαντηθεί πλέον είναι αν με την παύση του γενικού ελεγκτή θα επέλθει η τάξη στη συμπεριφορά των θεσμών. Έχουμε πολλά παραδείγματα αξιωματούχων που δεν τιμούν τον θεσμό που υπηρετούν και το ερώτημα είναι αν ο Οδυσσέας θα αποτελέσει προηγούμενο για τη συμμόρφωσή τους ή τον ευνοϊκισμό όσων θέλουν πράγματι να δουλέψουν. Δυστυχώς, όμως, σε ένα κράτος, όπου η πολιτική ηγεσία επιλέγει να απουσιάζει από τις μεγάλες κρίσεις, όπου όλοι οι άλλοι θεσμοί βρίσκονται σε πλήρη απαξίωση, η καχυποψία θα ενισχυθεί, το πολιτικό σύστημα θα συνεχίσει να τιμωρείται, ο λαϊκισμός θα κυριαρχήσει και η κοινωνία θα βγει όχι μόνο τραυματισμένη, αλλά βαθιά πτηνηνέ.

economidoum@kathimerini.com.cy

Το νέο κοστούμι του Οδυσσέα

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Ένα πρώτο καλό βήμα για ν' αντιληφθούμε τι ακριβώς σηματοδοτεί η απόφαση του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου είναι να τη διαβάσουμε με ψυχραιμία. Μακριά από γραφικότητες (όπως η παρομοίωση του Οδυσσέα με τον Σωκράτη και τον Χριστό!) και αφορισμούς των social media. Μια ψύχραιμη ανάλυση, λοιπόν, μας οδηγεί αβίαστα στο συμπέρασμα ότι το δικαστήριο δεν καταδίκασε απλώς αλλά εξάντλησε την αυστηρότητά του για τον γενικό ελεγκτή. Οι οκτώ δικαστές είχαν την επιλογή να τον παύσουν με ένα πιο «μαλακό» σκεπτικό το οποίο θα επεσήμαινε όσα του καταλογίζουν (αμετροέπεια, λαϊκισμός, εμπάθεια) αλλά θα του αναγνώριζε αν μη τι άλλο τη συμβολή του στην αποκάλυψη σκανδάλων διαφθοράς. Αντ' αυτού το δικαστήριο, αγνοώντας το κοινό περί δικαίου αίσθημα, επέλεξε να μην παύσει απλώς τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη αλλά να τον αποδομήσει διασύροντάς τον.

Δύο είναι οι άμεσες και πιο σημαντικές συνέπειες αυτής της ιστορικής απόφασης: Πρώτον, η πρωποποίηση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη ελέω Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης. Δεύτερον, η «απελευθέρωση» του ώστε να αναλάβει ρόλο στην κεντρική πολιτική σκηνή («Από πλευράς μου, ο δικός μου αγώνας για πάταξη της διαφθοράς συνεχίζεται και αν μη τι άλλο, από σήμερα είμαι ελεύθερος να το πράξω» δήλωσε, και ο νούν νοείτω). Αυτό το έργο —Επιχείρηση Καθαρά Χέρια— το έχουμε δει να παίζεται με αξιοσημείωτη επιτυχία στο εξωτερικό και η Κύπρος δεν θα αποτελέσει μάλλον εξαίρεση. Οι δημόσιες δηλώσεις άλλωστε εν ενεργεία πολιτικών προσώπων («εμείς οι ανάρμοστοι»), δικαιολογημένα φούντωσαν τις φήμες ότι κυοφορείται Κίνημα Αδιάφθορον το οποίο θα επιχειρήσει να αλιεύσει ψήφους από όλο το φάσμα του κοινοβουλευτικού τόξου.

Δεν είναι τις ώρες να αναλύσουμε τις επιπτώσεις στο πολιτικό τοπίο με ορίζοντα το 2026 ή το 2028. Όποιος πάντως πιστεύει ότι το νέο κοστούμι που «φόρεσε» η απόφαση του Ανωτάτου στον Οδυσσέα Μιχαηλίδη (αυτό του εν δυνάμει πολιτικού) είναι αμελητέα εξέλιξη, ή αφελής είναι ή εθελουφλεί. Η πολιτική τράπουλα θα ξαναμοιραστεί και μερίδιο δεν θα διεκδικήσουν μόνο απολιτικ μεράκια τύπου Φειδίας. Ο «ανάρμοστος» θα αποδείξει πολύ πιο σκληρός αντίπαλος, φορώντας το κοστούμι του αντισυστημικού ενάντια στο κομματικό κατεστημένο. Ίδού τι δήλωσε, προτού ακόμα κοπάσει ο κουρνιαχτός της ανακοίνωσης της πολυαναμενόμενης απόφασης: «Η επόμενη μέρα με βρίσκει στον αγώνα για πάταξη αυτής της γάγγραινας που λέγεται διαφθορά και η οποία φαίνεται πως έχει παρά πολύ βαθιά πλοκάμια. Τον τρόπο θα τον βρούμε».

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης, πάντως, δεν θα πρέπει να αισθάνεται ιδιαίτερα ευτυχίας από αυτή την εξέλιξη. Γιατί ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ως όφειλε εκ του θεσμικού του ρόλου, δεν κατάφερε να αποτρέψει την καταστροφική σύγκρουση δύο πυλώνων της Δημοκρατίας στο Ανώτατο Δικαστήριο. Το θέμα βεβαίως είναι τι γίνεται από εδώ και πέρα. Η απόφαση δεν καταρρίπτει μόνο τον Οδυσσέα αλλά αποτελεί και σοβαρό πλήγμα για τον ανεξάρτητο θεσμό της Ελεγκτικής Υπηρεσίας. Ενδυνάμυνται δε την καχυποψία της κοινής γνώμης απέναντι στα «κουκουλωμένα» των κάθε λογής σκανδάλων σε μια εποχή που ο «λεκές» της διαφθοράς αναγκάζει τον Πρόεδρο να μιλά για «rebranding» της χώρας μας. Θα αναμένουμε με ενδιαφέρον να μάθουμε το όνομα του νέου γενικού ελεγκτή. Περισσότερο, όμως, ενδιαφέρον θα έχει η συνέχεια επί του εδάφους. Ο κίνδυνος να επιστρέψουμε στην εποχή που ο Πρόεδρος παραλάμβανε την έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας μία φορά τον χρόνο (η γνωστή φωτογραφία μπροστά στο τζάκι και μετά απολύτως τίποτα) θα είναι ένα πισωγύρισμα με τραγικές συνέπειες για τη δημοκρατία και τους θεσμούς.

Υ.Γ. Απλές αγνές απορίες: Οι κατά τεκμήριο σημαντικές αποκαλύψεις του Οδυσσέα Μιχαηλίδη για σκάνδαλα διαφθοράς, διαποικής και διασπάθισης δημοσίου χρήματος ξεπλένουν τον υπερβάλλοντα ζήλο του (για να το θέσουμε όσο πιο κοιμηά γίνεται) για λαϊκές δίκες και κατάργηση του τεκμηρίου της αθωότητας; Ξεπλένουν επίσης την αυτοκρατορική νοοτροπία «L'État, c'est moi» και την έλλειψη μέτρου στις δημόσιες παρεμβάσεις του; Και τέλος, ξεπλένουν την ανοχή του στις खुδαίες ανώνυμες αναρτήσεις στη σελίδα στήριξής του στα ΜΚΔ όπου κατ' επανάληψη στοχοποιήθηκαν πολίτες;

stavros.christodoulou@gmail.com

Το άλμα επί κοντώ ως κυβερνητικό άθλημα

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Πριν από 18 μήνες, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης ισχυριζόταν ότι οι προτάσεις του για ενεργότερη εμπλοκή της Ε.Ε. στο Κυπριακό, αλλά και για διορισμό μιας ισχυρής

πολιτικής προσωπικότητας από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (και όχι από την Κομισιόν), είχαν τύχει θερμότατης υποδοχής από την πρόεδρο της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ. Στη συνέχεια, ισχυρίστηκε επίσης, ότι άρchiσε και η συζήτηση «συγκεκριμένων ονομάτων», δημιουργώντας εντυπώσεις ότι περίπου η «ενεργότερη εμπλοκή» της Ε.Ε. ήταν δεδομένη και μαζί ο διορισμός της ισχυρής ευρωπαϊκής πολιτικής προσωπικότητας. Ωστόσο, οι προεδρικοί ισχυρισμοί, ήταν αίοιοι. Γιατί, όπως είχαμε επανειλημμένα επισημάνει, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν έχει αρμοδιότητα να διορίζει πολιτικές προσωπικότητες, γιατί οι λοιποί εταίροι μας στην Ε.Ε. δεν είχαν καμιά διάθεση να «εμ-

πλακούν ενεργότερα» στο Κυπριακό και γιατί θεωρούν ότι η όποια εμπλοκή τους, θα πρέπει απλώς να έχει υποστηρικτικό χαρακτήρα προς τα Ηνωμένα Έθνη.

Με άλλα λόγια, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, τοποθέτησε πολύ δύσκολο να τον υπερβεί. Αυτό όμως δεν πτόνησε τη Λευκωσία, η οποία αντί να προσγειωθεί, ανέβασε ακόμη ψηλότερα τον πήχη. Κι έτσι ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης προέβαλε ενισχυμένες διεκδικήσεις, ζητώντας διασύνδεση των ευρωτουρκικών ντοσιέ με το Κυπριακό και προσδοκώντας ότι η Ε.Ε. θα θέσει στη διάθεση της Κύπρου την ευρωπαϊκή εργαλειοθήκη, ώστε να την αξιοποιήσει έναντι στην Τουρκία. Και όπως ήταν αναμενόμενο και το είχαμε επισημάνει πολλές φορές, η Ε.Ε. δεν ικανοποίησε τις κυπριακές διεκδικήσεις. Δρομολόγησε μια νέα μακρόπνοη ευρωτουρκική σχέση, προτεινώντας την υλοποίηση επτά συνολικά ευρωτουρκικών ντοσιέ, χωρίς ωστόσο να θέτει ως προϋπόθεση τη διευθέτηση του Κυπριακού. Τον

περασμένο Απρίλιο μάλιστα και ενώ ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης εξακολουθούσε να διατηρεί ψηλά τον πήχη, οι «27» ομόφωνα (περιλαμβανομένου του ίδιου του προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας), αποφάσισαν την «πρώτηνη της εργασίας» επί του εγγράφου Μπορέλ/Κομισιόν που προβλέπει την υλοποίηση των εν λόγω επτά ευρωτουρκικών ντοσιέ. Με αφετηρία την παρούσα του Τούρκου ΥΠΕΞ σε άτυπο Συμβούλιο της Ε.Ε. και το ξεπάγωμα όλων των υψηλών ευρωτουρκικών διαλόγων, περιλαμβανομένου και του Μπορίνιο, εν μέσω του τουρκικού εμπάργκο σε πλοία και εμπορεύματα με αφετηρία την Κύπρο.

Παρά τη δυσάρεστη εικόνα που σχημάτισαν οι εταίροι μας, με την ανοχή, αν μη τι άλλο, της Λευκωσίας, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης συνέχισε να αυτοτεστάρεται σε μεγάλα ύψη. Αυτή τη φορά, τοποθέτησε τον πήχη στο νεοσύστατο χαρτοφυλάκιο της νέας Κομισιόν, για τη «Μεσόγειο», θεωρώντας ότι ο Κώστας Καδής θα ήταν το πρόσωπο στο οποίο η Ούρσουλα φον ντερ

Λάιεν θα εμπιστευόταν την πολιτική της Ε.Ε. για τη Μεσόγειο.

Δηλαδή, όσο περίεργο κι αν ακούγεται, ο Νίκος Χριστοδουλίδης θεωρούσε ότι η πρόεδρος της Κομισιόν συνυπολογίζοντας το γεωγραφικό και πολιτικό εύρος του εν λόγω χαρτοφυλακίου, θα μπορούσε να το εμπιστευθεί στον Κύπριο Κώστα Καδή. Υπό το φως μάλιστα του ιδίου ειδικού ενδιαφέροντος, καθώς και των ζωτικών συμφερόντων της Κυπριακής Δημοκρατίας στην περιοχή, ως επίσης και του γεγονότος ότι το Κυπριακό παραμένει άλυτο.

Τα αποτελέσματα είναι γνωστά. Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης και μαζί του η Κύπρος, κατέληξαν στα ψάρια. Και ο Κώστας Καδής προορίζεται -αφού περάσει την ακρόαση της Ευρωβουλής- για το χαρτοφυλάκιο «Αλ-εια-Ωκεανοί», το οποίο αφορά μεταξύ άλλων την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ολλανδία, τη Δανία και την Ιταλία. Και καθόλου την Κύπρο. Σε κάθε δε περίπτωση, «η Αλ-εια και οι Ωκεανοί» δεν συνιστούν χαρτοφυλάκιο πρώτης διαλογής. Αλλά ένα «δεύτερο-τρίτο»

χαρτοφυλάκιο, το οποίο μάλιστα υπολείπεται του πολύ σημαντικότερου χαρτοφυλακίου για την Υγεία, το οποίο υπηρετεί με συνέπεια η απερχόμενη Κύπρια Επίτροπος Στέλλα Κυριακίδου.

Με βάση όλα αυτά, θα μπορούσε κάποιος να πει ότι τα άλματα και δη το άθλημα επί κοντώ, δεν αποτελούν το φόρτε της διακυβέρνησης Νίκου Χριστοδουλίδη. Και δεν είναι μόνο ο πήχης που τοποθετείται σε δυσανάλογο ύψος για το μπόι της κυβέρνησης. Αλλά είναι και το κοντάρι, το οποίο είναι χρήσιμο μόνο όταν κάποιος θέλει να περάσει πάνω από τον πήχη ή έστω όταν έχει ελπίδες να τα καταφέρει. Διαφορετικά, τι να το κάνει;

Σημείωση: Σε ό,τι αφορά στα χαρτοφυλάκια για τη Γεωργία ή για το Κλίμα, που επίσης φερόταν να επικεντρώνεται ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, ως εναλλακτικές επιλογές, πηγές στις Βρυξέλλες απλώς μειδίουσαν.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Απεριόριστο μίσος και ανεξέλεγκτα όπλα

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Πολυсуζητημένο το ερώτημα «ποιος θα κερδίσει τις εκλογές στην Αμερική». Αυτό που δεν συζητείται όμως όσο θα έπρεπε είναι τι θα συμβεί στην Αμερική μετά τις εκλογές, ειδικά αν το εκλογικό αποτέλεσμα είναι εξαιρετικά αμφίροπο. Είναι πολλά τα σημάδια στον ορίζοντα που δείχνουν ότι τίποτα δεν πρέπει να αποκλείεται, ακόμη και κάποια μορφή εμφυλίου πολέμου ή η προσπάθεια απόσχισις κάποιων πολιτειών που δεν θα αποδέχονται

Η κοινωνική πόλωση είναι πρωτοφανής στη σημερινή Αμερική, όπου τα σημάδια δείχνουν ότι τίποτα δεν πρέπει να αποκλείεται μετά τις εκλογές.

το αποτέλεσμα. Όλα αυτά έμοιαζαν υπερβολικά και αποκυήματα φαντασίας έως το 2020. Μετά τα όσα συνέβησαν την 6η Ιανουαρίου του 2021 στο Κογκρέσο και τις δύο απόπειρες δολοφονίας κατά του Τραμπ, συζητούνται ευρέως αλλά και σε κλειστούς κύκλους στις ΗΠΑ.

Το κύμα υποστήριξης στον Τραμπ δεν εξηγείται με τους κλασικούς όρους πολιτικής ανάλυσης. Είναι περισσότερο κάτι σαν «κίνημα», περιγράφεται σαν «δύναμη της φύσης». Όσοι παρευρέθηκαν στο συνέδριο των Ρεπουμπλικανών περιέγραφαν σκηνές που άρμοζαν σε σέχτες. Αλλά και τα αίτια που προκάλεσαν το τσουνάμι Τραμπ είναι βαθιά και δεν έχουν θεραπευτεί, από τη συμπίεση της μεσαιας τάξης έως την αντίδραση στην υπερβολική πολιτική ορθό-

τητα και τον θυμό της «λευκής Αμερικής» που νιώθει ότι χάνει την πλειοψηφία.

Η πόλωση είναι πρωτοφανής και δεν αφήνει περιθώρια συνεννόησης, δεν υπάρχει πια κοινό αμερικανικό αφήγημα (ή όνειρο), ούτε και κάποιο σοφό κατεστημένο που συγκρατεί τη χώρα από το να κατακυλίσσει στον γκρεμό. Και μετά, υπάρχουν τα όπλα. Σε εμάς εδώ στην Ευρώπη μπορεί να φαίνεται αδιανόητο, αλλά σε πολλές πολιτείες ένας Αμερικανός πολίτης μπορεί να πάει στο τοπικό σουπερ μάρκετ και να αγοράσει ένα αυτόματο όπλο. Πάντοτε ίσχυε αυτό, αλλά στην εποχή του απεριόριστου μίσους και της ακραίας τοξικότητας είναι πάρα πολύ επικίνδυνο. Ένα από τα πιο ανησυχητικά πράγματα που διάβασα τελευταία, μάλιστα, είναι ότι αυτοί που αγοράζουν όπλα δεν πια μόνο λευκοί, ρεπουμπλικανοί. Αριστεροί δημοκρατικοί και μη λευκοί αγοράζουν και αυτοί σαν τρελοί όπλα, γιατί νιώθουν ότι απειλούνται από την αυξανόμενη πόλωση και τη ρητορική του μίσους.

Η Αμερική είναι μια χώρα με πάρα πολλά όπλα, πολύ φανατισμό και μίσος και πολλούς παλαβούς. Οι τελευταίοι, που δεν ανήκουν μόνο σε μία ιδεολογική κατηγορία πλέον, βρίσκουν μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης το νόημα της ζωής και λατρεμένες θεωρίες συνωμοσίας που εξηγούν τα πάντα. Όταν έχεις όπλα, μίσος και παλαβομάρα μέσα σε ένα βαρέλι, δεν χρειάζεται παρά κάποιος να ανάψει ένα σπρίτο...

Κανείς μας που ζει στη Δύση δεν θα ήθελε να δει μια Αμερική που να μοιάζει με αυτό που απεικονίζουν διάφορες ταινίες δυστοπικού χαρακτήρα. Από την άλλη, πολλά από όσα συμβαίνουν τα τελευταία χρόνια μάς έχουν εκπλήξει δυσάρεστα και συνεχίζονται με αμείωτο ρυθμό.

Ελεος πια!

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Αποθαυμάστηκε η ευρηματικότητα της ισραηλινής Μοσάντ, διότι πυροδοτώντας «βομβητές επικοινωνίας» –από απόσταση ασφαλείας– τραυμάτισε χιλιάδες και φόνευσε δεκάδες μέλη της οργάνωσης Χαμάς. Για εφαρμογή της τεχνικής νομοσύνης (T.N.) πλέον στο «πεδίο» μήλσαν ορισμένοι – αν και αυτή αξιοποιείται εδώ και κάμποσες δεκαετίες στην τέχνη του πολέμου.

Είναι εδώ και κάποια χρόνια, που κάποιοι εντρυφώντες στα θεολογικά –όχι αιθεροβάμονες απαραίτητως– ερευνούν εάν η T.N. σχετίζεται με μια κρυπτική αναφορά του Αποστόλου Παύλου στην προς Θεσσαλονικείς Επιστολή, περί του «κατέκοντος» και του «κατεχόμενου», που προηγείται της Ημέρας της Κρίσεως. Αλλά αρκετά με τις μεταφυσικές περιπλανήσεις. Αυτό που πράγματι συμβαίνει από την 7η Οκτωβρίου, όταν η Χαμάς δολοφόνησε και απήγαγε ομήρους Ισραηλινούς πολίτες που διασκέδαζαν αμέριμνοι, έως τον ανηλεή βομβαρδισμό της Γάζας με θύματα σαράντα χιλιάδες Παλαιστινίους αμάχους και παιδιά, κυρίως, είναι ενδεικτικό μιας εκπτώσεως του πολέμου στο επίπεδο της απόλυτου βαρβαρότητας.

Κάποιοι θα πουν, βεβαίως, ότι ο πόλεμος δεν είναι επιτραπέζιο άθλημα που παίζεται με μολυβένια στρατιωτάκια. Η αλόγιστη χρήση πυρός από τα στρατεύματα «των πολιτών» του Βοναπάρτη αλλοίωσε δραματικά τη φύση του πολέμου, που μετεβλήθη πλέον σε σφαγείο. Η διαφορά είναι πως τότε αυτό συνέβαινε στο πεδίο των μαχών.

Στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η ανάπτυξη των δυνατοτήτων της πολεμικής αεροπορίας διέυρυνε τη σύγκρουση από το κλασικό μέτωπο επιχειρήσεων στο εσωτερικό

της αντιπάλου χώρας, με τον βομβαρδισμό αμάχου πληθυσμού.

Κορύφωση αυτής της νέας «στρατηγικής» αντιλήψεως υπήρξε όταν, ενώ η πορεία του πολέμου είχε ουσιαστικώς κριθεί, γερμανικές πόλεις ισοπεδώθηκαν με ανηλεείς αεροπορικούς βομβαρδισμούς και στην Ιαπωνία έγινε η πρώτη ρίψη πυρηνικών βομβών σε δύο πόλεις. Προφανώς προς συμμόρφωση των πολιτών των δύο αυτών κρατών, στο μέλλον.

Τα όσα περιγράψαμε και ειδικεύθαι συμβαίνουν με τις σημερινές συγκρούσεις της Χαμάς, της Χεζμπολάχ και του Ισραήλ δεν έχουν καμία σχέση με τους προηγμένους αραβοϊσραηλινούς πολέμους. Αλλά ούτε με τον πόλεμο χαρακωμάτων του Ιράκ με το Ιράν από το 1980-88, που διεξήχθηκε εν πολλοίς με όρους του Μεγάλου Πολέμου.

Πρόκειται από μια άποψη για μια αέναν σύγκρουση αλληλοεξοντώσεως δύο τέκνων του Αβραάμ, από δύο διαφορετικές γυναικείς, το ένα εκ των οποίων υποθετήθηκε από τη Δύση. Αφού προηγουμένως, μετά την εκδίωξη των Εβραίων από τον αυτοκράτορα Ανδριανό το 135 μ.Χ., εκείνοι που κατέφυγαν στην Ευρώπη υπέστησαν επί αιώνες διωγμούς και τελικώς υπήρξαν θύματα μαζικής εξοντώσεως.

Σήμερα, οι ηγέτες της Δύσεως αγωνιούν μήπως υπάρξει διασπορά της συγκρούσεως, ανάφλεξη της περιοχής ακόμη και με χρήση των πυρηνικών που έχει στην κατοχή του το Ισραήλ. Αναλαμβάνουν οι Αμερικανοί πρωτοβουλίες για διακοπή των εχθροπραξιών και μια κάποια εξομάλυνση της καταστάσεως. Αλλά οι προσπάθειες πέφτουν στο κενό. Εκτός ελέγχου η κατάσταση που έχει δημιουργηθεί. Και να σκεφθεί κανείς ότι κάποιοι ονειρεύονται την εγκαθίδρυση μιας μονοκρατορίας, με ανθρωπιστικά χαρακτηριστικά. Ελεος επιτέλους.

Η σχολική τάξη είναι τάξη, άρα πειθαρχία

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Αρχίσαμε όπως όλοι περιμέναμε και ορισμένοι από εμάς εύχονταν να αρχίσουμε. Κανονικά, δηλαδή, σαν άνθρωποι. Τις προάλλες, σε σχολείο της Πάτρας, αν δεν κάνω λάθος, τιμωρήθηκε μαθητής με μονοήμερη αποβολή επειδή έβγαλε κινητό στην τάξη. Εννοείται πως αντέδρασαν οι γονείς του, ως προστάτες του. Κατήγγειλαν την καθηγήτρια ή τη διευθύντρια –δεν έχει και σημασία άλλωστε– ότι εξάντλησε την αυστηρότητά της. Τι σημαίνει αυτό; Οι εφάρμοσε τον κανονισμό των απαγορεύσεων χρήσης κινητών στην τάξη. Στο κάτω κάτω, το παιδί δεν ανατίνιζε το σχολείο. Το κινητό του έβγαλε για να το κλείσει, όπως διατείνονται οι γονείς του. Γιατί δεν το είχε κλείσει πριν μπει στην τάξη; Ε, δεν θα τσακωθούμε και γι’ αυτό.

Η αλήθεια είναι ότι όταν ανακινώθηκε το μέτρο, το οποίο ισχύει εδώ και χρόνια, αλλά δεν ίσχυε για να ισχύσει τώρα, το πρώτο πράγμα που μου ήρθε στο μυαλό ήταν οι αντιδράσεις των γονέων. Τι θα κάνουν όταν ο γιος ή η κόρη επιστρέψει σπίτι και με δάκρυα στα μάτια και αναφιλητά, ή με τη γροθιά υψωμένη, ανάλογα με την περίπτωση και τον χαρακτήρα του παιδιού, ανακοινώσει στους γονείς του ότι πήρε αποβολή επειδή έβγαλε κινητό στη διάρκεια του μαθήματος. Θα

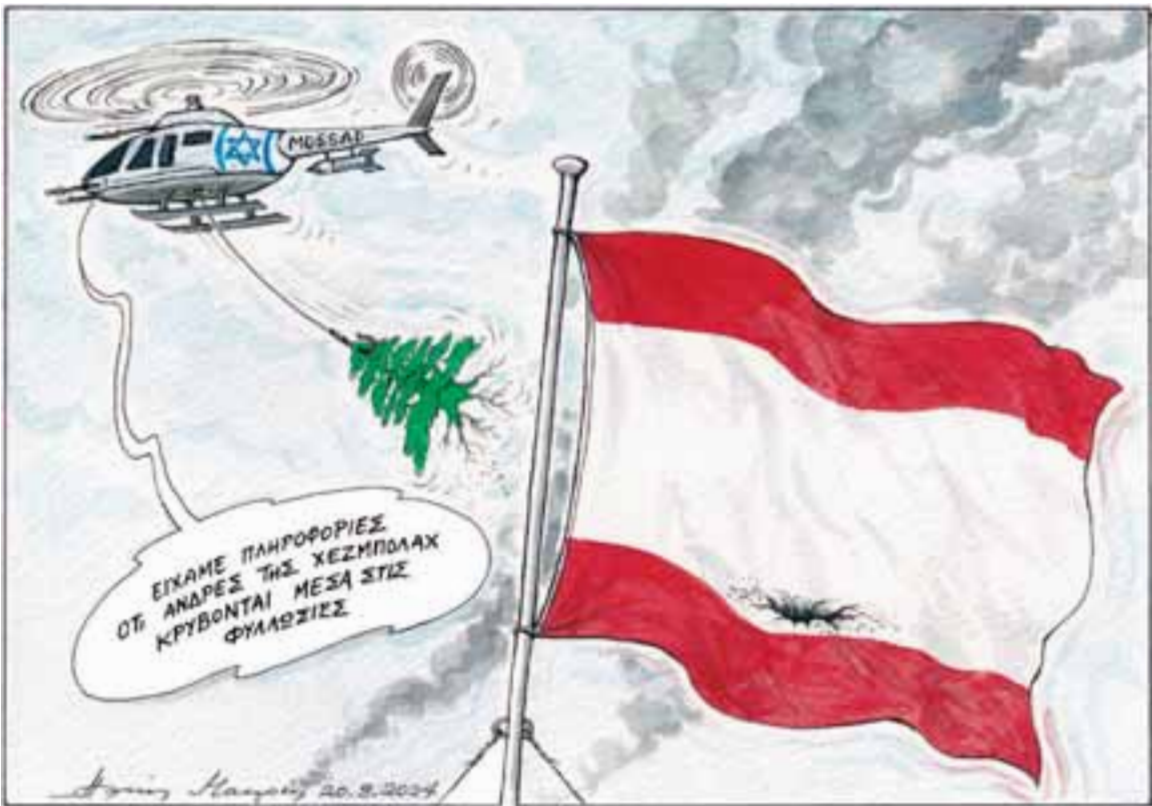
του πουν «καλά να πάθεις και να μην το ξανακάνεις» ή θα βγουν από τα ρούχα τους και θα βροντοφωνάζουν «η χούντα δεν έπεσε το ’73». Μετά, όλη η οικογένεια θα τραγουδήσει από κοινού το «Ο δρόμος είχε τη δική του ιστορία...».

Το μέτρο με τα κινητά έχει διττή σημασία και γι’ αυτό είναι σημαντικό. Πρώτον, η εκπαίδευση στην πειθαρχία. Η σχολική τάξη δεν είναι σαν τον δρόμο. Εκεί μπορείς να μιλάς στο κινητό σου όσο σ’ το επιτρέπει ο νόμος σου. Εκεί μπορείς να διαδηλώνεις και να φωνάζεις επειδή δεν σου αρέσει η τυρόπιτα του κυλικείου, αντιπαθείς το γερούνδιο και δεν κωνεύεις τις τριτοβάθμιες εξισώσεις. Στην τάξη όμως; Τι είπα τώρα; Ζούμε σε μια κοινωνία που για δεκαετίες έκανε ό,τι μπορούσε για να μετατρέψει τη σχολική τάξη σε φυτώριο κοινωνικών αγώνων. Τα παιδιά μπορεί να μη μάθαιναν γραμματική. Είχαν, όμως, πολιτικές απόψεις. Προστοιμάζονταν για πρωθυπουργοί, όπως ο Τσίπρας. Η εκπαίδευση στην πειθαρχία είναι το πρώτο και βασικό συστατικό της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι δάσκαλοι μας που επέμεναν ότι το α είναι ένα κουλουράκι κι ένα μπαστούνάκι πειθαρχία μάς διδασκαν. Και γι’ αυτό η τάξη λέγεται

τάξη, ενώ στο πανεπιστήμιο το λέμε αμφιθέατρο.

Το σχολείο ωστόσο έχει ως στόχο τη μετάδοση γνώσεων, θα μου πείτε. Και σου μαθαίνει ότι για να αποκτήσεις αυτές τις γνώσεις, οφείλεις να μπορείς να συγκεντρωθείς. Να το βουλώσεις, να μην κοιτάς το κινητό σου, για να καταλάβεις τι σου γράφει ο μαθηματικός στον πίνακα. Η γνώση είναι πειθαρχία της σκέψης. Επί δεκαετίες, η εκπαίδευση απαξίωσε την πειθαρχία, ως κατάλοιπο κάποιου φαντασιακού συντηρητισμού, με αποτέλεσμα να υποβαθμιστεί το σχολείο σ’ έναν συμφεροντολογικό οργανισμό που κρινόταν μόνον ως όχημα για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Την οποία τροφοδοτούσε με υλικό απειθάρκτο και ως επί το πλείστον ανίκανο να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της. Σε αυτό οφείλεται κατά μείζονα λόγο και η καχεξία των πανεπιστημίων μας. Υπάρχουν, βέβαια, και οι εξαιρέσεις. Όμως είναι εξαιρεσεις.

Δεν ισχυρίζομαι ότι σ’ όλα αυτά δεν έχουν ευθύνες οι λειτουργοί της εκπαίδευσης. Αρκεί να δεις την κατάντια των συνδικάτων τους. Δεν ισχυρίζομαι ότι δεν έχουν ευθύνη οι εκάστοτε πολιτικές ηγεσίες του υπουργείου Παιδείας οι οποίες, φοβοδεείς, ικανοποιούν πάντα τις απαιτήσεις του βαθёς κράτους

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Μαθήματα δημοκρατίας από τον πρόεδρο Μακρόν

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΠΑΝΤΕΛΗ**

Σας πρόσφατες ευρωπαϊκές εκλογές στη Γαλλία, οι εκλογείς αποδοκίμαζουν το κόμμα του προέδρου Μακρόν και αναδεικνύουν πρώτο το κόμμα της Λεπέν (31,37%). Το εκλογικό σώμα περιλαμβάνει όχι μόνο τους Γάλλους, αλλά και αξιόλογο αριθμό πολιτών από άλλα κράτη της Ε.Ε. Δηλαδή, η αποδοκιμασία δεν προέρχεται ακριβώς από τον γαλλικό λαό, που είναι ένας και αδιαίρετος, αλλά από άλλο σύνολο, που δεν ασκεί εθνική κυριαρχία. Αυτή ανήκει στον λαό, που την ασκεί με τους αντιπροσώπους του ή με δημοψήφισμα. Στις ευρωεκλογές δεν υπάρχει το στοιχείο της κυριαρχίας. Ο πρόεδρος Μακρόν έχει εκλεγεί αμέσως από τον λαό για πενταετή θητεία. Μόλις ανακινώνονται τα προσωνύμια αποτελέσματα των ευρωεκλογών, ο Μακρόν, χωρίς να έχει σχετική νομική υποχρέωση, δαλύει την Εθνική συνέλευση και καλεί τον κυρίαρχο λαό να εκλέξει νέα. Αλλιώς ο Μακρόν, η κυβέρνηση και η Εθνική συνέλευση δεν θα ήταν σεβαστοί και δεν θα μπορούσαν να κάνουν τη δουλειά τους. Η πολιτική κατάσταση θα σάπιζε και η νίκη της Λεπέν στην επόμενη αναμέτρηση θα ήταν πιθανότατα. Ο γαλλικός λαός πρέπει να αναλάβει τις συνέπειες των πράξεών του εντός των δημοκρατικών θεσμών. Δεν αρκεί πλέον να εκφράζει μιαν ασαφή δυσάρεσκεια. Τι το δημοκρατικότερο;

Οι εκλογές γίνονται με το παραδοσιακό σύστημα της απόλυτης πλειοψηφίας με δύο γύρους. Σε αυτό, οι εκλογείς στον πρώτο γύρο επιλέγουν όποιον συμπαθούν περισσότερο και στον δεύτερο αποκλείουν όποιον αντιπαθούν περισσότερο. Στις βουλευτικές εκλογές ο κυρίαρχος λαός ψηφίζει για άλλο

Στη δημοκρατία, ο καθένας λέει ό,τι θέλει. Η αδήριτη πραγματικότητα άλλους τους επιδοκίμαζει και άλλους τους αποδοκίμαζει. Χωρίς πάντως τον κανόνα της πλειοψηφίας, δημοκρατία δεν υπάρχει.

αντικείμενο από εκείνο για το οποίο ψήφισε το εκλογικό σώμα των ευρωεκλογών. Έτσι, η ετυμολογία του λαού είναι διαφορετική. Από τις βουλευτικές αναδεικνύονται τρεις συνασπισμοί με περισσότερα κόμματα ο καθένας, ένας αριστερός, ένας χαλαρός «μακρονικός» (με μάλλον καλές σχέσεις με τους ντεγκωλικούς) και ένας ακροδεξιός της Λεπέν. Ο αριστερός είναι ο μεγαλύτερος, αλλά χωρίς κοινοβουλευτική πλειοψηφία, και σημαντικό-

τερη προσωπικότητά του είναι ο Μελανσόν, που προσφέρει θεσμική έκφραση σε πολλούς Γάλλους. Όλοι αρνούνται να συνεργασθούν και να σχηματίσουν απόλυτη πλειοψηφία εδρών ώστε να κυβερνήσουν. Αν σχημάτιζαν, θα κυβερνούσαν, αλλά όλοι θέλουν να κερδίσουν, σε επόμενη φάση, από το να μη μετέχουν τώρα σε συμμαχική κυβέρνηση.

Κατά το Σύνταγμα, η κυβέρνηση, που διορίζει ο άμεσα εκλεγμένος πρόεδρος, δεν χρειάζεται ψήφο εμπιστοσύνης, αλλά η Συνέλευση μπορεί να την ανατρέψει με απόλυτη πλειοψηφία (289/577). Πρόκειται για έναν από τους μηχανισμούς εξορθολογισμού του κοινοβουλευτικού συστήματος. Ο Μελανσόν ζητεί εντόνας ο Μακρόν να διορίσει πρωθυπουργό την έως τώρα άγνωστη Καστέ, επειδή το Νέο Λαϊκό Μέτωπο έχει σχετική πλειοψηφία εδρών, αλλά είναι βέβαιο ότι, αν γίνει αυτό, η Συνέλευση θα την ανατρέψει αμέσως. Ο ικανός πολιτικός Μελανσόν, αλλά και οι άλλοι, φωνάζουν μόνο και μόνο για να μην τους ξεχάσουν όσοι τους ψήφισαν, διότι χωρίς ψήφους δεν υπάρχει. Και αυτά είναι θεμέλια. Ο Μακρόν αποφεύγει τον κλυδωνισμό και περιμένει. Η Εθνική συνέλευση επανεκλέγει πρόεδρο της τη μακρονική Μπρον-Πιβέ.

Η εκλογή του προέδρου της είναι, εν αμφιβολία, ο τρόπος με τον

των εκπαιδευτικών. Η απαξίωση της εκπαίδευσης ξεκίνησε όταν εισήχθησαν διάφορες θεωρίες περί ιδεολογικής λειτουργίας της εκπαίδευσης η οποία αναπαράγει την κυρίαρχη ιδεολογία. Βλέπε Μπουρντιέ ή τον δικό μας Τσουκαλά. Αλήθεια, ποιο είναι το ιδεολογικό βάρος του πυθαγόρειου θεωρήματος ή η αττική σύνταξη στα αρχαία ελληνικά; Και πώς να αθωώσεις το οικογενειακό περιβάλλον που ανατρέπει γόνους με την αγγελική εκδοχή της ήσονος προσπάθειας;

Ευλόγως θα αναρωτηθείτε. Και όλ’ αυτά θα λυθούν με την απαγόρευση της χρήσης των κινητών; Ε, δεν είμαι τόσο αφέλης. Είναι ένα βήμα για την αποκατάσταση της τάξης στην τάξη. Και είναι στοίχημα για όλους μας η επιτυχία του. Όμως, αν δεν το ακολουθήσουν κι άλλα, στην ίδια λογική, θα μείνει σαν ένα επικοινωνιακό πυροτέχνημα. Διάβασα την ανάρτηση μιας καθηγήτριας στο fb, της Λίας Χολέβα, η οποία, όπως λέει, τάραξε τα πράγματα της στη γραμματική. Ε ναι, από κει πρέπει να ξεκινήσουμε. Γραμματική, συντακτικό, ορθογραφία. Ολ’ αυτά τα ταπεινά που δημιουργούν την πειθαρχία στη σκέψη, κοινώς σου δείχνουν τον δρόμο για την κατάρτησή της. Και πιο πίσω ακόμη, ανάγνωση και καλλιγραφία στο δημοτικό.

Ο κ. Αντώνης Παντελής είναι ομότιμος καθηγητής στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η παύση του γενικού ελεγκτή

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η απόφαση για παύση του γενικού ελεγκτή -η οποία κρίθηκε στο ανώτατο επίπεδο της Δικαιοσύνης στην Κύπρο- πυροδότησε μια πολύ ενδιαφέρουσα δημόσια -νομική και πολιτική- συζήτηση η οποία ξεκινά από το ζήτημα για το οποίο ουσιαστικά ο κ. Μιχαηλίδης κρίθηκε ως προς την απομάκρυνσή του (παραβίαση τεκμηρίου αθωότητας του γενικού εισαγγελέα) και καταλήγει σε ζητήματα ελευθερίας της έκφρασης στην Κύπρο, νομικών προηγούμενων σε σχέση με την -ουσιαστικά- απόλυση ενός εκπροσώπου ενός ανεξάρτητου θεσμού, αλλά και επιμέρους (παρα)πολιτικά θέματα σε σχέση με τη διαφθορά στη Κύπρο.

Η απόφαση per se αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον. Τόσο για το πόσο «καταπελτική» είναι, όσο και για το μικρό περιθώριο παρέκκλισης ως προς οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία πέραν της πλήρους επικράτησης των θέσεων της Γενικής Εισαγγελίας. Είναι ωστόσο, απόλυτα, σεβαστή ως προς το τελεσιδικό της καθώς και σε σχέση με μια -καθόλου δημιουργική- συζήτηση για την απόφαση κυρίως στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης που ουσιαστικά την ακυρώνει -θεωρώντας εκ προοιμίου τη Δικαιοσύνη διεφθαρμένη στην Κύπρο. Στην Κύπρο υπάρχει, φυσικά, διαφθορά όπως και μια τεράστια συζήτηση για την αποτελεσματικότητα του συστήματος δικαιοσύνης. Ωστόσο, η συζήτηση για μια τέτοια απόφαση -πρωτοφανή στο δημόσιο δίκαιο της ΚΔ και με επιμέρους αναφορές στο Σύνταγμα- πρέπει να γίνεται προσεκτικότερα και όχι με αφορισμούς. Η διάσταση που κατεχοχάν αφορά την saga Οδυσσέα Μιχαηλίδη είναι ωστόσο «πολιτικότερη» πέραν των νομικών αποτελεσμάτων που η (ομόφωνη) απόφαση των οκτώ δικαστών του Ανωτάτου τον έστειλε σπίτι του με τόσο πικρό τρόπο. Το θέμα ήδη πολιτικοποιείται (από ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ), ο κ. Μιχαηλίδης σινιάλαρε ήδη την ενεργή ενασχόλησή του με τα κοινά, ενώ σε όλο το εύρος της δημόσιας σφαίρας η συζήτηση γίνεται με όρους πολιτικής αποτίμησης τα ίχνη της οποίας φτάνουν στην προηγούμενη κυβέρνηση, τη συζήτηση για την αντιμετώπιση της διαφθοράς στην Κύπρο και την τρέχουσα κυβέρνηση.

Και αυτή ακριβώς η διάσταση είναι αυτή που εφεξής θα μας απασχολήσει. Περισσότερο από το «αν η Εισαγγελία έφαγε τον Μιχαηλίδη», περισσότερο από το αν η απόφαση «θα φωνάει τι γράφει κανείς στο Χ γκρουπ στο Facebook» και περισσότερο από το «τώρα που έδωξαν τον Μιχαηλίδη ποιος θα κυνηγάει τη διαφθορά στη Κύπρο;» που διαβάσαμε κατά κόρον λίγα 24ωρα μετά την απόφαση της περασμένης Τετάρτης. Η απόφαση παύσης του κ. Μιχαηλίδη ανοίγει τη βεντάλια της πολιτικής αντιπαράθεσης με φόντο τις βουλευτικές εκλογές του 2026 και τις προεδρικές του 2028, ενώ παράλληλα υπενθυμίζει τις παθογένειες της αλληλεπίδρασης του Νόμου (ως πνεύμα και γράμμα) και της πολιτικής -όπως αυτά διαμορφώθηκαν μετά το 1977 και τη μετάβαση της ΚΔ σε συνθήκες εγκαθιδρυμένου κοινοβουλευτισμού και πολιτικής ομαλότητας. Ο κ. Μιχαηλίδης ήταν καλός στη δουλειά του. Σύμφωνα με το Ανώτατο υπήρξαν ζητήματα ειρωνείας, αλαζονείας και φυσικά όλη αυτή η διάσταση της χρήσης των ΜΚΔ -όπου σύμφωνα με την απόφαση υπήρξε κατάχρηση και ανάρμοστη συμπεριφορά- εκ μέρους του τέως γενικού ελεγκτή. Κάθε νομική απόφαση -αοχέτως του τρόπου λήψης της- έχει πολιτικές προεκτάσεις. Και σίγουρα ο κ. Μιχαηλίδης δεν υπήρξε αλάθαστος. Καλό θα ήταν με αφορμή την υπόθεση να οριοθετήσουμε τη συζήτηση που προκύπτει με νηφαλιότητα, χωρίς υπερβολή και με πλήρη διαχωρισμό του «νομικού» από το «πολιτικό» και από την κοινή γνώμη (ο.σ. η διάσταση της δημοφιλίας του κ. Μιχαηλίδη). Η Δικαιοσύνη -με ή χωρίς τα προβλήματα της- έχει κριτήρια λήψης αποφάσεων. Και μια ώριμη κοινωνία οφείλει να έχει κι αυτή τα κριτήριά της. Το κλειδί παραμένει, πάντα, ο χρυσός κανόνας εκείνος που θα διασφαλίζει την ανεξαρτησία και αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης και -παράλληλα- τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας των θεσμών εκείνων που δημιουργήθηκαν για να είναι ανεξάρτητοι.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Ένας άνδρας αναζητά επιζώντες στα συντρίμια ενός κτηρίου που κατέρρευσε στο Φρίταουν της Σιέρα Λεόνε.

EPW/ABR SULTAN

Ουραγοί με αιτία!

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η απόφαση του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου (ΑΣΔ) για παύση του γενικού ελεγκτή, η ένταση, η απολυτότητα και το λεκτικό της, εκπλήττει ίσως ακόμα και τους ίδιους τους εμπνευστές της διαδικασίας. Πρόσχημα η ανάρμοστη συμπεριφορά. Ένας δικαστής, μέτριος γνώστης των εννοιών της ελληνικής, θα απέρριπτε a priori την προσφυγή του γενικού εισαγγελέα. Ανάρμοστη σημαίνει κάτι άλλο και ακόμα και ένας μαθητής του γυμνασίου θα άνοιγε ένα λεξικό για να χρησιμοποιήσει τη λέξη με το ακριβές νόημά της.

Αλλά ας υποθέσουμε, «ανάρμοστη». Τότε τι ήταν η συμμετοχή του νυν γενικού εισαγγελέα σε Υπουργικό Συμβούλιο που μοίραζε αβέρτα χρυσά διαβτήρια; Αρμολογική; Αλλά ας υποθέσουμε, «ανάρμοστη». Τότε τι σημαίνει η σιωπή απέναντι στη σύγκρουση συμφέροντος σε πρόεδρο/υπουργούς που με το ένα χέρι έκαναν αίτηση και με το άλλο έδιναν έγκριση σε ολόχρυσα διαβτήρια των γραφείων τους; Τότε τι σημαίνει η σιωπή απέναντι στο μέγεθος της «ανάρμοστης» ζημιάς που έχει υποστεί διεθνώς η Κύπρος με την υπόθεση χρυσά διαβτήρια, ώστε να ισοδυναμεί με τη μεξικανική διαφθορά, όπως δήλωσε ο Ν. Χριστοδολίδης;

Για όσους διυλίζουν τον κώλυα και καταπίνουν την κάμψη, ιδού τι γράφει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Έκθεσή της για το «Κράτος Δικαίου» στην Κύπρο για το 2024: «Η περιορισμένη πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες επηρεάζει την ικανότητα της Ελεγκτικής Υπηρεσίας να διενεργεί αποτελεσματικά ελέγχους. Λίγες υποθέσεις προχώρησαν, συμπεριλαμβανομένων υποθέσεων διαφθοράς σε υψηλό επίπεδο, και ο αριθμός των κα-

ταδικαστικών αποφάσεων παρέμεινε περιορισμένος», 24/7/24

Η Επιτροπή απέδωσε ευθύνες για την κατάσταση στη νήσο, στην ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση από αυτήν που έψαξε το ΑΣΔ. Κανένα σημείο από όσα καταγράφει η Επιτροπή δεν έτυχε έρευνας, κανένας δεν διερωτήθηκε ποιοι είχαν ευθύνη να κάνουν τις αλλαγές και να ολοκληρώσουν διαδικασίες – «συμπεριλαμβανομένων υποθέσεων διαφθοράς σε υψηλό επίπεδο». Ακόμα ένα σημείο: ποιος είχε

Ένας δικαστής, μέτριος γνώστης των εννοιών της ελληνικής, θα απέρριπτε a priori την προσφυγή του γενικού εισαγγελέα. Ανάρμοστη σημαίνει κάτι άλλο και ακόμα και ένας μαθητής του γυμνασίου θα άνοιγε ένα λεξικό για να χρησιμοποιήσει τη λέξη με το ακριβές νόημά της.

την ευθύνη να παραλάβει την Έκθεση της Επιτροπής Νικολάου και να την πάει στο επόμενο βήμα;

Όλη η ουσία: η υπερσυγκέντρωση νέων εξουσιών στον γενικό εισαγγελέα. Ορισμένοι θεσμοί χρειάζεται να εκχωρήσουν αρμοδιότητες (λ.χ. Γενική Εισαγγελία στα δύο, άλλος κατηγορός, άλλος ο νομικός σύμβουλος) για να γίνει το σύστημα πιο ισορροπημένο, χδες, όμως, κέρδισε έδαφος το αντίθετο. Έτσι με τις συνθήκες που επικρατούν, η ΕΥ χάνει έδαφος, ανοίγει ο δρόμος για ακόμα μια επιλογή στην ηγεσία

από τους μονίμως συμφωνούντες.

Αποτίμηση δεν σημαίνει «έκανε τρία σωστά και τρία λάθη». Αποτίμηση είναι η συνολική κατεύθυνση που ακολούθησε μια υπηρεσία, πού βρισκόταν και πόσο άλλαξε/βελτιώθηκε – και σε αυτά ασφαλώς πάντα θα γίνονται και λάθη. Κατά συνέπεια, χρειάζεται να επαινεύσουμε τον κόσμο της ΕΥ που πέτυχε τόσα πολλά κάτω από τις οδηγίες του Οδ. Μιχαηλίδη. Αυτό που σημείωσε χδες σε ομιλία του στα στελέχη της ήταν η πραγματικότητα: «Την ΕΥ, την ανεβάσαμε ψηλά, μαζί, όλοι μαζί. Παιρναμε επαινους από όλους τους διεθνείς οργανισμούς. Πηγαίναμε στα διεθνή συνέδρια και νιώθαμε περήφανοι για την Υπηρεσία μας». Δεν γνωρίζω πόσοι ηγέτες οργανισμών αποχωρούν από τη θέση τους και παίρνουν το χειροκρότημα των υπαλλήλων, εκείνων που γνωρίζουν καλύτερα παντός άλλοι τις συνθήκες, τις δυσκολίες, τις προσπάθειες. Η σκηνή της τελευταίας συνάντησης του τέως γενικού ελεγκτή με τα στελέχη της ΕΥ καταγράφεται ως μια από τις πιο σημαντικές στιγμές-σφραγίδα στις αυριανές προσπάθειες για να μην μείνουμε, έτσι, μονίμως «μεξικάνοι» στην ΕΕ.

Η αρχή της «πολιτείας με αντίβαρο» προσθέτει ισχύ στην εποπτική διαδικασία. Έτσι ενισχύονται τα δικαιώματα του πολίτη και το γενικό αίτημα για να βάλουμε μπροστά εποπτεία, διαφάνεια, σύγχρονη διοίκηση. Στην ΕΥ είδαμε δύο τύπου ηγεσίες: Χ. Γιωρκάτζη, υποβολή ετήσιας έκθεσης, αλλά και τον Οδ. Μιχαηλίδη - εκθέσεις, δημοσιότητα, η κοινή γνώμη να γνωρίζει τα ευρήματα και έτσι να εκφράζεται ένα είδους δημόσιου ενδιαφέροντος / πίεσης για να βγει αποτέλεσμα. Εδώ, στην περίπτωση της ΕΥ, η αυτονομία του επικεφαλής της Υπηρεσίας είναι το κλειδί για την επιτυχία.

Ωστόσο, τα κριτήρια για να μην μείνουμε και άλλο πίσω έχουν περιεχόμενο, είναι οι αναγκαίοι κοινωνικοί όροι για την πρόοδο. Σε τίτλους: ύπαρξη αντιρροπων κέντρων εξουσίας για να επιτυγχάνεται ο αμοιβαίος έλεγχος. Αποτελεσματική διοίκηση που γνωρίζει το αντικείμενο και παίρνει αποφάσεις. Ισχυρή κοινή γνώμη που έχει πληροφόρηση από διαφορετικές κατευθύνσεις. Επειδή αυτά δεν συμβαίνουν, η Κύπρος έμεινε πίσω, το κράτος-θεός δεν μπορεί να τα καταφέρει έτσι. Ενώ η Κύπρος μπήκε στην ΕΕ ως «ο καλύτερος μαθητής στην τάξη», ύστερα κατέλαβε μια θέση στους ουραγούς – αν εσύ δεν κινείσαι, κινούνται οι άλλοι (Πορτογαλία, Βαλτικές, Ισπανία) και εσύ γλιστράς πίσω πίσω! Η πορεία για να ανταγωνιστούμε όσους είναι πιο μπροστά από εμάς, πραγματοποιείται στο πλαίσιο μιας μικτής οικονομίας, διασυνδεδεμένης με τη διεθνή οικονομία και τις οικονομικές/θεσμικές «νομοτελίες» που διαγράφει η συμμετοχή μας στην ΕΕ.

Χρειάζεται ισχυρή πολιτική θέληση, ώστε να πάρει τέλος ο έλεγχος του κράτους από τον κάθε φορά νικητή στις προεδρικές, η εκλογική επιτυχία δεν συνεπάγεται δικαιώματα που πρέπει να εξαργηθούν στη δημόσια διοίκηση. Οι εξελίξεις σε σχέση με την απόφαση για απομάκρυνση του γενικού ελεγκτή, δεν είναι άσχετες με την αντίληψη για έλεγχο σε θεσμικούς που δεν θεωρούνται «υπάκουοι». Ο έλεγχος ευνοεί τη συντήρηση μιας πελατειακής σχέσης που ευνοεί με τη σειρά του μόνο προσωπικές ή κομματικές επιδιώξεις, ή και τα δύο μαζί, σε βάρος της ανάπτυξης (μη επενδύσεις) και του εκσυγχρονισμού της χώρας (brain drain).

www.larkoslarkou.org.cy

Πόλεμος δι' αντιπροσώπων

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Η τελευταία εβδομάδα έφερε δύο παραδείγματα πολιτικής πόλωσης και συζήτησης βάσει εμμονών και οπαδικής νοοτροπίας.

Στη μια, για το αν ο διορισμός Καδή ως Επιτρόπου για την Αλβεία και τους Ωκεανούς ήταν τεράστια αποτυχία ή τεράστια επιτυχία, το διακύβευμα είναι σχετικά μικρό. Ο διορισμός και το πώς θα την αξιοποιήσει ο υποψήφιος νέος Επίτροπος εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τον ίδιο και όχι από το τι πιστεύουμε για αυτόν (ή για αυτόν που τον διόρισε). Στην άλλη, το διακύβευμα είναι πολύ μεγαλύτερο γιατί η πόλωση μάς καθιστά «στρατιωτικά» φραξιών του πολιτικού κατεστημένου που βρίσκονται σε αναμέτρηση. Θα ήταν αστεία η προσπάθεια πρωτοποίησης του Οδυσσέα Μιχαηλίδη από πολιτικούς που βρήκαν ιδανικό όχημα για να προωθήσουν τις δικές

τους φιλοδοξίες, αν δεν ήταν επικίνδυνη. Η στάση μάλιστα του συγκροτήματος του Φιλελεύθερου είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα, δεδομένου ότι ο κ. Μιχαηλίδης, και πόσο δημιουργίτο κάποτε η αίσθηση ακόμα και πολιτικής κατεύθυνσης.

Ναι, πολλά μπορούμε να πούμε για τον τρόπο με τον οποίο ο κ. Μιχαηλίδης επέλεγε να ασκήσει τα καθήκοντά του και για τον τρόπο με τον οποίο κεφαλαιοποιούσε έναν θεσμικό ρόλο για πολιτικές φιλοδοξίες και προσωπική προβολή ή για να επιχειρήσει να υπαγορεύσει πολιτικές αποφάσεις (χωρίς να απαλείφονται οι θετικές του συνεισφορές - άλλωστε δεν θα έσκαγε το σκάνδαλο του Βασιλικού χωρίς την Ελεγκτική Υπηρεσία).

Όμως, κανένας δεν μπορεί σοβαρά να κλείσει τα μάτια στο πόσο μπάζει ηθικά η στάση του γενικού

εισαγγελέα και του βοηθού γενικού, θεσμών χωρίς έλεγχο για το ποιες έρευνες κινούν, ποιες σταματούν και γιατί. Πρώην υπουργών της κυβέρνησης Αναστασιάδη, που θα κληθούν να κρίνουν υποθέσεις χρυσών διαβτηρίων, και αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου στις οποίες συμμετείχαν.

Για πολλούς πολίτες δεν υπάρχουν ενδιάμεσες καταστάσεις – υπάρχουν μόνο οι δικοί μας και οι άλλοι, η ήττα και η νίκη, και αυτό όχι βάσει των ενεργειών και των χαρακτηριστικών των πολιτικών προσώπων, αλλά βάσει του με ποιον αυθαίρετα ταχθήκαμε σε κάποιο αυθαίρετο χρονικό σημείο. Με κριτήριο ίσως το κόμμα, κάτι που μας απογοήτευσε ή μια υπόσχεση που δεν θέλουμε να αφήσουμε πίσω.

Κι όμως η πολιτική και η ζωή είναι γεμάτη από ενδιάμεσες καταστάσεις. Δεν μπορούμε να γιορτάζουμε την αποπομπή του Οδυσσέα

Μιχαηλίδη, ειδικά λόγω της προφανούς αίσθησης ξεκαθαρίσματος λογαριασμών που άφησε να αιωρείται από πάνω της ο γενικός εισαγγελέας. Και δεν μπορούμε να λέμε ότι η Δικαιοσύνη δούλεψε, είναι απόλυτα σωστή, και να ακυρώνουμε τον σωστό ρόλο που πολλές φορές έπαιξε ο γενικός ελεγκτής.

Για ακόμα μια φορά, τα κατεστημένα ζητούν να γίνουμε στρατιωτάκια της, με τις φωνές και τη δυσάρεσκέιά μας, για να καθαρίσουν το κύμα και να φτάσουν στους δικούς τους στόχους. Το έκανε η δεξιά (και το ΔΗΚΟ) στην πλάτη της οργής για την εγκληματική αμέλεια της κυβέρνησης Χριστόφια στο Μαρί. Προσπαθεί να το κάνει η αριστερά (και το ΔΗΚΟ) στην πλάτη της οργής για το ότι η διαφθορά της διακυβέρνησης Αναστασιάδη συνεχίζει να μας μολύνει.

Και όπως, μετά την έκρηξη στο Μαρί, αυτούς που εκμεταλλεύτηκαν

τον θυμό του κόσμου δεν τους ένοιαζε να διορθωθούν τα συστημικά προβλήματα που μας οδήγησαν εκεί, έτσι και σήμερα όσοι θέλουν να καθαρίσουν τη δημοφιλία του Οδυσσέα Μιχαηλίδη για να χτίσουν, μεγεθύνουν, ή να συνεχίσουν την καριέρα τους, δεν ενδιαφέρονται πραγματικά για μεταρρύθμιση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας ή για μεταρρύθμιση της Νομικής Υπηρεσίας. Η τάξη που άρχει τελείως ανεύθυντα και κωδαία πολώνει και προσπαθεί να δημιουργήσει μεσοσίες, αδιαφορώντας για το ότι η απογοήτευση που αναπόφευκτα ακολουθεί την ανάδειξη των μεσοσίων οδηγεί σε ακόμα πιο «εύκολες» και ακραίες απαντήσεις και συμπεριφορές. Κάποτε η δεξιά αγκάλιασε και σιγά-σιγά μαζί με όλο το πολιτικό σύστημα κανονικοποίησε την ακροδεξιά. Μετά οι καιροσκόποι του πολιτικού κέντρου οδήγησαν τον Νίκο Χριστοδουλίδη στην Προεδρία χωρίς

να τους απασχολεί το περιεχόμενο της πολιτικής του (που για να εξηγηθεί, μπορεί ο καθένας να το αποτιμήσει ως θετικό ή ως αρνητικό), μόνο ότι θα μπορούσε να είναι ένα βολικό όχημα για να επιστρέψουν στα πράγματα. Σήμερα που ο κ. Χριστοδουλίδης έχει απογοητεύσει κάποιους από αυτούς βρήκαν κάποιον άλλον –εις γνώση του ή όχι– να εκμεταλλευτούν. Η πόλωση για τον ψηλό πήχη που έθεσε ο ΠτΔ για το χαρτοφυλάκιο για την Κύπρο με τις συνθήκες δημόσιες δηλώσεις του, και οι υπερβολές που ακούστηκαν από τους φαν και τους μη φαν μετά το αποτέλεσμα, είναι σύμπτωμα – και μάλλον ανώδυνο. Η οικειοποίηση των θεσμών από την τάξη που άρχει σε ένα proxy war κατεστημένων είναι πολύ πιο σοβαρή, ειδικά αν καταπνίγουμε τα αφηγήματά τους αμάσητα.

ykakouris@gmail.com

Οι νόμιμες κλοπές στο δημόσιο

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

«**Μάγκας**» διευθυντής μεγάλου οργανισμού του Δημοσίου, συνταξιούχος σήμερα, έλεγε μεταξύ καφέ και ταξινόηπτας, σε καφετέρια της Λευκωσίας, ότι οι συνάδελφοί του, οι οποίοι δούλευαν πραγματικά ήταν μόνο το 20%, ενώ οι υπόλοιποι ήταν «κν-φήνες». Στην κουβέντα μίπηκε αυθόρμητα πολυτάλαντος νεαρός, πλνν άνεργος επιστήμονας, λέγοντας το απλό: «δνλαδθ έκλεβαν νόμιμα το δημόσιο και τους φορολογούμενους πολίτες...». Αυθόρμητη και η απάντηση: «Έχεις απόλυτο δίκιο...». Και ξαφνικά συνεδιπτοποίησε από την έκφραση του προσώπου του, ότι ήταν και αυτός συν-νένοχος, αφού ήταν αφεντικό, σε όλη αυτή την «τρέλα». Τότε άρχισε τις δικαιολογίες και έριξε τις ευθύνες στους «κακούς», υπουργούς, βουλευτές, συντεχνιακούς και το διεφθαρμένο, ανώνυμο πάντα, σύστημα το οποίο προωθεί το ρουσφέτι και την αναξιοκρατία. «Καλά όλα αυτά δεν τα βλέπει ο γενικός ελεγκτής, ο Πρόεδρος, οι υπουργοί και όλοι οι διευθυντές του Δημοσίου...» ήταν η επόμενη πειστική αυτή τη φορά ερώτηση του νεαρού, για να πάρει και πάλι την αυθόρμητη απάντηση: «Όλα τα ξέρουν και όλοι παίζουν πελλόν, για τις καταραμένες ψήφους. Ο μόνος πραγματικός τρόπος αξιολόγησης στο Δημόσιο, είναι η κάρτα εισόδου και εξόδου και τα χρόνια υπηρεσίας». Η κουβέντα σταμάτησε εκεί, αλλά πλέον δεν είχε και τόση σημασία, αφού οι πικρές αλήθειες έμεναν λόγια του καφετιά.

Αγανακτισμένος χαμηλόμισθος δημόσιος υπάλληλος δεν έκρυβε την οργή του, για τη φιλαργυρία, την τσιγκουνιά του διευθυντή του. «Μια την άλλη, μου τηλεφωνά, να πάω να του φέρω καφέ από έξω, από διεθνή φίρμα, γιατί η δουλειά μου είναι και εκτός γραφείου και πολλές φορές ξεχνά, τάχα, να πληρώσει τον καφέ. Παίρνει τόσες χιλιάδες ευρώ κάθε μήνα και διερωτώμαι πού τις τρώει. Ξέρω εγώ, αλλά τα άδικα δεν ευλογούνται και ήδη πληρώνει πολλά για τις απωμάρες του...». Και συνέχισε με μπινελίκια, για να παρέμβει στην κουβέντα συνταξιούχος πρώην υπάλληλος του υπουργείου Οικονομικών, ο οποίος άρχισε να μιλά για τα αφορολόγητα επιδόματα τα οποία «κερδίζουν» όλοι οι αξιωματούχοι και όλοι οι διευθυντές του Δημοσίου. «Λαμβάνουν σχεδόν ένα δεύτερο μισθό, χωρίς να δίδουν λογαριασμό σε κανένα και χωρίς να δικαιολογούν ούτε και ένα ευρώ...». Στην παρέα και διευθυντής μεγάλης ιδιωτικής επιχείρησης, ο οποίος ανέφερε: «εμείς έχουμε πιστωτικές κάρτες, με συγκεκριμένο όριο δαπανών για κάθε μήνα, τις οποίες

μπορούμε να χρησιμοποιούμε μόνο για κεράσματα, είτε τραπέζια είτε γλυκά, είτε και για καφέδες. Αν δεν ξοδεύουμε τα χρήματα επιστρέφουν στο ταμείο του αφεντικού. Με τον τρόπο αυτό, προσελκύουμε νέους πελάτες, αποκτούμε νέους συνεργάτες και το κυριότερο, γινόμαστε αγαπητοί στους υφισταμένους μας, τους οποίους καθημερινώς κερνάμε χωρίς να σκεφτόμαστε. Ακόμη και οι πιο σπαγγοραμμένοι διευθυντές, πληρώνουν αβέρτα για κεράσματα».

Η κουβέντα του καφετιά προχώρησε σε άλλα «πικάντικα» επίπεδα, με κοινή συνισταμένη τις νόμιμες κλοπές. Τα στόματα άνοιξαν και άρχισαν να μιλούν για μικρά σκάνδαλα με ονόματα και επίθετα, αλλά πάντα χωρίς αποδείξεις. Αξιωματούχοι έβαζαν βαθιά «το δάκτυλο στο μέλι». Διευθυντές ενεργούσαν με την «κάτω» και όχι με την «πάνω» κεφαλή. Προϊστάμενοι, φόρτωναν ευθύνες και δουλειές στους υφιστάμενους τους. Αλλά και υπάλληλοι δίδωναν συνεχώς άρρωστοι για να μην δουλεύουν σε δύσκολες μέρες. Άλλοι έβαζαν συνεχώς «μέσο» για να μετακινηθούν σε δουλειές χωρίς ευθύνες και κόπο. Σε όλες τις περιπτώσεις, όμως, κανένας «κουτοπόνηρος» δεν απειμπολούσε τις αυξήσεις και τις προαγωγές, ενώ ποτέ δεν ξεχνούσαν το δρόμο της προσφυγής στη δικαιοσύνη.

Ο θυμός κάπου καταλάγιασε και τότε ήρθαν λυτρωτικές αλήθειες στο προσκήνιο. Όλα στο τέλος της ημέρας εδώ πληρώνονται και η θεία δίκη μπορεί μερικές φορές να αργεί, αλλά πάντα «εκτελεί» τους πηικά ενόχους. Από το νόμο μπορεί πολλοί να ξεφεύγουν, με ακριβοπληρωμένους δικηγόρους, αλλά από τις ερινύες ουδείς. Τότε ξεκίνησαν ιστορίες, με πρωταγωνιστές του σκανδάλου του χρηματιστηρίου και άλλων πολλών σκανδάλων, οι οποίοι ζουν σε μέγαρο εκατομμυρίων, αλλά δεν μπορούν ούτε στιγμή να πνυχάσουν, από προσωπικά και φοβερά οικογενειακά προβλήματα. Για αξιωματούχους και διευθυντές του δημοσίου, οι οποίοι τα «έφαγαν» ή τους «έφαγαν» και τώρα ζουν στην «ψάθα». Για άλλους οι οποίοι δεν μπορούν να κοιμηθούν, γιατί έχουν γεμάτες τις τράπεζες σε φορολογικούς παραδείσους και δεν ξέρουν τι θα κάνουν όταν πεθάνουν, αφού δεν γνωρίζουν ούτε οι σύζυγοι ούτε τα παιδιά τους, τους κρυμμένους θησαυρούς. Τελικά, όλη η παρέα συμφώνησε ότι είναι καλύτερα να είσαι φτωχός και τίμιος, παρά πλούσιος και νόμιμος κλέφτης. Η ηρεμία της ψυχής, η καλή παρέα και η αγαπημένη οικογενειακή ζωή είναι ανεκτίμητες αξίες, οι οποίες δεν αγοράζονται ούτε με όλα τα πλούτη του κόσμου.

kaparispan@yahoo.gr

Ποσοτικοί Δείκτες Ερευνητικής Αποδοτικότητας: Φάρμακα ή Όπλα;

Το 2012, ο νευροεπιστήμονας Γιόναθαν Ντράιβερ του πανεπιστημίου UCL αυτοκτόνησε, πεζόμενος για συνεχή επίτευξη των ποσοτικών στόχων σχετικά με την ερευνητική αριστεία. Η επιστημονική έρευνα αποτελεί ένα κλειδί της οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας. Η Κύπρος αφιερώνει λιγότερο από το 1% του ΑΕΠ για έρευνα (0,75% το 2022), από τα μικρότερα ποσοστά στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Παράλληλα, επέρχεται μια δύσκολη απόφαση, και συγκεκριμένα ποια πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα θα πάρουν μερίδιο από αυτή την περιορισμένη πίτα. Για την Κύπρο, η ποσοτική αξιολόγηση μπορεί να εξυψώσει την έρευνα και την παραγωγικότητα ή να την «σκοτώσει», ανάλογα με τη χρήση της αξιολόγησης.

Η ερευνητές δεν ενδιαφέρονται μόνο για την παραγωγή νέας γνώσης, κλεισμένοι σε ένα γραφείο χωρίς πολλές ενοχλήσεις και πιέσεις. Στην πραγματικότητα, η συμπεριφορά τους εξαρτάται από τον τρόπο που μετριέται η ακαδημαϊκή παραγωγικότητα. Το παραδοσιακό κριτήριο για τη διανομή περιορισμένων ερευνητικών κονδυλίων είναι η ερευνητική αριστεία. Για παράδειγμα, στην Αγγλία κάθε έξι χρόνια μια επιτροπή αξιολογεί την έρευνα των ακαδημαϊκών και η βαθμολογία του κάθε πανεπιστημίου επηρεάζει τα κονδύλια που αποδίδονται. Η σωστή αξιολόγηση της ερευνητικής παραγωγικότητας είναι πολύ σημαντική για την Κύπρο αυτή την περίοδο. Το διακύβευμα είναι μεγάλο για τις τωρινές και μελλοντικές γενιές.

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου, και συγκεκριμένα η Υπηρεσία Υποστήριξης Έρευνας και Καινοτομίας,

έχει αναγνωρίσει το διακύβευμα αυτό. Ως αποτέλεσμα, έχει εξασφαλίσει ευρωπαϊκή χρηματοδότηση για δύο ερευνητικά έργα για τη μελέτη και τον κοινωνικό διάλογο πάνω στις μεθόδους αξιολόγησης της αριστείας. Παράλληλα, το Πανεπιστήμιο Κύπρου συμμετέχει στη Διεθνή Συμμαχία για τη Βελτίωση της Ερευνητικής Αξιολόγησης (CoARA).

Τα ερευνητικά έργα SInnoPSis και TWIN4MERIT διοργάνωσαν στις 4 και 5 Σεπτεμβρίου 2024 στη Λευκωσία ένα διεθνές συνέδριο για τη μελέτη της βέλτιστης ερευνητικής αξιολόγησης. Οι συμμετέχοντες ήταν διεθνείς ακαδημαϊκοί και μάντζερ αναγνωρισμένοι για το έργο τους στον τομέα της μέτρησης της ερευνητικής αποδοτικότητας.

Παράλληλα, κάποιες/οι από τις/τους συμμετέχουσες/ντες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη Διεθνή Συμμαχία CoARA.

Το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης διαφορετικών ερευνητικών κοινοτήτων ήταν ένας παραγωγικός διάλογος για τον ρόλο των ποσοτικών δεικτών. Εδώ και δύο δεκαετίες, ο προβληματισμός για την ποιότητα της επιστημονικής έρευνας έχει συνδεθεί με τη χρήση των ποσοτικών δεικτών παραγωγικότητας, όπως είναι ο συνολικός αριθμός δημοσιεύσεων και αναφορών σε διεθνή περιοδικά. Ο σημαντικότερος ίσως ερευνητής πίσω από αυτόν τον προβληματισμό είναι ο συμμετέχων στο συνέδριο Γιάννης Π.Α. Ιωαννίδης. Μέρος αυτών των διεθνών εξελίξεων είναι οι προτάσεις για λιγότερη χρήση των ποσοτικών δεικτών.

Αυτός ο προβληματισμός βρίσκεται σε κομβικό σημείο όπου θα ληφθούν αποφάσεις για την

κατεύθυνση της ευρωπαϊκής επιστημονικής αξιολόγησης. Η συμμαχία CoARA έχει την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις αλλαγές που επέρχονται. Τα συμμετέχοντα στο συνέδριο μέλη της συμμαχίας Ελίζαβετ Γκαντ, Εύα Μέντεζ και Άλεξ Ράσφορντ επιχειρηματολόγησαν για τα προβλήματα των ποσοτικών δεικτών. Από την άλλη μεριά, οι Τζιοβάνι Αμπράμο και Γιάννης Ιωαννίδης ανέτειναν τη σημασία της σωστής χρήσης των δεικτών.

Το συνέδριο κατέδειξε ότι τα προβλήματα από την ανεύθυντη και λανθασμένη κρίση των δεικτών αυτών είναι πολυμορφικά. Κατ' αρχάς, οι δείκτες δεν είναι συγκρίσιμοι ανάμεσα σε διαφορετικά επιστημονικά πεδία/υπο-πεδία. Επίσης, δεν λαμβάνουν υπόψη ερευνητική/πνευματική παραγωγή που δεν περιλαμβάνεται στις διαδικτυακές βιβλιοθήκες. Παράλληλα, δεν μπορούν να ενσωματώσουν ικανοποιητικά τις κοινωνικές επιπτώσεις της έρευνας. Συν τοις άλλοις, οι παραδοσιακοί δείκτες δεν ενσωματώνουν τη χρήση καλών πρακτικών όπως η διαφάνεια και η ανοικτή επιστήμη. Επίσης, οι δείκτες αυτοί μπορεί να χειραγωγηθούν συστηματικά από εκείνους που αξιολογούνται, και εν τέλει να αποδειχθούν κενοί περιεχομένου.

Η άλλη όψη του νομίσματος μπορεί να είναι εξίσου καταστροφική. Η ολική εγκατάλειψη ποσοτικών δεικτών μπορεί να οδηγήσει στο νεοποτισμό και την πλήρη αυθαιρεσία, ειδικά σε αδύναμα θεσμικά περιβάλλοντα. Παράλληλα, η μόνη εναλλακτική είναι η αξιολόγηση από ομότιμους, η οποία μπορεί να έχει τεράστιο κόστος

σε όρους χρόνου που απαιτείται. Επιπλέον, η ποιοτική αξιολόγηση από ομότιμους έχει δυσανάλογο κόστος στις φτωχότερες χώρες και περιβάλλοντα, οξύνοντας τις διεθνείς ανισότητες (Ιωαννίδης και Μανιαδής, PLOS Biology 2024). Συνεπώς, η υποβοήθηση από «φθηνούς» ποσοτικούς δείκτες μπορεί να είναι απαραίτητη.

Συμπερασματικά, οι δείκτες μπορεί να είναι πολύ χρήσιμοι, στον βαθμό που συνδυάζονται με την κρίση των ειδικών σε κάθε τομέα. Τα προβλήματα που προκύπτουν (όπως η χειραγώγηση) μπορεί να επιλυθούν με τη συνεχή βελτίωση των δεικτών. Τελικά, ίσως οι δείκτες μπορούν να συγκριθούν με φάρμακα (σύμφωνα με τον καθηγητή Αμπράμο), που μπορεί να ωφελήσουν πολλαπλά, αρκεί να τα διαχειρίζονται οι ειδικοί. Αντίθετα, σύμφωνα με άλλες/ους συμμετέχουσες/όντες, αυτοί οι δείκτες μπορεί να συγκριθούν με όπλα, που ενέχουν μεγάλους κινδύνους αλλά μπορεί να είναι απαραίτητα για την επιβίωση.

Τα μαθήματα για την Κύπρο μας είναι πολλαπλά. Η διανομή ερευνητικών κονδυλίων είναι απαραίτητο να βασίζεται σε αντικειμενικούς δείκτες παραγωγικότητας και αριστείας. Παράλληλα, αυτοί οι δείκτες πρέπει να φιλτράρονται από έμπειρους ερευνητές που μπορούν να ξεχωρίσουν την αριστεία από τη χειραγώγηση. Η ανώριμη και επιφανειακή χρήση των δεικτών είναι επικίνδυνη και μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές στρεβλώσεις στον ακαδημαϊκό τομέα στην Κύπρο. Οι ασκούντες πολιτική πρέπει να είναι πολύ προσεκτικοί στη χρήση των ποσοτικών δεικτών και να συμβουλευούνται τους ειδικούς.

Έχοντας φάει την αρμύρα με το κουτάλι, έχοντας ασπρίσει στη θάλασσα, ξέρει ότι οι καλές και οι κακές ψαριές είναι σαν τις μέρες των ανθρώπων.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Ατομικά δικαιώματα και κοινωνική ασφάλεια

Με την απόφαση του «ΕΔΔΑ προσφ. της 15541/20, αποφ. της 19/09/2024, υποθ. Pinda Mulla κατά Ισπανίας – Μετάγγιση αίματος σε μάρτυρα του Ιεχωβά» (<https://www.quallex.gr/el-GR/pe-tiexomeno/nomologia/nomologia?id=2213467>), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο του Στρασβούργου (ΕΔΔΑ) δικαιώσε την ενάγουσα και καταδίκασε την Ισπανία, επιδικάζοντας στην ενάγουσα 12.000 ευρώ για ηθική βλάβη και 14.000 ευρώ για δικαστικά έξοδα (βλ. και άρθρο Γιόργου Γούλα 18/09/2024, Νομική Βιβλιοθήκη Daily, <https://daily.nb.org/nomologia/metangisi-aimatos-se-martyra-tou-iechova-kata-dikase-tin-ispania-eiche-arnitheigia-logous-thriskeftikis-pistis/>). Η απόφαση ελήφθη με πλειοψηφία μίας ψήφου (9 υπέρ και 8 κατά της προσφυγής). Οι γιατροί, με άδεια Ισπανία δικάστη, προκάλεσαν στη μετάγγιση παρά τη ρητή άρνηση της ενάγουσας πριν από την εγχείρηση να μην υποστεί μετάγγιση ακόμη και σε περίπτωση που

θα κινδύνευε η ζωή της, επειδή ήταν μάρτυρας του Ιεχωβά. Οι γιατροί προσπάθηκαν να ολοκληρώσουν την εγχείρηση χωρίς μετάγγιση και για τον λόγο αυτό η ασθενής διακομίστηκε σε νοσοκομείο της Μαδρίτης από τη Σόρια, όπου ήταν δυνατή η εγχείρηση χωρίς μετάγγιση. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της εγχείρησης αποδείχθηκε ότι χωρίς μετάγγιση η ασθενής θα απεβίωνε. Τότε το νοσοκομείο επικοινωνησε με την εισαγγελία και τον δικαστή υπηρεσίας και πήρε άδεια να προχωρήσει στη μετάγγιση. Για πολλούς, η απόφαση αυτή επιβεβαιώνει την αρχή της αυτοδιάθεσης και της προσωπικής αυτονομίας. Είναι όντως η απόφαση αυτή ένας σταθμός υπέρ των ατομικών δικαιωμάτων ή ένα πωσιγόρισμα, το οποίο στο μέλλον θα αποσυντονίσει ακόμα περισσότερο τα κοινωνικά συστήματα υγείας και θα ενθαρρύνει θρησκευτικές σέκτες να ασκούν ακόμα μεγαλύτερες πιέσεις στα μέλη τους προκειμένου να τηρούν ευλαβικά τα σκοταδικά δόγματα τους;

Η απόφαση του δικαστηρίου του

Στρασβούργου ήταν ελλιπής σε πάρα πολλά σημεία. Πώς είναι δυνατόν ένας υπεύθυνος γιατρός να καταδικάσει σε θάνατο μια ασθενή του στο χειρουργείο, ενώ θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει ένα απλούστατο και καθημερινό μέσο για τη διάσωσή της; Αναρωτήθηκε κανείς αν το δικαίωμα για έναν γιατρό να θεραπεύει τον ασθενή του χρησιμοποιώντας επιβεβλημένα και αναγνωρισμένα μέσα του ιατρικού του επαγγέλματος δεν είναι σημαντικότερο από το δικαίωμα μιας ασθενούς να επιλέξει να πεθάνει κατά την ώρα του χειρουργείου; Η ασθενής είχε βέβαια το δικαίωμα να αρνηθεί να προχωρήσει σε χειρουργείο. Είχε μάλιστα ενημερωθεί ότι για την περίπτωση της, η μετάγγιση ήταν πιθανό ενδεχόμενο. Ακόμα και αν κάποιος γιατρός τη διαβεβαίωνε ότι η εγχείρησή της δεν θα οδηγούσε σε επιπλοκές για τις οποίες θα ήταν αναγκαία η μετάγγιση, η διαβεβαίωση αυτή μόνο καθπουχατικό χαρακτήρα θα μπορούσε να έχει για τον απλούστατο λόγο ότι η εγχείρηση είναι μια απόρριπτη διαδικασία. Η ενάγουσα θα

έπρεπε να γνωρίζει ότι από τη στιγμή που μπαίνει στο χειρουργείο ένας υπεύθυνος για τη ζωή της είναι ο γιατρός. Εδώ δεν τίθεται καμία περίπτωση ηθικού διλήμματος διατήρησης κάποιου ασθενούς στη ζωή με τεχνητά μέσα, όπου βέβαια εκεί ο καθένας μπορεί να επιλέξει τον θάνατο από μια ζωή με μηχανική υποστήριξη. Εδώ πρόκειται στην ουσία για απόπειρα αυτοκτονίας.

Γιατί πώς αλλιώς θα μπορούσε να χαρακτηριστεί μια πράξη η οποία οδηγεί μοιραία στον θάνατο; Γιατί πρέπει να σεβαστεί το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και ο Νόμος εν γένει το δικαίωμα ενός Ιεχωβά να πεθάνει αρνούμενος τη μετάγγιση, ενώ επιβάλλει να γίνουν όλες οι αναγκαίες ιατρικές ενέργειες για να σωθεί κάποιος ο οποίος θέλησε να δώσει τέλος στη ζωή του; Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στο δικαίωμα αυτοδιάθεσης και την προσωπική αυτονομία ενός ατόμου και στο δικαίωμα αυτοδιάθεσης και την προσωπική αυτονομία ενός Ιεχωβά; Αν το δικαστήριο του Στρασβούργου είναι πεπεισμένο ότι δεν υπάρχει τίποτε ανώτερο από την αρχή

της αυτοδιάθεσης και της προσωπικής αυτονομίας, τότε για να είναι συνεπές με τον εαυτό του θα πρέπει να επιτρέψει και την αυτοκτονία. Θα μπορούσε κάθε αυτόχειρας, πριν από κάθε απόπειρα αυτοκτονίας, να αφήνει σημείωμα λέγοντας ότι αρνείται οποιαδήποτε μορφή θεραπείας, η οποία θα μπορούσε να τον επαναφέρει σε υγιή κατάσταση. Στις κοινωνίες μας οι αυτόχειρες θεωρούνται αυτομάτως φρενοβλαβείς, ψυχικά διαταραγμένοι, εγκλείονται δε σε ψυχιατρεία όπου γίνεται κάθε δυνατή προσπάθεια να τους επαναφέρουν σε μια «φυσιολογική» διάθεση για ζωή. Γιατί δεν ισχύει κάτι τέτοιο για τους μάρτυρες του Ιεχωβά, οι οποίοι πίσω από το κάλυμμα της θρησκευτικής σέκτας –και της «θρησκευτικής» άρα ελευθερίας– υπονομεύουν τη ζωή και την ασφάλειά τους; Αν όντως το έρωτημα αφορά το κατά πόσο το κάθε άτομο, αυτόχειρας ή Ιεχωβάς, έχει σώας τας φρένας, αν δηλαδή είναι σε θέση να συνεδικοποιήσει τις συνέπειες των αποφάσεών του, τότε πόσο ψυχικά υγιές και σε θέση να λάβει

αποφάσεις που αφορούν την ίδια του τη ζωή είναι ένα μέλος μιας σέκτας, στην οποία για να αποδείξεις την πίστη σου πρέπει να θέσεις τέρμα στη ζωή σου;

Θα μπορούσε τέλος να ισχυρισθεί κάποιος ότι υπάρχει ουσιαστική διαφορά ανάμεσα στην πράξη του αυτόχειρα που επιθυμεί ενεργά τον θάνατό του και του Ιεχωβά που αφήνεται παθητικά να πεθάνει. Στο έργο του Compendium grammatices lingu hebr («Περίληψη της Εβραϊκής γραμματικής»), ο Baruch Spinoza σημειώνει ότι για τους Εβραίους, εκτός από την ενεργητική και την παθητική φωνή, υπάρχει και μια τρίτη φωνή, η οποία θα μπορούσε να μεταφραστεί με την έκφραση «κάνε έτσι ώστε να επέλθει ένα αποτέλεσμα» (facere ut). Σύμφωνα με τη λογική αυτής της τρίτης φωνής, αυτόχειρας και Ιεχωβάς, ενεργητική ή παθητικά, δρουν έτσι ώστε να οδηγηθούν σε ηθελημένο θάνατο.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Το βιογραφικό του προτεινόμενου από την Κύπρο, Κώστα Καδή, για μια θέση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ήταν ο παράγοντας που «κλείδωσε» τον τίτλο και το περιεχόμενο του καρτοφυλακίου για την Αλιεία και τους Ωκεανούς, όπως αντιλαμβάνεται η «Κ» από τα όσα συζητούνται στις Βρυξέλλες.

Αν και η κυπριακή πλευρά είχε μεταφέρει στην κ. Φον ντερ Λάιεν την επιθυμία να αναλάβει τη Μεσόγειο ή τις Μεταφορές (βλέπε ναυτιλία), η εξειδίκευση του κ. Καδή σε θέματα περιβάλλοντος και ειδικά βιοποικιλότητας και διαχειρίσις φυσικών πόρων, καθώς και το ότι διετέλεσε υπουργός Γεωργικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος σε νησιώτικη χώρα, έκλιναν την πλάστιγγα. Το καρτοφυλάκιο της Μεσογείου, αν και με πολιτικό βάρος, θα αποτελέσει πρόκληση στην πράξη καθώς οι δομές του θα πρέπει τώρα να στηθούν.

Ωστόσο, στο πλαίσιο του διαμοιρασμού των καρτοφυλακίων και των ισορροπιών, ο κ. Καδής δεν έλαβε στις αρμοδιότητές του τα θέματα περιβάλλοντος και ειδι-

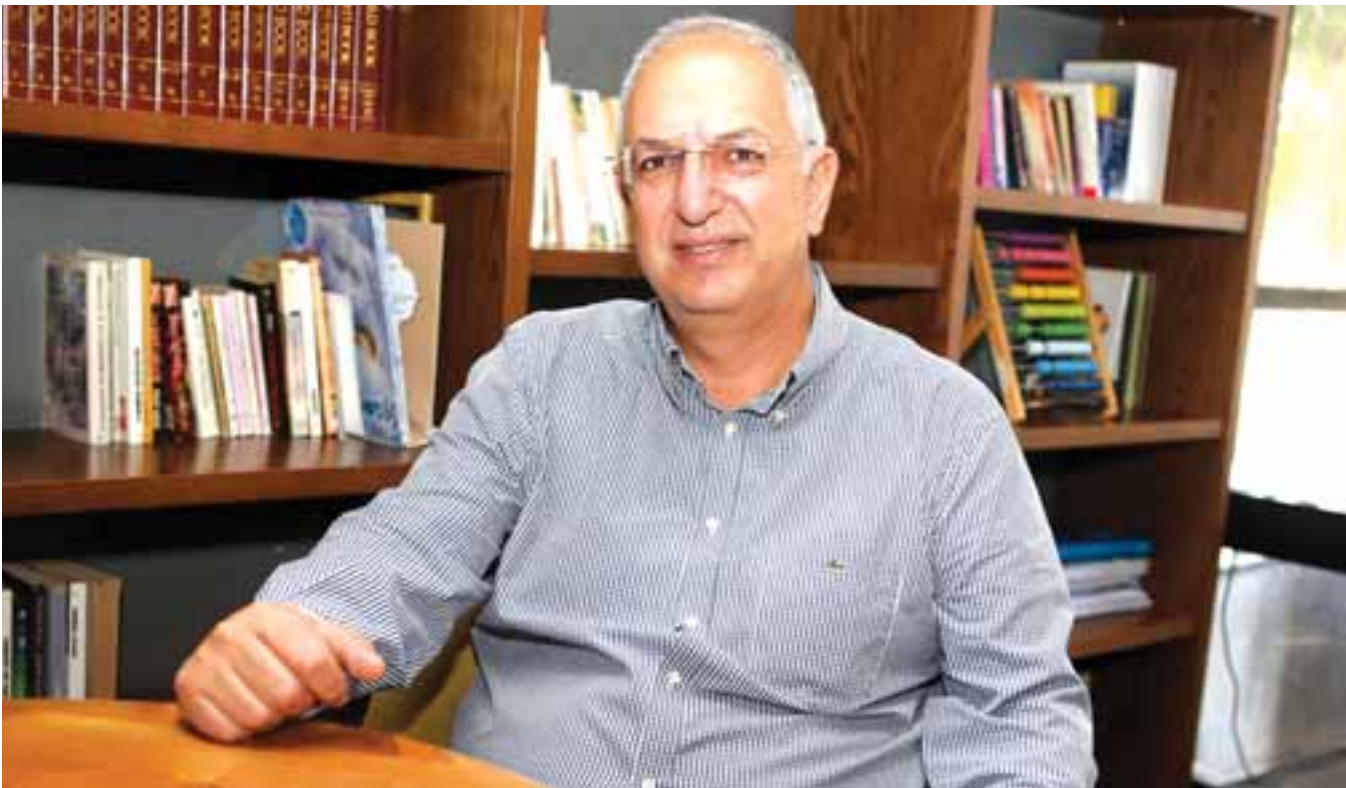
Η Πρόεδρος της Κομισιόν αρχικά είδε αρνητικά το ότι η Κύπρος όπως και η συντριπτική πλειονότητα των κρατών μελών δεν πρότειναν δύο άτομα.

κότερα τα ζητήματα διαχείρισης του νερού, τα οποία ως καρτοφυλάκιο ανατέθηκαν στην πρώην υπουργό ΕΕ της Σουηδίας, Τζέσικα Ρόσβαλ. Η επιλογή αυτή βεβαίως δεν απομακρύνει το ενδεχόμενο ο κ. Καδής να δεχθεί δύσκολες ερωτήσεις στην ακρόασή του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσον αφορά στη διαχείριση των περιοχών Natura στη χώρα μας (αναμένεται τον Νοέμβριο).

Κληθείς να διευκρινίσει πώς τα θέματα αλιείας και ωκεανών ξεχώρισαν από τα θέματα περιβάλλοντος στη μοιρασιά, κοινοτικός αξιωματούχος διευκρίνισε στην «Κ» ότι «υπάρχουν διαφορετικές οπτικές από τις οποίες μπορούμε να δούμε ένα καρτοφυλάκιο», και

Το βιογραφικό Καδή και το στοίχημα της Αλιείας

Το βιογραφικό Καδή επηρέασε την επιλογή Φον ντερ Λάιεν για Αλιεία και τους Ωκεανούς - Ως ζήτημα ανάπτυξης βλέπει την Αλιεία η νέα Κομισιόν

Ο κ. Καδής βρίσκεται υπό την «εποπτεία» του Ραφαέλε Φίτο (Ιταλία), αντιπροέδρου για θέματα συνοχής και μεταρρυθμίσεων, μαζί με τους Απόστολο Τζιτζικώστα (Ελλάδα, βιώσιμες μεταφορές και τουρισμός) και τον Κριστόφ Χάνσεν (Λουξεμβούργο, γεωργία και τρόφιμα).

πως η Αλιεία προσεγγίζεται από την οπτική «οικονομικής δραστηριότητας που συνεισφέρει σημαντικά στο ΑΕΠ αρκετών κρατών μελών». Επεσήμανε, ωστόσο, πως υπάρχει περιβαλλοντική διάσταση στο καρτοφυλάκιο, και πως ο Επίτροπος «θα πρέπει να συντονίζεται με αρκετούς εκτελεστικούς αντιπροέδρους» στο πλαίσιο της δομής της νέας Κομισιόν. Όσον αφορά το θέμα του φύλου, η «Κ» μαθαίνει πως η Πρόεδρος της Κομισιόν αρχικά είδε αρνητικά το ότι η Κύπρος όπως και η συντριπτική πλειονότητα των κρατών μελών δεν πρότειναν δύο άτομα. Το επιχείρημα της Λευκωσίας ήταν πως η χώρα διαχρονικά στέλνει εναλλάξ άντρα και γυναίκα στην Κομισιόν. Το επι-

χείρημα αυτό, μαζί με το βιογραφικό Καδή αλλά και τις υπόλοιπες ισορροπίες, συνέτειναν η Κύπρος να μην δεχθεί την ίδια πίεση για θέματα φύλου που έκαμψε τελικά τη Ρουμανία και τη Σλοβενία (αλλά όχι τη Μάλτα που περιορίστηκε στο μικρότερο καρτοφυλάκιο).

Μοιρασιά με θεματικές

Το καρτοφυλάκιο του περιβάλλοντος και η κ. Ρόσβαλ είναι υπό την καθοδήγηση της εκτελεστικής αντιπροέδρου για την πράσινη μετάβαση Τερέσα Ριμπέρα, μαζί με τους Βούικε Χούκστρα (Κάτω Χώρες, θέματα κλιματικής πολιτικής) και Νταν Γόργκενσον (Δανία, ενέργεια και στέγαση).

Ο κ. Καδής βρίσκεται υπό την

«εποπτεία» του Ραφαέλε Φίτο (Ιταλία), αντιπροέδρου για θέματα συνοχής και μεταρρυθμίσεων, μαζί με τους Απόστολο Τζιτζικώστα (Ελλάδα, βιώσιμες μεταφορές και τουρισμός) και τον Κριστόφ Χάνσεν (Λουξεμβούργο, γεωργία και τρόφιμα). Επιλογή που παραπέμπει στην οικονομική διάσταση του καρτοφυλακίου.

Άλλωστε κατά την ανακοίνωση των ονομάτων του κ. Καδή, η κ. Φον ντερ Λάιεν αναφέρθηκε ρητά στη συνομολόγηση του πρώτου Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τους Ωκεανούς, που αφορά τη συνοχή σε όλους τους τομείς πολιτικής που συνδέονται με τους ωκεανούς, από την προστασία της υγείας των ωκεανών και των παράκτιων περιοχών

και την προώθηση της γαλάζιας οικονομίας. Αρμοδιότητα, η οποία ενισχύει τη συγκεκριμένη πτυχία του καρτοφυλακίου, αν και από αυτό «αποκόπηκε» το περιβάλλον.

Σε αυτό το πλαίσιο, η επιλογή του Ιωάννη Χατζηγιάννη, επικεφαλής μονάδας στη Γενική Διεύθυνση Μεταρρυθμίσεων για τη θέση του επικεφαλής του γραφείου του κ. Καδή, μπορεί να ταιριάζει με τον χαρακτήρα που βλέπει για το καρτοφυλάκιο η κ. Φον ντερ Λάιεν, αν και το όνομά του συζητείτο πριν από την ανακοίνωση του καρτοφυλακίου.

Το ιστορικό της Αλιείας

Το καρτοφυλάκιο της αλιείας και των θαλάσσιων θεμάτων ήταν λίγο

πριν τη δημιουργία της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης καρτοφυλάκιο συνδεδεμένο με τα θέματα περιβάλλοντος αλλά και τα θέματα ανάπτυξης, ενώ συνδέθηκε με το περιβάλλον μετά την εφαρμογή της Συνθήκης του Μάαστριχτ, και τον διορισμό του Ιωάννη Παλαιοκρασά ως Επιτρόπου Περιβάλλοντος και Αλιείας (1993 - 1994) στην τελευταία μεταβατική Επιτροπή Ντελόρς. Στην Επιτροπή Σαντέρ (1995 - 1999) η αλιεία δεν είχε δικό της καρτοφυλάκιο, και στην Επιτροπή Πρόντι (1999 - 2004), την πρώτη στην οποία συμμετείχε η Κύπρος, συνδέθηκε με τη γεωργία.

Επί Μπαρόζο και μετά, το καρτοφυλάκιο της αλιείας παίρνει τη μορφή πιο γνώριμη στο σήμερα, στην πρώτη θητεία με τον Τζο Μποργκ από τη Μάλτα (2004 - 2010) και στη δεύτερη θητεία με τη Μαρία Λαμανάκη (2010 - 2014). Από την περίοδο της κ. Λαμανάκη, η ίδια ξεχώρισε ως επιτεύγματα σε ανάρτηση στο ιστολόγιο της την καταπολέμηση της υπεραλιείας και την προώθηση της βιώσιμης αλιείας, και τη συζήτηση για «μπλε ανάπτυξη» των τομέων της οικονομίας που σχετίζονται με τη θάλασσα και τις

Ο Κώστας Καδής ενδεχομένως να δεχθεί δύσκολες ερωτήσεις στην ακρόασή του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσον αφορά στη διαχείριση των περιοχών Natura στη χώρα μας.

παράκτιες κοινότητες.

Επί Γιούνκερ (2014 - 2019) και στην πρώτη θητεία Φον ντερ Λάιεν (2019 - 2024), το καρτοφυλάκιο πλέον Περιβάλλοντος, Θαλασσίων Υποθέσεων και Αλιείας, ο Μάλτεζος Καρμένου Βέλα εστίασε στην αλιεία, την «μπλε ανάπτυξη» και τον ρόλο της ΕΕ στην παγκόσμια διαχείριση των ωκεανών, αλλά και σε θέματα κυκλικής οικονομίας και εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ, ενώ ο Λιθουανός Βιγκίνιους Σινκεβίτσιους επεκτάθηκε και σε θέματα βιοποικιλότητας και χειρισμού των περιοχών Natura. Οι δύο αυτές θητείες συνέπесαν με τη δημιουργία ρόλων για την κλιματική αλλαγή και τη γενικότερη περιβαλλοντική πολιτική.

ΑΡΘΡΟ / Των ΝΙΚΟΥ ΠΕΡΙΣΤΙΑΝΗ και YUCEL VURAL

Ένα Ομοσπονδιακό Σύνταγμα για την Κύπρο: Παρατηρήσεις από ένα Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα

Στο παρόν άρθρο θέλουμε να παρουσιάσουμε κάποιες πρώτες παρατηρήσεις από το δικοινοτικό ερευνητικό πρόγραμμα με τον τίτλο «Αναπτύσσοντας Κοινές Ιδέες για Συνταγματικά Θέματα», το οποίο χορηγείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το πρόγραμμα στοχεύει να εμπλέξει Ελληνοκύπριους (ΕΚ) και Τουρκοκύπριους (ΤΚ) στον προβληματισμό και τη συζήτηση σημαντικών πτυχών του μελλοντικού Συντάγματος μιας επανενωμένης, ομοσπονδιακής Κύπρου. Βασίζεται στην αρχή ότι η συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση του Συντάγματος είναι υψίστης σημασίας για τη δημιουργία κάθε σύγχρονου κράτους.

Τα συντάγματα είναι προϊόντα της νεωτερικότητας – των ιδεών του Διαφωτισμού και της εμφάνισης των εθνικών κρατών, που έδωσαν κεντρικό ρόλο στους πολίτες ή στον λαό μιας χώρας. Τα συντάγματα αποτελούν το θεμελιώδες νομικό και πολιτικό πλαίσιο κάθε σύγχρονου πολιτείας, καθορίζοντας τα συλλογικά πολιτικά όραμα ενός λαού, τις κεντρικές αξίες και νόμους όσον αφορά την οργάνωση και λειτουργία του κράτους, καθώς και τα κύρια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πολιτών.

Ιστορικά τα πρώτα σύγχρονα συντάγματα δημιουργήθηκαν στην Αμερική και τη Γαλλία, μετά τις αντίστοιχες επαναστάσεις. Αφού αυτά τα αρχικά συντάγματα έθεσαν το στίγμα τους ως σημαντικά θεμέλια

αυτών των πρωτοποριακών καθεστώτων, τα υπόλοιπα κράτη άρχισαν σταδιακά να ακολουθούν το παράδειγμά τους. Πράγματι, αυτά τα «ιδρυτικά έγγραφα» επρόκειτο να γίνουν ένας από τους σημαντικότερους πυλώνες των σύγχρονων εθνικών κρατών. Αναπόφευκτα, κάθε κράτος έπρεπε να γράψει το δικό του μοναδικό σύνταγμα, σύμφωνα με τα ιδιαίτερα του χαρακτηριστικά – ιστορική πορεία, κοινωνικές πραγματικότητες, καθιερωμένες πρακτικές, συλλογικούς στόχους και ελπίδες κ.λπ.

Στις ομοιογενείς κοινωνίες η θέσπιση συντάγματος δεν παρουσιάζει ανυπερβλίντες δυσκολίες. Οι πολυεθνικές πολιτείες, όμως, πρέπει να προσπαθήσουν ιδιαίτερα για να συμφωνήσουν στις παραμέτρους ενός κοινού συντάγματος, καθώς η παρουσία ετερογενών ιδρυτών-εταίρων καθιστά την επίτευξη συναίνεσης πιο δύσκολη. Αυτός είναι ίσως ο κύριος λόγος που σταδιακά έχει εμπεδωθεί η ιδέα πως, σε περιπτώσεις όπου για κάποιο λόγο η εθνική ταυτότητα δεν μπορεί να λειτουργήσει ως επαρκές ή μοναδικό συνεκτικό στοιχείο ενός εθνικού κράτους, το ίδιο το Σύνταγμα μπορεί να εξυπηρετήσει αυτό τον σκοπό. Για παράδειγμα, στη Γερμανία μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, και δεδομένου του ρόλου του εθνικισμού στην ανάπτυξη και την επικράτηση του ναζισμού, δεν φαινόταν σοφό να καλλιεργηθεί μια ανανεωμένη αίσθηση ισχυρής ταύτισης με το έθνος, γι' αυτό και η

Το ερευνητικό πρόγραμμα στοχεύει στη βελτίωση των εμπειριών του παρελθόντος, κάνοντας ένα πρώτο βήμα για τη συμμετοχή των Κυπρίων στη διαδικασία συζήτησης σημαντικών πτυχών του μελλοντικού Συντάγματος.

καλλιέργεια του «Συνταγματικού Πατριτισμού» έχει προταθεί ως μια εναλλακτική επιλογή. Άλλοι, έχουν υποστηρίξει ότι μια παρόμοια προσέγγιση μπορεί να είναι κατάλληλη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεδομένου ότι αποτελείται από πολλά έθνη και ως εκ τούτου, δεν θα ήταν δυνατό να καλλιεργηθεί μια ενιαία εθνική ταυτότητα για όλους τους πολίτες των κρατών-μελών. Τέλος, υπάρχουν και άλλες περιπτώσεις, όπως η Βοσνία, όπου το Σύνταγμα επιβλήθηκε στους ντόπιους από ξένους εμπειρογνώμονες – αλλά λόγω των αυξανόμενων προβλημάτων στη λειτουργία του πολυεθνικού καθεστώτος, υπάρ-

χουν φωνές που ζητούν την εκ νέου σύνταξη ενός «Συντάγματος του λαού» από τους ίδιους τους πολίτες, κάτι που θα μπορούσε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη ευελιξία και προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες κοινωνικές πραγματικότητες και ανακατατάξεις των κοινωνικών δυναμικών.

Προφανώς παρόμοια διλήμματα αντιμετωπίζει και η Κύπρος, καθώς αγωνίζεται να βρει κάποιο τρόπο να φέρει κάτω από την ίδια κρατική στέγη δύο διαφορετικές και «βαθιά» διαφερόμενες κοινωνίες. Είναι γνωστό πως το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, του 1960, γράφτηκε με ελάχιστη, έως καθό-

λου, εμπλοκή των ιδίων των Κυπρίων.

Δεδομένης της απουσίας κοινής εθνικότητας, το Σύνταγμα θα μπορούσε να αποτελέσει τον απαραίτητο άξονα για την ενότητα, ωστόσο από τη στιγμή που το Σύνταγμα συντάχθηκε από ξένους, οι ντόπιοι το είδαν ως ξένη επιβολή, οπότε και δεν μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για συλλογική ταύτιση. Γι' αυτό και δεν ήταν περιεργό που έλειπε μια αίσθηση ενότητας ή κοινότητας, οπότε και σύντομα το κράτος οδηγήθηκε στη διάλυση με βάση τις εθνικές-εθνικές γραμμές, γεγονός που οδήγησε στην «πρώτη διαίρεση» των κοινοτήτων μεταξύ 1964-1974 και στην επακόλουθη βαθύτερη εδαφική διχοτόμηση μετά το 1974. Το 2004 το Σχέδιο Ανάν προσέφερε μια νέα προοπτική για την επανένωση του νησιού με βάση τη Δικοινοτική, Διζωνική, Ομοσπονδία (ΔΔΟ), αλλά και πάλι η διαδικασία δεν επέτρεψε την ουσιαστική εμπλοκή και συνηγορία από τους ίδιους τους Κυπρίους. Το Ανάν 5, συγκεκριμένα, διατυπώθηκε με πολύ λίγη συνδρομή ακόμη και από τους ίδιους τους διαπραγματευτές των ΕΚ. Ενδεικτικά, αντίγραφο του Συντάγματος και όλων των άλλων σχετικών εγγράφων (που αποτελούσαν περίπου χίλιες σελίδες γραπτών κειμένων) δόθηκαν στους πολίτες μόλις λίγες μέρες πριν από το δημοψήφισμα, πράγμα που σήμαινε ότι οι Κύπριοι δεν είχαν σχεδόν καθόλου χρόνο να τα διαβάσουν,

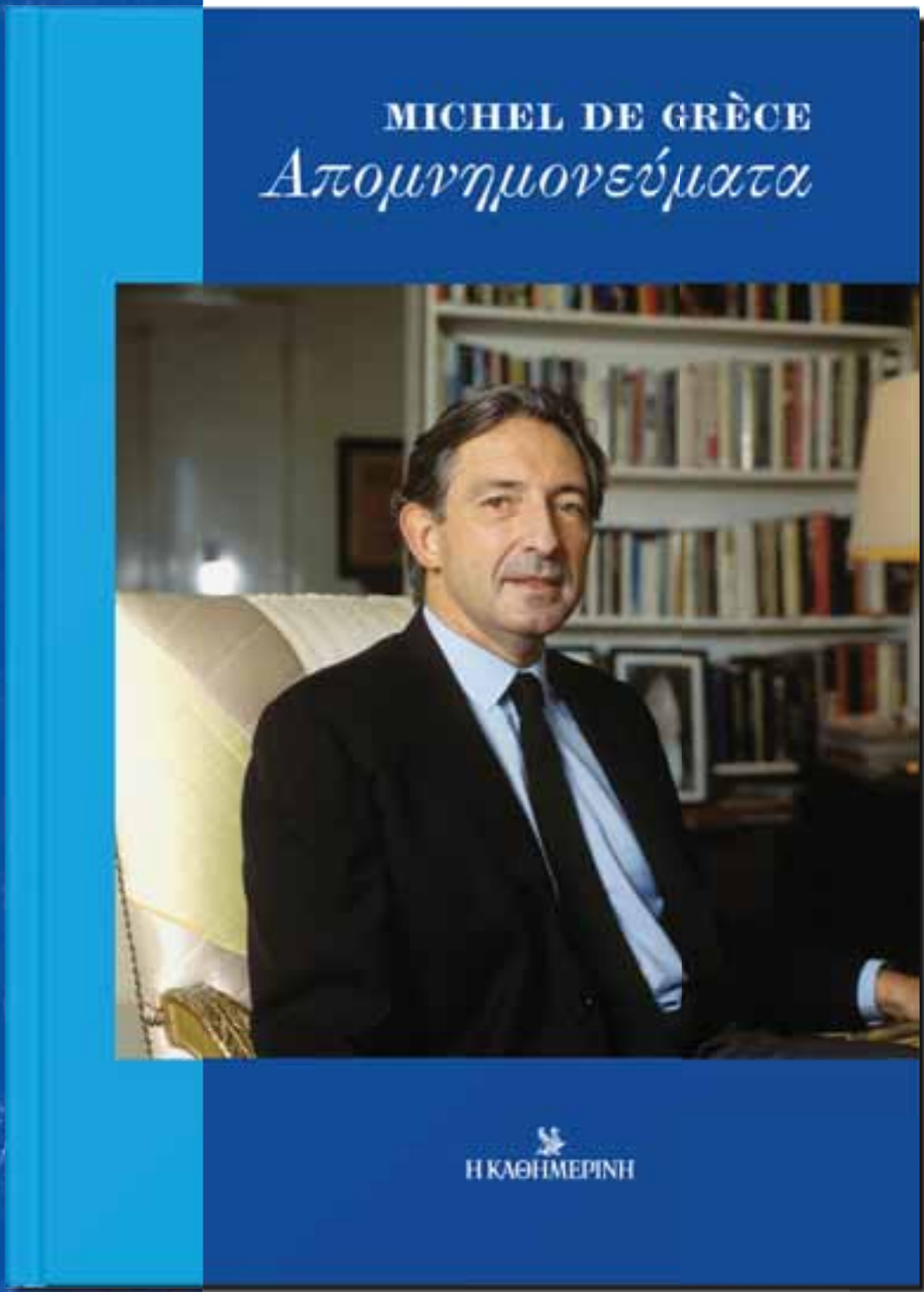
πολύ περισσότερο, να τα συζητήσουν και να τα συμφωνήσουν.

Το ερευνητικό πρόγραμμα στοχεύει στη βελτίωση των εμπειριών του παρελθόντος, κάνοντας ένα πρώτο βήμα για τη συμμετοχή των Κυπρίων στη διαδικασία συζήτησης σημαντικών πτυχών του μελλοντικού Συντάγματος. Όχι για να καταλήξει σε ένα σχέδιο Συντάγματος, αλλά για να αναζητηθούν ιδέες για την αντιμετώπιση ακανθωδών ζητημάτων που σχετίζονται με το μελλοντικό Σύνταγμα και να ενθαρρυνθούν οι Κύπριοι να προβληματιστούν σχετικά με αυτά τα δύσκολα ζητήματα, ώστε να διαμορφώσουν τις δικές τους προτάσεις για το πώς μπορούν να αντιμετωπιστούν. Φυσικά, αυτή δεν είναι μια εύκολη διαδικασία, αλλά η συνειδητοποίηση των δυσκολιών αποτελεί μέρος του όλου έργου.

Τα αποτελέσματα του Προγράμματος θα παρουσιαστούν ενώπιον της πολιτικής ηγεσίας, των πολιτικών κομμάτων, των ΜΚΟ που επικεντρώνονται στο Κυπριακό πρόβλημα, στα ΜΜΕ και το ευρύ κοινό.

Το ερευνητικό πρόγραμμα χορηγείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το περιεχόμενο του άρθρου αυτού είναι αποκλειστική ευθύνη του Cyprus Academic Dialogue και του Y. Vural και δεν αντικατοπτρίζει απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο Νίκος Περιστάνης και Yucel Vural είναι οι Συντονιστές του Προγράμματος.

MICHEL DE GRÈCE

Ο Έλληνας πρίγκιπας που δεν άφησε την καταγωγή του να τον ορίσει.

Μια σπάνια έκδοση για μια μυθιστορηματική ζωή.

ΚΥΡΙΑΚΗ 29/9

«Η Τουρκία δεν έχει θέση στο πρόγραμμα των F-35», τονίζει ο Ρεπουμπλικανός βουλευτής Γκας Μπιλνράκς.

Οι ελληνικές ἀμυνες στο Κογκρέσο

Η **ΕΛΛΗΝΙΚΗ** πλευρά βρίσκεται σε εγρήγορση και ο Έλληνας πρωθυπουργός μετέφερε τον σχετικό προβληματισμό του σε επικοινωνία που είχε με τον ΥΠΕΞ των ΗΠΑ Αντονι Μπλίνκεν στις 5 Σεπτεμβρίου. Η «Κ», συνομιλώντας με Αμερικανούς νομοθέτες, αντιλαμβάνεται ότι στο Κογκρέσο, τα υποστηρικτικά προς την Ελλάδα κέντρα, παρακολουθούν στενά το θέμα και είναι έτοιμα να προσαρμόσουν τη στρατηγική τους ανάλογα με τις εξελίξεις. Ο Ρεπουμπλικανός βουλευτής Γκας Μπιλνράκς, ο οποίος έχει πρωτοστατήσει στο παρελθόν στις προσπάθειες περιορισμού της τουρκικής επιθετικότητας και επιβολής ελεγκτικών μηχανισμών στη μεταφορά αμυντικού υλικού προς την Αγκυρα, ανέφερε χαρακτηριστικά ότι «οποιαδήποτε προσπάθεια αποδυνάμωσης των διατάξεων του CAATSA ή δημιουργίας εξαιρέσεων από τις κυρώσεις θα άφηνε τις Ηνωμένες Πολιτείες και τους συμμάχους μας στην Ανατολική Μεσόγειο, Ελλάδα και Κύπρο, πιο ευάλωτες απέναντι στους αντιπάλους μας. Η Τουρκία δεν έχει θέση στο πρόγραμμα των F-35».

Το 2019, όταν η Αγκυρα παρέλαβε από τη Ρωσία το αντιαεροπορικό σύστημα S-400, ουσιαστικά έθεσε εαυτόν εκτός του προγράμματος για τα F-35. Τώρα προσπαθεί να επανακτήσει πρόσβαση στο αεροσκάφος 5ης γενιάς χωρίς να παραβιάσει τη συμφωνία που συνήψε με το Κρεμλίνο κατά την παραλαβή των πυραύλων.

Αντιαπόκριση από την ΟΥΑΣΙΠΚΤΟΝ
ΛΕΝΑ ΑΡΓΥΡΗ

Λεπτομερή πρόταση για την επίλυση του ζητήματος των S-400, η οποία τυπικά επιτρέπει στη Τουρκία να διατηρήσει τα συστήματα στο έδαφός της αλλά ουσιαστικά μεταφέρει τον έλεγχο τους στις ΗΠΑ, κατέθεσαν, σύμφωνα με αποκλειστικές πληροφορίες της «Κ», οι Αμερικανοί κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Στο πλαίσιο των συζητήσεων, οι οποίες φαίνεται πως βρίσκονται σε πιο προχωρημένο στάδιο από ό,τι έως σήμερα είναι γνωστό, υψηλόβαθμοι Αμερικανοί αξιωματούχοι κόμισαν πρόταση για τη μεταφορά των ρωσικών συστημάτων στη βάση του Ιντσιρλίκ, στον τομέα που ελέγχουν οι ΗΠΑ. Με αυτόν τον τρόπο η Τουρκία θα απέφευγε μια υποχώρηση, που στα μάτια της μοιάζει με διεθνή διασυρμό, ενώ ταυτόχρονα δεν θα αθετούσε τους όρους, ούτε θα παραβίαζε ενδεχόμενες δεσμευτικές ρήτρες του συμβολαίου με τη Ρωσία. Παρά την πολυπλοκότητα του ζητήματος, φαίνεται ότι και οι δύο πλευρές επιθυμούν πια, την επιτυχή ολοκλήρωση των σχετικών συζητήσεων, καθώς κάτι τέτοιο θα επέλυε ένα μείζον πρόβλημα για την Ουάσιγκτον και το ΝΑΤΟ και θα επέτρεπε στην Αγκυρα να επανέλθει στο πρόγραμμα των F-35.

Όπως επιβεβαιώνει στην «Κ» ο Μάικ Ρούμπιν, ανώτερος συνεργάτης στο Ινστιτούτο American Enterprise και πρώην αξιωματούχος του Πενταγώνου, η συγκεκριμένη πρόταση μεταφέρθηκε σε πολύ υψηλό επίπεδο από αξιωματούχους του Λευκού Οίκου και του Πενταγώνου τον Ιούλιο. «Οι πηγές μου στην περιοχή μου λένε ότι κατά τη διάρκεια της επίσκεψής τους στην Τουρκία στις 1 και 2 Ιουλίου, η Σελέστ Γουόλαντερ, υφυπουργός Αμυνας για Θέματα

Διεθνούς Ασφάλειας, και ο Μάικλ Κάρπεντερ, ειδικός σύμβουλος του προέδρου και διευθυντής για την Ευρώπη στο Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας του Λευκού Οίκου, συζήτησαν την αναβίωση της συμφωνίας για τα F-35 με τους Τούρκους ομολόγους τους. Σε αντάλλαγμα για την επανένταξή τους στο πρόγραμμα των F-35 ζήτησαν από την Τουρκία είτε να παραδώσει τους S-400 στις Ηνωμένες Πολιτείες είτε να τους μεταφέρει στη βάση του Ιντσιρλίκ στον τομέα που ελέγχουν οι ΗΠΑ», ανέφερε ο κ. Ρούμπιν.

Η αμερικανική πρεσβεία στην Αγκυρα την επομένη της συγκεκριμένης επίσκεψης είχε αναφέρει λακωνικά ότι οι κ.κ. Γουόλαντερ και Κάρπεντερ συζήτησαν με τους Τούρκους αξιωματούχους την ανάπτυξη επιπρόσθετων τομέων συνεργασίας και την περαιτέρω ενίσχυση των αμυντικών σχέσεων των δύο χωρών. Σε επικοινωνία που είχε η «Κ» με το Πεντάγωνο για το θέμα και σε ερώτημα για το πού ακριβώς βρίσκονται οι

διαπραγματεύσεις ανάμεσα στις δύο πλευρές, ο εκπρόσωπος του αμερικανικού υπουργείου Αμυνας, Τζάβαν Ράσνεϊκ, ανέφερε ότι «από το 2019 έχουμε κάνει γνωστή τη θέση μας στην Τουρκία τόσο για τους S-400 όσο και για τις συνέπειες που απορρέουν από την απόκτησή τους, συνέπειες οι οποίες περιλαμβάνονται στην σχετική νομοθεσία. Δεν έχει υπάρξει καμία αλλαγή στη θέση ή τη νομοθεσία των ΗΠΑ σχετικά με αυτό το θέμα».

Η τουρκική πλευρά αρχικά απέρριψε την αμερικανική πρόταση, ωστόσο το θέμα παραμένει στο τραπέζι ενόψει των επικείμενων διμερών επαφών στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ.

Τρία κρίσιμα ραντεβού στη Νέα Υόρκη

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η **συνάντηση** του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη με τον πρόεδρο της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, η οποία εκτιμάται ότι θα πραγματοποιηθεί την Τρίτη (αν και δεν έχει ανακοινωθεί ακόμα επίσημα), είναι ξεκάθαρα η πιο σημαντική από τις πολλές επαφές που έχουν προγραμματιστεί στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη. Η προγραμματισμένη και συμφωνημένη προ πολλών μηνών συνάντηση Μητσοτάκη - Ερντογάν στη Νέα Υόρκη αποτελεί ουσιαστικά σημείο καμπής, καθώς οι ελληνοτουρκικές επαφές σε χαμηλότερο επίπεδο (θετική ατζέντα, ΜΟΕ) μπορεί να συνεχίζονται, ωστόσο το ουσιαστικό σκέλος τους, δηλαδή ο πολιτικός διάλογος, ακόμα δεν έχει ξεκινήσει και κρίσεις όπως αυτή του περασμένου Ιουλίου στην Κάσο δείχνουν ότι, ακόμα και να

εκκινήσει εκ νέου, τα περιθώρια επιτυχίας του είναι περιορισμένα.

Η δεύτερη πολύ σημαντική συνάντηση του κ. Μητσοτάκη στη Νέα Υόρκη είναι αυτή με τον γ.γ. του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες, ενώ αναμένεται με ενδιαφέρον αν θα υπάρξουν και πώς ακριβώς θα εξελιχθούν οι συναντήσεις και του προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκου Χριστοδουλίδη, με την ελπίδα ότι είναι δυνατή μια ουσιαστική επανεκκίνηση των διαδικασιών για την επίλυση του Κυπριακού.

Η Μέση Ανατολή αποτελεί, επίσης, μια από τις πιο σημαντικές εστιαστές της ελληνικής αποστολής στη Νέα Υόρκη. Ο κ. Μητσοτάκης θα συναντηθεί με τον πρωθυπουργό του Ισραήλ Μπέντζαμιν Νετανιάχου. Η Ελλάδα έχει σφυρηλατήσει στενούς δεσμούς με το Ισραήλ και, πέρα από τα περιφερειακά, στο επίκεντρο θα βρεθούν και οι εξελίξεις στη Μέση Ανατολή,

μια και ο πόλεμος πλέον επεκτείνεται οριστικά και προς τον νότιο Λίβανο. Μεταξύ των δύο πλευρών φαίνεται να υπάρχει μια κατανόηση για το γεγονός ότι η Ελλάδα από την 1η Ιανουαρίου 2025 αναλαμβάνει τη διετή θητεία της ως μη μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, ως εκ τούτου η στάση της πρέπει να λαμβάνει υπόψη ευρύτερες συνομαδώσεις που πολλές φορές είναι αρνητικές για το Ισραήλ. Μια πρόβα αυτής της στάσης ήταν η υπερψήφιση, την περασμένη Τετάρτη, ψηφίσματος του ΟΗΕ που βασιζόταν σε απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης και ζητούσε ουσιαστικά αποχώρηση του Ισραήλ από τη Γάζα και τη Δυτική Οχθη και προώθηση της λύσης των δύο κρατών. Η Ελλάδα είχε, πάντως, ενημερώσει το Ισραήλ για τη στάση της πριν από την ψηφοφορία και την αιτιολόγησε λαμβάνοντας υπόψη και τις πά-

γιες θέσεις της περί δικαιώματος αυτοάμυνας των Ισραηλινών, της επιστροφής των ομήρων και της καταδίκης των σφαγών της 7ης Οκτωβρίου 2023.

Οι τριμερείς των ΥΠΕΞ

Σε αυτό το πλαίσιο, ιδιαίτερα σημαντικές θα είναι και οι επαφές του υπουργού Εξωτερικών Γιώργου Γεραπετρίτη, ο οποίος θα συναντηθεί, μεταξύ άλλων, με τον Αιγύπτιο ομόλογό του Μπαντρ Αμπντελάτι. Στη Νέα Υόρκη θα πραγματοποιηθούν και δύο τριμερείς σε επίπεδο υπουργών Εξωτερικών ανάμεσα σε Ελλάδα, Κυπριακή Δημοκρατία, Αίγυπτο και Ιορδανία.

Πολύ σημαντική για την Αθήνα είναι επίσης η κατάσταση ευρύτερα στα Βαλκάνια. Σε αυτό το πλαίσιο, ο κ. Γεραπετρίτης θα λάβει μέρος στη συνάντηση των υπουργών Εξωτερικών των κρατών-μελών της Ε.Ε. στο πρόγευμα εργασίας υπουργικού επιπέδου της «Ομά-

Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες, η απάντηση των Τούρκων σε αυτή τη φάση δεν είναι θετική, ωστόσο οι συζητήσεις αναμένεται να συνεχιστούν στις επαφές αυτής της εβδομάδας στο περιθώριο των εργασιών της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη. Όπως προσθέτει ο κ. Ρούμπιν, «οι Τούρκοι αξιωματούχοι αρνήθηκαν και απάντησαν ότι απλώς θα κρατήσουν τα συστήματα στα κουτιά τους εντός της Τουρκίας. Ωστόσο, η συμφωνία δεν έχει πεθάνει, καθώς το θέμα των F-35 θα είναι στην ημερήσια διάταξη για τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Τουρκία και αυτή την εβδομάδα».

Η αίσθηση που υπάρχει στην Ουάσιγκτον είναι ότι οι ΗΠΑ, παρά τα σοβαρά προβλήματα που εξακολουθούν να κλονίζουν τις σχέσεις τους με την Τουρκία, είναι διατεθειμένες να προχωρήσουν στην άρση των κυρώσεων CAATSA και στην επαναφορά της Αγκυρας στο πρόγραμμα των F-35 μόλις ολοκληρωθεί η επίλυση του προβλήματος των S-400. Τίποτε από όσα λέγονται από Αμερικανούς αξιωματούχους δεν είναι τυχαίο και αξίζει να παρατηρήσει κανείς προσεκτικά τις δηλώσεις που γίνονται από τότε που επιλύθηκε το θέμα με τα F-16, δηλώνεις οι οποίες μεθοδικά δείχνουν προς την κατεύθυνση κλεισίματος αυτού του θέματος. Σχολιάζοντας αυτό το ευνοϊκό για την Τουρκία κλίμα, ο κ. Ρούμπιν αναφέρει πως «αποδεικνύεται ότι παρά τη ρητορική και τις προόδους της τελευταίας δεκαετίας, παρά πολλοί στην Ουάσιγκτον είναι διατεθειμένοι να “πουλήσουν” την Αθήνα και τη Λευκωσία. Αυτό δεν πρέπει να συμβεί. Αντί η Αμερική να πουλήσει στην Τουρκία τα F-35, η αμερικανική κυβέρνηση θα μπορούσε απλώς να δώσει το αεροσκάφος απευθείας στη Ρωσία και στην Κίνα και να παρακάμψει τον μεσάζοντα».

δασ Φίλων Δυτικών Βαλκανίων», παρ'όσο των υπουργών Εξωτερικών των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων, στην τετραμερή συνάντηση Ελλάδας, Ρουμανίας, Κροατίας, Βουλγαρίας, καθώς και σε συνάντηση των υπουργών Εξωτερικών της Διαδικασίας Συνεργασίας Νοτιοανατολικής Ευρώπης (SEECP).

Για την Ελλάδα, βέβαια, τα Δυτικά Βαλκάνια δεν αποτελούν χώρο αφηρημένης άσκησης εξωτερικής πολιτικής, αλλά εστία προβλημάτων (Βόρεια Μακεδονία και Αλβανία), τα οποία θέλει να αντιμετωπίσει. Μάλιστα, τους επόμενους μήνες θα πρέπει να αναμένεται ανάληψη πιο εντατικών πρωτοβουλιών σε διπλωματικό επίπεδο, προκειμένου οι σχέσεις με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων να γίνουν πιο λειτουργικές, αλλά και να αποφευχθεί ένα ντόμινο αποσταθεροποιήσεων που θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις και στα εθνικά συμφέροντα.

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Τα 50ά γενέθλια της Νέας Δημοκρατίας αναπόφευκτα θα ανοίξουν και μια συζήτηση για την επόμενη ημέρα. Η Ν.Δ. ετοιμάζεται ήδη στο παρασκήνιο γι' αυτό, καθώς ο πρωθυπουργός αμέσως μετά τις ευρωεκλογές ζήτησε από τα στελέχη της Πειραιώς να ετοιμάσουν προτάσεις ενόψει του συνεδρίου της άνοιξης του 2025. Αυτές είναι υπό επεξεργασία και σύμφωνα με πληροφορίες, εξετάζονται τροποποιήσεις ακόμη και σε θέματα που μέχρι τώρα δεν είχαν αλλάξει για δεκαετίες, όπως η δομή του κόμματος και ο τρόπος λειτουργίας του. Την ίδια ώρα, ο πρωθυπουργός θα επαναφέρει το επίθετο διάστημα τις συναντήσεις με γκρουπ βουλευτών, ενώ η κεντρική εντολή του Μαξίμου στο κόμμα είναι να ξεκινήσουν τα στελέχη περιοδείες ανά την Ελλάδα. Τα παραπάνω κρίνονται απαραίτητα, καθώς η Κ.Ο. ήδη υπογείως πριν από τις ευρωεκλογές και πιο φανερά μετά, βρίσκεται σε τροχιά απομάκρυνσης από την κυβέρνηση, όπως φάνηκε και από την ερώτηση, εντός της εβδομάδας, των 11 «γαλάζιων» βουλευτών προς τον υπουργό Οικονομικών Κωστή Χατζηδάκη για τα κόκκινα δάνεια. Τι είναι η Νέα Δημοκρατία σήμερα και πού θέλει να πάει μετά από 50 χρόνια αδιλείπτης παρουσίας στην πολιτική ζωή της χώρας; Η «Κ» έθεσε το ερώτημα σε τέσσερα στελέχη «γέννημα - θρέμμα» της παράταξης.

Η ικανότητα της Ν.Δ. να διευρύνεται θα καθοριστεί από τις ιδέες και το όραμά της για την αντιμετώπιση των σημαντικότερων προκλήσεων της εποχής που έρχεται. Σε αυτήν την κατεύθυνση, είναι απόλυτη ανάγκη η προσπάθεια διαρκούς ανανέωσης με τα πιο παραγωγικά και φιλελεύθερα κομμάτια της κοινωνίας.

ΝΤΟΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ

Οι «ετικέτες» μικραίνουν τη Ν.Δ.

Της ΝΤΟΡΑΣ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ

Το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας είναι παιδί μιας ανάγκης. Της ανάγκης μιας κοινωνίας να οργανωθεί «σε ισχυρούς πολιτικούς σχηματισμούς, ικανούς να προστατεύσουν τη Δημοκρατία» (Κ. Καραμανλής, Ιδρυτική Διακήρυξη). Όσο η Δημοκρατία στη χώρα μας θα χρειάζεται φροντίδα και υπεράσπιση, η Ν.Δ. θα έχει λόγο ύπαρξης. Ως εκ τούτου, η ταυτότητα της Ν.Δ. δεν αλλάζει, είναι σταθερή. Αυτό που διαφοροποιεί τη Ν.Δ. από τις άλλες πολιτικές δυνάμεις της χώρας είναι ότι η ιδρυτική της διακήρυξη, που γράφτηκε 50 χρόνια πριν, ισχύει στο ακέραιο σήμερα. Αυτή είναι και η πολύ μεγάλη δύναμή της. Αρα, το να συζητάμε για ταυτότητα είναι μία συζήτηση, κατά την γνώμη μου, κενή περιεχομένου. Στην πραγματικότητα, το μεγάλο στοίχημα της επόμενης δεκαετίας για τη Νέα Δημοκρατία –όπως και συνολικά για την Ελληνική Δημοκρατία– είναι η συμμετοχή. Καθώς κοιτάμε πίσω στα πρώτα 50 χρόνια από την αποκατάσταση της Δημοκρατίας, είναι σαφές ότι η Ν.Δ. είναι το κόμμα που εξέφρασε με τη μεγαλύτερη συνέπεια τη βούληση του ελληνικού λαού. Το να είσαι ένα τέτοιο κόμμα συνοδεύεται και με τη μεγάλη υποχρέωση να προωθείς τον ορθό λόγο. Να αφουγκράζεσαι, αλλά και ταυτόχρονα να προχωράς την κοινωνία. Να την ακούς, αλλά και να την κυβερνάς. Να έχεις πάντα ως πυξίδα τη μεγάλη εικόνα, αλλά και να εστιάζεις σε συγκεκριμένα προβλήματα. Οποτε το κόμμα κατάφερε να προσφέρει με σαφήνεια ένα πολιτικό μήνυμα που να απαντάει στις ανησυχίες των περισσότερων, δεν μεγάλωσε μόνο την παράταξη, αλλά ενίσχυσε και την υγεία της ίδιας της Δημοκρατίας, μέσω της υψηλής συμμετοχής. Όταν εγκλωβίστηκε στις «παραισληντικές ετικέτες της Δεξιάς, του Κέντρου και της Αριστεράς» (Κ. Καραμανλής, Ιδρυτική Διακήρυξη) δεν μίκρυνε μόνο εκείνο, αλλά περιορίστηκε και η συμμετοχή. Για να μην επαναληφθεί η ιστορία, η Ν.Δ. πρέπει να επαναφέρει την ταυτότητά της με το σήμερα πρέπει μέσα από αυτήν να εκφράσουμε πολιτικά λόγια μεταξύ κομματικών βάσεων και ηγεσίας, η ικανότητα της Ν.Δ. να διευρύνεται θα καθοριστεί από τις ιδέες και το όραμά της για την αντιμετώπιση των σημαντικότερων προκλήσεων της εποχής που έρχεται. Σε αυτήν την κατεύθυνση, είναι απόλυτη ανάγκη η προσπάθεια διαρκούς ανανέωσης με τα πιο παραγωγικά και φιλελεύθερα κομμάτια της κοινωνίας. Για

Προεκλογική αφίσα της Ν.Δ. στην Αθήνα, το 1977. «Η Ν.Δ. υπόσχεται ότι θα ανανεώνεται διαρκώς από τις νέες δυνάμεις της χώρας, τις οποίες θεωρεί πάντα προνομιούχες, γιατί εμφανίζουν αμεσότερα τον παλμό της εποχής μας», ανέφερε στην Ιδρυτική Διακήρυξη του κόμματος ο Κωνσταντίνος Καραμανλής.

Συντηρητική κυρία, ετών 50, αναζητεί την ανανέωση...

Τα γενέθλια βρίσκουν τη Ν.Δ. σε αμφισβήτηση της ταυτότητάς της, με πολλούς να ζητούν «επιστροφή στις ρίζες». Η «Κ» ρώτησε τέσσερα στελέχη πώς φαντάζονται το μέλλον του κόμματος

άλλη μια φορά πυξίδα θα πρέπει να είναι ο προσανατολισμός που υιοθέτησε το κόμμα από την ίδρυσή του: «Η Ν.Δ. υπόσχεται ότι θα ανανεώνεται διαρκώς από τις νέες δυνάμεις της χώρας, τις οποίες θεωρεί πάντα προνομιούχες, γιατί εμφανίζουν αμεσότερα τον παλμό της εποχής μας» (Κ. Καραμανλής, Ιδρυτική Διακήρυξη).

Η κ. Ντόρα Μπακογιάννη είναι βουλευτής Χανίων, πρώην υπουργός.

Διεύρυνση, αλλά όχι μετάλλαξη

Του ΓΙΑΝΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Η Νέα Δημοκρατία είναι ένα κόμμα με ιστορία πια μισού αιώνα, αλλά ταυτόχρονα είναι ο πολιτικός φορέας έκφρασης μιας πολύ παλαιότερης παράταξης. Ήταν και παραμένει ένα μεγάλο λαϊκό κόμμα, το οποίο στηρίζεται σε συντηρητικές αξίες για να προάγει φιλελεύθερες αρχές. Αυτή είναι η σύνθεση που επεδίωξε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, μετά το 1974. Οι συντηρητικές αξίες –όσον αφορά στην ελληνικότητα, την παράδοση, την ιστορία, τη θρησκεία, την οικογένεια, την ανάγκη παρουσίας και εξέλιξης της μέσης τάξης, τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό– λειτουργούν ως ο δεσμός με το παρελθόν όσο και με το μέλλον. Για να συντονίσουμε την ταυτότητά μας με το σήμερα πρέπει μέσα από αυτήν να εκφράσουμε πολιτικά λόγια μεταξύ κομματικών βάσεων και ηγεσίας, η ικανότητα της Ν.Δ. να διευρύνεται θα καθοριστεί από τις ιδέες και το όραμά της για την αντιμετώπιση των σημαντικότερων προκλήσεων της εποχής που έρχεται. Σε αυτήν την κατεύθυνση, είναι απόλυτη ανάγκη η προσπάθεια διαρκούς ανανέωσης με τα πιο παραγωγικά και φιλελεύθερα κομμάτια της κοινωνίας. Για

αποφύγει την πολιτική ασθένεια που συρρίκνωσε το ΠΑΣΟΚ τα περασμένα χρόνια, να καταστεί δηλαδή στη συνειδηση των πολιτών ένα σύστημα που μοναδικό σκοπό έχει τη διατήρηση της εξουσίας. Την ίδια ώρα καλείται να αντιμετωπίσει ένα διαχρονικό πρόβλημα: των σχέσεων κυβέρνησης - κόμματος που δημιουργείται αφενός λόγω αδυναμίας κατανόησης ότι η κομματική ιδιότητα δεν μπορεί να συνεπάγεται αυτόματα και κυβερνητική θέση και αφετέρου από περιπτώσεις αξιωματούχων που «μετεγγράφονται» στην κυβέρνηση χωρίς προηγουμένως να έχουν συμβάλει σε νίκες και, κυρίως, χωρίς να έχουν ζυμωθεί με την κοιλότητα της παράταξης, γεγονός που τους οδηγεί πολλές φορές να εστιάζουν σε λάθος προτεραιότητες, ιδιαίτερα αν δεν είχαν εμπειρία εκλογικής νομιμοποίησης έστω και σε άλλους χώρους και τελικά να εκπέμπουν ελιτισμό και περιφρόνηση για ό, τι προηγείται της εποχής τους. Όσον αφορά το οργανωτικό μοντέλο της δεκαετίας του '80, είναι πλέον εντελώς παρωχημένο και οφείλουμε, αξιοποιώντας την τεχνολογία, να βρούμε διαδραστικά εργαλεία όπου τα μέλη του κόμματος θα συμμετέχουν πιο ενεργά. Τέλος, ίσως θα πρέπει να προβληματιστούμε για το αν το μοντέλο που εισήγαγε ο Γιώργος Παπανδρέου, βάσει του οποίου στη σημαντικότερη διαδικασία, αυτήν της εκλογής προέδρου, τα πραγματικά ενεργά μέλη εξισώνον

Ο πρωθυπουργός έχει ήδη ζητήσει από τα στελέχη της Πειραιώς να ετοιμάσουν προτάσεις για την επόμενη ημέρα του κόμματος ενόψει του συνεδρίου της άνοιξης του 2025.

νται με όποιον επιθυμεί να συμμετάσχει, έφτασε στα όριά του.

Ο κ. Γιάννης Οικονόμου είναι βουλευτής Φθιώτιδας, πρώην κυβερνητικός εκπρόσωπος.

Ισότητα συμμετοχής των οργανώσεων του εξωτερικού

Του ΓΙΑΝΝΗ ΜΠΡΑΤΑΚΟΥ

Η Νέα Δημοκρατία είναι σήμερα ένα από τα μεγαλύτερα κεντροδεξιά κόμματα της Ευρώπης. Είναι μια παράταξη που συνδέθηκε με ιστορικές εθνικές επιλογές και κατάφερε να παραμείνει ισχυρή και ενωμένη, μέσα σε δύσκολες και ταραγμένες εποχές. Δεν έπαψε ποτέ να κοιτάζει στο μέλλον, να υπηρετεί το συμφέρον του τόπου με ορίζοντα όχι μόνο το σήμερα, αλλά και το αύριο. Αυτό θα πρέπει να κάνει και τα επόμενα χρόνια. Με αυτές τις αρχές να συνεχίσει να εξελίσσεται στον χρόνο, να συνεχίσει να ενσωματώνει δημιουργικά κομμάτια της κοινωνίας, να υπηρετεί τον πατριωτισμό της ευθύνης, να καινοτομεί πολιτικά και οργανωτικά. Η Νέα Δημοκρατία μπορεί και οφείλει, λοιπόν, να αξιοποιήσει τη δυναμική των στελεχών της, να ενσωματώνει διαρκώς τα στελέχη αυτά στις μελλοντικές της κυβερνήσεις και να δημιουργήσει ένα μείγμα τεχνοκρατών και κομματικών κοινοβουλευτικών στελεχών. Επειδή όμως σήμερα ζούμε σε μια εποχή μεγάλων, παγκόσμιων αλλαγών και προκλήσεων, αλλά και πρωτόγνωρων ψηφιακών δυνατοτήτων, που εκμηδενίζουν τις αποστάσεις και επιτρέπουν σε κάθε ενεργό πολίτη να συμμετέχει, το κόμμα πρέπει να εξελιχθεί βασικά σε αυτόν τον τομέα. Η Ν.Δ. πρέπει να εκμεταλλευθεί αυτές τις δυνατότητες, για να διαβουλευθεί

με όλες τις δημιουργικές δυνάμεις του ελληνισμού. Παντού. Να συνεχίσει να ακούει κάθε συγκροτημένη πρόταση, να συζητάει και να αποφασίζει ανά προγραμματική ενότητα, με τη συμμετοχή όλων των μελών της, σε όλο τον κόσμο, μέσω ηλεκτρονικών ψηφοφοριών. Έτσι, θα συνεχίσει να σφυρηλατεί νέες προτάσεις, για όλα τα μεγάλα τοπικά και εθνικά θέματα που απασχολούν την κοινωνία σήμερα – αλλά και γι' αυτά που θα μας απασχολήσουν στο μέλλον. Θα συνεχίσει να προετοιμάζει έτσι τη χώρα για το αύριο, με ξεκάθαρες θέσεις. Τιμώντας την παράδοση και τις αξίες της, η Νέα Δημοκρατία πρέπει και είναι έτοιμη να κάνει ένα νέο άλμα στο μέλλον. Να γίνει ένα κόμμα ακόμη πιο ζωντανό και πιο ανοικτό στην κοινωνία, πιο σύγχρονο και εκσυγχρονιστικό.

Ο κ. Γιάννης Μπρατάκος είναι υποψήφιος πρόεδρος ΕΒΕΑ, πρώην υφυπουργός παρά τω Πρωθυπουργώ, πρώην γενικός διευθυντής Ν.Δ.

Ομάδα χωρίς «φυτώριο» δεν κερδίζει

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Στα 50 χρόνια της Νέας Δημοκρατίας, ένας καλόπιστος πολίτης ίσως εύλογα αναρωτιέται: Πώς είναι η μόνη παράταξη που, όχι μόνον, άντεξε μισόν αιώνα; Πώς κατάφερε να κρατηθεί ενωμένη και ισχυρή στα έντεκα χρόνια εκτός διακυβέρνησης (1993-2004), στα χρόνια της κρίσης χρέους που διέλυσε και ανασυνέθεσε το πολιτικό σύστημα; Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά κρύβουν και τη «συνταγή» της συνέχειας. Η Νέα Δημοκρατία ήταν εξ αρχής μέσα στην κοινωνία, σάρκα από τη σάρκα της, καθώς ο ιδρυτής της Κωνσταντίνος Καραμανλής ξεκίνησε ως ένας μαχόμενος δικηγόρος από τις Σέρρες και έχτισε τον δρόμο του στην πολιτική. Η Νέα Δημοκρατία δεν είχε ποτέ τη λογική της «πεφωτισμένης δεσποτείας». Διέθετε πάντοτε ισχυρή παρουσία στο φοιτητικό κίνημα, στη νεολαία, στους συνδικαλιστικούς φορείς, στα επιμελητήρια, στην αυτοδιοίκηση, όπου χτυπά η καρδιά της κοινωνίας. Και μια συγκροτημένη δομή, που ξεκινάει από τις τοπικές οργανώσεις και φτάνει μέχρι τον αρχηγό. Αν απομακρυνθεί από όλα αυτά, θα διαπράξει ιστορικό λάθος. Τα προσωποπαγή κόμματα ή αυτά που σηκώνουν σημαίες ευκαρίσιες έχουν αποδειχθεί θνησιγενή. Ας δούμε με τι δάφνες είχε γίνει δεκτό το νέο κόμμα του Εμμανουήλ Μακρόν στη Γαλλία και πού βρίσκεται σήμερα. Αξίζει να διαβαστεί σήμερα, μισόν αιώνα μετά, η διακήρυξη της Ν.Δ. Δεν «πολεμάει» κανέναν, δεν στρέφεται εναντίον οποιουδήποτε, ούτε δικάζει. Συνθέτει, ενώνει, απευθύνεται σε όλο τον ελληνικό λαό. Κυβερνητική πρωτοβουλία χωρίς επεξεργασμένη ιδεολογικά πρόταση «από τα κάτω» είναι σαν σπύτι χωρίς θεμέλια. Αυτή είναι η πιο ασφαλής πυξίδα για το μέλλον. Αρκεί, όμως, αυτή από μόνη της; Οι ιδέες είναι στέρρες, αλλά πρέπει να υπηρετούνται από ανθρώπους. Ανθρώπους πάντα ευπρόσδεκτους και από άλλους πολιτικούς χώρους, που μοιράζονται την παράταξη με νέες ιδέες, αλλά σέβονται πάντα τον πυρήνα των αρχών της. Οι «μετεγγραφές» είναι πλούτος για ένα κόμμα και πρέπει να ενσωματώνονται στον κορμό της Νέας Δημοκρατίας, όχι να δημιουργούν ξεχωριστά «γκέτο». Η πολυετής πλέον ενασχόλησή μου με την τοπική αυτοδιοίκηση μου έδειξε πως όταν σχεδιάζεις και υλοποιείς λύσεις που δίνουν απαντήσεις στα πραγματικά προβλήματα, τότε διευρύνεις το αποτύπωμά σου στην κοινωνία. Όσο όμως απαραίτητη είναι η αξιοποίηση υγιών δυνάμεων από όλο το φάσμα της κοινωνίας, άλλο τόσο απαραίτητη είναι η αξιοποίηση στελεχών από τα σπάργανα του κόμματος. Για να δανειστεί έναν ποδοσφαιρικό όρο, μια επιτυχημένη ομάδα πρέπει να επενδύει στα «φυτώριά» της και να αναδεικνύει τα στελέχη του αύριο.

Ο κ. Γιώργος Παπανικολάου είναι δήμαρχος Γλυφάδας.

Η Νέα Δημοκρατία μπορεί και οφείλει να αξιοποιήσει τη δυναμική των στελεχών της, να ενσωματώνει διαρκώς τα στελέχη αυτά στις μελλοντικές της κυβερνήσεις και να δημιουργήσει ένα μείγμα τεχνοκρατών και κομματικών κοινοβουλευτικών στελεχών.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΡΑΤΑΚΟΣ

Οι «μετεγγραφές» είναι πλούτος για ένα κόμμα και πρέπει να ενσωματώνονται στον κορμό της Ν.Δ., όχι να δημιουργούν ξεχωριστά «γκέτο». Όσο όμως απαραίτητη είναι η αξιοποίηση υγιών δυνάμεων από όλο το φάσμα της κοινωνίας, άλλο τόσο απαραίτητη είναι η αξιοποίηση στελεχών από τα σπάργανα του κόμματος.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Του ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ

Αλληπάλληλοι αντιπερισπασμοί, συνεχείς αυτοσχεδιασμοί και εκτός ορίων τσακωμοί από τις ομάδες της Κουμουνδούρου, έχουν φέρει τον ΣΥΡΙΖΑ σε δεινή θέση με λιγοστές πολιτικές ανάσες. Η τέως ηγεσία είχε την πεποίθηση πως οι επιθέσεις στον Αλέξη Τσίπρα θα την ωφελίσουν και τελικά ο Στέφανος Κασσελάκης βρέθηκε εκτός κόμματος. Πλέον συσπειρώνει τη βάση του μετά την πρόταση μομφής, ενώ και οι «87», παρόλο που έδειχναν να εφισχάζουν μόνο από τις νίκες που έχουν πετύχει στα όργανα, αρχίζουν να κινητοποιούνται. Την Παρασκευή, μέσω Zoom, πραγματοποίησαν νέα διευρυμένη σύσκεψη. Πίστευε αλήθεια κανείς στο περιβάλλον του προέδρου –που γνωρίζει έστω και λίγο την ανθρωπογεωγραφία και τους δεσμούς της Κουμουνδούρου– πως ο Νίκος Παππάς θα συμφωνούσε ποτέ με τη διαγραφή του Χρήστου Σπίρτζη;

Μπουλινγκ στο μπουλινγκ

Οι «87» υποστηρίζουν ότι δεν επιθυμούν την παραπομπή Κασσελάκη στην Επιτροπή Δεοντολογίας. Την ίδια ώρα πυκνώνουν οι καταγγελίες για μπουλινγκ από τον τέως πρόεδρο. Στελέχη της νέας πλειοψηφίας που υποστηρίζουν πως ακόμη και η αναφορά σε κουκούλες είναι λόγος για διαγραφή του Στέφανου Κασσελάκη δεν υπερσχύουν, αλλά δεν φαίνεται να τα παρατούν. Σε όσα ιλαροτραγικά εξελίσσονται συγκαταλέγεται και το νομικό κενό που φέρεται να δημιουργήθηκε εξαιτίας της απομάκρυνσής του από την ηγεσία. Όλα τα κόμματα έχουν αλλάξει αρχηγό, μόνο ο ΣΥΡΙΖΑ εμφανίστηκε να πνίγεται σε μια «κουταλιά νερό». Καμία σχέση δεν έχουν με αυτή τη συζήτηση οι βεβαιωμένες οφειλές, που δεν είναι κάτι και

νούργιο και τις αντιμετωπίζει το κόμμα εδώ και καιρό.

Αν οι «δείκτες του ρολογιού» έχουν ήδη τρελαθεί στην Κουμουνδούρου, αυτό που θα συμβεί στην προεκλογική περίοδο είναι δύσκολο να προβλεφθεί. Ο φραξιοτισμός τουλάχιστον είχε κάποιες αρχές. Πρόκειται για μια προεκλογική κούρσα που βαδίζει με το δόγμα «ο θάνατός σου η ζωή μου». Η σύγκρουση του Γιάννη Ραγκούση με τη Θεοδώρα Τζάκρη δεν αφήνει περιθώρια αμφισβήτησης. Ένας «στρατός» στα social media που διψά για εκδίκηση λόγω της καθαιρέσεως του προέδρου του είναι αδύνατον να απομονωθεί.

Στη μάχη μπήκαν και οι «τρικλοποδιές» για το ποιος μπορεί και ποιος δεν μπορεί να είναι υποψήφιος, με την Πολιτική Γραμματεία της Πέμπτης να δρα «πυροσβεστικά» ρίχνοντας τους τόνους. Ήταν η μόνη ψυχραιμία κίνηση των τελευταίων ημερών. Μέσα σε αυτό το κλίμα δεν αναμένεται να υπάρξουν δηλώσεις σεβασμού του εκλογικού αποτελέσματος. Είναι πολλά τα στελέχη που παραμένουν στο κόμμα

αναμένοντας απλώς την τελευταία «πράξη θανάτου» του ΣΥΡΙΖΑ. «Ο Τσίπρας θέλει χρόνο, αλλά εμείς δεν έχουμε», είναι το νέο «μύθο» στελεχών προσκειμένα στον πρώην πρωθυπουργό, που περιγράφει την απόγνωση που υπάρχει. Η μάχη των τριών –από τη στιγμή που δεν υπάρχει κάποια ανατροπή– θα είναι σκληρή. Κασσελάκης και Πολάκης θα συγκρουστούν, καθώς έχουν να μοιραστούν αρκετές κοινές ψήφους, ενώ ο Σωκράτης Φάμελλος επιθυμεί να λάβει τη στήριξη από τους «87». Θα είναι μια υποψηφιότητα που θα αποφασιστεί κατά πλειοψηφία, καθώς ομοφωνία δεν υπάρχει. Για όσους έχουν αμφιβολίες θυμίζοντας την ουδέτερη έως και υποστηρικτική στάση του προς τον Στέφανο Κασσελάκη, το αντεπιχείρημα είναι πως μπορεί να συμπαρασύρει και δυνάμεις από το άλλο στρατόπεδο, αλλά και βουλευτές που αυτή τη στιγμή τηρούν ουδέτερη στάση.

Δεν είναι υπερβολή να ειπωθεί πως ο μεγάλος χαμένος των εκλογών θα είναι ο νικητής τους. Το πιο πιθανό σενάριο είναι ο νέ-

ος αρχηγός του ΣΥΡΙΖΑ, όποιος κι αν είναι μετά και τη μάχη του δεύτερου γύρου, να ανέβει στον έβδομο όροφο με τη διττή ιδιότητα του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης και του προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ και να κατέβει έχοντας χάσει τον πολιτικό του ρόλο. Πρόκειται για μια άκρως «επικίνδυνη αποστολή». Η νέα διάσπαση θεωρείται κάτι παραπάνω από βέβαιη, μόνο που αυτή τη φορά δεν θα πρόκειται για μερικές ακόμη αποχωρήσεις από την Κοινοβουλευτική Ομάδα. Πέντε βουλευτές αρκούν για να εκπέσει το κόμμα από τη θεσμική θέση που κατέχει στη Βουλή και το μόνο σίγουρο είναι πως και τα δυο στρατόπεδα –«κασσελακικοί», «νέα πλειοψηφία»– έχουν πολλούς παραπάνω «υποψηφίους για αποχώρηση». Είναι ένα καταστροφικό σενάριο που οδηγεί τον ΣΥΡΙΖΑ στην απαξίωση και τελικά στη διάλυση. Σε μια τέτοια περίπτωση όλοι θα περιμένουν το «σήμα» που θα δώσει ο Αλέξης Τσίπρας, που είναι βουλευτής στην Α΄ Πειραιά. Τα εμπόδια που έχει να αντιμετωπίσει ο νέος πρόεδρος είναι

πολλά. Η δημοσκοπική καχεξία, τα μονοψήφια ποσοστά και η παγίωση της εικόνας πως ο ΣΥΡΙΖΑ είναι πλέον τρίτος, φτιάχνει ένα νέο σκηνικό. Το «πολιτικό μπόου» του δεύτερου δεν θα μπορεί να το εισπράξει η Κουμουνδούρου και συνεπώς ο αρχηγός της θα κληθεί να ξεκινήσει τη θητεία του με ένα μεγάλο μειονέκτημα. Ο άγραφος νόμος της πολιτικής λέει πως όσοι θέλουν να τιμωρήσουν την κυβέρνηση στρέφονται πρώτα στην αξιωματική αντιπολίτευση. Ο νέος πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ θα έχει ήδη εκλεγεί, θα έχει φτιάξει το επιτελείο του, τη στρατηγική του και ο ΣΥΡΙΖΑ θα κάθεται ακόμη στον «βαθρά» της εκκίνησης τρίτος ή τέταρτος και καταϊδρωμένος.

Ναρκοθετημένος θρόνος

Με αυτά τα δεδομένα είναι φυσιολογικό ο «ένοικος» του εβδόμου ορόφου της Κουμουνδούρου να δεχθεί μεγάλη πίεση για την ενωμένη Κεντροαριστερά. Οχι από θέση ισχύος αυτή τη φορά. Με βασικό επιχείρημα πως κανείς μόνος του δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τον Κυριάκο Μητσοτάκη, ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ δεν αποκλείεται να πρέπει να πάρει σημαντικές αποφάσεις για το μέλλον του κόμματος, που ενδεχομένως να μην είναι συμμέρους για τον ίδιο. Η «καυτή πατάτα» των οικονομικών θα έρθει να σκάσει στα χέρια του νέου «τιμονιέρη» της Κουμουνδούρου και θα δυσκολέψει πολύ το έργο του. Τα πράγματα είναι ήδη ασφυκτικά και μετά τις διπλές εκλογές που θα έχουν πραγματοποιηθεί, ένα ακόμη σημαντικό χρηματικό ποσό θα φύγει από τα ταμεία. Χωρίς λεφτά οι καμπάνιες θα είναι περιορισμένες, ενώ θα πρέπει με ελάχιστα μέσα ο νέος επικεφαλής να βρει διεξόδους προβολής του κόμματος, χωρίς να έχει τη δυνατότητα εξωτερικών συμβούλων.

Οποιος αν εκλεγεί στον ΣΥΡΙΖΑ δεν θα είναι πια αρχηγός του δεύτερου κόμματος. Ο νέος πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ θα έχει ήδη εκλεγεί, όταν ο ΣΥΡΙΖΑ θα κάθεται ακόμη στον «βαθρά» της εκκίνησης τρίτος ή τέταρτος.

Με τον ΣΥΡΙΖΑ ακυβέρνητο και τις φράγιες να συγκρούονται καθημερινά, ουδείς μπορεί να πει με βεβαιότητα ποιος βρίσκεται κοντά στην έξοδο της Κουμουνδούρου. Για την ώρα η ένταση κορυφώνεται, με τους «87» και διά στόματος Ολγας Γεροβασίλη να καταγγέλλουν μπουλινγκ από πλευράς Κασσελάκη, τη Θεοδώρα Τζάκρη να σηκώνει το γάντι για λογαριασμό του τέως προέδρου επιτρέποντας τις κατηγορίες και τον Πάυλο Πολάκη, σίγουρο υποψήφιο, να τηρεί στάση αναμονής μέχρι να ανακοινωθούν οι αντίπαλοί του για την αρχηγία.

Το γκρουπ των 12 «κασσελακιστών»

Η **δεύτερη** φορά για τον Στέφανο Κασσελάκη θα είναι αλλιώς. Και για αυτό φαίνεται να προετοιμάζεται πυρετωδώς. Υπάρχει ένας «πυρήνας» 12 βουλευτών που βρίσκονται κοντά του και, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», έχουν φτιάξει στο κινητό τους τηλέφωνο μια κλειστή ομάδα σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης ανταλλαγής μηνυμάτων. Μοιράζονται με τον τέως πρόεδρο του κόμματος και τους στενούς συνεργάτες του απόψεις, ιδέες και τεκμηριώσεις. Σε αυτό το γκρουπ φέρεται να συμμετέχουν οι Θεοδώρα Τζάκρη, Ευάγγελος Αποστολάκης, Πέτρος Παππάς, Νίνα Κασσιμάτη, Γιάννης Σαρακιώτης, Αλέξανδρος Αυλωνίτης, Ραλλία Χρηστίδου, Ελενα Ακρίτα, Γιώτα Πούλου, Ράνια Θρασκιά, Γιώργος Γαβρήλος και Κυριακή Μάλαμα. Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, πριν από μία εβδομάδα οι περισσό-

τεροι εξ αυτών συζήτησαν μέσω Zoom παρουσία και του διευθυντή της Κοινοβουλευτικής Ομάδας Θάνου Μωραΐτη. Κατά την ψήφιση του νέου προεδρείου της Κ.Ο., ο αριθμός των «ναι» ήταν 17. Υπάρχουν απώλειες; Το σίγουρο είναι ότι κάποια πρόσωπα από την Κ.Ο. είτε έχουν περάσει σε αυτή τη φάση σε μια ουδέτερη ζώνη, «μετακόμισαν στην Ελβετία» όπως λένε χαριτολογώντας, ή δεν επιθυμούν να συμπεριληφθούν σε κάποιο περιβάλλον. Η 12άδα είναι μια ομάδα ευμετάβλητη που ενδεχομένως να λάβει άλλη δυναμική στην πορεία προς τις κάλπες.

Από τη στιγμή που γύρισε από τις Σπέτσες, ο τέως πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ μελετά με πολλούς συνεργάτες του τη στρατηγική που θα ακολουθήσει, συναντά και συνομιλεί με πολύ κόσμο και επιχειρεί να συ-

γκροτήσει με δομημένο τρόπο την απεπιθέση του στην πρόταση μομφής και στην «έξωσή» του από την Κουμουνδούρου. Βασικό μέλημά του είναι η επικοινωνία με τη βάση του κόμματος, καθώς στο «στρατόπεδο» του υποστηρίζουν πως εξακολουθεί να τον στηρίζει. Οι τελευταίες δημοσκοπήσεις που τον δείχνουν να προηγείται στη μάχη για την προεδρία αποτελεί, σύμφωνα με το περιβάλλον του, την πρώτη νικητή απάντηση στην Κεντρική Επιτροπή.

Ψάχνει γραφεία

Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν πως ήδη ο Στέφανος Κασσελάκης είναι σε αναζήτηση γραφείων στο κέντρο της Αθήνας, ενώ στον δρόμο προς τις εκλογές επιθυμεί να έχει και θα αποκτήσει μια δεύτερη σταθερή έδρα που θα είναι στα Χανιά. Ο «στρα-

τηγός» Μανώλης Καπνισάκης πραγματοποιεί και ο ίδιος συνεντεύξεις επαφές αφήνοντας στα μετόπισθεν την Ευγενία Κουντούρη και τον Μπάμπη Παπαδάκη να ρυθμίζουν την επικοινωνία του κ. Κασσελάκη και τις επαφές με τους δημοσιογράφους.

Τις δυνάμεις του εκτός Κοινοβουλίου επιθυμεί επίσης να ανασυντάξει ο Στέφανος Κασσελάκης. Η Ολυμπία Τελιγιορίδου είναι το στέλεχος της Πολιτικής Γραμματείας που παραμένει στο πλευρό του. Ανάμεσα σε όσους πιστεύουν πως ο χρόνος που του δόθηκε στον ΣΥΡΙΖΑ δεν ήταν επαρκής και η απομάκρυνσή του δεν απηχεί τη βάση είναι ο Δημήτρης Παπαδημητριάδης, ψυχίατρος - ψυχοθεραπευτής και υποψήφιος ευρωβουλευτής. Σε αυτή την ομάδα ανήκουν επίσης από την ευρωλίστα η Μέλπω Λεκατσά, η Μαρία Καλούδιωτη, η

Λυδία Βενέρη, η Ιφιγένεια Μουμιτζή, η Μυρτώ Κοροβέση, ο Νάσος Παπαγυρόπουλος, η Κατερίνα Πριφτάκη κ.ά. Στο περιβάλλον του παραμένει και ο πρώην συντονιστής του οργανωτικού γραφείου Γιάννης Βουλγαράκης.

Στα media

Στο εξωκοινοβουλευτικό δυναμικό που ήδη έχει στρατευθεί με δημόσιες τοποθετήσεις υπέρ του Στέφανου Κασσελάκη ξεχωρίζουν από το πρώην καραμανλικό στρατόπεδο ο Άρης Σπλιωτόπουλος, που παρείχε τις υπηρεσίες του στην Κουμουνδούρου με την εταιρεία του ως επικοινωνιολόγος, αλλά και ο Ευάγγελος Αντώνιος που ήταν υποψήφιος ευρωβουλευτής. Υποστηρικτικές αναρτήσεις για τον τέως πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ κάνει ανά τακτά χρονικά διαστήματα ο Γιώργος Κύρτσος.

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Στις 13 Φεβρουαρίου το τηλεοπτικό δίκτυο της Χεζμπολάχ μετέδωσε μαγνητοσκοπημένη ομιλία του ηγέτη της, Χασάν Νασράλα, για τον πόλεμο στη Γάζα. Σε κάποιο σημείο, ο επικεφαλής της ισχυρής φιλοϊρανικής οργάνωσης του Λιβάνου κάλεσε τα μέλη της να περιορίσουν στο ελάχιστο τη χρήση κινητών τηλεφώνων γιατί θα μπορούσαν να γίνουν πηγές άντλησης πληροφοριών από τις μυστικές υπηρεσίες του εκθρόνου. «Το Ισραήλ δεν χρειάζεται πλέον συνεργάτες. Οι δικές του συσκευές παρακολουθήσεως βρίσκονται στις δικές σας τσέπες. Αν ψάχνετε για Ισραηλινούς πράκτορες, κοιτάξτε το κινητό που έχετε στα χέρια σας και εκείνα που κατέχουν οι σύζυγοι και τα παιδιά σας», είπε χαρακτηριστικά ο Νασράλα. Υπό αυτό το πρίσμα, άλλωστε, είχε ήδη δώσει διαταγή να χρησιμοποιούνται για τις τηλεπικοινωνίες της Χεζμπολάχ, όχι κινητά τηλέφωνα, αλλά βομβητές και γουόκι τόκι, συσκευές ξεπερασμένης τεχνολογίας, αλλά περισσότερο ασφαλείς, όπως πίστευε τότε.

Η ώρα της αλήθειας ήρθε την περασμένη Τρίτη, στις 3.30 μ.μ. Γύρω στους 3.000 βομβητές έσκαγαν ταυτόχρονα, σαν χειροβομβίδες, στη Βηρυτό και άλλα σημεία του Λιβάνου – σε λαϊκές αγορές, σπιτία, αυτοκίνητα, μοτοσικλέτες, ακόμη και σε νοσοκομεία – σκοτώνοντας τουλάχιστον 12 ανθρώπους και τραυματίζοντας περί τους 2.700, πολλοί από τους οποίους έμειναν τυφλοί ή ανάπηροι. Την επομένη, σειρά να εκραγούν είχαν τα γουόκι τόκι, αλλά και λάπτοπ, ακόμη και ηλιακοί θερμοσίφωνες, με συνέπεια να χάσουν τη ζωή τους τουλάχιστον 25 άτομα και να τραυματιστούν περί τα 600. Πολλοί από τα θύματα ήταν μαχητές ή πολιτικά στελέχη της Χεζμπολάχ, άλλοι όμως ήταν γιατροί ή ακόμη και παιδιά που απλά βρέθηκαν σε λάθος σημείο τη λάθος στιγμή.

Παλαιότερες ενέργειες

Δεν ήταν η πρώτη φορά που οι ισραηλινές υπηρεσίες χρησιμοποιούσαν αποτελεσματικά μεθόδους υβριδικού πολέμου. Στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας, με τη συνδρομή της κυβέρνησης Ομπάμα, οι Ισραηλινοί κατάφεραν να μολύνουν το ιρανικό πυρηνικό πρόγραμμα με το κακόβουλο λογισμικό Stuxnet, το οποίο «τρέλανε» τις συσκευές φυγόκεντρησης που χρησιμοποιούνταν για τον εμπλουτισμό ουρανίου, προκαλώντας μεγάλες ζημιές. Τον Νοέμβριο του 2020 η Μοσάντ σκότωσε τον «πατέρα» του ιρανικού πυρηνικού προγράμματος, Μοχσέν Φακριζαντέχ, στο κεντρικό Ιράν με αυτόματο βελγικό όπλο FN, που καθοδηγούνταν από ρομπότ με λογισμικό τεχνητής νοημοσύνης. Ωστόσο, το «σκληρό πλήγμα» που δέχθηκε η Χεζμπολάχ, όπως

αναγνώρισε την περασμένη Πέμπτη ο Νασράλα, ξεπερνάει σε έκταση και δυναμικές επιπτώσεις όλα τα ιστορικά προηγούμενα. Μέσα σε δύο ημέρες η οργάνωση, που αποτελεί κράτος εν κράτει στον Λίβανο –πολύ ισχυρότερη από τον στρατό της πτωχευμένης χώρας, οι αξιωματικοί του οποίου κάνουν δεύτερες δουλειές για να επιβιώσουν– συσσωρεύσει απώλειες που μόνο ύστερα από έναν ανοικτό πόλεμο θα μπορούσαν να δικαιολογηθούν. Το νευρικό σύστημα των επικοινωνιών της βρέθηκε σε προσωρινή παράλυση, καθώς κάθε στέλεχος της θα σκεφτεί δέκα και εκατό φορές προτού πατήσει οποιοδήποτε ηλεκτρονι-

κό κουμπί. Στο ψυχολογικό πεδίο η Χεζμπολάχ εμφανίστηκε ανίκανη να προστατέψει τον εαυτό της και τον λαό του Λιβάνου, ενώ το Ισραήλ ξέπλυνε έως έναν βαθμό τη τρωπή από το «Περλ Χάρμπορ της 7ης Οκτωβρίου», λίγο πριν συμπληρωθεί ένας χρόνος από την

επιδρομή - σοκ της Χαμάς. Το πρώτο ερώτημα που τέθηκε ήταν πώς τα κατάφερε η ισραηλινή μυστική υπηρεσία Μοσάντ να προχωρήσει σε ένα τόσο θεαματικό πλήγμα, βγαλμένο θα έλεγε κανείς από μυθιστόρημα επιστημονικής φαντασίας; Γρήγορα έγι-νε γνωστό ότι οι μοιραίοι βομβητές έφεραν τον λογότυπο AR 924, που παρέπεμπε στην εταιρεία Gold Apollo της Ταϊβάν, ενώ τα γουόκι τότε είχαν την επιγραφή IC-V82, παραπέμποντας στην ιαπωνική φίρμα ICOM. Ωστόσο, οι μεν Γαπωνέζοι διευκρίνισαν ότι έχουν σταματήσει εδώ και μια δεκαετία να βγάζουν γουόκι τότε κι ότι όλα κυκλοφορούν στην πιάτσα με τον

Ανάφλεξη μετά το υβριδικό mega-σαμποτάζ

Πιο κοντά από κάθε άλλη φορά ο περιφερειακός πόλεμος, ύστερα από τη θεαματική επιχείρηση της Μοσάντ εναντίον της Χεζμπολάχ

Πλήθος μπροστά από κατεστραμμένο κτίριο στα νότια προάστια της Βηρυτού, την Παρασκευή. Από το ισραηλινό χτύπημα έπεσε νεκρός ο Ιμπραχίμ Ακίλ, επικεφαλής της μονάδας επιχειρήσεων της Χεζμπολάχ και διοικητής της μονάδας Ραντούαν, τον οποίο οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν κατατάξει ως «Ειδικό Προσδιορισμένο Παγκόσμιο Τρομοκράτη» το 2019.

3.000

βομβητές εξεργάγησαν την Τρίτη στη Βηρυτό και σε άλλα σημεία του Λιβάνου.

12

άνθρωποι σκοτώθηκαν και περίπου 2.700 τραυματίστηκαν από τις εκρήξεις.

25

ήταν οι νεκροί από τον δεύτερο γύρο των εκρήξεων την Τετάρτη και 600 οι τραυματίες.

Εξεργάγησαν γουόκι τόκι, αλλά και λάπτοπ, ακόμη και ηλιακοί θερμοσίφωνες.

ΑΠΟΨΗ

Τα στρατηγικά διλήμματα για Ισραήλ, Ιράν και Χεζμπολάχ

Του ΜΑΝΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Το πολλαπλό χτύπημα των ισραηλινών μυστικών υπηρεσιών εναντίον των μελών της Χεζμπολάχ στον Λίβανο έχει δικαιολογημένα προκαλέσει παγκόσμια κατάπληξη. Μια τέτοια επιχείρηση απαιτεί πολλές σύνθετες ενέργειες για να φτάσει στο τελικό στάδιο της εκτέλεσης. Σίγουρα συνιστά μια μεγάλη επίδειξη δύναμης εκ μέρους του Ισραήλ, η οποία βασίστηκε στην τεχνολογική υπεροχή και στην καινοτομία του. Δίχως αμφιβολία, το χτύπημα εναντίον των χιλιάδων μελών της λιβανέζικης οργάνωσης στέλνει ένα ιδιαίτερα ηχηρό μήνυμα προς διάφορες κατευθύνσεις.

Κατ' αρχάς, η ισραηλινή ηγεσία επιβεβαιώνει τη βούλησή της να εξουδετερώσει ή έστω να αποδυναμώσει τους ένοπλους μη κρατικούς δρώντες που απειλούν την ασφάλεια της χώρας. Μετά την ισραηλινή επίθεση, η Χεζμπολάχ βρίσκεται μπροστά σε ένα τεράστιο δίλημμα. Να απαντήσει στρατιωτικά με μια μαζική πυραυ-

λική επίθεση που θα οδηγήσει πιθανότητα στην καταστροφή του Λιβάνου και της ίδιας ή να «αγοράσει» χρόνο για να επουλώσει τις πληγές της με την ελπίδα ότι η άλλη πλευρά δεν επιφυλάσσει νέες δυσάρεστες εκπλήξεις; Σε κάθε περίπτωση, το φρόνημα της οργάνωσης δεν μπορεί παρά να είναι χαμηλό τώρα, και αυτό έχει την επιχειρησιακή του σημασία.

Ταυτόχρονα, η Ιερουσαλήμ έστειλε μήνυμα αποφασιστικότητας προς το Ιράν, που αντιλαμβάνεται τη Χεζμπολάχ ως «σάρκα εκ της σαρκής του». Μια οργάνωση, δηλαδή, που αντιπροσωπεύει το πνεύμα της ισλαμικής επανάστασης του 1979 και πολεμάει εναντίον ενός μισοπού εκθρόνου. Μετά την εκτέλεση του Ισμαήλ Χανίγια στην καρδιά της ιρανικής πρωτεύουσας, η Τεχεράνη αποφάσισε να αποφύγει προσώπως μια περαιτέρω κλιμάκωση. Αυτή τη στιγμή, η ιρανική ηγεσία είναι βέβαιο ότι προβληματίζεται βαθιά από την εξέλιξη των πραγμάτων. Η έλλειψη καλών επιλογών για το ιρανικό καθεστώς δεν αποκλείεται να

Η έλλειψη καλών επιλογών για το ιρανικό καθεστώς δεν αποκλείεται να το οδηγήσει σε απονενοημένη ενέργεια ή ακόμα και σε υποχώρηση.

το οδηγήσει σε μια απονενοημένη ενέργεια (π.χ. ολοκληρωτικό πόλεμο εναντίον του Ισραήλ) ή ακόμα και σε μια στρατηγική υποχώρηση (π.χ. εγκατάλειψη της Χαμάς).

Επιπρόσθετα, με αυτή την επιχείρηση, η κυβέρνηση Νετανιάχου απευθύνεται με έναν διττό τρόπο προς τους συμμάχους της. Από τη μια, το χτύπημα ήταν στοχευμένο επειδή η Ιερουσαλήμ λαμβάνει υπόψη της τις ενστάσεις των ΗΠΑ και των Ευρωπαίων για επέκταση του πολέμου στον Λίβανο. Κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε μια περιφερειακή ανάφλεξη και αναπόφευκτα σε ανεξέλεγκτη αύξηση των προσφυγικών ροών.

επιδρομή - σοκ της Χαμάς.

Το πρώτο ερώτημα που τέθηκε ήταν πώς τα κατάφερε η ισραηλινή μυστική υπηρεσία Μοσάντ να προχωρήσει σε ένα τόσο θεαματικό πλήγμα, βγαλμένο θα έλεγε κανείς από μυθιστόρημα επιστημονικής φαντασίας; Γρήγορα έγινε γνωστό ότι οι μοιραίοι βομβητές έφεραν τον λογότυπο AR 924, που παρέπεμπε στην εταιρεία Gold Apollo της Ταϊβάν, ενώ τα γουόκι τότε είχαν την επιγραφή IC-V82, παραπέμποντας στην ιαπωνική φίρμα ICOM. Ωστόσο, οι μεν Γαπωνέζοι διευκρίνισαν ότι έχουν σταματήσει εδώ και μια δεκαετία να βγάζουν γουόκι τότε κι ότι όλα κυκλοφορούν στην πιάτσα με τον

Από την άλλη, η ισραηλινή ηγεσία διατηρώνει προς τη Δύση ότι δύναται μόνη της να αντιμετωπίσει υπαρκτές απειλές στο εγγύς της περιβάλλον. Το Ισραήλ έχει αποδείξει πολλάκις στο παρελθόν ότι είναι διατεθειμένο να φτάσει στα άκρα για την εθνική του ασφάλεια.

Ωστόσο, δεν είναι ξεκάθαρο ποια ακριβώς θα είναι η επόμενη κίνηση του στο βόρειο μέτωπο. Αν ο ισραηλινός στρατός εισβάλει μαζικά στον Λίβανο τις επόμενες εβδομάδες, η πολυπληθής σιιτική κοινότητα και πολλοί άλλοι Λιβανέζοι θα συσπειρωθούν γύρω από τη Χεζμπολάχ. Κάτι τέτοιο συνέβη στο παρελθόν και θα συμβεί ξανά με μαθηματική ακρίβεια. Μια μικρή διείσδυση ισραηλινών δυνάμεων για να απωθήσουν την οργάνωση από τα σύνορα αποτελεί ένα πιθανό σενάριο, αλλά το όφελος θα είναι περιορισμένο για την ισραηλινή πλευρά. Λόγω της δομικής καχυποψίας που υπάρχει εναντίον του Ισραήλ, οποιαδήποτε παρουσία χερσαίων δυνάμεων εντός του λιβανέζικου εδάφους θα γίνει

δικό τους λογότυπο είναι πλαστά, ενώ οι Ταϊβανέζοι ανέφεραν ότι είχαν παρακωρήσει την πατέντα για την κατασκευή των βομβητών στην συγγική φίρμα BAC.

Ενδεχόμενες υποψίες για συγγρικό δάκτυλο δεν θα ήταν αδικαιολόγητες. Ο ακροδεξιός πρωθυπουργός της Συγγαρίας, Βίκτορ Ορμπαν, είναι στενός σύμμαχος του Νετανιάχου, χρησιμοποίησε το ισραηλινό λογισμικό Pegasus για την παρακολούθηση πολιτικών του αντιπάλων και προσέλαβε την ισραηλινή, ιδιωτική εταιρεία ασφαλείας Black Cube για να παγιδέψει ακτιβιστές μη κυβερνητικών οργάνωσεων και να τους εμφανίσει ως πράκτορες του Τζορτζ Σόρος που ήθελε να τον ανατρέψει, παραμονές βουλευτικών εκλογών του 2018. Σε κάθε περίπτωση, το ουσιαστικό είναι ότι η «συγγρική» BAC ήταν στην πραγματικότητα εταιρεία-βιτρίνα της Μοσάντ, όπως ήταν και η «βουλγαρική» Norta Global, που χρησιμοποιήθηκε για να θολώσει τα ίχνη των παγιδευμένων συσκευών. Έτσι, η Χεζμπολάχ πίστευε ότι παραλάμβανε ακίνδυνους βομβητές, χωρίς να ξέρει ότι οι Ισραηλινοί είχαν βάσει γύρω στα πέντε γραμμάρια εκρηκτικής ύλης PETN σε κάθε μία.

Γιατί τώρα;

Το επόμενο ερώτημα είναι, γιατί τώρα; Λογικά, θα περίμενε κανείς να ακολουθήσει ακαριαία εισβολή του Ισραήλ στον Λίβανο, ώστε ο στρατός του να εκμεταλλευτεί την προσωρινή αποδιοργάνωση του αντιπάλου και να δημιουργήσει την επιθυμητή «ουδέτερη ζώνη» στα σύνορα των δύο χωρών. Κάτι τέτοιο θα επέτρεπε να επιστρέψουν στις εστίες τους οι 70.000 Ισραηλινοί που εκτοπίστηκαν λόγω των βομβαρδισμών της Χεζμπολάχ μετά την 7η Οκτωβρίου. Οι ιστότοποι Axios και Al Monitor υποστήριξαν ότι το Ισραήλ δεν ήταν έτοιμο για μια τέτοια εισβολή και αναγκάστηκε να ενεργοποιήσει πρόωρα τις παγιδευμένες συσκευές, ύστερα από πληροφορίες ότι κάποια στελέχη της Χεζμπολάχ είχαν αρχίσει να υποψιάζονται πως κάτι δεν πήγαινε καλά.

Ολα δείχνουν, όμως, ότι η επιρροή ανάφλεξη είναι θέμα λίγου χρόνου. Η μεν Χεζμπολάχ, έχοντας υποστεί δύο ταπεινωτικά πλήγματα μέσα σε 48 ώρες, είναι αδύνατον να περιοριστεί για μία ακόμη φορά σε συμβολικές αντιδράσεις, το δε Ισραήλ ήδη βομβαρδίζει εντατικά στόχους του αντιπάλου και συγκεντρώνει επίλεκτες δυνάμεις στα σύνορα, ενόψει της κατά τα φαινόμενα προαποφασισμένης εισβολής. Μόνο μια οριστική ειρήνευση στη Γάζα θα μπορούσε να αποτρέψει το εφιαλτικό σενάριο ενός περιφερειακού πολέμου, με πιθανή εμπλοκή και του Ιράν, αλλά το να δεχθεί την ειρήνευση η κυβέρνηση Νετανιάχου ακούγεται αυτή την ώρα εντελώς εξωπραγματικό.

αντιληπτή ως κανονική εισβολή. Γίνεται φανερό, λοιπόν, ότι όλες οι πλευρές βρίσκονται μπροστά σε ένα δύσκολο σταυροδρόμι.

Καταληκτικά, υπάρχει ένα διδάγμα από την ισραηλινή επιχείρηση εναντίον της Χεζμπολάχ για όσες χώρες αντιμετωπίζουν μεγάλες στρατιωτικές απειλές. Σε έναν κόσμο που η επιβίωση δεν είναι δεδομένη, οι μυστικές υπηρεσίες πρέπει να λειτουργούν ως ένας στρατηγικός πολλαπλασιαστής ισχύος. Η πληροφορία είναι δύναμη για αυτόν που την κατέχει και τη χρησιμοποιεί κατάλληλα. Στην περίπτωση της Ελλάδας, η ευθύνη της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας είναι να αξιοποιεί τις μυστικές υπηρεσίες για εθνικούς σκοπούς και όχι για ποταπούς πολιτικούς λόγους.

Ο κ. Μάνος Καραγιάννης είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και Reader in International Security στο King's College London. Το βιβλίο του «Αποτροπή και Αμυνα» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Επιχείρηση «γκρίζα κάλπη»

Πώς το στρατόπεδο Τραμπ έχει ετοιμάσει δίκτυο αμφισβήτησης του εκλογικού αποτελέσματος

Πόσο πιθανό είναι ένα «Καπιτώλιο 2»

Μια παρατεταμένη περίοδος αβεβαιότητας μετά τις 5 Νοεμβρίου, με τη Χάρις νικήτρια και τον Τραμπ να αρνείται να αποδεχθεί την ήττα, αναπόφευκτα γεννάει έντονους φόβους για την προοπτική πολιτικής βίας. Το 2020, ο Τραμπ δεν είχε διστάσει να στρέψει τους αγανακτισμένους οπαδούς του κατά του Καπιτωλίου, αλλά και του ίδιου του αντιπροέδρου του. Φέτος, πέρα από όλα τα άλλα, έχει γίνει στόχος σε δύο απόπειρες δολοφονίας, για τις οποίες επιρρίπτει ευθύνες στους Δημοκρατικούς και στην εμνηροστική -στα μάτια του- ρητορική τους για την απειλή που αποτελεί για την αμερικανική δημοκρατία. Αν πτηνθεί και πάλι, με τον κίνδυνο να βρεθεί υπόλογος απέναντι στη Δικαιοσύνη χωρίς να είναι πλέον υποψήφιος και με τους οπαδούς του πεπεισμένους ότι το αποτέλεσμα δεν μπορεί παρά να είναι (ξανά) προϊόν απάτης, οι συνθήκες θα είναι ιδανικές για νέα επεισόδια, που θα κάνουν την εισβολή στο Καπιτώλιο όντως να μοιάζει με τουριστική επίσκεψη, όπως την είχε χαρακτηρίσει ο αγαπημένος τηλεπαρουσιαστής του κινήματος MAGA και του Βλαντιμίρ Πούτιν, Τάκερ Κάρλσον.

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

«Ο **μόνος** τρόπος που μπορούν να μας κερδίσουν είναι αν κλέψουν». Τάδε έφη ο Ντόναλντ Τραμπ, σε προεκλογική συγκέντρωση, ότι το 2016 (όταν επίσης είχε αρνηθεί να δεσμευτεί ότι θα σεβαστεί το εκλογικό αποτέλεσμα), ούτε το 2020, αλλά τον περασμένο Ιούλιο.

Σε μία από τις αναρτήσεις του στο Truth Social στις 9 Σεπτεμβρίου, ο Ρεπουμπλικανός υποψήφιος ήταν σαφής (τα κεφαλαία είναι όπως στο πρωτότυπο): «ΟΤΑΝ ΚΕΡΔΙΣΩ, αυτοί οι τύποι που ΕΚΛΕΨΑΝ θα διωχθούν εξαντλώντας την αντοχή του Νόμου, που θα περιλαμβάνει ποινές φυλάκισης μεγάλης διάρκειας ώστε αυτή η Εξαχρείωση της Δικαιοσύνης να μην ξανασυμβεί ποτέ».

Πόσο πιθανό είναι να ξαναζήσουμε, μετά τις 5 Νοεμβρίου, το ίδιο ψυχόδραμα που εκτυλίχθηκε στις ΗΠΑ μετά τις προηγούμενες προεδρικές εκλογές; Δυστυχώς, τα δεδομένα δεν είναι ενθαρρυντικά.

Αφενός, όπως έδειξε και μετά το πρόσφατο ντιμπέιτ, ο Τραμπ παραμένει ανίκανος να αποδεχθεί ότι μπορεί να πτηνθεί και διατεθειμένος να επικαλεστεί οτιδήποτε για να ισχυριστεί ότι ήταν θύμα ενός στημένου παιχνιδιού. Δεύτερον, αν οι δημοσκοπήσεις είναι ακριβείς, οι εκλογές θα είναι οι πιο οριακές από το 2000, όταν, έπειτα από παρέμβαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ο Τζορτζ Ουόκερ Μπους ανακηρύχθηκε νικητής επί του Άλ Γκορ κερδίζοντας τη Φλόριντα για 537 ψήφους.

Τρίτον, αν και το 2020 ο Τραμπ δοκίμασε τα πάντα για να παραμείνει στην εξουσία, δεν ήταν καλά οργανωμένος – και η νομική του ομάδα δεν ήταν η καλύτερη δυνατή (ποιος μπορεί να ξεκάσει την ιλαροτραγική συνέντευξη Τύπου του Ρούντι Τζουλιάνι μπροστά από το κατάστημα ειδών κήπου Four Seasons Total Landscaping;). Φέτος, τα πράγματα είναι διαφορετικά.

Σε πολλές πολιτείες έχουν διοριστεί σε κρίσιμες θέσεις στον μηχανισμό διεξαγωγής των εκλογών αξιωματούχοι που προσυπογράφουν το Μεγάλο Ψέμα του Τραμπ για το 2020. Και το στρατόπεδο του τέως προέδρου έχει καταρτίσει μία επιθετική νομική στρατηγική, την οποία ήδη εφαρμόζει σε σειρά πολιτειών.

Μιλώντας στον Ντέιβιντ Ρέμινγκ του New Yorker στις 6 Σεπτεμβρίου, ο Μαρκ Ελάις, νομικός σύμβουλος της Κάμαλα

Ο Τραμπ παραμένει ανίκανος να αποδεχθεί ότι μπορεί να πτηνθεί και διατεθειμένος να επικαλεστεί οτιδήποτε για να ισχυριστεί ότι ήταν θύμα ενός στημένου παιχνιδιού.

Χάρις και ο πρωτεργάτης της νομικής υπεράσπισης της εκλογικής νίκης του Τζο Μπάιντεν προ τεσσάρων ετών, έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου: «Το 2024 δεν είναι το έτος του Ρούντι Τζουλιάνι [...] Πρέπει να περιμένουμε όλοι ότι [οι δικηγόροι του Τραμπ] θα είναι πιο ικανοί αυτή τη φορά, και ότι ο Ντόναλντ Τραμπ είναι πιο απελπισμένος» λόγω των πολλαπλών κατηγοριών που εκκρεμούν εναντίον του.

Ο Ελάις σημείωσε ότι την τελευταία διετία οι Ρεπουμπλικανοί έχουν υποβάλει έναν χειμαρρό αγωγών για την κατάργηση νόμων που απαγορεύουν

«ΟΤΑΝ ΚΕΡΔΙΣΩ, αυτοί οι τύποι που ΕΚΛΕΨΑΝ θα διωχθούν εξαντλώντας την αντοχή του Νόμου», έγραψε στο Truth Social ο υποψήφιος των Ρεπουμπλικανών.

την παρενόχληση εκλογικών αξιωματούχων. Επιπλέον, επιχειρούν συστηματικά να ακυρώσουν μεγάλο αριθμό ψήφων – π.χ. όσων ταχυδρομούνται με

ημερομηνία πριν από τις εκλογές αλλά φτάνουν στα χέρια των εφορευτικών επιτροπών μετά.

Και οι Δημοκρατικοί πάντως, περιμένοντας το χειρότερο, έχουν λάβει τα μέτρα τους. Η Ντέινα Ρίμους, συνεπιμεφαλής του νομικού επιτελείου της εκστρατείας της Κάμαλα Χάρις, δήλωσε τον περασμένο μήνα ότι η ομάδα της οποίας ηγείται «εργάζεται αδιάκοπα τα τελευταία τέσσερα χρόνια, καταστρώνοντας στρατηγικά σχέδια σε νευραλγικές πολιτείες, προσθέτοντας ταλέντο και πόρους, και προετοιμαζόμενη για όλα τα πιθανά σενάρια». Υπολογίζεται ότι η νο-

μική ομάδα της Χάρις είναι 10 φορές μεγαλύτερη από την αντίστοιχη του Μπάιντεν το 2020.

Οι εκλέκτορες

Η μέθοδος με την οποία εκλέγεται ο πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών είναι απαρχαίωμένη και, όπως φάνηκε γλαφυρά το 2020, ευάλωτη σε πολλαπλές μορφές αμφισβήτησης αν υπάρχει η βούληση για αυτό. Ο νικητής των εκλογών σε κάθε πολιτεία (με δύο εξαιρέσεις) παίρνει το σύνολο των εκλεκτόρων της (ο αριθμός τους είναι ανάλογος του πληθυσμού της πολιτείας).

Ο κυβερνήτης και άλλοι αρμόδιοι αξιωματούχοι της πολιτείας πρέπει να πιστοποιήσουν το αποτέλεσμα και στη συνέχεια το Κολέγιο των Εκλεκτόρων ψηφίζει και ο υποψήφιος που θα λάβει 270 ή περισσότερες ψήφους, κερδίζει. Κι αυτή η ψηφοφορία πρέπει να πιστοποιηθεί, από το Κογκρέσο στη νέα του σύνθεση, υπό την επίβλεψη του ή της αντιπροέδρου. Τον εποπτικό αυτό ρόλο θα έχει φέτος η Κάμαλα Χάρις – που είναι μία εκ των δύο βασικών υποψηφίων. Αυτή ακριβώς τη διαδικασία πιστοποίησης επικέρησε να μπλοκάρει ο όχλος που εισέβαλε στο Καπιτώλιο στις 6 Ιανουαρίου του 2021, αφού ο τότε πρόεδρος τους εξώθησε να πολεμήσουν με όλες τους τις δυνάμεις, «γιατί αλλιώς δεν θα έχετε χώρα πια».

Όπως υπενθυμίζει το Economist, «παρότι οι περισσότερες πολιτείες υποχρεώνουν τους εκλέκτορες να ψηφίσουν τον υποψήφιο που επικράτησε στην πολιτεία, ορισμένες, μεταξύ των οποίων η Τζόρτζια και η Πενσιλβάνια, δεν έχουν κανόνες που αποτρέπουν τους “άπιστους” εκλέκτορες από το να επιλέξουν άλλον υποψήφιο». Παράλληλα, η κάθε πολιτεία θέτει δικές της προθεσμίες για παράδοση των αποτελεσμάτων από τις κομπίτες, για ολοκλήρωση της καταμέτρησης, για την υποβολή νομικών ενστάσεων και αιτημάτων επανακαταμέτρησης κ.ο.κ.

Για παράδειγμα, οι προθεσμίες για την ολοκλήρωση της καταμέτρησης είναι η 12η Νοεμβρίου στην Τζόρτζια (μία εβδομάδα μετά τις εκλογές), η 15η του μηνός για τη Νεβάδα, η 19η για την Πενσιλβάνια, η 25η για την Αριζόνα και το Μίσιγκαν και η 1η Δεκεμβρίου για το Ουισκόνσιν. Η ψηφοφορία στο Κολέγιο των Εκλεκτόρων θα λάβει χώρα στις 17 Δεκεμβρίου και η διαδικασία πιστοποίησης του αποτελέσματος θα γίνει στις 6 Ιανουαρίου του νέου έτους.

Ο Άλαν Λίχτμαν έχει μόνο μία λάθος πρόβλεψη στις δέκα τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις.

“

Το μοντέλο μου ονομάζεται «τα κλειδιά για τον Λευκό Οίκο» και αξιοποιεί τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος των προεδρικών εκλογών.

Άλαν Λίχτμαν, καθηγητής Ιστορίας στο American University της Ουάσιγκτον

«Οι Αμερικανοί είναι έτοιμοι να εκλέξουν μια γυναίκα»

Συνέντευξη στον ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΤΣΙΚΙΔΗ

Τον αποκαλούν «Νοστράδαμο» των δημοσκοπήσεων. Προβλέπει με επιτυχία τα αποτελέσματα των αμερικανικών εκλογών από το 1984, με εξαίρεση τις εκλογές του 2000, όταν πρόβλεψε τη νίκη του Άλ Γκορ. Ο ιστορικός στο American University της Ουάσιγκτον Άλαν Λίχτμαν μοιράστηκε με την «Κ» τις προβλέψεις του για τις επερχόμενες εκλογές.

«Δεν δίνω σημασία στα ντιμπέιτ», εξηγεί ο κ. Λίχτμαν, «αλλά αν κοιτάξετε τις δημοσκοπήσεις, δείχνουν μια πλήρη αντιστροφή από το πρώτο ντιμπέιτ, όταν το 67% πίστευε ότι ο Τραμπ κέρδιζε και το 33% πίστευε ότι έχασε. Η δημοσκόπηση του CNN έδειξε ένα εντελώς αντίθετο αποτέλεσμα, με τη Χάρις να κερδίζει το 63% έναντι του 37%».

Τα «κλειδιά»

«Ωστόσο», αναφέρει ο κ. Λίχτμαν, «οι δικές μου προβλέ-

ψεις είναι μη κομματικές και δεν έχουν καμία σχέση με τις απόψεις μου. Το μοντέλο μου», εξηγεί ο καθηγητής Λίχτμαν, «ονομάζεται “τα κλειδιά για τον Λευκό Οίκο” και αξιοποιεί τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος των αμερικανικών προεδρικών εκλογών».

«Τα “κλειδιά” που κάνει το Δημοκρατικό Κόμμα και η Κάμαλα Χάρις είναι το “κλειδί των ενδιάμεσων εκλογών” επειδή οι Δημοκρατικοί έχασαν έδρες στις ενδιάμεσες εκλογές του 2022. Χάνουν επίσης το “κλειδί της επανεκλογής”, επειδή ο εν ενεργεία πρόεδρος δεν είναι πλέον υποψήφιος, ενώ η Κάμαλα χάνει και το “κλειδί του χαρισματικού κατόχου αξιώματος (Charismatic Incumbent)”. Διότι, ό,τι και να πιστεύετε για τη Χάρις, δεν έχει φτάσει ακόμη το ανώστημα του Φραγκλίνου Ρούζβελτ.

»Στη συνέχεια πάμε στα δύο πιο επισφαλής “κλειδιά”, τα

οποία είναι τα “κλειδιά” των διπλωματικών και στρατιωτικών επιτυχιών και αποτυχιών (“No Foreign/Military failure” και “Major Foreign Military Success”). Και τα δύο είναι επισφαλής επειδή έχουμε δύο πολέμους που μαινόνται (Γάζα και Ουκρανία). Εχω διαχωρίσει αυτά τα δύο κλειδιά. Αφενός, πιστεύω ότι το Δημοκρατικό Κόμμα έχει χάσει το “κλειδί της αποφυγής μιας αποτυχίας στην εξωτερική πολιτική”, καθώς η Γάζα είναι μια ανθρωπιστική καταστροφή χωρίς ορατό τέλος. Από την άλλη, όμως, δίνω στον Μπάιντεν τα εύσημα για τον πόλεμο στην Ουκρανία, επειδή ήταν αυτός που δημιούργησε τον συνασπισμό της Δύσης και σταμάτησε τον Πούτιν από το να κατακτήσει την Ουκρανία και να απειλήσει τους συμμάχους της Αμερικής».

»Αυτά είναι λοιπόν τα τέσσερα “κλειδιά” που χάνει η Κάμαλα και βρίσκεται δύο “κλειδιά”

μακριά από την ήττα της. Ακόμη και αν συμβεί κάτι απροσδόκητο και καταστροφικό στην Ουκρανία, η Κάμαλα θα βρίσκεται ένα “κλειδί” λιγότερο από αυτό που θα χρειαζόταν για να χάσει.

«Σύμφωνα με το σύστημά μου», επισημαίνει ο κ. Λίχτμαν, «η Αμερική θα έχει μια νέα και προοδευτική πρόεδρο, την πρώτη γυναίκα πρόεδρο στην Ιστορία των ΗΠΑ και μάλιστα με μεικτή αφρικανική και ανατολικοασιατική καταγωγή. Ετσι, κατά κάποιον τρόπο προμηνύεται το που πγαίνει η Αμερική». Είναι οι Αμερικανοί έτοιμοι να εκλέξουν την πρώτη γυναίκα πρόεδρο, ο κ. Λίχτμαν απαντάει καταφατικά. «Απολύτως», δηλώνει. «Κοιτάξτε, η Χίλαρι Κλίντον κέρδισε τη λαϊκή ψήφο αρκετά εύκολα το 2016 με σχεδόν 3 εκατομμύρια ψήφους. Έχασε πολύ οριακά στο Κολέγιο των Εκλεκτόρων. Είναι λοιπόν σαφές ότι οι Αμερικανοί δεν είναι

αντίθετοι στο να έχουν μια γυναίκα πρόεδρο».

Ο τρίτος υποψήφιος

Το ένα “κλειδί” στο μοντέλο του Λίχτμαν αφορά τον αντίκτυπο του “τρίτου κόμματος”. Για πολλούς αναλυτές, η υποστήριξη του ανιψιού του πρώην προέδρου Τζον Κένεντι, Ρόμπερτ Κένεντι Τζούνιορ, προς τον Τραμπ, μπορεί να γείρει την πλάστιγγα υπέρ του. Ο Λίχτμαν διαφωνεί. «Για να γυρίσει αυτό το “κλειδί”, υπογραμμίζει, «ο υποψήφιος του τρίτου κόμματος πρέπει να συγκεντρώνει τουλάχιστον 10% λόγω του “συνδρόμου της χαμένης ψήφου”, δηλαδή “δεν μπορείς να κερδίσεις, οπότε δεν θα σε ψηφίσω”. Ακόμα, η εκστρατεία του Κένεντι είχε ξεφουσκώσει ήδη πριν αποσυρθεί και υποστηρίζει τον Τραμπ και πλέον έχει βγει από το προσκήνιο, οπότε η υποστήριξη του προς τον Τραμπ είναι πολύ μικρή και κυμαίνεται γύρω στο 2%-2,5%».

F-4 Phantom της Πολεμικής Αεροπορίας στην Ανδραβίδα, τον Οκτώβριο του 2023. Από τις κρίσεις του «Σισμίκ» και των Ιμίων έως πρόσφατα τα θρυλικά μαχητικά ήταν πάντα σε ετοιμότητα.

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Μια **συγυσιτάκι** νύχτα του 2020 ένα F-4 Phantom της Πολεμικής Αεροπορίας (Π.Α.) τροχοδρομούσε στην 117 Πτέρυγα Μάχης (Π.Μ.) στην Ανδραβίδα. Ήταν λίγο μετά τα μεσάνυχτα, είχε μόλις επιστρέψει από κάποια αποστολή στο Ανατολικό Αιγαίο και παρούσαζε μια βλάβη που, με βάση την πρώτη διάγνωση, μπορεί και να χρειαζόταν ημέρες ώσπου να αποκατασταθεί. Ήταν εκείνο το καλοκαίρι του 2020, όταν οι Στόλοι Ελλάδας και Τουρκίας είχαν αντιπαταχθεί με αφορμή τις έρευνες του τουρκικού πλοίου «Ορούτς Ρέις», οπότε η διαθεσιμότητα των αεροπλάνων της Π.Α. ήταν ζωτικής σημασίας.

Εκείνη τη βραδιά, κανένας μηχανικός της 117 Π.Μ. δεν κοιμήθηκε. Αποτέλεσμα ήταν στις 05.30 το πρωί η βλάβη να έχει αποκατασταθεί. Το συγκεκριμένο Phantom ήταν ξανά πάνω στο έδαφος, έτοιμο να απογειωθεί και να επιστρέψει στο θέατρο επιχειρήσεων, ακολουθώντας το σχέδιο που είχε εκπονηθεί. Δεν ήταν η πρώτη φορά κατά την οποία στην κρίση του 2020 οι μηχανικοί και το προσωπικό εδάφους της 117 Π.Μ. κατόρθωναν να κρατήσουν μαχίμο έναν τύπο αεροσκάφους που τότε ήδη συμπλήρωνε συνολικά 46 χρόνια στην υπηρεσία της Π.Α. Αυτή την κατάσταση ουσιαστικά επιχειρούσε να περιγράψει λακωνικά πριν από λίγες εβδομάδες ο αρχηγός ΓΕΑ Δημοσθένης Γρηγοριάδης, όταν γνωστοποιούσε ότι στην κρίση του 2020 ήταν ετοιμοπόλεμο και πλήρως ικανά για επιχειρήσεις συνολικά 19 διθέσια F-4 της Π.Α. Όταν η κρίση του «Ορούτς Ρέις» ξεκινούσε, ο αριθμός διαθεσιμότητας των Phantom της Π.Α. περιοριζόταν σε μόλις εννέα, κάποια από τα οποία αντιμετώπιζαν, μάλιστα, ορισμένες ιδιαιτερότητες στη συντήρησή τους. Ο υπερδιπλασιασμός της διαθεσιμότητας των F-4 αποτέλεσε έναν άθλο τον οποίο ελάχιστοι στην ηγεσία της Π.Α. ανέμεναν. Ο άθλος των μηχανικών είχε μείνει εντός του στενού κύκλου των αεροπόρων που έζησαν την κρίση του 2020.

Το συγκεκριμένο F-4 Phantom, όπως και όλα τα αεροσκάφη αυτού του τύπου, είχε μια αποστολή

πολύ κρίσιμη σε όλη την κρίση που εξελίχθηκε ανάμεσα στον Αύγουστο και τον Νοέμβριο του 2020 με διάφορα σημεία έντασης. Τα F-4 Phantom, παρά το γεγονός ότι αποτελούσαν τα πιο παλιά και τεχνολογικά ξεπερασμένα από τα μαχητικά πολλαπλού ρόλου της Π.Α. (τα μοναδικά δεύτερης γενιάς που εξακολουθούν να πετούν σε έναν στόλο αεροσκαφών τρίτης και τέταρτης γενιάς), σήκωσαν μεγάλο τμήμα του επιχειρησιακού φόρτου. Συγκεκριμένα, λόγω του ατρακτιδίου που φέρουν μετά την τελευταία –γερανική– αναβάθμισή τους προ περίπου 25 ετών (σε αντίθεση με τα πιο σύγχρονα αεροσκάφη της Π.Α.), τα F-4E είχαν αναλάβει να εκτελέσουν χτυπήματα ακριβείας ακόμα και σε στόχους που βρίσκονταν εν πλώ. Όπως ανέφερε στην «Κ» πηγή με γνώση του τρόπου λειτουργίας των αεροσκαφών, το F-4 είναι εκείνο που θα χτυπούσε με απόλυτη ακρίβεια, περνώντας το βλήμα ακόμα και μέσα από φινιστρίνι. Υπενθυμίζεται ότι πρόκειται για περίοδο προ της προμήθειας γαλλικών Rafale (τα πρώτα παραλήφθηκαν το 2021), τα οποία έχουν πιο προωθημένες δυνατότητες από οποιοδήποτε αεροσκάφος διαθέτει αυτή τη στιγμή το οπλοστάσιο της Π.Α.

Η μόνη αποστολή που δεν αναλάμβαναν εκείνες τις μακρές ημέρες και νύχτες τα Phantom

ήταν οι ανακατασκευές και αναγκαστικές εικονικές εμπλοκές, οι οποίες εκ των πραγμάτων έπεφταν στην ευθύνη των πιο ευέλικτων και μοντέρνων μαχητικών τύπου F-16. Σε περίπτωση πολεμικής εμπλοκής στο αεροναυτικό θέατρο επιχειρήσεων στην περιοχή μεταξύ Ρόδου και Καστελλόριζου, ουσιαστικά τα F-16 είχαν την αποστολή να «καθαρίσουν» το πεδίο για τα F-4, τα οποία εν συνεχεία θα έπρεπε να εκτελέσουν χτυπήματα ακριβείας.

«Οι ήρωες της κρίσης του 2020 ήταν οι μηχανικοί των Phantom. Όλοι όσοι έχουν ζηήσει τις τεχνικές δυσκολίες συντήρησης σε μάχιμη κατάσταση ενός αεροσκάφους με αυτά τα χαρακτηριστικά, γνωρίζουν ότι δίχως την αντοχή και την ικανότητα των μηχανικών, οι χειριστές όσο και αν ήθελαν, δεν θα μπορούσαν ούτε καν να ανέβουν στο κόκ-

πιτ», αναφέρει στην «Κ» πηγή με προσωπική γνώση όλων όσα συνέβησαν εκείνο το καλοκαίρι στο Ανατολικό Αιγαίο.

Ο μάλλον αθόρυβος αλλά ουσιαστικός ρόλος που διαδραμάτισαν τα F-4 στην κρίση του Αυγούστου του 2020, οδήγησε ουσιαστικά τότε στην απόφαση να κρατηθούν τα αεροπλάνα σε υπηρεσία για όσο ακόμη αντέχει το –ταλαιπωρημένο από τις δεκαετίες απαιτητικών επιχειρήσεων– «σκαρί» τους, παρά τις πολλές εισηγήσεις για το αντίθετο.

Σταδιακή απόσυρση

Πριν από λίγες εβδομάδες πραγματοποιήθηκε τελετή για τα 50 χρόνια από την απόκτηση των πρώτων Phantom από την Π.Α., σε ατμόσφαιρα συγκίνησης, καθώς όλοι γνωρίζουν ότι τα θρυλικά αεροπλάνα βρίσκονται σε διαδικασία απόσυρσης. Αν και ο θεωρητικός αριθμός των F-4 αγγίζει τα περίπου 30, σε επιχειρησιακή ετοιμότητα παραμένουν ακόμα περίπου 10 F-4 (PI 2000) με ηλικία περίπου 37-38 έτη. Η απόσυρση και των τελευταίων θα υλοποιηθεί όταν ξεκινήσουν οι εργασίες για τη διαμόρφωση της 117 Π.Μ. σε βάση των αεροσκαφών πέμπτης γενιάς F-35. Οι εργασίες αυτές θα υλοποιηθούν σε στενή συνεργασία και συντονισμό με τους Αμερικανούς, καθώς η υποστήριξη των F-35 προϋποθέτει εγκαταστάσεις που να εγγυώνται την

Στην κρίση του «Ορούτς Ρέις» είχαν συμπληρώσει 46 χρόνια υπηρεσίας. Ωστόσο, χάρη στις υπεράνθρωπες προσπάθειες των μηχανικών, ήταν έτοιμα να εκτελέσουν την αποστολή τους. Το χρονικό ενός αθόρυβου άθλου

Και το 2020 τα Phantom ήταν έτοιμα

ασφάλεια δικτύου που απαιτείται για τη λειτουργία ενός αεροσκάφους προηγμένης τεχνολογίας. Πρόκειται για μια περίπλοκη και πολυδάπανη διαδικασία η οποία θα εξελιχθεί τα επόμενα χρόνια, προκειμένου η Ανδραβίδα να μετατραπεί στην αεροπορική βάση των F-35. Όπως είναι γνωστό, τα πρώτα αεροσκάφη αυτού του τύπου θα αρχίσουν να φτάνουν στην Ελλάδα την περίοδο μεταξύ 2028 και 2030, ως εκ τούτου μέχρι τότε οι νέες εγκαταστάσεις θα πρέπει να είναι λειτουργικές και εγκεκριμένες.

50 χρόνια σε κρίσεις

Τα Phantom της Ανδραβίδας είναι συνυφασμένα με τη σύγχρονη ελληνική αεροπορική ιστορία. Τα πρώτα συμβόλαια για αγορά F-4 αλλά και η άφιξη των πρώτων αεροσκαφών έγιναν επί κοινού. Και η πρώτη επιχειρησιακή εμπλοκή τους είναι συνδεδεμένη με την κυπριακή τραγωδία. Είναι χαραγμένη στη μνήμη των αεροπόρων η 22α Ιουλίου 1974, όταν η 339 Μοίρα Διώξεως Βομβαρδισμών που είχε συγκροτηθεί με τα F-4 έλαβε εντολή να μετασταθμεύσει στην 126 Σμηναρχία Μάχης στο Ηράκλειο Κρήτης, δύο 24ωρα μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο (Αττίλας II). Εντολή των πληρωμάτων ήταν να βομβαρδίσουν το τουρκικό προγεφύρωμα στην Κερύνεια. Τα μαχητικά πολλαπλού ρόλου ουδέποτε επιχειρήσαν εναντίον τουρκικών στόχων, παρά μόνο συνόδευσαν κάποια μεταγωγικά. Και στις 2 Αυγούστου δόθηκε εντολή για πλήρη αναδιπλώσή τους στην 117 Π.Μ. στην Ανδραβίδα.

Τα Phantom βρέθηκαν σε ανάλογη ετοιμότητα και τον Μάρτιο του 1987, κατά την κρίση του «Σισμίκ». Τα F-4 της Π.Α. σήκωσαν μεγάλο βάρος του αεροπορικού σκέλους και της κρίσης των Ιμίων, παρά το γεγονός ότι το 1996 είχαν πάψει να είναι η αιχμή του δόρατος, με τα F-16 να διαδραματίζουν αυτόν τον ρόλο. Πάντως και τότε, κατά την ελληνοτουρκική κρίση των Ιμίων, η αξιοπιστία των συγκεκριμένων αεροπλάνων προκρίπτεται από το γεγονός ότι η διαθεσιμότητά τους έφτανε το 90%, ποσοστό το οποίο κανένας άλλος τύπος αεροσκάφους δεν έχει προσεγγίσει.

1973

Τα πρώτα σκαριά

Ένα από τα ελληνικά Phantom στο εργοστάσιο παραγωγής της κατασκευάστριας εταιρείας McDonnell Douglas στο Σεντ Λούις του Μιζούρι. Το συμβόλαιο για τα πρώτα 36 Phantom υπογράφηκε το 1972. Η δε πρώτη επιχειρησιακή εμπλοκή τους έμελλε να συνδεθεί με την κυπριακή τραγωδία.

1974

Ο αρχικός στόλος

Κάποια από τα πρώτα 20 F-4E Phantom II που έφτασαν στην 117 Πτέρυγα Μάχης στην Ανδραβίδα, τον Απρίλιο. Τους επόμενους μήνες, προκειμένου να διαφημιστεί η νέα πρόσκτηση προς τους πολίτες, τα αεροπλάνα πέταξαν σε σχηματισμό πάνω από την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.

1974

Οι «φαντομάδες»

Οι Έλληνες πιλότοι που βρέθηκαν στην αεροπορική βάση του Χόμστεντ στη Φλόριντα για να εκπαιδευθούν πάνω στο θεωρούμενο τότε ως F-4 Phantom. Από αριστερά, οι υποσημναγιοί Δημήτρης Ζερβός, Αντώνης Μπτροκώτσας, Α. Σακελαρόπουλος, Γ. Τσιάνος, Μιχάλης Κωστάκος και Γιώργος Σκαρλάτος της τάξης 75ΗΑ.

Με αφορμή τα επεισόδια που έγιναν μεταξύ Αστυνομίας και οπαδών της ΑΕΛ, έξω από το γήπεδο Άλφαμεγα, άρχισε ένα μπαράζ δηλώσεων των αξιωματούχων του Κράτους, του αρμόδιου υπουργού και της Αστυνομίας, εναντίον της ΚΟΠ, σπρώχνοντάς την στη γωνία.

Βάζουν «χέρι» στην ΚΟΠ

Για πρώτη φορά η Πολιτεία πιέζει αφόρπη την Ομοσπονδία για θέματα βίας

Του ΠΑΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Για πρώτη φορά η Πολιτεία βάζει «χέρι» στην Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου πιέζοντάς την να προχωρήσει σε ριζικές αλλαγές στα θέματα αντιμετώπισης της βίας. Με αφορμή τα επεισόδια που έγιναν μεταξύ Αστυνομίας και οπαδών της ΑΕΛ, έξω από το γήπεδο Άλφαμεγα την περασμένη Κυριακή 15 Σεπτεμβρίου, άρχισε ένα μπαράζ δηλώσεων των αξιωματούχων του Κράτους, του αρμόδιου υπουργού και της Αστυνομίας, εναντίον της ΚΟΠ, σπρώχνοντας την στη γωνία. Στη μέση είναι η διοίκηση της ΑΕΛ που αιτιολογείται από την ΑΕΛ ως υπαίτιους για την μη έναρξη του αγώνα, με την ομάδα της Δεμεσού να αντιδρά θεωρώντας πως υπάρχει σκοπιμότητα πίσω από τις αποφάσεις και τον τρόπο που ενήργησε η Αστυνομία. Όλο αυτό το σκηνικό άρχισε να ξετυλίγεται εδώ και μερικές ημέρες, αλλά η κόντρα μεταξύ υπουργείου Δικαιοσύνης και ΚΟΠ έχει ξεκινήσει από τον περασμένο Ιανουάριο, πάλι σε παιχνίδι Απόλλων-ΑΕΛ για τον θεσμό του κυπέλλου, που επίσης δεν άρχισε ποτέ.

Ψηλό το κόστος

Στις 25 Ιουλίου 2024 σε μια περίοδο ποδοσφαιρικής ύφεσης, λόγω Καλοκαιριού και ενώ το θέμα της μη μετακίνησης οπαδών είχε μπει για τα καλά στις συζητήσεις υπουργείου Δικαιοσύνης και ΚΟΠ, ο υπουργός προχώρησε σε μια δήλωση όπου άφησε να νοηθεί ότι ένας σοβαρός λόγος που επιμένει η κυβέρνηση σε αυτή τη θέση είναι και το βαρύ οικονομικό κόστος. Οι αγώνες υψηλού κινδύνου χρειάζονται περίπου 30.000 ευρώ επιπλέον για υπερωρίες. «Θεωρούμε πολυτέλεια» είπε, «αυτή τη δύσκολη περίοδο που περνά ο τόπος με τις συνθήκες που επι-

Η Αστυνομία φωτογράφησε τους οπαδούς της ΑΕΛ ως υπαίτιους για την μη έναρξη του αγώνα, με την ΑΕΛ να κατηγορεί την Αστυνομία για σκοπιμότητα.

Σύμφωνα με τα όσα ενέκρινε το Υπουργικό, αλλά δεν πέρασαν ακόμη από τη Βουλή, μεταξύ άλλων είναι οι σύνδεσμοι φιλάθλων να τεθούν υπό τη σκέπη των σωματείων.

κρατούν εντός αλλά και στην ευρύτερη περιοχή, να κινητοποιούνται ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις τα Σαββατοκυριακά, πολλές φορές από Παρασκευή μέχρι Δευτέρα, προκειμένου να προφυλάξουν τον κόσμο από αυτά τα απαράδεκτα φαινόμενα που κολλήγανισμο. Αυτό γίνεται την ώρα που η Αστυνομία έχει να ασχοληθεί με πάρα πολύ σοβαρά θέματα ζητήματα που άπτονται της ασφάλειας του τόπου».

Η τοποθέτησή του, δεν ακού-

στηκε εύχρηστα στα αυτιά των ανθρώπων του ποδοσφαίρου, καθώς θεωρούν πως για όλα όσα γίνονται από μέρους της Αστυνομίας υπάρχει σκοπιμότητα, να οδηγήσουν τα πράγματα στο τέλμα, προκαλώντας με τις ενέργειές τους πίεση στις ομάδες και στους οπαδούς έτσι ώστε να αφήνουν «τρύπες» στους σχεδιασμούς τους για να προκαλούνται επεισόδια, επειδή είναι «κριβή η αστυνόμευση».

Μάλιστα, στην ανακοίνωσή τους την περασμένη Πέμπτη (19/9) οι οργανωμένοι οπαδοί της Απόλλωνα κάνουν λόγο πως δεν υπήρχε σχέδιο αστυνόμευσης του αγώνα και μιλάνε για σκοτεινούς σκοπούς. Αυτού του είδους ισχυρισμοί όταν τέθηκαν παλαιότερα δημόσια, η Αστυνομία και το Υπουργείο τους απέρριψαν κατηγορηματικά και μάλιστα προκάλεσαν και την αντίδραση της κυβέρνησης, η οποία από την πλευρά της θεωρεί πως η ΚΟΠ και τα σωματεία της δεν θέλουν να αναλάβουν την ευθύνη που τους αναλογεί στα θέματα βίας. Δεν είναι λίγοι που υποστηρίζουν χωρίς να το φωνάζουν, απλώς το σιγοψιθυρίζουν, πως η «επίθεση» στην ΚΟΠ έχει και πολιτικές προεκτάσεις.

Οι οργανωμένοι οπαδοί της ΑΕΛ σε ανακοίνωσή τους την περασμένη Τετάρτη (18/9) αναφέρθηκαν σε υπόγειο πόλεμο φωτογραφίζοντας τους δύο υποψηφίους για την προεδρία στις τελευταίες εκλογές, Νίκο Χριστοδουλίδη και Αβέρωφ Νεοφύτου. Χαρακτηριστικά, απευθυνόμενοι προς τον υπουργό Δικαιοσύνης, σημειώνουν: «Ακόμη, δεν θεωρούμε ορθό για έναν άνθρωπο καταξιωμένο στον κλάδο του, σαν εσάς, να καταδέχεται να έχει ρόλο μαριονέτας σε έναν υπόγειο πόλεμο που μαίνεται εδώ και καιρό μεταξύ κυβέρνησης και ΚΟΠ, ως απόηχος των προεδρικών εκλογών. Δεν είναι μυστικό ότι η όλη κόντρα που βλέπουμε τους τελευταίους μήνες είναι λόγω της εγκάρδιας σχέσης (κουμπάροι) που έχει ο πρόεδρος

της ΚΟΠ με τον πρώην υποψήφιο για την Προεδρία της Δημοκρατίας».

Το νομοσχέδιο

Τη θέση υπουργείου Δικαιοσύνης και Αστυνομίας ήρθε να ενισχύσει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης, ο οποίος στην περασμένη Δευτέρα κληθείς να σχολιάσει τους χειρισμούς της Αστυνομίας ανέφερε μεταξύ άλλων ότι «η ηγεσία και ο πρόεδρος της ΚΟΠ να μην κρύβονται πίσω από το αυτοδιοίκτο της ΚΟΠ. Έχουν ευθύνες και τους προειδοποιώ για όλα αυτά, αλλά συνεχίζουν να κρύβονται. Η ηγεσία της ΚΟΠ και επαναλαμβάνω, ο πρόεδρος της, να αναλάβουν τις ευθύνες τους».

Το σχίσμα ανάμεσα στις δύο πλευρές είναι πλέον ξεκάθαρο. Δεν πρόκειται για ένα ζήτημα που αφορά, όμως, την ηγεσία της ΚΟΠ και τον πρόεδρό της με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον υπουργό Δικαιοσύνης. Στα αναθεωρημένα νομοσχέδια που κατατέθηκαν στη Βουλή η κυβέρνηση δεν βρήκε συμπαρασάτες, καθώς κόμματα και αρκετοί βουλευτές έχουν τις επιφυλάξεις τους. Σύμφωνα με τα όσα ενέκρινε το Υπουργικό Συμβούλιο, αλλά δεν πέρασαν ακόμη από τη Βουλή, μεταξύ άλλων είναι οι σύνδεσμοι φιλάθλων να τεθούν υπό τη σκέπη των σωματείων. Οι σύνδεσμοι θα ελέγχονται από τα σωματεία, τα οποία και θα είναι υπόλογα για οποιοσδήποτε έκνομος ενέργειας των μελών τους. Άλλη πρόνοια είναι να προστεθεί στο νόμο η διενέργεια άλκοτεστ και νάρκοτεστ έξω από τα γήπεδα. Και επίσης να επιτρέπεται στην Πολιτεία να ματαιώνει αγώνες ή να ορίζει αγώνες με οπαδούς μόνο της γηπεδούχου ομάδας κάτω από εξαιρετικές περιπτώσεις και βάσει των πληροφοριών που θα αποκομίζονται και μετά από σχετική έκθεση του Αρχηγού προς τους υπουργούς Παιδείας και Δικαιοσύνης.

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Εγκληματική απόφαση που χρήζει άμεσης έρευνας και ανάληψης ευθύνης. Άσχετο μα όχι και τόσο. Ο γενικός ελεγκτής παύτηκε για ανάρμωση συμπεριφορά και τα συναφή. Δικαίως ή αδικώς, δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε. Σούπερμαν δεν ήταν σίγουρα, όπως κάποιοι τον παρουσιάζουν, κολακευοντάς τον.

Αυτό που εξοργίζει τον κόσμο, κυρίως, δεν είναι η παύση του αυτή καθαυτή, αλλά η επιλεκτική κινητοποίηση των Αρχών. Πέραν του γενικού ελεγκτή, να υποθέσουμε ότι τα τελευταία 10 χρόνια, δεν υπήρχαν αντίστοιχοι δημόσιοι λειτουργοί που το έργο τους ζημίωσε την κοινωνία; Πώς είναι να παύεται ο πρώην πια Γενικός και γειά του και χαρά του, μα κανείς άλλος να μην έχει βρεθεί ν' αναλάβει την ευθύνη του κρινόμενος ως ανεπαρκής στα καθήκοντά του;

Το πρόσφατο παράδειγμα από τα επεισόδια της Κυριακής, είναι ένα θέμα που αξίζει να εξεταστεί για όσους κόπτονται ειλικρινώς, για την απόδοση ευθυνών. Παιδαριώδεις χειρισμοί, επικίνδυνες για τον κόσμο προσεγγίσεις, «παίζοντας» με την ψυχολογία της μάζας, και παραβαίνοντας απαράβατους κανόνες για την ασφάλεια του κόσμου... η Αστυνομία, σ' ένα κρεσέντο ερασιτεχνισμού, υπό την εποπτεία μάλιστα του αρχηγού της, προκάλεσε ανασυχία ως προς την ετοιμότητά της ν' αντιμετωπίσει ένα κοινωνικό γεγονός. Αναπόφευκτα, δημιουργεί ερωτήματα, μαζί και ανασφάλεια, πώς άραγε χειρίζονται καταστάσεις όπως πο σοβαρές και με μεγαλύτερο βαθμό επικινδυνότητας, σε σχέση μ' ένα ποδοσφαιρικό ματς, που παρά την επικοινωνιακή προσοπάθεια να περάσει στον κόσμο, δεν ήταν ποτέ τόσο επικίνδυνο.

Υπάρχουν πολλά ερωτήματα που δυστυχώς δεν έχουν λάβει καμία απάντηση, καθώς οι αξιωματούχοι περισσότερη ενέργεια δαπάνησαν για να σουλουπωθούν τη δημόσια εικόνα τους, παρά να εστιάσουν στην ουσία του θέματος. Πώς η Αστυνομία αξιοποίησε την οποία εμπειρία αποκόμισε από τα γεγονότα προ οκτώ μηνών, όταν ξαναδιακόπηκε το ματς Απόλλων-ΑΕΛ; Άραγε ποιος διαφορετικές τακτικές εφάρμοσε σε σχέση με τα γεγονότα του περασμένου Ιανουαρίου; Πώς αλήθεια η Αστυνομία, που επικοινωνιακά, πριν από το ματς πέρασε την εντύπωση σε όλους ότι είναι πανέτοιμη, δεν κατάφερε να αποτρέψει οπαδούς, να περάσουν από τον έλεγχο, σ' ένα γήπεδο σύγχρονο, που το Κράτος δαπάνησε συνολικά περί των 40 και εκατομμυρίων για να φτιαχτεί; Ποιος έδωσε οδηγία, να αποσυρθούν 800

άνθρωποι από την κερκίδα της ΑΕΛ, για να ξαναπεράσουν από έλεγχο, δίνοντας μάλιστα προθεσμία 15 λεπτών; Πώς εκτίμησε ότι κάτι τέτοιο είναι εφικτό και γιατί δεν έλαβε υπόψη τον όποιο κίνδυνο μπορεί να προκύψει κατά την αποχώρησή τους;

Γιατί και ενώ η μάζα του κόσμου υπάκουσε τη διαταγή της Αστυνομίας, δεν έγιναν εκείνες οι ενέργειες που θα καθιστούσαν την έναρξη του αγώνα εφικτή; Πώς απαντούν στην πλειονότητα του κόσμου, που αναφέρει ότι ποτέ δεν βρέθηκαν αστυνομικοί να τους ελέγξουν ακόμη και όταν αυτοί αποχώρησαν από την κερκίδα; Ποιος εκ των αξιωματούχων εκτίμησε ότι η κερκίδα του Απόλλωνα δεν χρειάζεται έλεγχο; Μήπως με την όλη στάση της, η Αστυνομία συνέβαλε στο να ισχυροποιηθεί το αίτημά της, να μην γίνονται αγώνες με φιλοξενούμενους οπαδούς;

Άραγε τα γεγονότα στο Κολόσσι λειτούργησαν ως αφορμή, για να καταλογίσουν τις ευθύνες στον Κούμη στέλνοντάς του το μήνυμα για το ποιος κάνει κουμάντο στα γήπεδα; Τελικώς, κύριε Υπουργέ, η δήλωσή σας όπως καταγράφηκε στο ΚΥΠΕ, περί της ετοιμότητας της Αστυνομίας πριν από το ματς, δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα και χρειάζεται να θέσετε υπό το μικροσκόπιο τις δυνατότητες όσων σας διαβεβαίωσαν γ' αυτό; Ακόμη και αν υποθέσουμε ότι όλα πήγαν πριμα και ότι η Αστυνομία, όπως ισχυρίζεστε εκ των υστέρων, προέβη σ' όλες τις απαραίτητες κινήσεις για να επιβάλει την τάξη.

As υποθέσουμε ότι οι χουλιγκαν είναι φοβεροί και ακαταμάχητοι ή και 800 στον αριθμό όπως απειρώσε ανέφερε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος επιδιδοόμενος σε μια επικίνδυνη γενικευση. As παραδεχθούμε, όπως ομολογήσατε κύριε Υπουργέ, ότι δεν μπορούμε ν' αναμετρηθούμε με δαύτους, καθώς δεν είναι καν άνθρωποι, όπως τους περιγράφατε στις δηλώσεις σας. As υιοθετήσουμε ό,τι τέλος πάντων ισχυρίζεστε σε σχέση με τα γεγονότα στο Κολόσσι; Η εγκληματική απόφαση, που παραβαίνει κάθε θεμελιώδη κανόνα ασφάλειας στα γήπεδα και που εφαρμόζεται εδώ και δεκαετίες, ν' αναζητούν οι έξοδοι και να αποχωρήσουν από κοινού οι οπαδοί των δύο ομάδων, δεν πρέπει να ερευνηθεί και ο υπαίτιος να τιμωρηθεί;

Σεις δηλώσατε, ότι την εν λόγω απόφαση έλαβε ο υπεύθυνος ασφαλείας του γηπέδου. Και αναρωτιέται κανείς. Ποια ήταν η αντίδραση του αρχηγού Αστυνομίας που είχε φυσική παρουσία στο γήπεδο, άρα και την επιμέλεια των εξελίξεων; Ή μήπως η απόφαση του υπεύθυνου γηπέδου επικρατεί του αρχηγού της Αστυνομίας; Κάποιος πρέπει να λογοδοτήσει, κύριε Υπουργέ, ή μήπως ένας ακόμη να παυθεί!

Ανάληψη ευθύνης, τι δύσκολο πράγμα

Του ΓΙΑΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ

Περί ανάληψης ευθύνης λοιπόν και για μία ακόμη φορά, ο λόγος. Για να αναλάβει όμως κάποιος την ευθύνη, θα πρέπει πρώτα να την αναγνωρίσει, στο ποσοστό που του αναλογεί...

Όταν η μόνη απάντηση του αρμόδιου υπουργού στη διαχρονική αδυναμία να αντιμετωπίσουν οι εκατό η διακόσιοι ταραξίες, είναι η απάντηση να μειωθεί ο αριθμός φιλάθλων σ' ένα παιγνίδι, σαφώς και αμφισβητείται το αν αναγνωρίζει, ως πολιτικά αρμόδιος, την ευθύνη να παρέχει στον Κύπριο πολίτη-φιλάθλο την απαραίτητη ασφάλεια, επιβάλλοντας εκεί και όπου πρέπει την τάξη. Με την ίδια λογική, αν διαμαρτυρόμενοι πολίτες προσεγγίσουν με απειλητικές διαθέσεις το Προεδρικό πριν από ένα Υπουργικό Συμβούλιο ή τη Βουλή πριν την ψήφιση μιας σημαντικής νομοθεσίας, η συνεδρία του Υπουργικού θα πρέπει να μην διεξαχθεί και η ψηφοφορία στη Βουλή να αναβληθεί... Όταν μία από τις δικαιολογίες του Αρχηγού Αστυνομίας, για την αδυναμία να εγγυηθεί την ομαλή διεξαγωγή ενός αγώνα, είναι η παραβατική συμπεριφορά μερικών δεκάδων οπαδών απέναντι σε εκατοντάδες, κατάλληλα εξοπλισμένους και υποτίθεται εκπαιδευμένους αστυνομικούς, λογικά δεν έχει αντιληφθεί την ευθύνη σε σχέση με την αποστολή του Σώματος του οποίου προϊστάται. Πολιτικά κόμματα και βουλευτές που

ζητούν ευθύνες κάθε φορά, αγνοώντας τη διαχρονική δική τους ευθύνη, για νομοσχέδια που εγκρίθηκαν και προσούν μέτρα για την αντιμετώπιση της βίας, τα οποία πρακτικά δεν μπορούν να εφαρμοσθούν!

Αυστηρές ποινές, ως αποτρεπτικό μέτρο. Αν αναγνώριζε τη σημασία και παράλληλα την ευθύνη του, στην επιβολή τους, ο Αθλητικός Δικαστής της ΚΟΠ Αριστοτέλης Βρυωνίδης, δεν θα αποτελούσε διαχρονικό θέμα συζήτησης και αμφισβήτησης το σχεδόν μόνιμο... χάδεμα, με την απλή επιβολή προστίμου, εξισώνοντας πολλές φορές το άναμμα πυρός σε μια κερκίδα με σοβαρά επεισόδια τα οποία επηρέασαν σημαντικά την ομαλή διεξαγωγή ενός αγώνα!

Αναγνωρίζουν μήπως οι διοικήσεις των μεγάλων ομάδων, την ευθύνη τους πρώτα και κύρια απέναντι στους δικούς τους φιλάθλους, όταν αδιαφορώντας για τα κατά καιρούς προβλήματα που δημιουργούν και τις τιμιότητες που επιφέρουν, εξακολουθούν να δίνουν προτεραιότητα στην εξασφάλιση εισιτηρίων σε οργανωμένα σύνολα οπαδών; Πολύ περισσότερο η ανεπικτικότητα, όπως και η υπερασπιστική γραμμή σε περιπτώσεις επεισοδίων, απαντά στο ερώτημα περί αναγνώρισης της ευθύνης...

Περί ανάληψης ευθύνης λοιπόν ο λόγος. Ένας απ' όλους όσοι την επικαλέστηκαν τις τελευταίες μέρες να την αναγνώριζε και κατ' επέκταση να την αναλάμβανε, τα πράγματα θα ήταν πολύ καλύτερα...

Είναι όμως ενδεικτικό από το όλο σκηνικό ότι για πρώτη φορά η ηγεσία της ΚΟΠ και τα σωματεία βάζονται από παντού. Η δύσκολη θέση στην οποία έχουν περιέλθει φαίνεται και από την «επίθεση» που δέχθηκαν και από τον πρόεδρο του αστυνομικού κλάδου «Ισότητα», Νίκο Λοϊζίδη, ο οποίος σε τηλεοπτική παρέμβασή του είχε πει πως «η μεγαλύτερη αγορά ναρκωτικών στην Κύπρο αυτήν τη στιγμή είναι οι σύνδεσμοι. Κάποιοι που δουλεύουν σαν επιτηρητές ή δουλεύουν σε στάδια, είναι παρήκες σε Συνδέσμους Φιλάθλων».

Η κυβέρνηση σε μια προσπάθειά της να «σπάσει» το αυτο-

διοίκτο της ΚΟΠ έχει άλλον έναν άσο στο μανίκι. Είναι τα λεφτά του στοιχήματος. Αν και πάλι η πρόθεσή της να αυξήσει τη χορηγία του ποσοστού των καθαρών αποδοχών από το στοιχήμα που θα καταβάλλεται από τον ΚΟΑ στα σωματεία, από 1,5% στο 3%, με σκοπό να πηγαίνουν στις οφειλές προς το Κράτος είναι μάλλον εξ ουρανού, εντούτοις σκοντάφτει στη Βουλή. Τα μέλη της κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών δεν βλέπουν με καλό μάτι αυτή την πρόθεση εκφορτώντας φόβους για αθέμιτο ανταγωνισμό, για επιχορήγηση των ομάδων κατά παράβαση των κανόνων της Ε.Ε.,

για αύξηση του παράνομου στοιχήματος κ.λπ. Το πολιτικό σκηνικό στην παρούσα φάση μοιάζει θολό. Το στοιχήμα για την καταπολέμηση της βίας δεν έχει τεραδιστεί με την παρούσα φάση όσο δεν συνεργάζονται όλες οι πλευρές, ή όσο δεν υπάρχει πρόθεση να συνεργαστούν, θα διαιωνίζεται. Οι λίγοι θα δημιουργούν πρόβλημα και οι πολλοί θα την πληρώνουν. Η καθολική μη μετακίνηση φιλοξενούμενων οπαδών επηρεάζει ομάδες των οποίων οι φιλάθλοι δεν έχουν εμπλακεί ποτέ σε επεισόδια ή κατάφεραν τα τελευταία χρόνια να εξαλείψουν τέτοιου είδους φαινόμενα. Επίσης, οι μικρές

ομάδες που ψάχνουν οικονομική ανάσα από την παρουσία φιλάθλων θα ζοριστούν τα μάλα.

Πού θα καταλήξει αυτή η μάχη κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει ή τουλάχιστον με την υφιστάμενη γνώση είναι δύσκολο να αντιληφθεί κανείς πού οδηγείται. Το βέβαιο είναι πως δεν έχει ακόμη τελειώσει. Σε όλο αυτό το σκηνικό που εκτυλίσσεται δεν μπορούμε να γνωρίζουμε κατά πόσο μπορεί να συνδεθούν επίσης και οι δύο υποθέσεις στην Αστυνομία που αφορούν τον πρόεδρο της ΚΟΠ περί διαπλοκής και για το ασυμβίβαστο, όπου αναμένεται μέχρι τον Νοέμβριο να ξεκαθαρίσουν.

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
2,25%

Χ.Α.
0,42%

Dow Jones

1,74%

Nasdaq

1,52%

Nikkei

2,54%

Dax

2,61%

FTSE 100

1,06%

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΙ ΚΟΛΟΣΣΟΙ

Κινδυνεύει να χάσει όλα τα οφέλη από την AI η Ε.Ε.
Σελ. 11

Πετρέλαιο

4,59%

€/€

0,80%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΟΙ ΝΕΟΙ ΣΤΗΝ ΚΙΝΑ

Εχουν υψηλή ειδίκευση αλλά παραμένουν άνεργοι

Με **υψηλή** κατάρτιση και τεχνολογική εξειδίκευση, αλλά άνεργοι. Αυτή είναι η κατάσταση των νέων στην Κίνα, καθώς ο ασιατικός οικονομικός γίγαντας από τη μια επενδύει δισ. στον τεχνολογικό τομέα, αλλά από την άλλη δεν δίνει αντίστοιχες ευκαιρίες επαγγελματικής αποκατάστασης. **Σελ. 10**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Δάνεια 15-20 δισ. ευρώ επιστρέφουν σε τράπεζες

Πηγή ενίσχυσης του δανειακού χαρτοφυλακίου και της κερδοφορίας τους μπορεί να αποτελέσει για τις τράπεζες η επαναγορά δανείων που έχουν πωληθεί σε funds και έχουν ρυθμιστεί. Εκτιμάται ότι δάνεια αξίας 15-20 δισ. θα μπορούσαν να επανέλθουν στις τράπεζες ως ρυθμισμένα. **Σελ. 9**

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αγοράζουν μεγάλα και ακριβά εξοχικά

Ακριβότερες και μεγαλύτερες εξοχικές κατοικίες προτιμούν οι ξένοι αγοραστές στην Ελλάδα. Η μέση αξία των κατοικιών που έχουν πωληθεί φέτος διαμορφώνεται σε 378.500 ευρώ, όντας 27,8% υψηλότερη από το 2023. Προτιμούν τις κατοικίες με ιδιωτική πισίνα και θέα προς τη θάλασσα. **Σελ. 12**

«Βραδυφλεγής βόμβα» το ιδιωτικό χρέος

Το ύψος των κόκκινων δανείων που διαχειρίζονται οι «servicers» ανέρχεται στα 21,2 δισ. ευρώ

Ενώ μειώνονται τα ΜΕΔ στις κυπριακές τράπεζες, τα κόκκινα δάνεια, τα οποία βρίσκονται στα χαρτοφυλάκια των εταιρειών εξαγοράς δανείων (ΕΕΠ), αλλιώς «servicers», παραμένουν «βουνό». Η κυπριακή νομοθεσία από τη μία,

οι διαδοχικές κρίσεις από την άλλη, αλλά και η αδυναμία των εταιρειών αυτών να «βάλουν νερό στο κρασί τους», μετατοπίζει το πρόβλημα του 2014 στο 2024 και όπως προχωρά το σύστημα, μάλλον θα υπάρχει μέχρι το 2034.

Το ιδιωτικό χρέος είναι ένα πρόβλημα που έχει κρυφτεί καλά «κάτω από το χαλί». Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ), τα συνολικά υπόλοιπα δανείων στις οκτώ αδειοδοτημένες από την ΚΤΚ (συμ-

περιλαμβανομένης της ΚΕΔΙΠΕΣ) Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων (ΕΕΠ), ανέρχονταν στο τέλος Μαρτίου 2024, σε 21,2 δισεκατομμύρια ευρώ. Τα 10,7 δισ. ευρώ ανήκουν σε νοικοκυριά και τα υπόλοιπα 10,5 δισ. ευρώ σε εται-

ρείες. Το ποσό αυτό είναι μία «βραδυφλεγής βόμβα», η οποία είναι λογικό να πιέσει και την Κύπρο και τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων συγκεκριμένα, να μειώσουν τον όγκο των δανείων αυτών με κάθε τρόπο. **Σελ. 5**

Ζημίες πέραν του 1 δισ. από τις πλημμύρες στην Ευρώπη

Τις χειρότερες πλημμύρες των τελευταίων δεκαετιών βιώνει η Κεντρική Ευρώπη, οι οποίες αναμένεται να προκαλέσουν ζημίες πολλών εκατομμυρίων ευρώ. Ήδη, οι πρώτες εκτιμήσεις τοποθετούν το κόστος άνω του ενός δισεκατομμυρίου, όμως δεν έχει γίνει ακόμη ο πλήρης απολογισμός, καθώς η κακοκαιρία «Μπόρις» σαρώνει επί μέρους την ήπειρο, αφήνοντας νεκρούς και σημαντικές υλικές ζημίες. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΝΙΑ ΑΝΜΑΚ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Τα πρόστιμα CO2 «αγκάθι» για την ευρωπαϊκή αυτοκινητοβιομηχανία

Εκκλιση απευθύνουν οι ευρωπαϊκές αυτοκινητοβιομηχανίες σχετικά με τους κανόνες της Ε.Ε. για τις εκπομπές άνθρακα, οι οποίοι συνεπάγονται υψηλά πρόστιμα από το 2025 και μετά. Από μεριάς τους οι κυβερνήσεις μπορούν να βοηθήσουν τη βιομηχανία να αποτρέψει την κρίση σχετικά εύκολα. Πάντως, το μείζον ερώτημα έχει να κάνει με το εάν οι πολιτικοί είναι πρόθυμοι να συνδράμουν στην επίτευξη φιλόδοξων μακροπρόθεσμων στόχων για τα ηλεκτρικά οχήματα. Η Ένωση Ευρωπαϊκών Αυτοκινητοβιομηχανιών ζήτησε χθες να μετριασθούν οι στόχοι εκπομπών άνθρακα για το 2025, διότι φοβάται μήπως καταλήξουν σε υπέρογκα πρόστιμα δι-

σεκατομμυρίων ευρώ. Με μια πρώτη ματιά ακούγεται σαν ιδιαίτερη παράκληση, κυρίως επειδή οι αυτοκινητοβιομηχανίες ήταν ήδη καλά ενημερωμένες. Οι νέες προβλέψεις απαιτούν μείωση 15% σε σχέση με τα επίπεδα του 2021 στη μέση ποσότητα ρύπων ανά όχημα το χιλιόμετρο. Ένα πρόβλημα είναι ότι οι πωλήσεις ηλεκτρικών οχημάτων, αντί να αυξάνονται, ελαττώνονται. Το μερίδιο πώλησης των ηλεκτρικών αμαξιών επί των συνολικών τον Αύγουστο μειώθηκε στο 14,4%, από 21% ένα χρόνο νωρίτερα. Εν μέρει αυτό αποδίδεται στο υψηλό κόστος, που αναμφισβήτητα διογκώθηκε λόγω των περιορισμένων κρατικών επιδοτήσεων, καθώς

Οι εταιρείες ζητούν να μετριασθούν οι στόχοι εκπομπών άνθρακα των οχημάτων που κατασκευάζουν για το 2025.

και στις ελάχιστες επιλογές για σταθμούς φόρτισης αυτοκινήτων. Ούτε οι αυτοκινητοβιομηχανίες απέφυγαν τις επενδύσεις για τον ηλεκτρισμό του στόλου τους, εφόσον οι κεφαλαιουχικές δαπάνες έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια από το χαμηλό κάτω των 40 δισ.

ευρώ το 2020 σε περίπου 55 δισ. ευρώ το 2024. Ο Λούκα ντε Μέο, επικεφαλής της ομάδας θεσμικής πίεσης και της γαλλικής Renault, αναφέρει ότι οι κυρώσεις θα μπορούσαν να φτάσουν συνολικά τα 15 δισ. ευρώ. Ένα πρόστιμο αυτού του μεγέθους θα ανερχόταν σε σχεδόν 20% από τα κέρδη προ φόρων της Volkswagen, της Stellantis, της BMW, της Mercedes-Benz και της Renault το επόμενο έτος. Παραδόξως, τα πρόστιμα θα μπορούσαν να τις επαναφέρουν στον δρόμο προς την ηλεκτροκίνηση. Ευτυχώς, η Ε.Ε. θα μπορούσε θεωρητικά να βοηθήσει τον κλάδο με κάποια καθυστέρηση στους στόχους του 2025. Οι αυτοκινη-

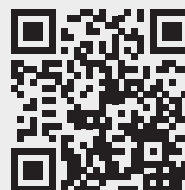
τοβιομηχανίες λανσάρουν νέα ηλεκτρικά μοντέλα, τα οποία αναμένεται να βοηθήσουν τις πωλήσεις τους. Η Volkswagen, πιθανώς η πιο έντονα πληττόμενη μεταξύ των μεγάλων ευρωπαϊκών αυτοκινητοβιομηχανιών από τους στόχους του 2025, σχεδιάζει να λανσάρει 30 νέα αυτοκίνητα και τα μισά θα είναι ηλεκτρικά. Τέλος, το δυσκολότερο ζήτημα αφορά το τι έπεται με τη μείωση κατά 55% των εκπομπών έως το 2030 και τη συνολική σταδιακή κατάργηση τους έως το 2035. Για να φτάσουμε εκεί απαιτείται δραστική αύξηση της ζήτησης ηλεκτρικών οχημάτων, καθώς και να εγκαθίστανται επτάς έως το 2030 περίπου 1,4 εκατ. σημεία φόρτισης.

pwc

PwC Foundation

Ενδυναμώνουμε την τοπική κοινωνία

Ανακαλύψτε τις δράσεις μας

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των **ΛΙΟΥΙΣ ΚΡΟΣΚΟΦ, ΠΡΙΝΤΖ ΜΑΤΟΥΛΙΣ, ΠΑΖΙΤ ΚΟΝΓΚΟΝΑΚΟΡΝΑ** και **ΒΙΝΙΤ ΣΑΤΣΕΝΤΕΒ / REUTERS**

Η ανάπτυξη στις ΗΠΑ θα κρίνει την πορεία των αγορών

Η απόδοση των μετοχών, των ομολόγων και του δολαρίου μετά την έναρξη του κύκλου μείωσης των επιτοκίων εκ μέρους της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ (Fed) θα εξαρτηθεί κυρίως από έναν παράγοντα: την υγεία της οικονομίας των ΗΠΑ. Η Fed προβλέπεται να ξεκινήσει σήμερα τις μειώσεις επιτοκίων, αφότου ενίσχυσε το κόστος δανεισμού στα υψηλότερα επίπεδα σχεδόν 20ετίας. Αναμένεται από τις αγορές μια νομισματική χαλάρωση περίπου 250 μονάδων βάσης έως τη λήξη του 2025, σύμφωνα με

σίας των ΗΠΑ τροφοδότησε απότομες διακυμάνσεις στον S&P 500, ενώ οι αντισυκίες για την παγκόσμια ανάπτυξη αντικατοπτρίζονται στην πτώση των τιμών των εμπορευμάτων, με το πετρέλαιο Brent να διαπραγματεύεται πλησίον των χαμηλότερων επιπέδων του από τα τέλη του 2021. Η αβεβαιότητα για το αν η ανάπτυξη απλώς υποχωρεί με κριτήριο τη μακροπρόθεσμη τάση της ή δείχνει σημάδια πιο σοβαρής επιβράδυνσης αποτυπώνεται στις αγορές μελλοντικής εκπλήρωσης, οι οποίες τις τελευταίες ημέρες προεξοφλούν περιοχές επιτοκίων μεταξύ 25 ή 50 μονάδων βάσης ως εναρκτάρια κίνηση.

Τα ομόλογα, τώρα, εμφανίζουν καλύτερες επιδόσεις κατά τη διάρκεια μιας υφεσιακής οικονομίας, διότι οι επενδυτές αναζητούν την ασφάλεια των κρατικών ομολόγων των ΗΠΑ.

Το δολάριο, εν τω μεταξύ, τείνει να ενδυναμώνεται λιγότερο στην εν λόγω περίοδο, αν και η απόδοσή του θα μπορούσε να εξαρτηθεί από την πορεία της οικονομίας των ΗΠΑ σε σύγκριση με άλλες. Η οικονομία των ΗΠΑ, ειδικότερα, και οι ενέργειες άλλων κεντρικών τραπεζών καθορίζαν σημαντικά την αντίδραση του δολαρίου σε έναν κύκλο χαλάρωσης. Ταυτόχρονα, το αμερικανικό νόμισμα τείνει να έχει καλύτερη απόδοση από άλλα, όταν οι ΗΠΑ κάνουν περιοχές μαζί με ορισμένες κεντρικές τράπεζες, σύμφωνα με την Goldman Sachs. Από την άλλη πλευρά, οι κύκλοι μείωσης των επιτοκίων, κατά τους οποίους η Ομοσπονδιακή Τράπεζα κινείται παράλληλα με σχετικά λίγες μεγάλες κεντρικές τράπεζες, καταλήγουν συχνά σε ασθενέστερη απόδοση του νομίσματος.

Όταν η Fed μειώνει τα επιτόκια σε περίοδο μη ύφεσης της οικονομίας, ο S&P 500 ενισχύεται ετησίως κατά 14%.

στοιχεία του LSEG. Ο χρηματιστηριακός δείκτης S&P 500 υποχωρεί κατά μέσον όρο 4% τους έξι μήνες μετά την πρώτη μείωση επιτοκίων ενός κύκλου, εάν η οικονομία τελεί σε ύφεση, από το 1970 και μετά. Αυτό συγκρίνεται με άνοδο 14% για τον S&P 500 όταν η Fed μείωσε τα επιτόκια σε περίοδο μη ύφεσης. Ο δείκτης ενισχύθηκε κατά 18% από τις αρχές του 2024. «Με βάση τους προηγούμενους κύκλους χαλάρωσης, οι προσδοκίες μας για επιθετικές μειώσεις επιτοκίων χωρίς οικονομική εξασθένηση θα ήταν εναρμονισμένες με τις ισχυρές αποδόσεις των μετοχών των αμερικανικών ομίλων», δήλωσε ο Τζέιμς Ρέιλι, αναλύτης στην Capital Economics.

Η αδυναμία στην αγορά εργα-

ΔΗΚΤΗΣ

Αρκεί η χρηματοοικονομική παιδεία;

Η συζήτηση για την ψαλίδα των επιτοκίων στην Κύπρο παραπέμπει πολλές φορές για την επίλυση του προβλήματος στη χρηματοοικονομική παιδεία ως προϋπόθεση για την προστασία των καταναλωτών. Σχετική ήταν και η εκδήλωση που συνδιοργάνωσαν η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου και το Κέντρο Ερευνών Οικονομικής Πολιτικής. Σύμφωνα με τους ομιλητές, η χρηματοοικονομική παιδεία δύναται να αυξήσει την ανθεκτικότητα σε ατομικό επίπεδο, ενώ στο γενικό σύνολο δύναται να επιτρέψει στην εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και την πάταξη των αδικιών. Στα πρακτικά ζητήματα αναδείχθηκε ξανά η υποχρεωτική εκπαίδευση στα σχολεία, κάτι που ήδη μπήκε σε εφαρμογή, ενώ για τους ενήλικες προκρίνεται η εκπαίδευση μέσα από τα κοινωνικά δίκτυα. Το ζήτημα όμως παραμένει και έχει να κάνει με το κατά πόσο η Κύπρος θα είχε μικρότερο άνοιγμα στην ψαλίδα των επιτοκίων αν η χρηματοοικονομική παιδεία είχε φτάσει στο επιθυμητό επίπεδο.

Ξεκάθαρο μήνυμα

Η ελληνική τράπεζα μπήκε και επίσημα στην εποχή Eurobank. Οι πρόσφατες αλλαγές στο Διοικητικό Συμβούλιο ήταν οι αναμενόμενες, χωρίς όμως να μπορεί να αγνοηθεί ένα ισχυρό μήνυμα που έστειλε ο ελληνικός όμιλος στους διαφωνούντες. Μέσα από τη διαδικασία των εκλογών η Eurobank αξιοποίησε πλήρως την πλειοψηφία που κατέχει και εξέλεξε όλους τους συμβούλους για πλήρωση των κενών θέσεων, μη επιτρέποντας στη Δήμητρα (δεύτερος μεγαλύτερος μέτοχος) να εκλέξει τον γενικό διευθυντή της τον οποίο πρότεινε στη συνέλευση. Με άλλα λόγια ξεκαθάρισε πως δεν επιδιώκει κατευνασμούς και πως θα ακολουθήσει τη στρατηγική της όπως αυτή έχει διαμορφωθεί αμέσως μετά την εξασφάλιση του πλειοψηφικού πακέτου της τράπεζας.

Είναι θέμα ΕΚΤ

Η ΕΚΤ δεν χάνει ευκαιρία να υπενθυμίζει στους εποπτευόμενους ότι η βολική συγκυρία των κερδών θα πρέπει να αξιοποιηθεί για εξασφάλιση των τραπεζικών ιδρυμάτων από τρέχοντες και μελλοντικούς κινδύνους. Ως εκ τούτου, επιζητεί όπως η αυξημένη κερδοφορία χρησιμοποιηθεί για επενδύσεις που θα ενισχύσουν το επιχειρηματικό τους μοντέλο και θα επιτρέψουν μέγιστη ανθεκτικότητα για τη συνέχεια. Σχετική ήταν και η συζήτηση που έγινε στην ετήσια γενική συνέ-

diktis@kathimerini.com.cy

Τα **λένε** οι τρεις μεγάλες δυνάμεις της Ελληνικής.

λευσης της ελληνικής τράπεζας, όπου κάποιοι μέτοχοι ζήτησαν επιτακτικά μερίσματα και άσκησαν κριτική για το γεγονός ότι η τράπεζα διέθεσε πόρους για την εξαγορά της ασφαλιστικής εταιρείας CNP. Όπως σωστά εξηγήθηκε από τη διοίκηση της τράπεζας, αυτά τα ζητήματα ρυθμίζονται από συγκεκριμένο πλαίσιο και βρίσκονται στη δικαιοδοσία των εποπτών.

Ψάχνουν αρμοδιότητες

Στο παρελθόν οι μεταρρυθμίσεις ήταν το ζητού-

μενο για να πάει ο τόπος μπροστά. Τις επιζητούσαμε αν και γνωρίζαμε ότι στην Κύπρο δύσκολα γίνονται, όμως ήταν μεγάλη η χαρά κάθε φορά που άνοιγε μια χαράμια ελπίδας για να ξεκινήσει μια μεταρρύθμιση. Αυτά όμως ανήκουν στο παρελθόν γιατί δυστυχώς και αυτό το όπλο τείνει να αδυνατίζει ή αν προτιμάτε έχει κακοποιηθεί. Τελευταίο παράδειγμα, η τοπική αυτοδιοίκηση η οποία μετά από χρόνια συζητήσεων εφαρμόστηκε τον προηγούμενο Ιούνιο και από τότε διαβάζουμε μόνο για δομικά προβλήματα. Ένα ενδεικτικό παράδειγμα αφορά σε δηλώσεις αξιωματούχων που έχουν την ευθύνη να την εφαρμόσουν και οι οποίοι ζητούν διορθώσεις σειράς στρεβλώσεων που έχουν να κάνουν με ζητήματα ξεκαθαρίσματος αρμοδιοτήτων.

Αυτοκινητοβιομηχανία σε κρίση

Η Ευρώπη και κυρίως η Γερμανία είναι οι μεγάλοι χαμένοι της ενεργειακής κρίσης που προκάλεσε η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Έκτοτε η Ευρώπη βρίσκεται σε αναπτυχιακό μαρασμό, αφού η άλλοτε ατμομηχανή των εξαγωγών της γηραιάς ηπείρου Γερμανία δείχνει να έχει χάσει τον βηματισμό της και όπως φαίνεται δύσκολα θα μπορέσει να τον επανείρει. Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλείται σε σχέση με τη γερμανική αυτοκινητοβιομηχανία η οποία για χρόνια διασφάλιζε την εξωστρέφεια της ευρωπαϊκής οικονομίας. Τα στοιχεία πωλήσεων στην ΕΕ για τον μήνα Αύγουστο παρουσιάζουν ετήσια πτώση 18% και έρχονται να προστεθούν με τις πρόσφατες ανακοινώσεις για συρρίκνωση της παραγωγικής βάσης της κραταιάς Volkswagen.

Μια «ανασκόπηση ζωής» είναι πάντα χρήσιμη

Της **ΕΜΙΛΙΑ ΛΑΜΠΕΡ-ΓΟΥΑΡΕΝ**

Η Τζόντι Γουέλμαν συγκλονίστηκε από τον θάνατο της μητέρας της, η οποία πέθανε από καρδιακή προσβολή στα 58 της χρόνια. Η τακτοποίηση των πραγμάτων της μητέρας της απλώς βάθυνε τη θλίψη της. Τα συρτάρια και οι ντουλάπες ήταν γεμάτα με παρατημένα σχέδια: αδημοσίευτα χειρόγραφα και επαγγελματικές κάρτες για επιχειρήματα που δεν υλοποιήθηκαν ποτέ.

«Ο θάνατος της μητέρας μου ήταν ένα μήνυμα αφύπνισης για μένα», λέει η Γουέλμαν. «Είχε τόσα όνειρα που ποτέ δεν κυνήγησε». Εκείνη την εποχή η Γουέλμαν ήταν γύρω στα 30, ζούσε στο Σικάγο και ανέβαινε στην ιεραρχία μιας αλυσίδας γυμναστηρίων. Αλλά, ύστερα από πέντε χρόνια, η δουλειά της είχε αρχίσει να μοιάζει ανούσια. Αποφασισμένη να μη μείνει στάσιμη όπως η μητέρα της, η Γουέλμαν παραιτήθηκε και, για να γίνει εκπαιδευτρια στελεχών, γράφτηκε σε ένα πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στη θετική ψυχολογία. Εκεί ανέπτυξε μια στρατηγική για να ζει τη ζωή της στο έπακρον: να σκέφτεται πολύ συχνά τον θάνατο.

Σήμερα, η 48χρονη Γουέλμαν είναι ομιλήτρια και συγγραφέας του βιβλίου «Πειθαίνεις μόνο μία φορά» και πιστεύει ότι η επίγνωση της συντομίας της ζωής βοηθά στο να μην τη χαράμιζεις. Για να βοηθήσει τους πελάτες της να καταλάβουν πώς να αξιοποιήσουν τον περιορισμένο χρόνο τους, τους θέτει δεκάδες ερωτήσεις, κατηγοριοποιώντας ανά φάση ζωής, όπως ποιες δραστηριότητες τους έδιναν χαρά όταν ήταν παιδιά και τι θα άλλαζαν στα 40 και 50 τους χρόνια.

Η προσέγγισή της είναι μια παραλλαγή αυτού που ονομάζεται «ανασκόπηση ζωής», όπου οι άνθρωποι αναστοχάζονται συστη-

ματικά το παρελθόν τους, μέσω συζητήσεων ή συγγραφής, για να εντοπίσουν τα δυνατά σημεία του χαρακτήρα τους και να αναπτύξουν αυτογνωσία και αποδοχή. Η διαδικασία αυτή μπορεί να γίνει ατομικά ή σε μικρές ομάδες και συνήθως διαρκεί έξι έως δέκα εβδομαδιαίες συνεδρίες.

Η ανασκόπηση ζωής αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 1960 για να υποστηρίξει όσους πλησιάζουν στο τέλος της ζωής τους, βοηθώντας τους να εκφράσουν την παρακαταθήκη τους και να συμφιλιωθούν με αυτήν. Νέες έρευνες, όμως, δείχνουν ότι ο αναστοχασμός των εμπειριών του παρελθόντος μπορεί να ωφελήσει άτομα όλων των ηλικιών, ακόμη και νεαρούς ενήλικους και παιδιά που πενθούν. Η 86χρονη σήμερα ηθοποιός και ακτιβίστρια Τζέιν Φόντα πέρασε το έτος πριν από τα 60ά της γενέθλια κάνοντας ανασκόπηση της ζωής της, κάτι που, όπως ανέφερε, τη βοήθησε να εντοπίσει μοτίβα και να αναπτύξει την αυτοπεποίθησή της.

«Δεν έχει να κάνει μόνο με την αναδρομή στο παρελθόν», σχολιάζει ο Γκέρμπεν Βέστερφοφ, πρόεδρος τμήματος Ψυχολογίας, Υγείας και Τεχνολογίας στο Πανεπιστήμιο του Τβέντε στην Ολλανδία, «αλλά και με το να οραματιστείς είναι το επόμενο κεφάλαιο της ζωής σου».

Γιατί βοηθάει

Τη δεκαετία του 1950, ο σημαντικός παιδοψυχολογός Ερικ Ερικσον δημοσίευσε τη θεωρία του, σύμφωνα με την οποία κάθε στάδιο της ζωής σχετίζεται με μια ιδιαίτερη ψυχική πρόκληση. Για παράδειγμα, το ζητούμενο της νηπιακής ηλικίας είναι η απόκτηση αυτονομίας. Ο στόχος της νεαρής ενήλικείας είναι η ανάπτυξη οικειότητας με τους άλλους. Τα γηρατειά, υποστήριξε, είναι η εποχή που πρέπει

Η ανασκόπηση ζωής αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 1960 για να υποστηρίξει όσους πλησιάζουν στο τέλος της ζωής τους. Νέες έρευνες, όμως, δείχνουν ότι ο αναστοχασμός των εμπειριών του παρελθόντος μπορεί να ωφελήσει άτομα όλων των ηλικιών.

να συγκεντρώσει κανείς τις εμπειρίες της ζωής του σε μια συνεκτική αφήγηση, κάτι που ο Ερικσον ονόμασε πληρότητα. Όσοι αποτυγχάνουν, έγραψε, κινδυνεύουν να πέσουν σε απόγνωση.

Ο δρ Ρόμπερτ Μπάτλερ, ιδρυτικός διευθυντής του Εθνικού Ινστιτούτου Γήρανσης, βασίστηκε στην ιδέα του Ερικσον. Για τους ηλικιωμένους που κολλάνε σε μεταμέλειες ή απογοητεύσεις, ο Μπάτλερ πρότεινε τη λεγόμενη θεραπεία ανασκόπησης ζωής.

Η ανασκόπηση ζωής έχει έκτοτε μελετηθεί σε διάφορα πλαίσια, όπως σε άτομα που έχουν διαγνώσει σε μαρκίνο ή αντιμετωπίζουν μια ανίατη ασθένεια, καθώς και σε ηλικιωμένους σε κέντρα ημερήσιας φροντίδας ή σε γηροκομεία. Η έρευνα δείχνει ότι η διαδικασία αυτή έχει πολλά πιθανά οφέλη, όπως η μείωση της κατάθλιψης

και του άγχους και η αύξηση της ικανοποίησης από τη ζωή.

«Καθώς οι άνθρωποι γερούν και συνταξιοδοτούνται, χάνουν πολλές φορές την αίσθηση του σκοπού», λέει η Τζουλιέτ Σέλμαν, αναπληρώτρια καθηγήτρια στη Νοσηλευτική Σχολή του Πανεπιστημίου του Κονέκτικατ. Η ανασκόπηση ζωής, εξηγεί, μπορεί να τους δώσει «την ευκαιρία να κάνουν ένα βήμα πίσω και να δουν τα επιτεύγματά τους».

Πώς λειτουργεί

Μια παραδοσιακή ανασκόπηση ζωής εκτυλίσσεται μέσα από ατομικές ή ομαδικές συζητήσεις με έναν θεραπευτή ή συντονιστή, ο οποίος καθοδηγεί τους ανθρώπους να εξερευνήσουν την παιδική τους ηλικία, τα εφηβικά τους χρόνια και τα μεταγενέστερα στάδια της ζωής τους. Ο συντονιστής θέτει

ερωτήσεις που είναι σχεδιασμένες να προκαλέσουν προβληματισμό, όπως: «Θυμάστε την πρώτη σας ερωτική έλξη;» και «ποια σοφία θα θέλατε να μεταδώσετε στην επόμενη γενιά;».

Ο ρόλος του συντονιστή είναι να καλλιεργήσει την εμπιστοσύνη, να δείξει γνήσιο ενδιαφέρον και να βοηθήσει να επαναπροσδιοριστούν οι δύσκολες εμπειρίες με πιο θετικό τρόπο, υπογραμμίζει η Σέλμαν, η οποία είναι επίσης διευθύντρια του Διεθνούς Κέντρου για τις Καινοτομίες και την Πρακτική της Ιστορίας Ζωής. Για παράδειγμα, ένας συντονιστής μπορεί να βοηθήσει κάποιον που έχασε ένα παιδί να βρει θετικές αναμνήσεις μέσα στην τραγωδία.

Η διαδικασία ξεκινά ακούγοντας «με ενδιαφέρον και με σεβασμό», γράφει ο Βέστερφοφ σε ηλεκτρονικό μήνυμα. «Στη συνέχεια προ-

σφέρουμε εναλλακτικές προοπτικές», εξηγεί, αλλά εναπόκειται στο άτομο που υποβάλλεται στην ανασκόπηση ζωής να καθορίσει αν αυτές οι προοπτικές είναι κατάλληλες.

Μία από τις πιο δημοφιλείς μορφές ανασκόπησης ζωής είναι η καθοδηγούμενη αυτοβιογραφία, κατά την οποία οι εβδομαδιαίες συνεδρίες δεν ακολουθούν χρονολογική σειρά αλλά οργανώνονται ανά θέματα, όπως η οικογένεια, τα χρήματα, η εργασία, η υγεία. Κάθε εβδομάδα, ο συντονιστής προετοιμάζει τους συμμετέχοντες για το επόμενο θέμα με ερωτήσεις όπως: «Πώς ακολουθήσατε αυτήν τη καριέρα;» ή «θεωρείτε τον εαυτό σας γενναιόδωρο ή τσιγκούνη;». Οι συμμετέχοντες γράφουν σύντομα αυτοβιογραφικά κομμάτια και τα διαβάζουν δυνατά στην ομάδα.

Η συγγραφή και το μοίρασμα της ιστορίας του καθενός μπορεί να έχει βαθιά επίδραση, λέει η Σέριλ Σβένσον, διευθύντρια του Κέντρου Αυτοβιογραφικών Σπουδών Birren. Ορισμένες καθοδηγούμενες ομάδες αυτοβιογραφίας συνεχίζουν να συναντώνται στη συνέχεια για χρόνια.

Ο παραδοσιακός τρόπος για να κάνετε την ανασκόπηση ζωής είναι να συνεργαστείτε με έναν επαγγελματία. Παρ' όλα αυτά, μπορείτε να την κάνετε και μόνοι σας. Για μια κλασική ανασκόπηση ζωής, η Σέλμαν προτείνει να διαβάσετε το «The Handbook of Structured Life Review» των Μπάρμπαρα Κ. Χάιτ και Μπρέντ Χάιτ, το οποίο εξηγεί πώς να είστε θεραπευτής-ακροατής και προτείνει ερωτήσεις για κάθε στάδιο ζωής. Το βιβλίο «Writing Your Legacy» των Σβένσον και Ρίτσαρντ Κόμπελ αναλύει πώς να ακολουθήσετε μόνοι σας μια καθοδηγούμενη αυτοβιογραφία και περιλαμβάνει δεκάδες επιπλέον θέματα, όπως οι αξίες της ζωής, το φαγητό και το ποτό, τα πάθη, οι φιλίες και η πολιτιστική κληρονομιά.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΣΗ

- Από καταναλωτές παραγωγοί ενέργειας
- Ήρθε η ώρα για ηλεκτρικό αυτοκίνητο;

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

EUNICE
ENERGY GROUP

Την Κυριακή 29 Σεπτεμβρίου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

«Βουνό» τα ΜΕΔ στους Servicers

Τα συνολικά υπόλοιπα δανείων στις οκτώ Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων φτάνουν τα 21,2 δισ.

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Τι και αν μειώνονται αργά και σταθερά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ) στις κυπριακές τράπεζες, τα κόκκινα δάνεια τα οποία είναι στα χαρτοφυλάκια των εταιρειών εξαγοράς δανείων (ΕΕΠ), αλλιώς «servicers», παραμένουν «βουνό». Η κυπριακή νομοθεσία από τη μία, οι διαδοχικές κρίσεις από την άλλη, αλλά και η αδυναμία των εταιρειών αυτών να «βάλουν νερό στο κρασί τους», μετατοπίζει το πρόβλημα του 2014 στο 2024 και όπως προχωρά το σύστημα, μάλλον θα υπάρχει μέχρι... το 2034. Το ιδιωτικό χρέος είναι ένα πρόβλημα που έχει κρυφτεί καλά «κάτω από το χαλί», καθώς προβάλεται συνεχώς η επιτυχία αντιμετώπισης των προβληματικών δανείων από τα κυπριακά τραπεζικά ιδρύματα και δεν παρουσιάζεται

Από το ποσό των 21,2 δισ. ευρώ, τα 19,9 δισ. ευρώ κατηγοριοποιούνται από τις ΕΕΠ ως Μη Εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις.

το μεγάλο πρόβλημα που υπάρχει στην αντίπερα όχθη, στις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων.

Βάσει στοιχείων που έχει στην κατοχή της η «Κ» από τους εγχώριους επόπτες, την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ), που έχει αδειοδοτήσει τους εν λόγω αγοραστές και εξυπηρετητές δανείων, τα συνολικά υπόλοιπα δανείων στις οκτώ αδειοδοτημένες από την ΚΤΚ (συμπεριλαμβανομένης της ΚΕΔΙΠΕΣ) Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων (ΕΕΠ), ανέρχονταν στο τέλος Μαρτίου 2024, σε 21,2 δισεκατομμύρια ευρώ. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία τα 6,4 δισ. ευρώ ανήκουν στην ΚΕΔΙΠΕΣ, ενώ διευκρινίζεται πως τα 21,2 δισ. ευρώ αντιστοιχούν γύρω στις 76 χιλιάδες δανειακές συμβάσεις.

Όσον αφορά στην κατηγοριοποίηση νοικοκυριών και εταιρειών αυτών των 21,2 δισ. ευρώ δανείων, συμβάσεις με αθροιστικό υπόλοιπο ύψους 10,7 δισ. ευρώ ανήκουν σε νοικοκυριά και υπόλοιπο 10,5 δισ. ευρώ σε εταιρείες. Όπως σημειώθηκε σχετικά στην «Κ», τα ποσά αυτά είναι το σύνολο των συμβατικών υπολοίπων των δανείων που έχουν εξαγοράσει οι ΕΕΠ από τις τράπεζες και διαφέρει από το ποσό που έχουν πληρώσει οι ΕΕΠ για απόκτηση των εν λόγω μη εξυπηρετούμενων δανείων. Τέλος, από

Η πρόοδος που έχει επιτευχθεί στη μείωση των δανείων που έχουν στην κατοχή τους οι εταιρείες εξαγοράς δανείων προχωρά με νηπιακά βήματα.

το ποσό των 21,2 δισ. ευρώ, τα 19,9 δισ. ευρώ κατηγοριοποιούνται από τις ΕΕΠ ως Μη Εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις, ενώ οι υπόλοιπες συμβάσεις των ΕΕΠ τυχάνουν τακτικής εξυπηρέτησης.

Απαιτείται λύση;

Στα τέλη του προηγούμενου έτους ψηφίστηκε το νέο νομοθετικό πλαίσιο από την Ολομέλεια της Βουλής που αφορούσε στη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και τις εκποιήσεις. Πέραν των νομοθετημάτων αυτών, δόθηκαν και νέες αρμοδιότητες

στον θεσμό του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου, κάνοντάς τον πιο αποτελεσματικό και βοηθητικό στους δανειολήπτες που απευθύνονται σε αυτόν για βοήθεια. Η πρόοδος όμως που έχει επιτευχθεί στη μείωση των δανείων που διακρατούν οι εταιρείες εξαγοράς δανείων προχωρά με νηπιακά βήματα. Ο κίνδυνος να έρθουν οι Ευρωπαϊκοί Θεσμοί (όχι όμως οι επόπτες καθώς δεν έχουν την αντίστοιχη πίεση που είχαν οι τράπεζες για να διώξουν τα εν λόγω δάνεια από τους ισολογισμούς τους) και να θέσουν όριο χρονικής

ή ποσοτικής μείωσης τους σε συγκεκριμένο χρονικό σημείο, είναι ορατός. Το ποσό αυτό είναι μία «βραδυφλεγής βόμβα», η οποία είναι λογικό να πιέσει και την Κύπρο και τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων συγκεκριμένα, να μειώσουν τον όγκο των δανείων αυτών με κάθε τρόπο.

Η δευτερογενής αγορά δανείων και εξυπηρέτησης των δανείων αυτών δεν έχει αποδειχθεί επιτελής μέχρι την παρούσα χρονική στιγμή, καθώς από τη μία οι κρίσεις, από την άλλη οι πόλεμοι και όλα αυτά σε ένα παρονομαστή

κανονισμών και νόμων που δεν ήταν σε γόνιμο έδαφος, έκαναν να καθεί το «μομέντουμ» για μείωση τους. Οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων πιθανώς να πρέπει να θυσιάσουν μερικούς τα κέρδη που είχαν στα στρατηγικά τους πλάνα και να αποφασίσουν πως η Κύπρος ως προορισμός για δάνεια δευτερογενούς αγοράς δεν απέφερε όση κερδοφορία ανέμεναν.

Άλλη εικόνα στις τράπεζες

Η εικόνα στις τράπεζες και στα προβληματικά δάνεια που έχουν στα χαρτοφυλάκια τους, είναι εντελώς διαφορετική από αυτή που έχουν ενώπιόν τους οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στις τράπεζες τον Ιούνιο του 2024 μειώθηκαν περαιτέρω και έφτασαν το χαμηλό των 1,7 δισ. ευρώ στο τέλος Ιουνίου 2024, από 1,8 δισ. ευρώ τον Μάρτιο

Η δευτερογενής αγορά δανείων και εξυπηρέτησης των δανείων αυτών δεν έχει αποδειχθεί επιτελής μέχρι την παρούσα χρονική στιγμή.

του 2024. Καλός μπορεί να χαρακτηριστεί και ο δείκτης κάλυψης των ΜΕΔ με προβλέψεις από τις τράπεζες, αφού αυξήθηκε στο 55%, ή 0,9 δισ. ευρώ στο ίδιο διάστημα που εξετάζεται, έναντι 53,3%, ή 0,9 δισ. ευρώ στα τέλη Μάρτη 2024.

Η Κεντρική σχολιάζει πως, η μείωση των ΜΕΔ κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2024 στις τράπεζες οφείλεται κατά πρώτον σε διαγραφές χορηγήσεων (διενεργούνται είτε στα πλαίσια αναδιάρθρωσεων και, συνθήως, αφορούν ποσά για τα οποία προϋπάρχουν προβλέψεις επισφάλειας στους λογαριασμούς των πιστωτικών ιδρυμάτων, είτε αφορούν μη συμβατικές «λογιστικές» διαγραφές έναντι ποσών που περιλαμβάνονται ήδη στις προβλέψεις). Δεύτερον, σε πώληση μικρών δανειακών χαρτοφυλακίων ΜΕΔ και τρίτον, σε αποπληρωμές δανείων, (συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών ανταλλαγής χρέους με στοιχεία ενεργητικού -ακίνητη περιουσία). Σημειώνεται, ακόμα, από την ΚΤΚ πως η μείωση των ΜΕΔ οφείλεται επίσης και σε θετικές μετακινήσεις δανείων που έχουν επιτυχώς αναδιρθωθεί και επανταχθεί στην κατηγορία των εξυπηρετούμενων χορηγήσεων μετά το πέρας της περιόδου επιτήρησης / παρακολούθησης.

Τα δάνεια των Εταιρειών Εξαγοράς Πιστώσεων (31.03.2024)

21,2 δισ.

υπόλοιπα δανείων στις Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων

6,4 δισ.

των δανείων ανήκουν στην ΚΕΔΙΠΕΣ

Τα 21,2 δισ. ευρώ αντιστοιχούν σε

76.000

δανειακές συμβάσεις

Από τα 21,2 δισ., συμβάσεις με υπόλοιπο ύψους

10,7 δισ.

ανήκουν σε νοικοκυριά

Από τα 21,2 δισ., συμβάσεις με υπόλοιπο

10,5 δισ.

ανήκουν σε εταιρείες

Από τα 21,2 δισ. ευρώ,

19,9 δισ.

κατηγοριοποιούνται από τις ΕΕΠ ως ΜΕΔ

1,3 δισ.

κατηγοριοποιούνται από τις ΕΕΠ ως συμβάσεις που τυχάνουν τακτικής εξυπηρέτησης

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Κύπρου

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του Δρ. ΝΙΚΟΛΑ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ

Η βάση στην οποία μπορούμε να ξαναχτίσουμε τη χώρα μας και το παράδειγμα της Εσθονίας

Εδώ και αρκετά χρόνια μελετώ, προβληματίζομαι και εργάζομαι για τη βελτίωση των θεσμών σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, πεπεισμένος πως εκεί βρίσκεται το κλειδί για την ευημερία των ανθρώπων.

Η χώρα μας, πέτυχε αρκετά σε θεσμικό επίπεδο αυτά τα 64 χρόνια ιστορίας της εν μέσω πρωτοφανών συνθηκών. Εντούτοις, βρισκόμαστε κατ'επανάληψη στις τελευταίες θέσεις των εκθέσεων των διεθνών οργανισμών για θέματα θεσμών όπως στην Έκθεση για το Κράτος Δικαίου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στο EU Justice Scoreboard, στις Εκθέσεις της GRECO κ.λπ. Για διάφορους λόγους βρισκόμαστε δυστυχώς στην αρνητική πλευρά των ειδήσεων σε αυτά τα θέματα, και, όταν σημειώνεται έστω και μία μικρή πρόοδος, λέμε ότι είμαστε ικανοποιημένοι. Όμως δεν πρέπει να έχουμε τόσο χαμηλό τον πήχη. Η χώρα μας μπορεί και πρέπει να αποτελέσει πρότυπο σε θέματα θεσμών, για το καλό των πολιτών της.

Το παράδειγμα της Εσθονίας, μιας χώρας που, πριν από λίγα μόλις χρόνια, βρισκόταν πίσω από άλλες χώρες όσον αφορά σε θέματα διακυβέρνησης και τεχνολογικής ανάπτυξης, πιστεύω πως θα μπορούσε να εμπνεύσει όλους μας. Η Εσθονία κατάφερε να μετατραπεί σε κράτος πρότυπο σε θέματα τεχνολογίας μέσα από μια στρατηγική ψηφιοποίησης και καινοτομίας που ξεκίνησε αμέσως μετά την ανεξαρτησία της το 1991. Αυτή η μικρή χώρα, με πληθυσμό περίπου 1,3 εκατομμυρίων, αντιμετώπιζε σημαντικές προκλήσεις στην οικονομία και την κρατική διοίκηση. Ωστόσο, με τις κατάλληλες αποφάσεις και τη σωστή ηγεσία, η Εσθονία εκμεταλλεύτηκε την ευκαιρία να αναδιοργανώσει πλήρως τις δομές της, εστιάζοντας στη δημιουργία ενός ψηφιακού κράτους.

Σήμερα, η Εσθονία είναι πρωτοπόρος στην τεχνολογία, έχει εδραιώσει τη θέση της ως ένα από τα πιο προηγμένα ψηφιακά κράτη στον κόσμο. Όχι μόνο έχει εκσυ-

χρονίσει τους δημόσιους θεσμούς της, αλλά έχει κατορθώσει να δημιουργήσει ένα περιβάλλον όπου η διαφάνεια, η αξιοπιστία και η καινοτομία κυριαρχούν. Η ψηφιακή διακυβέρνηση, οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες και η ασφάλεια αποτε-

Η Κύπρος έχει όλες τις προοπτικές να καταστεί πρότυπο θεσμών, κράτους δικαίου και ειρήνης.

λούν ακρογωνιαίο λίθο της λειτουργίας του κράτους.

Το παράδειγμα αυτό δεν αποτελεί απλώς μια ιστορία επιτυχίας μιας άλλης χώρας αλλά μια υπόμνηση για εμάς. Μας δείχνει πως με το σωστό όραμα, τις κατάλληλες μεταρρυθμίσεις και την απαραίτητη συνεργασία μεταξύ των θεσμών, μπορούμε κι εμείς να πετύχουμε

παρόμοια αποτελέσματα, ανεξαρτήτως του πού βρισκόμαστε τώρα και του μεγέθους μας.

Η Κύπρος έχει όλες τις προοπτικές να καταστεί πρότυπο θεσμών, κράτους δικαίου και ειρήνης. Η ιστορία μας, οι προκλήσεις που έχουμε αντιμετωπίσει, αλλά και οι επιτυχίες μας, αποτελούν τη βάση πάνω στην οποία μπορούμε να χτίσουμε. Πρέπει να στοχεύσουμε στην ενίσχυση της διαφάνειας, της δικαιοσύνης και της αποτελεσματικότητας των θεσμών μας.

Δεν πρέπει να αντιμετωπίζουμε τις διεθνείς εκθέσεις με καχυποψία και η πρώτη μας αντίδραση να είναι να κάνουμε το ελάχιστο. Πρέπει να κάνουμε περισσότερα από αυτά που μας ζητούν κάθε φορά. Να φέρνουμε στην Κύπρο διεθνείς εμπειρογνώμονες, ερευνητικά κέντρα και δεξαμενές σκέψης στον χώρο της δημοκρατίας και να διδασκόμαστε από βέλτιστες πρακτικές άλλων χωρών.

Ταυτόχρονα, πρέπει να δουλέψουμε για την αποκατάσταση της

ειρήνης και την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ όλων των ανθρώπων στο νησί και κυρίως μεταξύ Ελλήνων Κυπρίων και Τουρκοκυπρίων, ανεξάρτητα από το αν ενίοτε υπάρχουν φωνές, επίσημες και ανεπίσημες, και στις δύο πλευρές που προάγουν το μίσος και τη διάκριση. Έχουμε μικρή εμπειρία σε θέματα συγκρούσεων και διαμάχων και μπορούμε να την αξιοποιήσουμε για να φέρουμε ερευνητές που ασχολούνται με θέματα επίλυσης συγκρούσεων τόσο για να μας βοηθήσουν στα δικά μας ζητήματα αλλά και να διδαχθούν από την ιστορία μας.

Ένας από τους 16 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ αναφέρεται στην Ειρήνη, τη Δικαιοσύνη και τους Δυνατούς Θεσμούς. Ο 21ος αιώνας μάς διδάσκει ότι η Δημοκρατία και η Ειρήνη είναι αδιαπραγμάτευτα. Δεν χωρούν «ναί μεν, αλλά».

Η επιτυχία της Εσθονίας δεν ήταν αποτέλεσμα απλώς τεχνολογικών αλλαγών. Ήταν αποτέλεσμα

της προσπάθειας να οικοδομηθεί ένα κράτος που υπηρετεί τον πολίτη, με σεβασμό και αφοσίωση. Αυτό το όραμα πρέπει να καθοδηγήσει και τη δική μας πορεία. Ένα κράτος που εμπνέει εμπιστοσύνη, προάγει την ειρήνη και τη διαφάνεια, και λειτουργεί με γνώμονα το κοινό καλό. Μέσα από τις περιπέτειές μας, το νησί μας μπορεί να γίνει παράδειγμα ειρήνης και δημοκρατίας που να μην έχει να ζηλέψει άλλα ευρωπαϊκά κράτη αλλά και να φωτίσει την Ανατολική Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή.

Το άρθρο βασίζεται σε ομιλία του Νικόλα Κυριακίδη κατά τη διάρκεια της Ημερίδας Συμμετοχικής-Διαβουλευτικής Δημοκρατίας με θέμα «Διαφθορά, το βασικό πρόβλημα στη νεανική πολιτική δραστηριοποίηση» που διοργάνωσε το Γραφείο του Επιτρόπου του Πολίτη στο Προεδρικό Μέγαρο στις 15 Σεπτεμβρίου 2024.

Ο Δρ. Κυριακίδης είναι Αντιπρόεδρος του ΔΣ του Oxygen for Democracy

Αυξάνονται τα κόστη στο δημόσιο για το 2025

Το δημοσιονομικό ισοζύγιο το 2025 προβλέπεται πλεονασματικό σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του υπουργείου Οικονομικών

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ο Προϋπολογισμός του 2025 εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και από ό,τι δείχνουν τα στοιχεία, για το 2025 αυξάνονται τα κόστη στο δημόσιο. Το 2025 οι μεταβιβαστικές πληρωμές προβλέπεται να αυξηθούν κατά 5,2%, ήτοι, από 3,78 δισεκατομμύρια ευρώ το 2024, σε 3,98 δισεκατομμύρια ευρώ το 2025. Οι κυριότερες αυξήσεις αφορούν αύξηση της γενικής κυβερνητικής εισφοράς στο ΓεΣΥ κατά 81,8 εκατ. ευρώ, της γενικής κυβερνητικής εισφοράς στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων κατά 68,6 εκατ. ευρώ, των χορηγιών προς κρατικούς ορ-

Οι μεταβιβαστικές πληρωμές θα πάνε από 3,78 δισ. ευρώ το 2024, σε 3,98 δισ. ευρώ για το επόμενο έτος.

γανισμούς και Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης κατά 28,4 εκατ. ευρώ, άλλων επιχορηγήσεων κατά 25,7 εκατ. ευρώ και των παροχών Παιδείας κατά 13,5 εκατ. ευρώ.

Ο πίνακας των μεταβιβαστικών πληρωμών καταδεικνύει ότι, οι δαπάνες του 2025 στους μηκρατικούς θα αυξηθούν από το 2024 που ήταν στα 329 εκατ. ευρώ, στα 338 εκατ. ευρώ, στις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης από 125 εκατ. ευρώ το 2024, στα 144 εκατ. ευρώ το 2025, ενώ οι άλλες μεταβιβάσεις εσωτερικού, από 740 εκατ. ευρώ, θα αυξηθούν το 2025 στα 786 εκατ. ευρώ. Για παροχές παιδείας από τα 189 εκατ. ευρώ το 2024 θα αυξηθούν

Ενώ τα προηγούμενα χρόνια παρατηρήθηκε αύξηση των μόνιμων θέσεων στον κρατικό προϋπολογισμό, το 2025 επιτυγχάνεται μείωσή τους κατά 4 θέσεις.

στα 203 εκατ. ευρώ, για παροχές υγείας από 819 εκατ. ευρώ το 2024 στα 894 εκατ. ευρώ το 2025 και για παροχές κοινωνικής πρόνοιας από 782 εκατ. ευρώ το 2024, στα 782 εκατ. ευρώ το 2025. Για άλλες χορηγίες εξωτερικού οι δαπάνες θα μειωθούν το 2025, από 289 εκατ. ευρώ το 2024, στα 278 εκατ. ευρώ, ενώ τέλος, οι «λοιπές» δαπάνες θα αυξηθούν από 516 εκατ. ευρώ, στα 559 εκατ. ευρώ.

Παρόλη την αύξηση στις κρατικές δαπάνες του 2025, το δημοσιονομικό ισοζύγιο το 2025 σύμφωνα με τις προκαταρκτικές μακροοικονομικές προβλέψεις του Υπουργείου Οικονομικών προβλέπεται πλεονασματικό και αναμένεται να ανέλθει στο

3,3%, ως ποσοστό του ΑΕΠ. Το πρωτογενές δημοσιονομικό ισοζύγιο αναμένεται να φτάσει στο 4,8% του ΑΕΠ, ενώ, σημειώνεται ότι, μεσοπρόθεσμα, η δημοσιονομική θέση προβλέπεται να παραμείνει πλεονασματική με το δημοσιονομικό ισοζύγιο να είναι κατά μέσο όρο γύρω στο 3,2% του ΑΕΠ την περίοδο 2025-2027. Αναλυτικότερα, τα έσοδα του προϋπολογισμού του 2025 αναμένονται να είναι στα 10,3 δισ. ευρώ και οι δαπάνες στα 11,04 δισ. ευρώ.

Τέσσερις θέσεις

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Προϋπολογισμού του 2025 και αναφορικά με την απασχόληση

στον δημόσιο τομέα, σημειώνει το Υπουργείο Οικονομικών ότι, ενώ τα προηγούμενα χρόνια παρατηρήθηκε αύξηση των μόνιμων θέσεων στον κρατικό προϋπολογισμό, το 2025 επιτυγχάνεται μείωσή τους κατά 4 θέσεις. Στο πλαίσιο του Προϋπολογισμού για το 2025, το ΥΠΟΙΚ τονίζει πως, συνεκρίζεται η προσπάθεια συγκράτησης του κρατικού μισθολογίου, περιλαμβανομένης και της απασχόλησης με μείωση της συνολικής απασχόλησης στον δημόσιο τομέα κατά 1.569 άτομα κατά την περίοδο 2012 – 2024 (52.267 υπηρετούντες την 1.1.2012 και 50.698 στις 30.6.2024). Σημειώνεται ότι στη συνολική απασχόληση δεν περι-

λαμβάνεται η οροφή απασχόλησης 3.090 περίπου συμβασιούχων οπλιτών (ΣΥΟΠ).

Οι λειτουργικές δαπάνες

Για το 2025 προβλέπεται να αυξηθούν οι λειτουργικές δαπάνες κατά 20,6% και να ανέλθουν στα 1,4 δισ. ευρώ, σε σύγκριση με 1,16 δισ. ευρώ το 2024. Η αύξηση οφείλεται κυρίως σε αυξήσεις στο κονδύλι των μη προβλεπόμενων δαπανών και αποθεματικού κατά 70 εκατ. ευρώ, της αγοράς ύδατος κατά 61 εκατ. ευρώ, των προνοιών για δαπάνες άμυνας και αστυνόμευσης κατά 29,7 εκατ. ευρώ και των προνοιών για συμβουλευτικές υπηρεσίες / έρευνες κατά 23,9 εκατ. ευρώ.

Στις λειτουργικές δαπάνες περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, συντηρήσεις και επιδιορθώσεις, εκπαιδεύσεις / συνέδρια, συμβουλευτικές υπηρεσίες / έρευνες, δαπάνες άμυνας και αστυνόμευσης και οι μη προβλεπόμενες δαπάνες / αποθεματικό.

Θετικές οι προοπτικές

Σύμφωνα με το βασικό μακροοικονομικό σενάριο, οι προοπτικές της κυπριακής οικονομίας μεσοπρόθεσμα παραμένουν θετικές, ωστόσο με σημαντικό βαθμό αβεβαιότητας. Μετά την περαιτέρω βελτίωση το 2022 σε σχέση με το 2021, η οικονομία παρουσίασε επιβράδυνση το 2023, λόγω των σημαντικών προκλήσεων που αντιμετώπισε η παγκόσμια οικονομία και του πολέμου Ρωσίας - Ουκρανίας. Το 2024 η οικονομία παρουσίασε επιτάχυνση με τον ρυθμό ανάπτυξης να εκτιμάται στο 3,7%. Σύμφωνα με το βασικό μακροοικονομικό σενάριο, ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπεται να κυμανθεί γύρω στο 3,1% το 2025, ενώ για τα έτη 2026 και 2027 αναμένεται να κυμανθεί στο 3,2% και 3,3%, αντίστοιχα. Ο ρυθμός πληθωρισμού (ΔΤΚ) για το 2025 προβλέπεται να κυμανθεί στο 2,0%, ενώ για τα έτη 2026 και 2027 προβλέπεται να παραμείνει στο 2,0%, αντίστοιχα. Το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να μειωθεί γύρω στο 4,8% του εργατικού δυναμικού το 2025, και ακολουθώντας το 2026 να περιορισθεί στο 4,6% και το 2027 να μειωθεί περαιτέρω στο 4,5%. Το έλλειμμα στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών αναμένεται να σημειώσει βελτίωση τα έτη 2025-2027 και να μειωθεί στο -7,3%, -6,3% και 5,5% του ΑΕΠ, αντίστοιχα.

Κερδίζει το στοίχημα του ΓεΣΥ η Πολυκλινική Υγεία

Α. Γεωργαλλής: Από την πρώτη στιγμή, αναγνωρίσαμε τη σημασία της συμμετοχής μας σε αυτό το μεγάλο μεταρρυθμιστικό έργο

Συνέντευξη στον ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓεΣΥ) είναι ένα από τα μεγαλύτερα μεταρρυθμιστικά και κοινωνικά έργα στην Κύπρο. Στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Αναπληρωτής Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Πολυκλινικής ΥΓΕΙΑ, κ. Ανδρέας Γεωργαλλής, αναλύει το στοίχημα της επιτυχούς ένταξης της Πολυκλινικής ΥΓΕΙΑ στο ΓεΣΥ, σημειώνοντας τις αναβαθμίσεις που χρειάστηκε να κάνει το Νοσηλευτήριο, αλλά αναφέρει και τις παθογένειες που υπάρχουν στο σύστημα. Όσον αφορά τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, ο κ. Γεωργαλλής σημειώνει πως, ο ιδιωτικός τομέας είναι εξαιρετικά ανταγωνιστικός και με την εμφάνιση νέων κέντρων υγείας, καθώς και την ανάπτυξη νοσηλευτηρίων που ήδη λειτουργούσαν εντός ΓεΣΥ, ο ανταγωνισμός έγινε ακόμη πιο έντονος.

- Πόσο ακριβείς αποδεικνύονται οι προβλέψεις της ECM Partners για την επιλογή ένταξης της Πολυκλινικής ΥΓΕΙΑ στο ΓεΣΥ;

- Οι προβλέψεις μας για την ένταξη της Πολυκλινικής ΥΓΕΙΑ στο ΓεΣΥ αναμφίβολα έχουν επιβεβαιωθεί πλήρως. Από την πρώτη στιγμή, αναγνωρίσαμε τη σημασία της συμμετοχής μας στο ΓεΣΥ καθώς εξασφαλίζει σε όλους τους ασθενείς, ανεξαρτήτως οικονομικών δυνατοτήτων, πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας υπηρεσίες υγείας. Οι αρχικές μας εκτιμήσεις επιβεβαιώνονται από τη σταθερά αυξανόμενη ζήτηση και την ικανοποίηση των ασθενών μας. Η συνεργασία μας με το ΓεΣΥ, μας έχει δώσει τη δυνατότητα να επενδύσουμε περαιτέρω στην Πολυκλινική και να βελτιώνουμε συνεχώς τις υπηρεσίες μας, κάτι που είναι θετικό τόσο για τους ασθενείς όσο και για την κοινότητα γενικότερα, ενισχύοντας την ποιότητα της υγειονομικής περίθαλψης που προσφέρουμε.

- Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις που κληθήκατε να αντιμετωπίσετε από άποψη διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, οικονομικής διαχείρισης και ανάπτυξης υποδομών μέσα σε

αυτόν τον χρόνο;

- Η μεγαλύτερη πρόκληση ήταν ότι οι ανάγκες που θα προέκυπταν έπρεπε να έχουν προβλεφθεί, προσημασθεί και εφαρμοσθεί πριν την 1η ημέρα της Πολυκλινικής ΥΓΕΙΑ στο ΓεΣΥ, καθώς δεν υπήρχε η πολυτέλεια να προχωρούμε «ψάχνοντας». Παρά το γεγονός ότι οι ακριβείς ροές των ασθενών, δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν με απόλυτη ακρίβεια, μελετήσαμε πολύ διεξοδικά τα στατιστικά των επισκέψεων στα Επείγοντα και στα Διαγνωστικά τμήματα της Πολυκλινικής, συγκρίνοντας τα με τα στατιστικά νοσηλευτηρίων που ήδη είχαν ενταχθεί στο ΓεΣΥ. Η «άσκηση» αυτή ήταν αρκετά απαιτητική, αλλά κρίνοντας από το αποτέλεσμα, ο στόχος επετεύχθη. Όσον αφορά τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, ο ιδιωτικός τομέας είναι εξαιρετικά ανταγωνιστικός και με την εμφάνιση νέων κέντρων υγείας καθώς και την ανάπτυξη νοσηλευτηρίων που ήδη λειτουργούσαν εντός ΓεΣΥ, ο ανταγωνισμός έγινε ακόμη πιο έντονος. Κληθήκαμε να προβάλλουμε τα πολλαπλά και σημαντικά οφέλη της εργοδότησης στην Πολυκλινική ΥΓΕΙΑ με τρόπο που θα μας διατηρούσε ως εργοδότη επιλογής. Τα οφέλη αυτά δεν περιορίζονται μόνο στο οικονομικό κομμάτι, αλλά περιλαμβάνουν επίσης κίνητρα και δυνατότητες ανάπτυξης, σε ένα υγιές, ασφαλές και σταθερό εργασιακό περιβάλλον για τους εργαζόμενους. Εξίσου σημαντικό είναι ότι έπρεπε σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα να γίνουν πέραν των 150 προσλήψεων ιατρικού, νοσηλευτικού και διοικητικού προσωπικού. Αυτή η διαδικασία ήταν χρονοβόρα και απαιτητική, καθώς απαιτούσε ιδιαίτερη προσοχή ώστε οι επιλογές να είναι σωστές και να ευθυγραμμίζονται με την κουλτούρα της Πολυκλινικής ΥΓΕΙΑ. Από οικονομικής άποψης, έπρεπε να διαχειριστούμε προσεκτικά τους πόρους μας για να εξασφαλίσουμε τη βιωσιμότητα της Πολυκλινικής, ενώ ταυτόχρονα επενδύσαμε και σε νέο εξοπλισμό. Όσον αφορά στην ανάπτυξη υποδομών, η αναβάθμιση των εγκαταστάσεων και η ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών, αποτέλεσαν σημαντικές προκλήσεις. Έπρεπε να διασφαλίσουμε ότι οι εργασίες αναβάθμισης δεν θα επηρέαζαν την καθημερινή λειτουργία και την ποιότητα των υπηρεσιών μας.

Το ΓεΣΥ, αν και έχει επιφέρει σημαντικές βελτιώσεις στην πρόσβαση και την ποιότητα των υπηρεσιών υγείας, αντιμετωπίζει και τις δικές του προκλήσεις, αναφέρει ο Αναπληρωτής Πρόεδρος του ΔΣ της Πολυκλινικής ΥΓΕΙΑ.

Η μεγαλύτερη πρόκληση ήταν ότι οι ανάγκες που θα προέκυπταν έπρεπε να έχουν προβλεφθεί, προσημασθεί και εφαρμοσθεί πριν την 1η ημέρα της Πολυκλινικής ΥΓΕΙΑ στο ΓεΣΥ.

- Κρίνοντας εκ των έσω θεωρείτε ότι υπάρχουν παθογένειες στο ΓεΣΥ που δημιουργούν σοβαρά προβλήματα διαχείρισης στα νοσηλευτήρια;

- Από τη μέχρι τώρα εμπειρία μας, μπορούμε να επισημάνουμε ότι το ΓεΣΥ, αν και έχει επιφέρει σημαντικές βελτιώσεις στην πρόσβαση και την ποιότητα των υπηρεσιών υγείας, αντιμετωπίζει και τις δικές του προκλήσεις. Υπάρχουν ορισμένες παθογένειες που δημιουργούν προβλήματα διαχείρισης στα νοσηλευτήρια. Αυτά περιλαμβάνουν τη γραφειοκρατία, η οποία μπορεί να καθυστερήσει την έγκριση και την αποζημίωση των υπηρεσιών, καθώς και τη διαχείριση των πόρων, που πολλές φορές δεν επαρκούν για να καλύψουν τις αυξημένες ανάγκες. Επιπλέον, το σύστημα κάποιες φορές αντιμετωπίζει δυσκολίες στην εξορρόπηση της ποιότητας με την ποσότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, κάτι που μπορεί να επηρεάσει την αποδοτικότητα και την ικανοποίηση των ασθενών. Παρ' όλα αυτά, πιστεύουμε ότι μέσω συνεχούς διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, αυτά τα προβλήματα μπορούν να επιλυθούν, οδηγώντας σε ένα ακόμη πιο αποτελεσματικό και βιώσιμο σύστημα υγείας.

Με υπογραφή ECM Partners

- Πέραν του ενός χρόνου εντός ΓεΣΥ, συμπληρώνεται και σχεδόν ένας χρόνος εξαγοράς της Πολυκλινικής ΥΓΕΙΑ από την ECM Partners. Θα θέλατε να κάνετε μία αποτίμηση για τον πρώτο αυτό χρόνο;

- Αυτός ο χρόνος καθορίστηκε από τη σκληρή δουλειά, αλλά και τη δέσμευση όλων, αυτή η νέα «σχέση» να πετύχει. Και οι δύο πλευρές, έδειξαν από την πρώτη στιγμή ότι ήταν αποφασισμένες να γυρίσουν σελίδα για την Πολυκλινική ΥΓΕΙΑ. Εξαιρετικά σημαντική υπήρξε και η συμβολή του Ιατρικού Κέντρου Αθηνών, το οποίο ανέλαβε την διαχείριση της Πολυκλινικής ΥΓΕΙΑ από την 1/1/24. Η μεταλαμπάδευση της εμπειρίας του Ιατρικού, συνέβαλε καθοριστικά στην επιτεύξη στόχων που είχαν τεθεί για αυτόν

τον πρώτο χρόνο. Η οικογένεια της Πολυκλινικής υπήρξε από την πρώτη στιγμή συνοδοιπόρος και αναγνώρισε ότι η ECM Partners στόχευε αποκλειστικά στην ανάπτυξη της. Σαφώς η σκληρή δουλειά συνεχίζεται καθώς ο τομέας της υγείας είναι διαρκώς μεταβαλλόμενος και οι ανάγκες για περαιτέρω επενδύσεις σε τεχνολογικό εξοπλισμό και υποδομές δε σταματούν προκειμένου να διατηρηθεί το υψηλό επίπεδο προσφερόμενων υπηρεσιών.

- Ποια τα σχέδιά σας για τον επόμενο χρόνο, για την Πολυκλινική ΥΓΕΙΑ ως πλειοψηφική ιδιοκτησία;

- Για τον επόμενο χρόνο, τα σχέδιά μας για την Πολυκλινική ΥΓΕΙΑ επικεντρώνονται στη συνεχιζόμενη βελτίωση των υπηρεσιών μας και στην επέκταση των προσφερόμενων ειδικοτήτων, καθώς και ενίσχυση των ειδικοτήτων που ήδη υπάρχουν. Σκοπεύουμε να επενδύσουμε σε νέες τεχνολογίες, να δημιουργήσουμε Πρότυπα Κέντρα Αριστείας και να προσφέρουμε στους ασθενείς μας απaráμιλλες υπηρεσίες υγείας που μέχρι σήμερα ταξίδευαν στο εξωτερικό για να τις λάβουν.

Τα νέα σχέδια

- Ποια τα επενδυτικά σχέδια της ECM Partners για το εγγύς μέλλον;

- Όπως γνωρίζετε η ECM Partners δραστηριοποιείται και σε άλλους κλάδους πέραν της υγείας, όπως αυτός των ακινήτων (real estate) και της φιλοξενίας (hospitality) στην Ελλάδα, στη Σλοβενία, στην Κροατία και βεβαίως στην Κύπρο. Βρισκόμαστε κοντά στην ολοκλήρωση της μετατροπής του γνωστού LONDA Hotel της Λεμεσού σε υπερπολυτελή LONDA Residences που θα αλλάξει τα δεδομένα στον τομέα της ανάπτυξης ακινήτων και θα δώσει νέες προοπτικές ανάπτυξης σε ολόκληρη την περιοχή. Τέλος, δεδομένης της ήδη υπάρχουσας δραστηριοποίησής μας στο χώρο της υγείας, δεν αποκλείουμε την περαιτέρω επέκταση των δραστηριοτήτων μας, πάντοτε όμως γνώνονα την παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών και επιστημονικής εξειδίκευσης με επίκεντρο τον ασθενή.

Η νόσος της εποχικότητας χτυπά τον τουρισμό

Ανάγκη για επικέντρωση σε αγορές και ειδικές μορφές - Στόχος η αναγνωρισιμότητα του προορισμού

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Χρονιά σταθεροποίησης αποτελεί η φετινή για τον χειμερινό τουρισμό της Κύπρου, με τα αποτελέσματα να επιδεικνύουν μεν την ανθεκτικότητα του τομέα εν μέσω διαφόρων πιέσεων και προκλήσεων στην περιοχή, να καταδεικνύουν δε την απουσία της επικέντρωσης σε συγκεκριμένες αγορές στόχους και συγκεκριμένους τομείς εναλλακτικού τουρισμού. Εμπλεκόμενοι φορείς που μιλούν στην «Κ» συμφωνούν ότι είναι επιτακτική ανάγκη να εξετάσουμε άμεσα εκείνες τις αγορές, τις οποίες θα είναι πιο εύκολο χρονικά να προσελκύσουμε με βάση και τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματά μας για να μην χάσουμε το παιχνίδι. Η τακτική που ακολουθήσαμε να κυνηγάμε αγορές που δεν μας γνωρίζουν καν και να διοχε-

Η διοχέτευση χρόνου και χρήματος σε διάφορες αγορές και τομείς δεν αποφέρει οφέλη.

τεύουμε τον προϋπολογισμό μας σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού, τις οποίες δεν μπορούμε να υποστηρίξουμε με υποδομές, κρίνεται ακατάλληλη με βάση τα αποτελέσματα που επέφερε, σημειώνουν. Δίχως άλλο είναι απαραίτητη η περαιτέρω αύξηση του κονδυλίου για τον τουρισμό καθώς επιφέρει ανταπόδοση και αποτελεί επένδυση.

Επιπλέον, ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται από τους εμπλεκόμενους φορείς η δημιουργία ενός μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου πλάνου, βάσει του οποίου θα αναπτύξουμε συγκεκριμένους κλάδους και θα έχουμε εκ των προτέρων δεσμεύσεις όχι μόνο από ξενοδοχεία και από αεροπορικές εταιρείες, αλλά και από τοπικούς φορείς, εστιατόρια, περίπτερα ότι θα παραμείνουν ανοικτά κατά τη χειμερινή σεζόν.

Εξάλλου, ο τουρισμός της Κύπρου θα είναι πάντα ανάλογος και συνυφασμένος με τις υπηρεσίες που προσφέρονται, τονίζουν οι αρμόδιοι φορείς.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το νομοσχέδιο του Προϋπολογισμού για το έτος 2025 και το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2025-2027 το οποίο εγκρίθηκε την Παρασκευή από το Υπουργικό Συμβούλιο, οι αναπτυξιακές δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού για το Υφυπουργείο Τουρισμού ανέρχονται στα €497 εκατ. από €353 που ήταν για το 2024.

Πρέπει να επενδύσουμε σε εναλλακτικούς τομείς τουρισμού καθώς ο χειμερινός δεν είναι μόνο ο μαζικός τουρισμός, τονίζουν στην «Κ» οι αρμόδιοι του κλάδου.

Το προφίλ του τουρίστα

Ο χειμερινός τουρισμός αφορά ένα τελείως διαφορετικό προφίλ ανθρώπων από αυτούς που επισκέπτονται την Κύπρο το καλοκαίρι. Τόσο η ηλικιακή τους προσέγγιση όσο και τα ζητούμενα από το ταξίδι τους στην χώρα μας διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό. Ως εκ τούτου και η διαφήμιση η οποία τον αφορά θα πρέπει να γίνεται με πολύ διαφορετικό τρόπο.

Δεν μας ξέρουν

Με εξαίρεση την Αγγλία, τη Ρωσία αλλά και το Ισραήλ λόγω της κατάστασης στην παρούσα φάση, στις υπόλοιπες αγορές δεν παίρνουμε τα ποσοστά που μας αναλογούν, επισημαίνουν οι εμπλεκόμενοι φορείς. Εκεί που εντοπίζεται το πρόβλημα είναι ότι οι μεγάλες αγορές όπως η Γαλλία και η Γερμανία δεν μας γνωρίζουν καν οπότε εκεί δεν μιλάμε για rebranding αλλά για branding. Ωστόσο, είναι αναγκαίο πρώτα να φτιαχτεί και να κτιστεί το προϊόν και ακολουθώς να λανσαριστεί σωστά προς τις αγορές-κλειδί, εισηγούνται οι αρμόδιοι φορείς του κλάδου. Οφείλουμε να έχουμε κατά νου ότι η Κύπρος δεν έχει καταφέρει να βρίσκεται κάτω από το branding που λέγεται Ελλάδα και ελληνικά νησιά, αν και υπερέχουμε σε πολλά πράγματα όπως τα αεροδρόμια, το οδικό δίκτυο κ.λπ. Εκείνο, λοιπόν, το οποίο θα πρέπει να τεθεί στο μικροσκόπιο από όλους τους

Το πενταετές σχέδιο κατάρτισης εργαζομένων σε ξενοδοχειακές μονάδες

Το σχέδιο κατάρτισης εργαζομένων σε ξενοδοχειακές μονάδες που βρίσκονται σε ολική ή μερική αναστολή εργασιών κατά την περίοδο Νοεμβρίου 2024 - Μαρτίου 2025, το οποίο ενέκρινε το Υπουργικό Συμβούλιο, έγινε με ορίζοντα πενταετίας ούτως ώστε να μπορεί κάποιος να προγραμματιστεί με τους εταίρους του για το επόμενο διάστημα, σημείωσε ο γενικός διευθυντής του ΠΑΣΥΞΕ. Πρέπει να υπάρχει μια συνέπεια για να πείσουμε τους τουριστικούς μας εταίρους να επενδύσουν, τόνισε. Για αυτό ακριβώς ζητήσαμε τον ορίζοντα πενταετίας έτσι ώστε εκείνοι που κάνουν χρήση και αξιοποιούν το σχέδιο να μπορούν να αξιοποιούν και τις διασυνδέσεις

εμπλεκόμενους φορείς και την Πολιτεία είναι η αναγνωρισιμότητα του προορισμού.

Το λάθος μας

Πρέπει να επενδύσουμε σε εναλλακτικούς τομείς τουρισμού καθώς ο χειμερινός δεν είναι μόνο ο μαζικός τουρισμός, τονίζουν στην «Κ» οι αρμόδιοι του κλάδου. Υπάρχει ο συνεδριακός, ο αθλη-

τικός τουρισμός για τα οποία έχουν γίνει σοβαρές προσπάθειες τα τελευταία χρόνια για προσέλκυση τουριστών. Ωστόσο, το λάθος που κάνουμε διαχρονικά εδώ στην Κύπρο είναι ότι προσπαθούμε να προσελκύσουμε τους πάντες και τα πάντα νομιζόμενοι ότι έχουμε υποδομές για όλα. Αυτό αποδειχτηκε λανθασμένη πρακτική, καθώς μπορούμε να εντοπίσουμε το-

μείς που έχουμε συγκριτικό πλεονέκτημα και να επικεντρωθούμε σε αυτούς. Με το να διοχετεύεις συνεχώς ποσά προς όλες τις κατευθύνσεις με την επιδίωξη να πιάσεις κάτι, δεν κάνεις παρά μόνο μια τρύπα στο νερό, σημειώνουν. Η ορεινή μας Κύπρος προσφέρεται πάρα πολύ για τη γαστρονομία, για retreat, αθλητικό, ποδηλατικό τουρισμό και αυτά μπορούμε να τα πουλήσουμε ως συγκριτικά πλεονεκτήματα καθώς έγιναν βελτιώσεις σε δρόμους, σε πλατείες, στα χωριά, στα οικόπεδα, στα ξενοδοχεία. Επίσης, στα υπέρ μας είναι και οι μικρές αποστάσεις που μετρούν πάρα πολύ για τους τουρίστες. Από και πέρα ο συνεδριακός τουρισμός είναι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι, αλλά και το κομμάτι των καλλιτεχνικών οργανώσεων όπου είχαμε και πρόσφατα διάφορες διοργανώσεις διεθνούς καλλιτεχνικού ενδιαφέροντος με ευεργετικά αποτελέσματα στην αναγνωρισιμότητα του προορισμού.

Βέλτιστες πρακτικές

Η Κύπρος μπορεί να αντλήσει παραδείγματα από διάφορες χώρες με τις οποίες έχει κοινά χαρακτηριστικά και οι οποίες προσελκύουν ολόχρονα υψηλά ποσοστά τουριστών, εξηγούν οι αρμόδιοι φορείς.

Μαγιόρκα

Συγκεκριμένα, ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ταξιδιωτικών πρακτό-

ρων Κύπρου, Χάρης Παπαχαράλαμπος, υποδεικνύει τη Μαγιόρκα η οποία έχει περίπου 250-300 χιλιάδες ποδηλάτες τον χρόνο. «Εάν κυκλοφορήσεις Μάρτιο στη Μαγιόρκα θα εντοπίσεις μικρές και μεγάλες ομάδες να κυκλοφορούν με τα ποδήλατα» συμπληρώνει ο κ. Παπαχαράλαμπος. «Η Κύπρος, από την άλλη ενώ έχει πολλά παραπάνω να προσφέρει σε έναν ποδηλάτη είτε του δρόμου είτε του mountain bike -ορεινοί ποδηλάτες- δεν έχει καταφέρει μέχρι σήμερα να προσελκύσει αυτή τη θεματική», σημειώνει.

Τενερίφη

Από την άλλη, ο γενικός διευθυντής του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων, Φίλντοκ Ρουσούνιδης, κάνει αναφορά στην Τενερίφη, η οποία είναι ένα ηφαιστειογενές νησί του μεγέθους της Κύπρου, το οποίο έχει 6 εκατομμύρια τουρισμό ολόχρονα, δηλαδή 30% περισσότερους από ό,τι έχουμε εμείς. «Το κλίμα είναι το ίδιο, εκεί όμως δόθηκε το κατάλληλο δυναμικό και η ευελιξία, και απέκτησε μια μεγάλη δυναμική λόγω και του δημοφιούς προορισμού της Ισπανίας, με αποτέλεσμα οι τουριστικοί πράκτορες ανά το παγκόσμιο να την εμβολιάζουν ολόχρονα με τουρισμό», σημειώνει. Για εμάς αυτό θα πρέπει να αποτελέσει τεράστιο παράδειγμα, ανέφερε χαρακτηριστικά ο κ. Ρουσούνιδης.

Τολμηρές αποφάσεις και προνοητικές ενέργειες

Πρέπει να γίνουν πολύ σωστές και προσεκτικές μελέτες και να αποφασίσουμε πού θέλουμε να επενδύσουμε μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα για να μπορέσουμε να έχουμε αποτελέσματα, εισηγούνται οι εμπλεκόμενοι. Εάν δεν μπορούμε να έχουμε ένα μεσοπρόθεσμο-μακροπρόθεσμο πλάνο βάσει του οποίου θα αναπτύξουμε τις υποδομές συγκεκριμένων κλάδων και θα λάβουμε εκ των προτέρων δεσμεύσεις, όχι μόνο από ξενοδοχεία και από αεροπορικές εταιρείες αλλά και από τοπικούς φορείς και από εστιατόρια και από τα περίπτερα ότι θα παραμείνουν ανοικτά, τότε θα συνεχίσουμε να κάνουμε ό,τι κάναμε μέχρι σήμερα και δεν θα βλέπουμε αποτελέσματα. Χρειάζεται συντονισμό και προγραμματισμό και να δουλέψουν μαζί όλοι οι φορείς με σχέδια για κίνητρα και υποχρεώσεις.

Χάσαμε τον χαρακτήρα μας

Το branding μας είναι δύσκολο εγχείρημα καθώς χάσαμε το πα-

ραδοσιακό κομμάτι, παραδέχονται οι εμπλεκόμενοι. Ενώ τα ελληνικά νησιά έχουν έναν συγκεκριμένο χαρακτήρα, η Κύπρος μάλλον τον έχει χάσει σε μεγάλο βαθμό, αναφέρει ο κ. Παπαχαράλαμπος. Ο λόγος είναι ότι δεν υπάρχουν πολεοδομικά κριτήρια και όλα υποκινούνται σε παρεκκλίσεις με αποτέλεσμα να καταλήγουμε σε φαινόμενα που μηδενίζουν το παραδοσιακό μοντέλο με το μοντέρνο. Αυτό δεν αρέσει στους Ευρωπαίους καθώς τα κριτήρια είναι συγκεκριμένα και δεν υπάρχει τρόπος να διαφοροποιηθούν. Ο ACTA έχει προτείνει τη σύσταση επιτροπής για το κάθε ένα από τα μεγάλα θέματα που υπάρχουν για τον τουρισμό μας. Το ένα είναι η εποχικότητα και το άλλο η συνδεσιμότητα, τα οποία είναι και συνυφασμένα για να αναπτυχθεί μια στρατηγική.

Η φετινή χρονιά είναι μια ατανάκλαση της περσινής με το μόνο μελανό σημείο τη διαρροή προς τα καταλύματα βραχυχρόνιας

μίσθωσης τα αδειούχα και μη, εκτιμά ο κ. Ρουσούνιδης. Σαν γενική εικόνα όταν εν μέσω όλων των προκλήσεων πολέμων, γεωπολιτικών αναταράξεων, της οικονομικής ύφεσης στη μεγαλύτερη μας αγορά τη Μεγάλη Βρετανία και σε χώρες της Κεντρικής Ευρώπης καταφέρνουμε να φέρνουμε τον ίδιο αριθμό τουριστών με πέρσι, αυτό επιδεικνύει την ανθεκτικότητα της βιομηχανίας και το θετικό αποτύπωμα που έχει. Ωστόσο, σημειώνει ότι τώρα είναι η ώρα που πρέπει να επενδύσουμε και να ανταποκριθούμε για να μην μας προλάβουν οι εξελίξεις.

Πρώτα χτίζεις την αναγνωρισιμότητα, δημιουργείς τη ζήτηση και ακολουθούν και όλα τα άλλα σταδιακά, αναφέρει. Εάν πείσουμε το οικοσύστημα να μείνει ανοικτό κάθε χρόνο και μια εβδομάδα περισσότερο σημαίνει ότι εις βάθος πενταετίας θα μιλάμε για ολόχρονο τουριστικό προορισμό, συμπληρώνει.

Απαραίτητη είναι η περαιτέρω αύξηση του κονδυλίου για τον τουρισμό καθώς επιφέρει ανταπόδοση και αποτελεί επένδυση.

«Πονοκέφαλος» οι αυξήσεις μισθών για τους ξενοδόχους

Θεωρούν τις απαιτήσεις των εργαζομένων υπερβολικές, όμως δεν έχουν άλλη λύση

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Η προσφορά ενός ανταγωνιστικού μισθού αλλά κι επιπλέον προνομίων καθορίζει την αγορά εργασίας στον κλάδο των ξενοδοχείων και του τουρισμού, καθώς αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες που ωθούν κάποιον εργαζόμενο να φύγει από μια επιχείρηση, δημιουργεί «πονοκέφαλο» στους εργοδότες, που θεωρούν τις απαιτήσεις υπερβολικές, τους οδηγεί όμως παράλληλα να υποκύψουν, τελικά, στην προσπάθειά τους να διατηρήσουν ή και να προσελκύσουν τα απαιτούμενα talέντα.

Η ετήσια έρευνα της εταιρείας Randstad για τις τάσεις στην αγορά εργασίας του τουριστικού κλάδου καταδεικνύει για δεύτερη συνεχή χρονιά ότι η πλειοψηφία των εργαζομένων και συγκεκριμένα 6 στους 10 ή 59% επιλέγει να αλλάξει δουλειά ώστε να έχει καλύτερες μηνιαίες απολαβές.

Η τάση αυτή είναι μεν βελτιωμένη σε σχέση με το 2023, καθώς το αντίστοιχο ποσοστό προσέγγιζε το 80%, παραμένει όμως υψηλό, ασκώντας σημαντική πίεση, στο πλαίσιο της λειτουργίας της αγοράς, στις

επιχειρήσεις. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε το εύρημα της έρευνας που δείχνει ότι οι εργοδότες στη συντριπτική τους πλειονότητα θεωρούν «μη ρεαλιστικές τις μισθολογικές προσδοκίες», παρότι τελικά προχωρούν σε αύξηση αποδοχών (και μάλιστα σε μεγαλύτερο ποσοστό συγκριτικά με το 2023), ώστε να μην κινδυνεύουν να βρεθούν με κενές θέσεις εργασίας που δυσκολεύονται να καλύψουν.

Ετσι, οι μισθοί το 2024 διαμορφώνονται σε υψηλότερα επίπεδα από αυτά που ορίζει η κλαδική συλλογική σύμβαση, η οποία προβλέπει αύξηση της τάξης του 5%.

Για παράδειγμα, ένας γενικός διευθυντής ξενοδοχείου λαμβάνει, σύμφωνα με τη Randstad, μεικτό μισθό μεταξύ 5.000 και 9.000 ευρώ, εάν το ξενοδοχείο είναι σε μεγάλη πόλη της ηπειρωτικής χώρας, και μεταξύ 10.000 και 12.000 ευρώ εάν πρόκειται για ξενοδοχειακή μονάδα κάποιου νησιού.

Ενας απλός μάγειρας στην πόλη λαμβάνει μεταξύ 1.400 και 1.700 ευρώ μεικτά, έναντι 1.800 και 2.100 ευρώ στο νησί, ενώ ένας υπεύθυνος υποδοχής λαμβάνει στην πόλη από 1.100

Οι μισθοί στον κλάδο των ξενοδοχείων

ΜΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ
ΓΙΑ 14 ΜΙΣΘΟΥΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ

PH: H. Randstad, 2024

Εξι στους δέκα εργαζομένους επιλέγουν να αλλάξουν δουλειά, ώστε να έχουν καλύτερες μηνιαίες απολαβές.

έως 1.600 ευρώ, στο νησί από 1.700 έως 2.000 ευρώ. Όσο για τα πλην μισθολογικών ζητημάτων προβλήματα, οι εργαζόμενοι φαίνεται ότι ψάχνουν βελτίωση στην ποιότητα ζωής τους, μέσα από καλύτερες συνθήκες εργασίας, ενώ οι εργοδότες αναζητούν talέντο και εμπειρία από τους εργαζομένους.

Η έρευνα HR Trends διεξήχθη από τον Οκτώβριο 2023 έως τον Μάιο 2024 και αναλύει δεδομένα που προέρχονται από 105 στελέχη ελληνικών επιχειρήσεων, τα οποία δραστηριοποιούνται αποκλειστικά στον κλάδο του τουρισμού και των ξενοδοχείων. Και μεταξύ άλλων δείχνει τα εξής:

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ		
	Χαμηλότερη τιμή	Υψηλότερη τιμή
Γενικός διευθυντής ξενοδοχείου	€5.000	€9.000
Operations manager	4.000	6.000
Σεφ	4.000	5.000
Housekeeping executive	3.000	4.000
Sous chef/pastry chef	2.500	3.500
Food and beverage manager	2.100	3.000
Υπεύθυνος οικονομικών	2.200	3.000
Bar/restaurant manager	2.100	2.500
Μάγειρας α'	2.100	2.400
Μάγειρας β'	1.400	1.700
Bartender	1.300	1.600
Υπεύθυνος υποδοχής	1.100	1.600
Ρεσεψιόν	1.200	1.600
Σερβιτόρος	1.200	1.500
Καμπαριέρα	1.200	1.400

• Το 82% των επιχειρήσεων αναφέρει κυρίως τις μη ρεαλιστικές μισθολογικές προσδοκίες ως κυρίαρχο εμπόδιο για την πρόσληψη προσωπικού και το 67% την έλλειψη κλαδικής εργασιακής εμπειρίας.

• Μεγαλύτερη πρόκληση για τις ελληνικές επιχειρήσεις παραμένει η διατήρηση της δέσμευσης και αφοσίωσης των εργαζομένων (65%), ενώ ακολουθούν η προσέλκυση talέντων (62%) και η εύρεση κατάλληλων talέντων από την εγχώρια αγορά εργασίας (57%).

• Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων, οι επιχειρήσεις εστιάζουν στη βελτίωση των μισθών (81%), την προσφορά προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης (63%), καθώς και την αναζήτηση talέντων από τη διεθνή αγορά εργασίας (34%), παρέχοντας παράλληλα εξατομικευμένα πακέτα παροχών (34%).

• Το 21% των ερωτηθέντων εργοδωτών προσβλέπει σε αύξηση του αριθμού εργαζομένων. Το

77% των επιχειρήσεων πρόκειται να προχωρήσει σε προσλήψεις λόγω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, το 73% λόγω της επιχειρηματικής ανάπτυξης, ενώ το 32% επενδύει στην ενίσχυση του εργατικού δυναμικού για την κάλυψη αναγκών σε σύγχρονες δεξιότητες. Όσον αφορά τα μελλοντικά σχέδια των επιχειρήσεων, το 71% προβλέπει σταθερότητα στον αριθμό των εργαζομένων, ενώ μόνο το 3% εξετάζει ενδεχόμενες μειώσεις.

• Το 72% προτίθεται να αυξήσει τους μισθούς των εργαζομένων του εντός του έτους. Συγκεκριμένα, το 76% σχεδιάζει να αυξήσει τα μισθολογικά επίπεδα των εργαζομένων του, το 20% θα διατηρήσει τους μισθούς στα ίδια επίπεδα, ενώ καμία από τις ερωτηθείσες εταιρείες δεν προβλέπει μείωση μισθών.

• Στην προσπάθειά τους να διατηρήσουν και να προσελκύσουν talέντα, οι εταιρείες εστιάζουν στα εκπαιδευτικά προγράμματα (78%), στις επιπρόσθετες του μι-

σθού παροχές (37%) και στη γονική άδεια με αποδοχές (30%). Αναφορικά με τις οικονομικές παροχές, οι επιχειρήσεις προσφέρουν, ανάμεσα σε πολλές άλλες, κατά κύριο λόγο κινητό τηλέφωνο, μπόνους απόδοσης, καθώς και επισιτιστικά κουπόνια.

• Το 59% των εργαζομένων εγκαταλείπει την τρέχουσα θέση εργασίας του με σκοπό να λάβει υψηλότερες οικονομικές αποδοχές ή πιο ευνοϊκές συνθήκες εργασίας, ενώ καθοριστικό ρόλο παίζει ο αυξημένος φόρτος εργασίας (52%), αλλά και η επιθυμία αλλαγής επαγγελματικής πορείας (42%). Επιπλέον, η έλλειψη ταύτισης με την κουλτούρα της εταιρείας (39%) και η αναζήτηση μεγαλύτερης ευελιξίας στο ωράριο (30%) συμβάλλουν στην απόφαση των εργαζομένων να αποχωρήσουν από την τρέχουσα θέση εργασίας τους, αναδεικνύοντας την ανάγκη για βελτίωση της εργασιακής εμπειρίας και της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

#Nicosia2030 Υποψήφια για
Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης

ΔΙΕΘΝΕΣ
ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ | 2024

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ANTAMA

Παραδοσιακό γλέντι

ANTAMA FESTIVAL

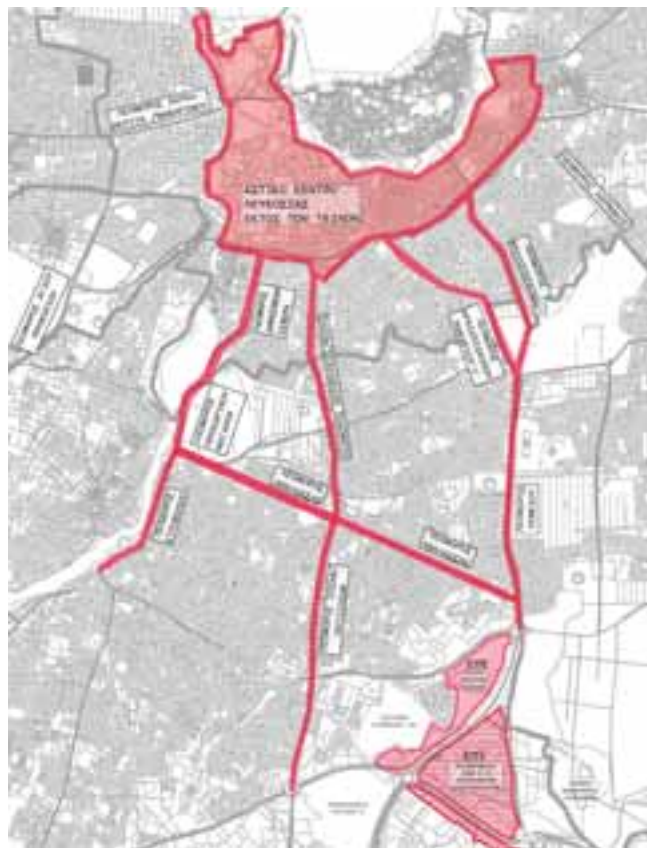
A celebration of tradition

28|09|2024

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Δημοτικός Κήπος Λευκωσίας

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΠΩΛΗΣΗ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΠΡΟΣ ΓΡΑΦΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ), ο οποίος εκπροσωπεί μια κεφαλαιώδη Δημόσια Λειτουργία / Υπηρεσία – συγκεκριμένα, την εφαρμογή, παρακολούθηση και διαχείριση του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓεΣΥ) στην Κυπριακή Δημοκρατία – ενδιαφέρεται να αγοράσει Τεμάχιο/α Γης σε συγκεκριμένες περιοχές της Λευκωσίας για ανέγερση κτηρίου/ων που θα ικανοποιεί τις κύριες του γραφειακές ανάγκες. Οι περιοχές αυτές καταγράφονται στον επισυναπτόμενο Χάρτη.

Ως εκ τούτου, ο ΟΑΥ προσκαλεί οποιοδήποτε Νομικό/ή ή/και Φυσικό/ά Πρόσωπο/α που κατέχει Πλήρως Ακίνητο/α, που επιτρέπει την ανέγερση τουλάχιστον 8,200 m² Συντελεστή Δόμησης (όπως αυτός καθορίζεται στην ισχύουσα νομοθεσία) και εμπίπτει στις προαναφερόμενες περιοχές, όπως υποβάλει τα ακόλουθα στοιχεία:

- Αντίγραφο εκσυγχρονισμένου Τίτλου Ιδιοκτησίας (μέχρι 4 εβδομάδων), στον οποίο να καταγράφονται όλοι οι συνιδιοκτήτες (αν υπάρχουν πέραν του ενός).
- Αν η ιδιοκτησία ανήκει σε ένα ή περισσότερα νομικά πρόσωπα, θα πρέπει επίσης να υποβληθούν Σύγχρονα Πιστοποιητικά (μετόχων / διευθυντών / γραμματέων / εγγεγραμμένου γραφείου) από τον Έφορο Εταιρειών.
- Αντίγραφο συνιδιοκτησίας Έρευνας Ακίνητης Ιδιοκτησίας για Εμπράγματα Βάρη και απαγορεύσεις (όχι παλαιότερο των 4 εβδομάδων).
- Σε περίπτωση συνιδιοκτησίας, Υπεύθυνη Δήλωση υπογραμμένη από όλους τους συνιδιοκτήτες που να εκφράζουν την διάθεση και ελεύθερη βούληση τους να

πωλήσουν.

5. Σε περίπτωση νομικού προσώπου, θα πρέπει να προσκομιστούν ανάλογα έγγραφα δέσμευσης της εταιρείας για απρόσκοπτο ενδιαφέρον για πώληση.

6. Σε περίπτωση που θα μεσολαβήσει κτηματομεσίτης, όλα τα πιο πάνω ισχύουν, όπως επίσης αυτός θα πρέπει να είναι αδειούχος και ενεργός. Η καταβολή αμοιβής μεσεπείας δεν αποτελεί αντικείμενο αυτής της διαδικασίας ή/και ευθύνη του ΟΑΥ.

7. Την ζητούμενη Τιμή Πώλησης, όπου θα διευκρινίζεται από τον φορέα κατά πόσο η Οικονομική Πρόταση περιλαμβάνει ή όχι τον ΦΠΑ.

8. Οι προτάσεις με τα πιο πάνω στοιχεία θα πρέπει να προσκομιστούν διά χειρός, σε έντυπη μορφή και σε σφραγισμένο φάκελο, από Δευτέρα ως Παρασκευή, μεταξύ των ωρών 08:00 – 18:00, έως την 14η Οκτωβρίου 2024 και ώρα 13:00, στην πιο κάτω διεύθυνση:

Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ)
17-19 Οδός Κλήμεντος, 1061, Λευκωσία

Νοείται ότι ο ΟΑΥ δεν είναι υποχρεωμένος να δεχθεί την χαμηλότερη ή άλλη πρόταση για πώληση γης, ενώ παράλληλα διατηρεί το δικαίωμα να επιλέξει άλλο τρόπο εξεύρεσης τεμαχίου/ων, ή να αναβάλει/ακυρώσει την παρούσα διαδικασία, και να ζητήσει νέες προτάσεις. Τέλος, ο Πωλητής έχει υποχρέωση να ενημερώσει τον ΟΑΥ σε περίπτωση που το Προτεινόμενο Ακίνητο (ή Ακίνητα) υπόκειται σε οποιαδήποτε φορολογική ή/και νομική ή/και άλλη διαδικασία ή υπόκειται σε οποιαδήποτε επιβάρυνση.

«Τα παιδιά παίζουν»

Του **ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΔΡΥΜΙΩΤΗ**

Η **άρνηση** της ομαλής διαδοχής στην εξουσία χαρακτηρίζει το ήθος και τον πολιτικό πολιτισμό του αρνητή. Δείχνει πόσο πολύ σέβεται την ετυμολογία των πολιτών.

Αναφέρομαι στον **Κωστάκη** και τον **Αντωνάκη**. Χρησιμοποιάω τα υποκοριστικά τους γιατί ομολογώ ότι η απουσία τους από την ομιλία του πρωθυπουργού στη ΔΕΘ μοιάζει με νηπιακή αντίδραση κακομαθημένων παιδιών. «Δεν σε παίζουμε!». Αφού, λοιπόν, συμπεριφέρονται σαν παιδάκια, θα χρησιμοποιώ τα υποκοριστικά τους για λόγους συμμετρίας.

Το ότι δεν χωνεύουν τον Μπτσοτάκη, το έχουν δείξει με πολλούς τρόπους. Το έχουν καταλάβει και τα μαλάκια. Κάθε τόσο βγάσουν λίγο ή πολύ δηλητήριο, για να μας το θυμίσουν. Τώρα τι ήθελαν να δηλώσουν με την απουσία τους από την εκδήλωση; Ο **Μπτσοτάκης** όταν ρωτήθηκε για το θέμα στη συνέντευξη Τύπου, δεν ανταπέδωσε την προσβολή, αλλά χειρίστηκε το θέμα με μαεστρία, χωρίς καν να αναφέρει το όνομά τους.

Ιδού η ερώτηση και η απάντηση.

«[...] Θέλω να σας ρωτήσω, λοιπόν, με τους **κ. Σαμαρά και Καραμανλή** να απουσιάζουν από μία τόσο σημαντική ομιλία, υπάρχει ζήτημα ενόπτητας στη **Νέα Δημοκρατία**; Ευχαριστώ.

Κυριάκος Μπτσοτάκης: **Κυρία Σερρέτη, η Νέα Δημοκρατία είναι και ισχυρή και ενωμένη και γνωρίζετε πολύ καλά ότι έχω μία ελκυστική σχέση με τους προκατόχους μου και έχουν το απεριόριστο δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης άποψης. Και η άποψή τους είναι πάντα σεβαστή, την ακούω με προσοχή. Δεν σημαίνει πάντα ότι πρέπει να συμφωνώ με αυτή. [...]**

Αρα, σε όσους ανησυχούν για την ενότητα της Νέας Δημοκρατίας, θα τους συνιστούσα μάλλον να κοιτάζουν σε άλλους πολιτικούς χώρους. Εκεί θα βρουν ουσιαστικά προβλήματα. Η Νέα Δημοκρατία μια χαρά είναι!...»

Δεν είναι η πρώτη φορά που ο **Αντωνάκης** συμπεριφέρεται με αγένεια σαν κακομαθημένο παιδί. Δεν υπάρχει προηγούμενο στην Ελλάδα όπου ο απερχόμενος πρωθυπουργός δεν παρέδωσε την εξουσία στον δημοκρατικά εκλεγμένο πρωθυπουργό της χώρας. Ακόμα και η χούντα παρέδωσε στον **Καραμανλή** το 1974! Ο **Αντωνάκης** φρόντισε

να είναι ο μοναδικός ο οποίος αρνήθηκε να παραδώσει στον **Αλέξη Τσίπρα** το 2015.

Η πράξη αυτή δεν είναι μόνο αγενής. Είναι προσβολή στη Δημοκρατία μας. Παρά το γεγονός ότι ο **Αντωνάκης** εμφανίζεται παντού και πάντοτε σαν ο υπέρτατος πατριώτης, που δεν **«συζητά με πειρατές»**, εντούτοις αυτή η πράξη του μόνο πατριωτική δεν είναι. Πατριωτισμός σημαίνει σεβασμός των θεσμών. Και οι συνταγματάρχες νόμιζαν ότι ήταν πατριώτες και κατέλυσαν την Δημοκρατία μας για να μας σώσουν. Τα ίδια μυαλά έχει.

Ο Αλέξης Τσίπρας, είτε μας αρέσει είτε δεν μας αρέσει, ψηφίστηκε από τον ελληνικό λαό για να κυβερνήσει τη χώρα. Η άρνηση της ομαλής διαδοχής στην εξουσία χαρακτηρίζει το ήθος και τον πολιτικό πολιτισμό του αρνητή. Δείχνει πόσο πολύ σέβεται την ετυμολογία των πολιτών. Καθόλου. Αυτό το όνειδος για το οποίο ποτέ δεν ζήτησε συγγνώμη θα τον χαρακτηρίζει εσαεί.

Αλήθεια, ξέρετε ποιοι άνθρωποι δεν ζητάνε συγγνώμη; Θα σας απαριθμήσω τις κατηγορίες τους, σύμφωνα με τους ψυχολόγους.

1. Υπερβολικά περήφανοι.
2. Ανασφαλείς.
3. Αυτοί με έλλειψη ενσυναίσθησης.
4. Προσωπικότητες με ναρκισσιστικά χαρακτηριστικά.
5. Ατομα που δεν αναγνωρίζουν τις κοινωνικές συμβάσεις.

Διαλέγετε και παίρνετε. Μάλλον ακριβής επιστήμη είναι η ψυχολογία.

Αλλά τι μπορείς να περιμένεις από τον άνθρωπο που αφού έριξε μια δημοκρατικά εκλεγμένη κυβέρνηση (1993), περιπλανήθηκε στην πολιτική έρημο, αναζητώντας μάταια την **Πολιτική Ανοιξη** και αφού είχε την ανεξήγητη εύνοια να τον ξαναβάλει από το παράθυρο στο μαντρί ο **Κωστάκης**, φρόντισε να βάλει αλάτι στην πλνήγ που άνοιξε ο ίδιος και να τριψέει με μαχαίρι ποιο βαθιά. Πώς; Είχε το απύθμενο θράσος να προτείνει για υποψήφιο βουλευτή (2012) τον **Συμπιλιδη**, τον άνθρωπο ο οποίος τον Σεπτέμβριο του 1993

Η αμφισβήτηση της διοίκησης είναι καταστροφική για μια επιχείρηση. Πολλώ μάλλον η εκ των έσω αμφισβήτηση του πρωθυπουργού.

έριξε την κυβέρνηση **Μπτσοτάκη** και ακολούθησε τον **Αντωνάκη** στην πολεμένη **Πολιτική Ανοιξη**. Αυτή η πράξη από μόνη της δείχνει πώς αντιλαμβάνεται τη Νέα Δημοκρατία. Σαν αποκλειστικά δικό του τοιφάκι. Ευτυχώς, υπήρξαν πολλές αντιδράσεις για το θέμα του **Συμπιλιδη** και για να σωθούν τα προσχήματα, ο ίδιος παραιτήθηκε από την υποψηφιότητα. Αυτή η παραιτήση δεν ελαφρύνει καθόλου την προσβολή της επιλογής

του **Αντωνάκη**, ο οποίος ήθελε να δείξει ότι δεν λογαριάζει κανέναν. Ecce homo!

Εχω γράψει στο παρελθόν για τη συμβολή του Αντωνάκη στην άνοδο του Σύριζα, με την αλλοπρόσαλλη στάση του στο πρώτο μνημόνιο. Όταν αυτός, που οι περιφημοί κύκλοι του έλεγαν ότι **«ο Σαμαράς φοράει παντελόνια και δεν πρόκειται ποτέ να υπογράψει μνημόνιο»**, υποχρεώθηκε να βγάλει (μεταφορικά) τα παντελόνια και να υπογράψει το δικό του μνημόνιο, συμβάλλοντας στη νέα διάσπαση της **Νέας Δημοκρατίας**, με την αποχώρηση του **Πάνου Καμένου**, τότε ουσιαστικά παρέδωσε την εξουσία στον **Σύριζα**. Τα υπόλοιπα ήταν νομοτελειακά.

Δεν του έφτανε μόνο αυτό. Πριν ανέβει στην εξουσία με το συγκλονιστικό 18,85% και αργότερα το 29,66%, φρόντισε να μην αφήσει τον **Λουκά Παπαδήμο** να ολοκληρώσει το έργο του. Τό-

σο πρεμιέρα είχε να γίνει πρωθυπουργός. Ούτε μερικούς μήνες δεν μπορούσε να περιμένει. Ετσι είναι τα κακομαθημένα παιδιά!

Πάμε τώρα στον Κωστάκη. Για ένα μεγάλο διάστημα μετά την ήττα του και την παραιτήσή του το 2009, ακολούθησε μια περίοδος σιωπής. Ολοι λέγαμε, πόσο σοφό ήταν αυτό που έκανε. Δεν προσπάθησε να δικαιολογήσει την περίοδο διακυβέρνησής του ούτε και να δώσει έστω και αναληθείς δικαιολογίες για το τεράστιο έλλειμμα που κληροδότησε στον ανυποψίαστο **ΓΑΠ**, ο οποίος μεθυσμένος από την προοπτική της πρωθυπουργίας δεν κατάλαβε τι τον περίμενε. Ετσι γλίτωσε την κριτική. Αποσύρθηκε και από την πολιτική και ανέλαβε πρόεδρος κάπου.

Όταν άρχισε να μιλά, ήταν πολύ εύκολο να διαπιστώσουμε ότι έκανε κριτική στον **Μπτσοτάκη**. Κανένας δεν κατάλαβε τον λόγο. Ο **Αντωνάκης** είχε προηγουμένα με τους **Μπτσοτάκηδες**: έριξε τον **Κωνσταντίνο**, διέγραψε την **Ντόρα** και φθονεί τον **Κυριάκο**. Ο **Κωστάκης**, τι λόγο είχε να αρχίσει τις διακριτικές ομολογουμένως επιθέσεις; Αβυσσος η ψυχή του ανθρώπου.

Πάντως, σαν πιο πονηρός ο Κωστάκης, κούρδισε τον παρορμητικό **Αντωνάκη** να κάνει τον κακό αστυνομικό στην παρουσίαση του βιβλίου και αυτός με την πιο ήπια κριτική του εμφανίστηκε σαν τον καλό αστυνομικό. Πάντα όμως ο **Μπτσοτάκης** ήταν ο κατηγορούμενος και ανακρινόμενος.

Με τη σιωπή του δεν μας προκαλούσε να θυμηθούμε ότι στη βάρδια του κατακάπκε η Αθήνα και άλλες πόλεις (Δεκέμβριος 2008). Ξεχάσαμε ακόμα και τη μονιμοποίηση 300.000 συμβασιούχων που χρεοκόπησαν τη «Θωρακισμένη» οικονομία μας. Ξεχάσαμε και το δυσθεώρητο έλλειμμα που πολύ έγκαιρα είχε προβλέψει ο **Αλέκος Παπαδόπουλος** (ο μοναδικός που το έλεγε από το 2009), και για το οποίο κυνηγάνε τον **Ανδρέα Γεωργίου**, τον άνθρωπο που το αποκάλυψε.

Ο Κωστάκης, που δεν βρήκε χρόνο για πάει στην ομιλία του πρωθυπουργού στη ΔΕΘ, εί-

χε όλο τον χρόνο να κατέβει από το αυτοκίνητό του για να χαιρετίσει τη **Λατινοπούλου** την Κυριακή των ευρωεκλογών. Επειδή, μάλιστα, είναι έμπειρος πολιτικός δεν μπορεί να του διέφυγε η περιφημη ρήση του **Μπερλάν: «Η πολιτική είναι η διαχείριση των συμβόλων»**. Είναι πολλοί αυτοί που πιστεύουν ότι η κίνηση αυτή ήταν τόσο αποτελεσματική, ώστε συνέβαλε στην εκλογή της Λατινοπούλου στο Ευρωπαϊκό βούλιο. Δεν γνωρίζω τι χρωστούσε στη **Λατινοπούλου**, αλλά πολύς κόσμος πιστεύει ότι χρωστάει πολύ περισσότερα στον **Μπτσοτάκη**, που ξανάφερε και διατήρησε στην εξουσία το κόμμα που ίδρυσε ο θεός του.

Ξαναδιαβάζοντας το κείμενό μου διαπίστωσα ότι είναι ιδιαίτερα αιχμηρό. Δεν πρόκειται να αλλάξω λέξη. Στην επαγγελματική μου σταδιοδρομία έμαθα πολύ νωρίς ότι η αμφισβήτηση της διοίκησης είναι καταστροφική για μια επιχείρηση. Πολλώ μάλλον η **εκ των έσω** αμφισβήτηση του πρωθυπουργού, ο οποίος ασκεί το δυσκολότερο επάγγελμα του κόσμου. Τη διοίκηση μιας χώρας και δη της Ελλάδας, που δεν είναι και ιδιαίτερα εύκολο.

Αν αγαπούν, όπως ισχυρίζονται, τον τόπο και την πατρίδα, ας αφήσουν ήσυχο τον **Μπτσοτάκη**. Αυτός κέρδισε τη δεύτερη 4ετία και μάλιστα με σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό από την πρώτη, γεγονός πρωτοφανές. Με την πολιτική του έχει εξαερώσει την αξιωματική αντιπώτευση και οι υπολοίποι τον βλέπουν με κιάλια. Όπως πάμε, πιθανότατα θα πάει τη Ν.Δ. σε τρίτη νίκη. Δεν καταλαβαίνω γιατί ο **Αντωνάκης** και ο **Κωστάκης** τον πολεμάνε. Μπορεί τα υστερόγραφα να το εξηγούν.

ΥΓ.1 «Η αχαριστία είναι ανέκαθεν σημάδι αδυναμίας. Δεν γνώρισα ποτέ πραγματικά ικανούς άνδρες που να ήταν αχάριστοι».

Johann Wolfgang von Goethe

ΥΓ.2 «Ουδείς αχαριστότερος του ευεργετηθέντος». Καλλιμαχος.

Ο κ. Ανδρέας Γ. Δρυμιώτης είναι σύμβουλος επιχειρήσεων.

Αναζητώντας την αναβάθμιση από τη Moody's

Του **δρος ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ**

Οταν δύο οίκοι πιστοληπτικής διαβάθμισης αποκλίνουν ως προς την αξιολόγηση κινδύνου μιας χώρας (split rating), οι αγορές αναπόφευκτα εντείνουν την προσοχή τους. Σήμερα η Ελλάδα αναζητά την αναβάθμιση στην κόψη του ξυραφιού, καθώς οι τρεις βασικοί οίκοι (credit rating agencies), Moody's, S&P και Fitch, δεν ομοφωνούν ως προς το μακροπρόθεσμο αξιόχρεο της κυβέρνησης. Οι δύο τελευταίοι αποδίδουν αξιολόγηση που οριακά μόνο αντιστοιχεί στην «επενδυτική βαθμίδα» με BBB-, ενώ η Moody's επιμένει κάτω από αυτή με Ba1. Όταν η ασυμμετρία εκφράζεται από τη Moody's, ως ο πλέον συντηρητικός οίκος, η αγορά ακούει. Ετσι ανακύπτουν τρία βασικά ερωτήματα: (α) πόσο σημαντικό είναι για τη δυναμική και τις προοπτικές της χώρας; (β) πού εδράζεται η εμμονή της Moody's και πόσο δίκιο έχει; και (γ) ποια πολιτική οφείλει να ακολουθήσει η χώρα για να ανέλθει αξιοπιστα στην επενδυτική βαθμίδα;

Η αξιολόγηση της μακροπρόθεσμης πιστοληπτικής ικανότητας μιας χώρας περιγράφεται με ένα σύμβολο, που αντανάκλα την υπεύθυνη πρόβλεψη του εκάστοτε οίκου για την πιθανότητα αθέτησης των δανειακών υποχρεώσεων της κυβέρνησης σε ένα χρονικό ορίζοντα, κατά κανόνα μέχρι πέντε έτη. Καθώς μετακινούμαστε προς χαμηλότερες βαθμίδες, ο κίνδυνος αυτός αυξάνεται μη γραμμικά, για να

εκτιναχθεί δραματικά όταν περάσουμε κάτω από την ελάχιστη επενδυτική βαθμίδα BBB (ή Baa για τη Moody's). Αυτό φυσικά αυξάνει εξίσου δραματικά τις απαιτήσεις των επενδυτών που αποστρέφονται τον κίνδυνο, αλλά ταυτόχρονα και το κόστος σε όρους κεφαλαιακής επάρκειας για τους θεσμικούς επενδυτές, δυσχεραίνοντας έτσι την πρόσβαση της χώρας σε δανειακά κεφάλαια. Υπό αυτή την έννοια υπάρχει ένα χάος μεταξύ επενδυτικής βαθμίδας και μν, όμως περιορισμένης σημασίας προς το παρόν όσο η Ελλάδα βρίσκεται υπό κοινή χρηματοδότηση και με πρόσβαση στα κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης. Η επίδραση ωστόσο έρχεται από το μέλλον, στο οποίο η χώρα θα πρέπει να ανταποκριθεί με νέο παραγωγικό μοντέλο, ίδιοις δυνάμεις. Ενώ η κοινή χρηματοδότηση από το 2010 στόχευσε στη σταθεροποίηση και τη μεταρρύθμιση, η πολιτική ρευστοποίηση δεν επέτρεψε κυβερνήσεις να δεσμευτούν στο μακροπρόθεσμο σχέδιο. Η παρουσία επενδυτικής βαθμίδας θα επιτάκνυε την αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου μόνο αν υπήρχε κάποιο τέτοιο σχέδιο.

Η αναβάθμιση βρίσκεται τόσο κοντά και τόσο μακριά ταυτόχρονα. Η Moody's εδράζει τη γνώμη της στη σύνθεση επιμέρους εκτιμήσεων που αφορούν τη δομή της οικονομίας, το θεσμικό και διακυβερνητικό εποικοδόμημα, τη δημοσιονομική

ισορροπία, τους κινδύνους βιωσιμότητας στο τρίπτυχο περιβάλλον-κοινωνία-θεσμοί, καθώς και την ικανότητα ανθεκτικότητας σε εξωτερικούς κινδύνους. Πριν από λίγες μέρες (13 Σεπτεμβρίου 2024) η Moody's επιβεβαίωσε τη βαθμίδα Ba1 με την παρατήρηση για θετικές προοπτικές (positive outlook), η οποία ερμηνευόθηκε ως ένα ακόμα βήμα πιο κοντά στην πολυπόθητη αναβάθμιση. Είναι όμως έτσι; Ο κίνδυνος

Ο μετασχηματισμός από την οικονομία της κατανάλωσης και των εισαγωγών σε αυτήν της καινοτομίας, των επενδύσεων και των εξαγωγών είναι η ασφαλέστερη οδός για αναβαθμίσεις από τους οίκους.

βραχυπρόθεσμου πιστωτικού γεγονότος αφορά πρωτίστως τη ρευστότητα, τη δημοσιονομική ισορροπία και την έκθεση στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, τοιμεις στους οποίους η Ελλάδα έχει να επιδείξει επιτεύγματα. Επάνοδος στα πρωτογενή πλεονάσματα, αυξημένη ρευστότητα και μειωμένος λόγος χρέους προς ΑΕΠ επικουρούμενα από

το πληθωριστικό ΑΕΠ, εξυγιάνση στο τραπεζικό σύστημα και περαιτέρω αποδέσμευση από ενδεχόμενα βάρη του. Αυτοί είναι οι βασικοί λόγοι για τους οποίους η Moody's αποδίδει θετικές προοπτικές, τις οποίες όμως σπεύδει να εξηγήσει, ως «σήμα ότι η αξιολόγηση είναι απίθανο να υποβαθμιστεί στο κοντινό μέλλον». Τι περιώριζε τις προσδοκίες για το αμέριστο μέλλον;

Η άγκυρα κάθε μακροχρόνιου αξιολόγησης εξετάζει πρωτίστως τη δομή της οικονομίας και το θεσμικό και διακυβερνητικό εποικοδόμημα για τη λειτουργία της. Η Ελλάδα αντιμετωπίζει μια μακροχρόνια δομική παθογένεια την οποία η Moody's εντοπίζει και σπληντεύει: οικονομία μετρίου μεγέθους, κατανάλωσης και εισαγωγών, βασιζόμενη εν πολλοίς στις υπηρεσίες, εκτεθειμένη σε σοβαρούς κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς κινδύνους βιωσιμότητας. Βασικό χαρακτηριστικό αυτού του τύπου οικονομίας είναι η αδυναμία βιώσιμης ενδογενούς ανάπτυξης, μια διαρκής απουσία διαφοροποιήσεων στην παραγωγή και ενάρετου κύκλου καινοτομίας - επένδυσης - εξαγωγών. Κατά συνέπεια και χαμηλής ανθεκτικότητας σε εξωτερικές επιδράσεις, όπως για παράδειγμα, οι αυξήσεις στις τιμές της ενέργειας και των κεφαλαιουχικών αγαθών, αλλά και δομικές μετατοπίσεις στη ζήτηση όπως στον τουρισμό. Με αυτά τα δεδομένα, το θεσμικό και διακυ-

βερνητικό εποικοδόμημα συνεκίζει αυτάρεσκα να συντηρείται ψηφιοποιώντας τον εαυτό του, λειτουργώντας ως τροχοπέδη για τη νεοφυή και μικρομεσαία επιχειρηματικότητα αλλά όχι για το συγκεκριμένο κεφάλαιο. Είναι βέβαιο ότι η αυξημένη ρευστότητα, τα πρωτογενή πλεονάσματα, και η μείωση του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι θετικά, όμως επίσης βέβαιο είναι ότι τα τελευταία χρόνια αυτά εν πολλοίς οφείλονται στον πληθωρισμό, η εμμονή του οποίου δείχνει δομικά παρά μεταβατικά χαρακτηριστικά, ενώ αποτελεί μεταβίβαση πλούτου που διαστρέφει την ικανότητα της οικονομίας. Με αυτά τα δεδομένα, ποια πολιτική οφείλουμε για την πολυπόθητη αναβάθμιση;

Η αντίληψη ότι η αναβάθμιση είναι προϋπόθεση για τη βιώσιμη ανάπτυξη, αποτελεί αυταπάτη, αν όχι άλλοθι. Ασφαλώς μια υπερφυσική αύξηση των πλεονασμάτων ή μείωση του χρέους θα μπορούσαν θεωρητικά να πιάσουν μια αναβάθμιση, χωρίς όμως αυτό να είναι βιώσιμο. Η Ελλάδα οφείλει να αντιμετωπίσει το δομικό πρόβλημα της οικονομίας και του θεσμικού εποικοδομήματος, και όταν αυτό αρχίσει να υλοποιείται, θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε αξιοπιστα σειρά αναβαθμίσεων. Αυτό σημαίνει μετασχηματισμό από την οικονομία της κατανάλωσης και των εισαγωγών σε αυτή της καινοτομίας, των επενδύσεων

και των εξαγωγών. Αυτό προϋποθέτει στοχευμένες πολιτικές που οδηγούν στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας, αποκατάσταση των μηχανισμών της αγοράς και απο-συγκεντρωμένο θεσμικό εποικοδόμημα. Η Ελλάδα έχει ένα (μάλλον τελευταίο) παράθυρο ευκαιρίας μέχρι το 2032 για να εγκαταστήσει αξιοπιστα την αλλαγή, δεδομένου ότι (α) οι αποπληρωμές χρέους μέχρι το 2032 είναι ομαλές, (β) η δημοσιονομική σταθερότητα έχει κερδηθεί, (γ) παραμένει διαθέσιμο το μεγαλύτερο μέρος των κεφαλαίων του ΤΑΑ, (δ) ξεκινάει μια μεγάλη περίοδος μείωσης επιτοκίων και (ε) η έκθεση Ντράγκι δίνει το έναυσμα στην Ε.Ε. να εγκαταστήσει πολιτικές ανταγωνιστικότητας που για τη χώρα μας έχουν πολλαπλάσια σημασία.

Η Moody's στην έκθεσή της για την Ελλάδα αναφέρεται σαφώς στη «δυνατότητα να διαφοροποιηθεί (την παραγωγή) και να αναπτύξει υψηλής τεχνολογίας μεταπολιτικές κλάδους και τις εξαγωγές, όμως η πρόσδοος απαιτεί χρόνο». Αναζητείται η πολιτική δύναμη που θα προτείνει, θα σχεδιάσει και θα υλοποιήσει.

Ο δρ Γεώργιος Χριστοδουλάκης είναι αν. καθηγητής Χρηματοοικονομικής στο Alliance Manchester Business School του Πανεπιστημίου του Μάντσεστερ και ιδρυτής της Ratings Logic.

Δάνεια 15 έως 20 δισ. μπορούν να επιστρέψουν στις τράπεζες

Είχαν πωληθεί σε funds και πλέον θεωρείται ότι έχουν ρυθμιστεί με επιτυχία.

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Πινυή ενίσχυσης του δανειακού τους χαρτοφυλακίου και της κερδοφορίας τους μπορεί να αποτελέσει για τις τράπεζες η επαναγορά δανείων που έχουν πωληθεί σε funds και έχουν ρυθμιστεί με πιτυχία, πληρώοντας πλέον τους κανόνες για την επιστροφή τους στο τραπεζικό σύστημα. Αυτό προκύπτει από τη μελέτη της συμβουλευτικής εταιρείας Octane για την αγορά των μη εξυπηρετούμενων δανείων στη χώρα, στην οποία σημειώνεται ότι «οι τράπεζες μπορούν να αποκτήσουν αυτά τα δάνεια σε τιμές που αντικατοπτρίζουν τις προσαρμοσμένες στον κίνδυνο αποδόσεις τους, οι οποίες μπορεί να είναι ευνοϊκές σε σύγκριση με την έκδοση νέων δανείων».

Τα κόκκινα δάνεια που έχουν πωληθεί σε funds προσεγγίζουν συνολικά τα 100 δισ. ευρώ (70 δισ. ευρώ με βάση τα στοιχεία της ΤτΕ που δεν περιλαμβάνουν τους εξωλογιστικούς τόκους και τις διαγραφές) και σύμφωνα με εκτιμήσεις από την πλευρά των επενδυτών που έχουν αγοράσει αυτά τα δάνεια, περί τα 15-20 δισ. ευρώ θα μπορούσαν προσεγγίσει να επανέλθουν στις τράπεζες ως

ρυθμισμένα (reperforming). Προϋπόθεση με βάση τους κανόνες της European Banking Authority είναι τα δάνεια αυτά να μην επιστρέψουν στην ίδια τράπεζα και να εξυπηρετούνται κανονικά για τρία συνεχή χρόνια.

Όπως επισημαίνει η Octane, «τα ρυθμισμένα δάνεια παρέχουν στις τράπεζες μια νέα ροή εσόδων από τόκους, συμβάλλοντας θετικά στα κέρδη τους. Με την επαναγορά οι τράπεζες μπορούν να αποκαταστήσουν ή να ενισχύσουν τις σχέσεις τους με δανειολήπτες που έχουν αναδιαρθρώσει επιτυχώς τα χρέη τους, ανοίγοντας ενδεχομένως ευκαιρίες διασταυρούμενων πωλήσεων για άλλα τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες». Σύμφωνα με τον Γιώργο Παυλάτο, Senior Partner της Octane, «η μελέτη επιβεβαιώνει ότι υπάρχουν σημαντικές ευκαιρίες» και ότι η δεύτερογενής αγορά των κόκκινων δανείων, δηλαδή η πώληση από το ένα fund σε άλλο ή η πώληση σε τράπεζα, θα είναι ένα από τα μεγαλύτερα στοιχεία που προσέχεται διεξάγει. Από την πλευρά των επενδυτών, με δεδομένο ότι η απόδοση των εισπράξεων του προγράμματος κρατικών εγγυήσεων «Χρακλής» υπολείπε-

ΠΟΣΑ ΣΕ ΔΙΣ. ΕΥΡΩ

Intrum	16
Davidson Kempner	15
doValue	14
Fortress	3
Bain Capital	3
B2Holding	3
Pimco	3
Hoist	3
Carval-Intrum	2
Ellington Solutions	2
Cerberus	2
Aldridge	1
Apollo	1
Elliott - Centerbridge	1
Astir NPL FinanceAPS	1
APS	1
Bracebridge Capital	1
Waterwheel Capital	1
Brooklane	1

Τα funds που έχουν αγοράσει τα κόκκινα δάνεια

πηγή: OCTANE

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

**Προϋπόθεση είναι
τα δάνεια αυτά να
μην επαναγοραστούν
από την ίδια τράπεζα
και να εξυπηρετού-
νται κανονικά για τρία
συνεχή χρόνια.**

ται κατά 25%-30% των αρχικών εκπαρτησών, η πώληση κάποιων χαρτοφυλακίων θα μπορούσε να ενισχύσει τα έσοδα των τιτλοποιήσεων και να βοηθήσει τις εταιρείες διαχείρισης (servicers) έτσι ώστε να πετύχουν τους στόχους για τους οποίους έχουν δεσμευθεί στα επιχειρησιακά τους πλάνα. Οι επενδυτές και τα funds έχουν την ευκαιρία να επωφεληθούν από την αυξημένη αξία των επιτυχώς ρυθμισμένων (reperforming) δανείων μέσω της πώλησής, πραγματοποίησης

ντας έτσι κέρδη από τις αρχικές τους επενδύσεις, σημειώνει η Octane. Να σημειωθεί ότι έως σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί 11 συναλλαγές στη δευτερογενή αγορά, δηλαδή πωλήσεις δανείων από ένα fund σε άλλο, συνολικής αξίας 10 δισ. ευρώ. Απαλλαγμένοι από αυτά τα δάνεια, παρατρέπει η Octane, «μπορούν να μειώσουν την έκθεσή τους στον πιστωτικό κίνδυνο, ιδίως εάν οι οικονομικές προοπτικές είναι αβέβαιες. Επιπλέον, οι επιτυχείς συναλλαγές ρυθμισμένων δανείων θα ενισχύουν τη φήμη τους στην αγορά ως ικανών διαχειριστών προβληματικών περιουσιακών στοιχείων, προσελκύοντας ενδεχομένως περισσότερους επενδυτές». Με βάση τα συμπεράσματα της μελέτης: – Από το 2021 έως τον Σεπτέμβριο του 2023, πραγματοποιήθηκαν πάνω από 44 συναλλαγές μη εξυπηρετούμενων δανείων με συνολική αξία που ξεπερνάει τα 65 δισ. ευρώ, προσφέροντας νέα

δυναμική στην αγορά. Τις μεγαλύτερες συναλλαγές ύψους 21,9 δισ. ευρώ (8 συνολικά συναλλαγές) πραγματοποίησε η Alpha Bank και ακολουθεί η Τράπεζα Πειραιώς με 24 συναλλαγές αξίας 18 δισ. ευρώ. Η Εθνική Τράπεζα πραγματοποίησε 5 συναλλαγές αξίας 15,5 δισ. ευρώ και η Eurobank 4 συναλλαγές αξίας 6,5 δισ. ευρώ.

— Έως σήμερα, 18 servicers έλαβαν ανανεωμένη άδεια ή παράταση της υφιστάμενης και 5 εταιρείες δεν προχώρησαν στη διαδικασία εκ νέου αδειοδότησης έως τον Ιούνιο του 2024, γεγονός που αφήνει τα χαρτοφυλάκια τους να αναληφθούν από άλλους φορείς.

— Παρά τις πρόσφατες θετικές εξελίξεις, η Ελλάδα εξακολουθεί να κατέχει το υψηλότερο ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με 3,3% σε σύγκριση με τον μέσο όρο του 1,9% από το δ' τρίμηνο του 2023.

Μέτρα για το μισθολογικό χάσμα ανδρών και γυναικών

Ειδικά προγράμματα για την ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών αλλά και την ενσωμάτωση των κοινοτικών οδηγιών που προβλέπουν τη θέσπιση συγκεκριμένων ποσοδώσεων για τις γυναίκες στα διοικητικά συμβούλια εισηγμένων εταιρειών μέχρι το τέλος του 2024, καθώς και τη μείωση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των δύο φύλων για όμοια εργασία μέχρι το 2026 περιλαμβάνει μεταξύ άλλων η δέσημη μέτρηση που προωθούν τα συναρμόδια υπουργεία. Με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα για την Ισότητα των Αμοιβών που εορτάζεται από τον ΟΗΕ κάθε χρόνο στις 18 Σεπτεμβρίου, τα υπουργεία Εργασίας και Κοινωνικής Συνοχής αναμένεται να αναλάβουν σειρά πρωτοβουλιών με στόχο την καταπολέμηση του έμφυλου μισθολογικού χάσματος που επιπράζει εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενες και αγγίζει κάθε τομέα της οικονομίας. Για να μειωθεί το έμφυλο μισθολογικό χάσμα, απαιτείται ένας συνδυασμός από θεσμικές πρωτοβουλίες και συνέργειες με τον χώρο της εργασίας, εργοδότες και εργαζομένους, ώστε να καταπολεμηθούν οι διαρθρωτικές αιτίες του φαινομένου:

- Η ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών με ειδικά προγράμματα.
- Η στήριξη της εξισορρόπησης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής με ενίσχυση των δομών φροντίδας (vouchers, νταντάδες γειτονιάς), δυνατότητα μεταβίβασης της άδειας μητρότητας στον πατέρα με ευνοϊκούς όρους.
- Η προώθηση της μισθολογικής διαφάνειας, μέσα από την ενσωμάτωση της οδηγίας 2023/970 για την ενίσχυση της εφαρμογής της αρχής της ισότητας των αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας, μέσω της μισθολογικής διαφάνειας και μηχανισμών επιβολής.

Για τον άρρηκτο
και τον γοργισμό

30 χρόνια

KANALI 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Romios Kotsonis

17TH EURO Mediterranean FESTIVAL 2024 OF TRADITIONAL DANCES

17^Ο ΕΥΡΩΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ 2024 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ

**ο ΔΗΜΟΣ
ΛΕΜΕΣΟΥ**
THE LIMASSOL
MUNICIPALITY
(ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ) / PRESENTS

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ
ΑΠΟ ΧΩΡΕΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΚΑΙ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ
PARTICIPATING GROUPS
FROM COUNTRIES
WITHIN EUROPE
AND MEDITERRANEAN

Μην ξεχάσετε να φάτε
της παραδοσης!

25372855
25745919 ⓘ

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ
FREE ENTRANCE

ΤΡΙΤΗ - TUESDAY
24.9
ΕΝΑΡΞΗ ΦΕΣΤΙΒΑΛ
OPENING CEREMONY
Παράσταση αναμνηστική στο
πρώτο ετήσιο εορτασμό με
απόλυτη και κορυφαία όψη
Ελευθέρου και Πολιτισμικού
Σταθμού η Φιλομαχική
και Σόλων Λεμεσού
Parade of the Dancing Groups
from Renaissance Site
in Limassol Old Port Square
With the participation of Limassol
Municipality Philharmonic Orchestra
Ελευθέρη Παραδοσιακή
Παραγωγή
Performance starting time

18:30
20:00

ΤΕΤΑΡΤΗ - WEDNESDAY
25.9
ΖΑΚΑΚΙ
ZAKAKI
Πάρκο Γκογκίν
Gokken park

20:00

ΠΕΜΠΤΗ - THURSDAY
26.9
ΜΕΣΑ ΓΕΙΤΟΝΙΑ
MESA GEITONIA
Πάρκο
Πανίκου Δημητρίου
Pantikos Dimitriou
Park

20:00

ΣΑΒΒΑΤΟ - SATURDAY
28.9
ΓΙΟΥΡΤ ΚΡΑΣΙΟΥ
WINE FESTIVAL
Συμπόσιο αναμνηστικό
στη Ήλιση Ελευθέρου
Participation of the
Dancing Groups at the
Opening Ceremony

19:30

ΚΥΡΙΑΚΗ - SUNDAY
29.9
ΛΗΞΗ ΦΕΣΤΙΒΑΛ
CLOSING CEREMONY
Παράσταση κατά μήκος
παραλιακού πεζοδρομίου
σε ανάμνηση στο
θεατρικό θέατρο
Χριστού και Μίλη
Χριστοφόρου
Parade along beach
front ending at Heroes
Christou and Miltos
Christoforou Theatre

17:30

ΚΟΡΜΟΙ ΕΤΕΚΟΝΟΜΙΑΣ
MEDIA SPONSORS

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΚΟΡΜΟΙ ΕΤΕΚΟΝΟΜΙΑΣ
HOSPITALITY SPONSOR

NAVARRIA HOTEL

Με υψηλή εξειδίκευση, αλλά άνεργοι οι νέοι στην Κίνα

Οι μεγάλες επενδύσεις στην τεχνολογία δεν αυξάνουν τις θέσεις εργασίας

Με υψηλή κατάρτιση και τεχνολογική εξειδίκευση, αλλά άνεργοι. Αυτή είναι η κατάσταση των νέων στην Κίνα, καθώς ο ασιατικός οικονομικός γίγαντας επενδύει μεν δισ. στον τεχνολογικό τομέα, αλλά δεν δίνει τις αντίστοιχες ευκαιρίες επαγγελματικής αποκατάστασης. Ένας από τους λόγους είναι ότι ο τεχνολογικός τομέας δεν είναι εντάσεως εργασίας, όπως οι βιομηχανίες που τις περασμένες δεκαετίες έδωσαν ώθηση στην κινεζική οικονομία και στο βιοτικό επίπεδο των Κινέζων. Εν ολίγοις η Κίνα έχει επενδύσει ιλιγγιώδη κεφάλαια σε έναν τομέα που δεν προσφέρει αρκετές θέσεις εργασίας, με αποτέλεσμα να αυξάνονται διαρκώς τα ήδη υψηλά ποσοστά ανεργίας μεταξύ των νέων της.

Το περασμένο έτος η ανεργία των νέων έφθασε στο επίπεδο-ρεκόρ του 21,3%, μολονότι η κινεζική οικονομία δεν σημειώνει μεν τα διψήφια ποσοστά ανάπτυξης του 2000, αλλά εξακολουθεί να αναπτύσσεται κατά 5%, με έναν ρυθμό διπλαδι που οι δυτικές οικονομίες μπορούν μόνο να ονειρευτούν. Το γεγονός ότι η Κίνα δεν έχει τη δυνατότητα να προσφέρει επαρκείς θέσεις εργασίας στους περίπου 12 εκατομμύρια αποφοίτους πα-

νεπιστημίου και στα εκατομμύρια όσων εγκαταλείπουν το σχολείο για να μπουν στην αγορά εργασίας μπορεί να αποδοθεί έως έναν βαθμό στην πανδημία, στην αναιμική ανάκαμψη και στον εμπορικό πόλεμο με

Η εκστρατεία του προέδρου Σι κατά των ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων «πάγωσε» έναν κλάδο που απασχολούσε 10 εκατομμύρια υπαλλήλους.

τη Δύση. Προπαντός, όμως, ο πλέον καθοριστικός παράγοντας ήταν η επίθεση που εξαπέλυσε ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ κατά των εταιρειών τεχνολογίας, κατά των ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και κατά της αγοράς ακινήτων τη διετία 2020 και 2021. Τότε ο ζωτικός κλάδος της τεχνολογίας υπέστη πανώλεθρία, καθώς τα μεταρρυθμιστικά μέτρα του προέδρου Σι στόχευαν ευθέως σε αυτόν, οι τεχνολογικοί κολοσσοί της χώρας έχασαν δεκάδες εκατ. σε χρηματιστι-

Το περασμένο έτος η ανεργία των νέων έφθασε στο επίπεδο-ρεκόρ του 21,3%, μολονότι η κινεζική οικονομία εξακολουθεί να αναπτύσσεται κατά 5%.

ριακή αξία, ενώ κατέρρευσε ο τομέας των ακινήτων και μαζί του χάθηκαν οι αποταμιεύσεις εκατομμυρίων Κινέζων.

Ακολουθήσαν μαζικές απολύσεις, κυρίως νέων υπαλλήλων, ενώ παρόμοιο πλήγμα δέχθηκε ο κλάδος των ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, στον οποίο σπούδαζαν κάπου 75 εκατομμύρια φοιτητές. Κυρίως, όμως, ο κλάδος της ιδιωτικής εκπαίδευσης απασχολούσε περίπου 10 εκατομμύρια υπαλλήλους, σε μεγάλο ποσοστό νέους που είχαν αποφοιτήσει προσφάτως. Όπως χαρακτηριστικά τονίζει η Ντιάνα Χοϊλεβα, οικονομολόγος στην Ecnodo Economics στο Λονδίνο, «η εκστρατεία του προέδρου Σι «πάγωσε» όλο τον κλάδο της ιδιωτικής εκπαίδευσης», και ενώ δεν έχουν εξαφανιστεί τα σχετικά επαγγέλματα, σήμερα είναι πολύ λιγότερα, πολύ λιγότερο αξιόπιστα και πολύ πιο ασταθή. Αυτό σημαίνει ότι έχει συρρικνωθεί σημαντικά ένας εναλλακτικός

δρόμος που μπορούσαν να πάρουν απόφοιτοι πανεπιστημιακών σχολών και να αποφύγουν την ανεργία. Εξάλλου, η επίθεση που εξαπέλυσε ο πρόεδρος Σι κατά του ιδιωτικού τομέα είχε ως αποτέλεσμα μια ραγδαία μείωση των επενδύσεων στις νεοφυείς εταιρείες και αντίστοιχη μείωση των νέων επιχειρηματιών που μέχρι προσφάτως ήταν πρόθυμοι να αναλάβουν το επιχειρηματικό ρίσκο. Αναπόφευκτα μειώθηκε ο αριθμός των καινούργιων νεοφυών εταιρειών κατά 97% μέσα στα τελευταία έξι χρόνια.

Εξίσου σημαντικός παράγοντας είναι πάντως και η αναντιστοιχία ανάμεσα στις προσδοκίες των νέων και την πεζή πραγματικότητα. Οι νέοι της Κίνας εξακολουθούν να αποφεύγουν τη δουλειά του εργοστασίου και κάθε είδους χειρωνακτικό επάγγελμα και κυνηγούν τις καλοπληρωμένες θέσεις γραφείου. Λογικά οι νέοι θα έπρεπε να αποτελούν τη μεγάλη πλειονό-

τητα όσων απασχολούνται σε χειρωνακτικά επαγγέλματα, δεδομένου ότι έχουν φυσική ικανότητα και αντοχή. Και όμως, πρόσφατη έρευνα της Σχολής Οικονομικών και Επιχειρήσεων στο Πανεπιστήμιο του Πεκίνου φέρνει στο φως στοιχεία που δείχνουν πως πάνω από το 50% των 400 εκατομμυρίων χειρωνακτών της Κίνας είναι άνω των 40 ετών. Όπως, άλλωστε, επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ της Deutsche Welle, η Κίνα εξακολουθεί να ανεβαίνει στην κλίμακα της αξίας και το Πεκίνο έχει θέσει στόχο του την τεχνολογική κυριαρχία σε παγκόσμιο επίπεδο. Προωθεί, έτσι, τεράστιες επενδύσεις στον τομέα της τεχνικής νοημοσύνης, της παραγωγής μικροεπεξεργαστών και της πράσινης ενέργειας, που έχουν πράγματι τη δυναμική να απεξαρτήσουν την κινεζική οικονομία από τη Δύση. Οι τομείς αυτοί, όμως, δεν χρειάζονται πολλούς νέους υπαλλήλους.

Παράλληλα, η Κίνα αντιμετωπίζει την εντεινόμενη δέυνση των σχέσεων της με τη Δύση και αναγκάζεται αντί για τις υψηλές αξίας παραγγελίες της από τη Δύση, να παραγγέλλει χαμηλότερης αξίας είδη από τον λεγόμενο Παγκόσμιο Νότο, και αυτό έχει συνέπειες στο επίπεδο της απασχόλησης. Στο μεταξύ είναι κορεσμένη ακόμη και η αγορά των 40 ετών. Όπως, άλλωστε, επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ της Deutsche Welle, η Κίνα εξακολουθεί να ανεβαίνει στην κλίμακα της αξίας και το Πεκίνο έχει θέσει στόχο του την τεχνολογική κυριαρχία σε παγκόσμιο επίπεδο. Προωθεί, έτσι, τεράστιες επενδύσεις στον τομέα της τεχνικής νοημοσύνης, της παραγωγής μικροεπεξεργαστών και της πράσινης ενέργειας, που έχουν πράγματι τη δυναμική να απεξαρτήσουν την κινεζική οικονομία από τη Δύση. Οι τομείς αυτοί, όμως, δεν χρειάζονται πολλούς νέους υπαλλήλους.

Ανω του 1 δισ. ήδη οι ζημιές από τις πλημμύρες στην Κεντρική Ευρώπη

Τις χειρότερες πλημμύρες των τελευταίων δεκαετιών βιώνει η Κεντρική Ευρώπη, οι οποίες αναμένεται να προκαλέσουν ζημιές πολλών εκατομμυρίων ευρώ. Ηδη οι πρώτες εκτιμήσεις τοποθετούν το κόστος άνω του ενός δισεκατομμυρίου, όμως δεν έχει γίνει ακόμη ο πλήρης απολογισμός, καθώς η κακοκαιρία «Μπόρις» σαρώνει επί μέρες την ήπειρο, αφήνοντας νεκρούς και σημαντικές υλικές βλάβες.

Η Morningstar DBRS έχει υπολογίσει μέχρι στιγμής ότι το κόστος θα κυμανθεί μεταξύ αρκετών εκατομμυρίων ευρώ και άνω του 1 δισ., σύμφωνα με το Reuters. «Σύμφωνα με τις τελευταίες διαθεσίμες πληροφορίες, οι μεγαλύτερες ασφαλισμένες ζημιές ενδέχεται να σημειωθούν στην Τσεχία, μία από τις χώρες που επηρεάστηκαν περισσότερο από τα πρόσφατα δυσμενή καιρικά φαινόμενα», σχολίασε στο Euronews ο Μάριο ντε Τσίκο,

αντιπρόεδρος των παγκόσμιων ασφαλιστικών και συνταξιοδοτικών αξιολογήσεων στην DBRS. Ο ίδιος προσέθεσε ότι η ασφάλιση για φυσικές καταστροφές είναι πιο συνήθης στην Τσεχία σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες που επηρεάστηκαν.

Ανησυχίες για αρνητικές επιπτώσεις στην παραγωγή των χωρών και νέες πληθωριστικές πιέσεις.

Ακόμα όμως και πριν από την κακοκαιρία «Μπόρις», οι πλημμύρες ήταν η πιο ζημιογόνος φυσική καταστροφή για την Ευρώπη, σύμφωνα με την περιβαλλοντική συμβουλευτική εταιρεία JBA Risk Management. Μόνο η υπερχειλίση ποταμών

Από την κακοκαιρία «Μπόρις» έχουν πλημμυρίσει περιοχές της Αυστρίας, της Τσεχίας, της Πολωνίας και της Ρουμανίας, ενώ αναμένεται να επηρεαστούν η Σλοβακία και η Ουγγαρία.

οδηγεί σε ζημιές ύψους 7,8 δισ. ευρώ κάθε χρόνο, ένα ποσό το οποίο αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω όσο υπάρχουν οικο-

νομίες που αναπτύσσονται σε περιοχές με κίνδυνο πλημμύρας και όσο η κλιματική αλλαγή φέρνει περισσότερες και πιο έντονες

βροχοπτώσεις. Από την κακοκαιρία «Μπόρις» έχουν πλημμυρίσει περιοχές της Αυστρίας, της Τσεχίας, της Πολωνίας και της Ρουμανίας, ενώ αναμένεται να επηρεαστούν και η Σλοβακία και η Ουγγαρία. Η πολωνική, η ρουμανική και η αυστριακή κυβέρνηση έχουν δρομολογήσει έκτακτα κονδύλια εκατομμυρίων ευρώ, ενώ η τσεχική κυβέρνηση εξετάζει την αναπροσαρμογή του προϋπολογισμού του 2024 λόγω των ζημιών.

Εκτός όμως από τις άμεσες βλάβες, όπως σε υποδομές, κτίρια και άλλου είδους ακίνητα, καθώς και την αύξηση των δαπανών προς στήριξη των πολιτών, είναι πιθανό να δημιουργηθούν οικονομικά προβλήματα και στο μέλλον, όπως μείωση της παραγωγής και της οικονομικής δραστηριότητας, όπως επεσήμανε ο Γκρέγκορζ Ντροζντ, αναλυτής αγοράς στην εταιρεία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών

Conotoxia Invest. Σε ό,τι αφορά τον μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στις εθνικές οικονομίες που επηρεάστηκαν, φαίνεται ότι είναι ακόμη πολύ νωρίς για να υπολογίσει κανείς.

Για την Τσεχία, για παράδειγμα, είναι πιθανό η αθροιστική οικονομική ζημία σε ακίνητα και παραγωγή να αντιστοιχεί στο 0,2%-0,5% του ΑΕΠ, με το αποτύπωμα στην ανάπτυξη να είναι μικρότερο, όπως δήλωσε στο Euronews η Καταρίνα Ρεντάρτζεφσκα, επικεφαλής αναλύτρια για την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη στην Erste Group.

Η ίδια εκτιμά ότι μέχρι το τέλος του έτους, ο βιομηχανικός τομέας θα επιβαρυνθεί σε όλες τις χώρες που επηρεάστηκαν από τις πλημμύρες, ενώ ενδέχεται να δεχθεί πλήγμα και ο τομέας του τουρισμού. Τέλος, τα προβλήματα στις σοδειές είναι πιθανό να ασκήσουν πληθωριστικές πιέσεις.

Αμετάβλητα άφησε τα επιτόκια η Τράπεζα της Αγγλίας

Η Τράπεζα της Αγγλίας διατήρησε αμετάβλητο το βασικό της επιτόκιο στο 5% μετά την έναρξη του κύκλου νομισματικής χαλάρωσης τον Αύγουστο. Η BoE επιβεβαίωσε τις εκτιμήσεις της αγοράς ότι θα τραβήξει φρένο στις επιτοκιακές μειώσεις, παρά το γεγονός ότι η Fed προχώρησε την Πέμπτη σε μείωση κατά 50 μονάδες βάσης. Σημειώτεον ότι η απόφαση στη Βρετανία ελήφθη πριν γίνει γνωστή η απόφαση της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ.

Η Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής πήρε την απόφαση αυτή με ψήφους 8 προς 1 υπέρ της διατήρησης, καθώς μόνο ένα μέλος ψήφισε υπέρ της μείωσης κατά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες.

Μια «σταδιακή προσέγγιση» στη νομισματική χαλάρωση παραμένει η κατάλληλη επιλογή, με

τον πληθωρισμό των υπηρεσιών να παραμένει «αυξημένος», αναφέρεται στην ανακοίνωσή της. Η οικονομία του Ηνωμένου Βασιλείου, η οποία έχει επιστρέψει σε μια υποτονική ανάπτυξη, ανα-

Επιφυλακτικοί τόνοι σχετικά με την προοπτική μελλοντικής χαλάρωσης.

μένεται να εμφανίσει ρυθμούς περίπου 0,3% ανά τρίμηνο κατά το δεύτερο εξάμηνο, πρόσθεσε.

Η Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής αξιολογεί ένα μεικτό πακέτο δεδομένων, με τον γενικό πληθωρισμό να πλησιάζει σταθερά τον στόχο του 2%, αλλά την αύξηση των τιμών στις υπηρεσί-

ες —που αντιπροσωπεύουν περίπου το 80% της βρετανικής οικονομίας— να επιταχύνεται στο 5,6% τον Αύγουστο. Παράλληλα, μπορεί η αύξηση των μισθών στο Ηνωμένο Βασίλειο να υποχώρησε σε χαμηλό άνω των δύο ετών τους τρεις μήνες έως τον Ιούλιο, αλλά παρέμεινε σχετικά υψηλή στο 5,1%.

«Θα πρέπει να προχωρήσουμε σε μειώσεις επιτοκίων σταδιακά με την πάροδο του χρόνου», ανέφερε σε δήλωσή του ο διοικητής Αντριου Μπέιλι, τονίζοντας ότι μια τέτοια πορεία θα εξαρτηθεί από τη συνέχιση της αποκλιμάκωσης των πιέσεων στις τιμές. «Είναι ζωτικής σημασίας να παραμείνει ο πληθωρισμός σε χαμηλά επίπεδα, οπότε πρέπει να είμαστε προσεκτικοί ώστε να μη μειώσουμε πολύ γρήγορα ή κατά πολύ», πρόσθεσε.

Ο επιφυλακτικός τόνος της BoE σχετικά με την προοπτική μελλοντικής χαλάρωσης μπορεί να μετριάσει τις προσδοκίες των αγορών ότι η κεντρική τράπεζα θα στραφεί σε ταχύτερη χαλάρωση του κόστους δανεισμού αργότερα φέτος.

Η Επιτροπή διατήρησε επίσης τον ετήσιο ρυθμό εκκαθάρισης του ισολογισμού της ύψους 100 δισ. λιρών, σε μια ομόφωνη απόφαση σχετικά με την ποσοτική σύσφιγξη.

Αυτό σημαίνει ότι το ποσό των ενεργών πωλήσεων εντόκων γραμματίων από την κεντρική τράπεζα θα μειωθεί σε περίπου 13 δισ. στερλίνες τους 12 μήνες από τον Οκτώβριο, από τον τρέχοντα ρυθμό των 50 δισ. στερλινών. Το αποτέλεσμα ήταν σύμφωνο με τις προσδοκίες της αγοράς και των οικονομολόγων.

Η Τράπεζα της Αγγλίας διατήρησε το βασικό της επιτόκιο στο 5%.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η απόφαση της Fed και οι επόμενες κινήσεις της ΕΚΤ

Των ΜΠΑΛΑΖ ΚΟΡΑΝΗ και ΦΡΑΝΣΕΣΚΟ ΚΑΝΕΠΑ / REUTERS

Η μεγάλη μείωση των επιτοκίων από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed) αύξησε τα στοιχεία για περαιτέρω νομισματική χαλάρωση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα τον Οκτώβριο. Βέβαια, η ΕΚΤ είχε μειώσει ήδη τα επιτόκια τον Ιούνιο και στη συνεδρίασή της προ ημερών, ενώ στελέχη της άφησαν να εννοηθεί ότι επιθυμούν σταθερές, τριμηνιαίες περικοπές στο κόστος δανεισμού μελλοντικά, ώστε να εξασφαλίσουν ότι ο πληθωρισμός θα αναχαιτισθεί σε σταθερή βάση. «Το ότι η ΕΚΤ πρέπει να περικόψει τα επιτόκια τον Οκτώβριο εξαιτίας όσων έκανε η Fed αποτελεί γελοίο επικείμενο, που δεν χρησιμοποιείται στο διοικητικό της συμβούλιο», δήλωσε ο Ντερκ Σουμάχερ, οικονομολόγος στη Natixis. «Ο μόνος τρόπος να το υποστηρίξουμε αυτό είναι να πούμε ότι η κίνηση της Ομοσπονδιακής Τράπεζας θα αλλάξει τα δεδομένα της Ευρωζώνης, και αυτό μπορεί να ισχύει, αλλά όχι ακόμη». Σήμερα οι αγορές εκτιμούν ότι υπάρχουν 35% πιθανότητες για μείωση του επιτοκίου κατά 25 μ.β. τον Οκτώβριο έναντι του 30% πριν από 24 ώρες, μια μικρή, αλλά αξιοσημείωτη αλλαγή που δείχνει να είναι ο Δεκέμβριος η πιο πιθανή στιγμή να κινηθεί η ΕΚΤ.

Κατά ορισμένες εκτιμήσεις, ακόμη και τις δικές της, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει πέντε, ίσως και έξι μειώσεις 25 μ.β. μέχρι το «ουδέτερο» επίπεδο επιτοκίου στο 2% ή στο 2,25%.

Εν τω μεταξύ, η Fed έχει πιθανώς οκτώ τέτοιες μειώσεις μέχρι τότε, επομένως οι δύο κορυφαίες κεντρικές τράπεζες του κόσμου ενδέχεται να καταλήξουν στο επίπεδο της ουδετερότητας σχεδόν ταυτόχρονα. Στη συνέχεια υπάρχουν τα βασικά οικονομικά στοιχεία. Ο πληθωρισμός της Ευρωζώνης στο 2,2% θα μπορούσε να ανέλθει στο 2,5% μέχρι την εκπνοή του 2024 και πιθανότατα θα μειωθεί αργά στο 2% μέχρι τις τελευταίες εβδομάδες του 2025,

ενόσω οι παγιωμένες μισθολογικές πιέσεις αυξάνουν το κόστος των υπηρεσιών. Αυτός είναι ο λόγος που οι πιο σκληροπυρηνικοί συνιστούν αργές κινήσεις. Ο Πέτερ Καζμίρ, διοικητής της Τράπεζας της Σλοβακίας, δεν προβλέπει κίνηση τον Οκτώβριο, ενώ οι Ιζαμπέλ Σνάμπελ και Κλάας Κνот είχαν στο παρελθόν διατυπώσει το επικείμενο ότι υπάρχει λογική στο να συμπίπτουν οι τριμηνιαίες μειώσεις με τις νέες προβλέψεις. «Ο πληθωρισμός δεν βρίσκεται αυτή τη στιγμή εκεί όπου θέλουμε να είναι», δήλωσε την Τετάρτη ο πρόεδρος της Bundesbank, Γιοακίμ Νάγκελ.

Οι συντηρητικοί της ΕΚΤ, οι οποίοι συνέβαλαν σε μια σειρά αυξήσεων-ρεκόρ των επιτοκίων το 2022 και το 2023, είναι πιθανό να αποτελούν ακόμη την πλειονότητα. Εξ ου και οι αγορές δεν κάνουν νέες προβλέψεις για την ΕΚΤ μετά την απόφαση της Fed. Το κόστος εργασίας αυξήθηκε κατά 4,7% το δεύτερο τρίμηνο, πολύ πάνω από το 3% που θεωρείται εναρμονισμένο με τον στόχο της ΕΚΤ για τον πληθωρισμό, ενώ τα συνδικάτα απαιτούν μεγάλες μισθολογικές αυξήσεις ως αντιστάθμισμα στις απώλειες του πραγματικού εισοδήματος. Η ΕΚΤ λαμβάνει, επίσης, μόνο λίγα πραγματικά, σχετικά στοιχεία τις τέσσερις εβδομάδες μέχρι τη συνεδρίασή της στις 17 Οκτωβρίου. Τα δεδομένα μισθών και ανάπτυξης είναι μόνο αυτά που προηγούνται της συνεδρίασης τον Δεκέμβριο, όταν δημοσιεύονται και νέες προβλέψεις.

Ωστόσο, οι «περιστερές» της πολιτικής, κυρίως από τη Νότια Ευρώπη, συνεχίζουν να υποστηρίζουν την ταχύτερη χαλάρωση των πολιτικών. Τέλος, ο Μάριο Σεντένο, διοικητής της κεντρικής τράπεζας της Πορτογαλίας, υποστηρίζει ότι οι προοπτικές ανάπτυξης επιδεινώνονται τόσο γρήγορα που η ΕΚΤ θα μπορούσε να πληγεί από τον στόχο της για τον πληθωρισμό, εκτός εάν κινηθεί γρήγορα.

Η Ε.Ε. κινδυνεύει να χάσει το τρένο της ΑΙ, λένε τεχνολογικοί κολοσσοί

Υποστηρίζουν ότι οι νέοι ευρωπαϊκοί κανόνες μπλοκάρουν την καινοτομία

Ο κολοσσός Meta και άλλες μεγάλες εταιρείες με σημαντικό αποτύπωμα στον τομέα τους προειδοποίησαν τις Βρυξέλλες ότι το αυστηρό ρυθμιστικό τους πλαίσιο απειλεί να μπλοκάρει την καινοτομία και την οικονομική ανάπτυξη. Μια ομάδα επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων η μητρική του Facebook, Meta Platforms, το Spotify και ο ιταλικός γίγαντας ειδών πολυτελείας Prada, διημήνυσε ότι η Ε.Ε. κινδυνεύει να χάσει τα πλήρη οφέλη της τεχνητής νοημοσύνης.

Σε ανοιχτή επιστολή τους στελέχη από δεκάδες εταιρείες προειδοποίησαν ότι η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να ενισχύσει την παραγωγικότητα και να επεκτείνει την οικονομία, αλλά η Ευρώπη πιθανότατα θα «χάσει το τρένο». «Η Ευρώπη έχει γίνει λιγότερο ανταγωνιστική και λιγότερο καινοτόμος σε σύγκριση με άλλες περιοχές, και τώρα, λόγω ασυνεπών ρυθμιστικών αποφάσεων, κινδυνεύει να μείνει πίσω στην εποχή της ΑΙ», ανέφερε μεταξύ άλλων η επιστολή. Οι υπογράφοντες καλούν την Ε.Ε. να εναρμονίσει τους κανόνες της και να παράσχει μια «σύγχρονη ερμηνεία του νόμου περί προστασίας δεδομένων» που μπλοκ. Ανάμεσα στα κηρύγματα είναι η σουηδική εταιρεία τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού Ericsson, η γερμανική εταιρεία λογισμικού SAP, ο γερμανικός όμιλος εφοδιασμού Thyssenkrupp, όπως επίσης ερευνητές και ομάδες της κοινωνίας των πολιτών και του εμπορίου.

Η επιστολή κοινοποιήθηκε αμέσως από την Meta και την Apple, οι οποίες δήλωσαν ότι οι νέες λειτουργίες ΑΙ που ήδη κυκλοφορούν αλλού δεν θα είναι αρχικά διαθέσιμες στην Ευρώπη λόγω των κανονισμών της. Η Apple δήλωσε τον Ιούνιο ότι πιθανότατα δεν θα εισαγάγει το νέο της σύστημα ΑΙ, που ονομάζεται Apple Intelligence, για τους Ευρωπαίους χρήστες iPhone φέτος, λό-

Σε ανοιχτή επιστολή τους στελέχη από δεκάδες εταιρείες προειδοποίησαν ότι η Ευρώπη έχει γίνει λιγότερο ανταγωνιστική και λιγότερο καινοτόμος σε σύγκριση με άλλες περιοχές και τώρα, λόγω ασυνεπών ρυθμιστικών αποφάσεων, κινδυνεύει να μείνει πίσω στην εποχή της ΑΙ.

Meta, Spotify, Ericsson και δεκάδες άλλες εταιρείες καλούν τις Βρυξέλλες να παράσχουν μια σύγχρονη ερμηνεία του νόμου περί προστασίας δεδομένων.

για την αβεβαιότητα –όπως είπε– που προκαλεί ο νέος νόμος για τον ψηφιακό ανταγωνισμό. Οι αξιώσεις που έχουν οι μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας για να διευκολύνουν τις αντίπαλες υπηρεσίες να εργάζονται στα λειτουργικά τους συστήματα

«θα μπορούσαν να μας αναγκάσουν να υπονομεύσουμε την ακεραιότητα των προϊόντων μας με τρόπους που θα έβηταν σε κίνδυνο το απόρρητο των χρηστών και την ασφάλεια των δεδομένων», δήλωσε η Apple εκείνη την εποχή.

Η Meta από την πλευρά της δήλωσε τον Ιούλιο ότι δεν θα κυκλοφορήσει άμεσα στην Ε.Ε. ένα μελλοντικό μοντέλο τεχνητής νοημοσύνης λόγω «της απρόβλεπτης φύσης του ευρωπαϊκού ρυθμιστικού περιβάλλοντος». Η εταιρεία είχε δηλώσει προηγουμένως ότι θα καθυστερήσει ένα σχέδιο εκπαίδευσης των μοντέλων ΑΙ στην Ευρώπη με βάση δεδομένα από δημόσιες αναρτήσεις ενηλίκων στο Facebook και στο

Instagram, μετά από ανησυχίες που εξέφρασε η Ιρλανδία. Όλες οι εταιρείες είναι ευπρόσδεκτες να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην Ευρώπη υπό την προϋπόθεση ότι συμμορφώνονται με τους νόμους της, τονίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το εκτελεστικό όργανο του μπλοκ.

Η Ε.Ε. έχει αποκτήσει φήμη ως κορυφαία ρυθμιστική αρχή, της οποίας οι κανόνες έχουν συχνά σαρωτικό παγκόσμιο αντίκτυπο, όπως ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων, ο οποίος αποτέλεσε πρότυπο για ορισμένες χώρες. Η πιο πρόσφατη νομοθεσία της Ε.Ε. που ασχολείται με τον ψηφιακό ανταγωνισμό, το διαδικτυακό περιεχόμενο και την τεχνητή νοημοσύνη, ωστόσο, ανάγκασε μερικές από τις μεγαλύτερες εταιρείες τεχνολογίας στον κόσμο να αλλάξουν τον τρόπο λειτουργίας τους στο μπλοκ.

Νομοθέτες και αξιωματούχοι λένε ότι οι κανονισμοί της Ε.Ε. είναι ζωτικής σημασίας για την αμφισβήτηση της μονοπωλιακής συμπεριφοράς μεγάλων εταιρειών τεχνολογίας, τον περιορισμό της διάδοσης παραπληροφόρησης και καταχρηστικού διαδικτυακού υλικού, και την προστασία των παιδιών στο Διαδίκτυο. Ωστόσο, εταιρείες και βιομηχανικοί όμιλοι λένε ότι η εφαρμογή τους είναι δύσκολη και θέτει την Ευρώπη σε μειονεκτική θέση. Το chatbot Gemini της Google, λ.χ., επεκτάθηκε στο μπλοκ μήνες μετά την αρχική του κυκλοφορία στις ΗΠΑ και στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ενώ η Meta κυκλοφόρησε πέρυσι την πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης Threads στην Ε.Ε., μήνες αμέσως κυκλοφόρησε για πρώτη φορά στις ΗΠΑ. Η Ε.Ε., με περίπου 450 εκατομμύρια καταναλωτές, συγκαταλέγεται στις μεγαλύτερες και πλουσιότερες αγορές στον κόσμο, γεγονός που την καθιστά σημαντική πηγή εσόδων για μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΚΕΝΗ ΘΕΣΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΚΤΗΣΗΣ ΧΡΕΩΝ – ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΣ ΣΤΕΓΗΣ

Γίνεται δεκτή η υποβολή αιτήσεων για μια (1) κενή μόνιμη θέση Διευθυντή Διεύθυνσης Διαχείρισης Καθυστερήσεων και Ανάκτησης Χρεών στον Οργανισμό Χρηματοδοτήσεως Στέγης.

Σχετικές πληροφορίες έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Οργανισμού Χρηματοδοτήσεως Στέγης www.hfc.com.cy

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΚΑΛΩΔΙΩΣΗΣ

Η εταιρία μας C.C Easytech Solutions με ηγετική παρουσία στον χώρο των ηλεκτρονικών συστημάτων αναζητά έμπειρο και ικανό τεχνικό για την ενίσχυση της ομάδας μας.

Ο υποψήφιος θα ασχολείται με την τοποθέτηση, σύνδεση και συντήρηση καλωδίων και συστημάτων σε διάφορους χώρους

Στείλτε το βιογραφικό σας στο vacancies@easytech.com.cy

Υπεύθυνη Δήλωση

Εγώ ο Δέσβης Χαράλαμπος υποψήφιος αντιδημάρχος κοινοτικού διαμερίσματος Κρήτου Τέρας δηλώνω ότι δεν είχα οποιαδήποτε έξοδα κατά την υποψηφιότητά μου στις Δημοτικές Εκλογές 2024.

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω

Δήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/4021/2024

Πωλητής /τές: ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΡΙΑ, ΓΡΗΓΟΡΗ ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ 28, 2560 ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Αγοραστής:

(1) ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΝΙΚΟΥ ΑΝΤΩΝΗΣ, ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΛΕΜΕΣΟΥ 17, 2572 ΝΟΤΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑ - ΙΔΑΛΙΟΝ Π. ΧΩΡΙΟ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

(2) ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΝΙΚΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ, ΗΛΕΚΤΡΑΣ 6, 2571 ΝΟΤΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑ - ΙΔΑΛΙΟΝ, ΝΗΣΟΥ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Ακίνητο:

Αρ. Εγγραφής: 0/14204

Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 30/62/0/585/5

Είδος Ακινήτου: ΧΩΡΑΦΙ

Εμβαδό τ.μ.: 14763

Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ

Τοποθεσία: ΚΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Μεταβίβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 3/4

Ποσό Πώλησης: €77.500,00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω

Δήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/4011/2024

Πωλητής /τές: THEMIS PORTFOLIO (S) MANAGEMENT HOLDINGS LIMITED, ΑΡΜΕΝΙΑΣ 60, 2006 ΣΤΡΟΒΟΛΟΣ

Αγοραστής:

(1) ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΝΙΚΟΥ ΑΝΤΩΝΗΣ ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΛΕΜΕΣΟΥ 17, 2572 ΝΟΤΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑ - ΙΔΑΛΙΟΝ Π. ΧΩΡΙΟ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

(2) ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΝΙΚΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ, ΗΛΕΚΤΡΑΣ 6, 2571 ΝΟΤΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΙΔΑΛΙΟΝ, ΝΗΣΟΥ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Ακίνητο:

Αρ. Εγγραφής: 0/1511

Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 30/53W2/11/427/4

Είδος Ακινήτου: ΧΩΡΑΦΙ, Εμβαδό τ.μ.: 23867

Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΚΑΚΑΤΑΜΕΙΑ, ΤΣΕΡΙ, Τοποθεσία: ΤΡΥΠΙΑ

Μεταβίβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 1/2

Ποσό Πώλησης: €49.00,00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΧΟΡΗΓΗΜΑΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΑΤΗΚ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΧΟΡΗΓΗΜΑΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΑΤΗΚ

Η Διαχειριστική Επιτροπή του Ταμείου Συντάξεων και Χορηγημάτων των Υπαλλήλων της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (το Ταμείο) συγκαλεί **Έκτακτη Εκλογική Γενική Συνέλευση την Τρίτη 15.10.2024, στις 08:30, στο Αμφιθέατρο των Κεντρικών Γραφείων της Cyta** στη Λευκωσία, με μοναδικό και αποκλειστικό θέμα στην Ημερήσια Διάταξη την εκλογή των τριών (3) αιρετών μελών της Διαχειριστικής Επιτροπής του Ταμείου.

Όσα από τα Μέλη του Σχεδίου επιθυμούν να υποβάλουν υποψηφιότητα για εκλογή στη Διαχειριστική Επιτροπή του Ταμείου, παρακαλούνται να συμπληρώσουν το «Έντυπο Υποβολής Υποψηφιότητας» που βρίσκεται στην ιστοσελίδα του Ταμείου (www.cytapensionfund.org) και είτε να το παραδώσουν δια χειρός είτε να το αποστείλουν με τηλεομοιότυπο ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μέχρι τις **14:00 της Τετάρτης 09.10.2024, σύμφωνα με τις οδηγίες που αναγράφονται επί του εντύπου.**

Σε περίπτωση που δεν υποβληθούν πέραν των τριών υποψηφιοτήτων, η Έκτακτη Εκλογική Γενική Συνέλευση θα ανακρίψει τους υποψήφιους ως εκλεγέντες. Σε αντίθετη περίπτωση, θα διεξαχθεί μυστική ψηφοφορία με κάλπες που θα λειτουργήσουν στα κατά τόπους Κεντρικά Γραφεία της Cyta ως ακολούθως:

- **Λευκωσία, έναρξη ψηφοφορίας 10:00**
- **Λεμεσός/Λάρνακα/Αμμόχωστος, έναρξη ψηφοφορίας 11:00**
- **Πάφος, έναρξη ψηφοφορίας 12:00**

Σε όλα τα Εκλογικά Κέντρα θα υπάρξει διάλειμμα μισής ώρας, από 14:15 - 14:45 και η ψηφοφορία θα λήξει ταυτόχρονα σε όλα τα Κέντρα στις 17:30.

Δικαίωμα ψήφου έχουν όλα τα Μέλη του Σχεδίου (εν ενεργεία υπάλληλοι και συνταξιούχοι της Cyta). Το κάθε Μέλος ψηφίζει αυτοπροσώπως, με την επίδειξη της Πολιτικής Ταυτότητας. Οι εν ενεργεία υπάλληλοι ψηφίζουν στο εκλογικό κέντρο της επαρχίας, στην οποία είναι υπηρεσιακά τοποθετημένοι από τη Cyta. Οι συνταξιούχοι ψηφίζουν στο εκλογικό κέντρο της επαρχίας όπου είναι η δηλωμένη διεύθυνση διαμονής τους (στην οποία η Cyta ταχυδρομεί τη μηνιαία σύνταξη τους).

Από τη Διαχειριστική Επιτροπή του Ταμείου Συντάξεων και Χορηγημάτων των Υπαλλήλων της ΑΤΗΚ

Η ανοδική πορεία της αγοράς εξοχικών κατοικιών

€378.500 η μέση αξία των εξοχικών κατοικιών που πωλήθηκαν το 2024

27,8% υψηλότερη από το 2023 και 44% πάνω από το 2022, όταν δεν ξεπερνούσε τις €263.000

8%-10% η μέση ετήσια αύξηση των τιμών πώλησης εξοχικών τα επόμενα χρόνια

2.106 νέες κατοικίες αδειοδοτήθηκαν το α΄ 5μηνο του 2024 στην Κρήτη

4% η ελάχιστη ετήσια απόδοση των εξοχικών κατοικιών

ΠΗΓΗ: Elxis-At Home in Greece

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στις 378.500 η μέση αξία των εξοχικών που αγοράζουν οι ξένοι στην Ελλάδα

Προτιμούν τα μεγαλύτερα με ιδιωτική πισίνα και θέα προς τη θάλασσα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ακριβότερες και μεγαλύτερες εξοχικές κατοικίες προτιμούν φέτος οι ξένοι αγοραστές, όπως δείχνουν τα στοιχεία σχετικής ανάλυσης της εταιρείας Elxis-At Home in Greece. Σύμφωνα με αυτά, η μέση αξία των κατοικιών που έχουν πουληθεί φέτος διαμορφώνεται σε 378.500 ευρώ, όντας 27,8% υψηλότερη από το 2023, αλλά και 44% σε σχέση με το 2022, όταν τα ακίνητα που αγοράζονταν ήταν μέσης αξίας 263.000 ευρώ.

«Βλέπουμε ότι φέτος η συνολική αξία των πωλήσεων που πραγματοποιούμε έχει αυξηθεί κατά πολύ σε σχέση με την περσινή επίδοση, παρότι σε απόλυτους αριθμούς, οι κατοικίες που έχουν πουληθεί είναι ανάλογες του 2023. Συγκεκριμένα, οι περισσότερες πωλήσεις μας αφορούν εξοχικά μέσης αξίας 350.000 ευρώ, ενώ πέρυσι το αντίστοιχο νούμερο δεν ξεπερνούσε τις 300.000 ευρώ», αναφέρει ο κ. Γιώργος Γαβριηλίδης, διευθύνων σύμβουλος της Elxis, η οποία ειδικεύεται στην αγορά εξοχικών κατοικίας και εδρεύει στην Ολλανδία. Ερμηνεύοντας τη φετινή

στροφή σε πιο μεγάλα και ακριβότερα ακίνητα, ο κ. Γαβριηλίδης επισημαίνει ότι «ενόδμητα ακίνητα με ιδιωτική πισίνα, κοντά ή με θέα προς τη θάλασσα και μια σειρά από ανέσεις, με κόστος 350.000 ευρώ είναι ιδιαίτερα δύσκολο να βρεθούν σε άλλες χώρες της Ευρώπης, όπου το κόστος είναι 40% υψηλότερο κατά μέσον όρο. Ετσι,

Δημοφιλέστεροι τουριστικοί προορισμοί για αγορά κατοικίας η Κρήτη, η Κέρκυρα και η ευρύτερη περιοχή της Πρέβεζας.

η απόφαση να επενδύσει κανείς στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα εύκολη, ακόμα κι αν το κόστος είναι πλέον μεγαλύτερο σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια». Κατά τον ίδιο, αυτό αποδεικνύεται και από την προτίμηση των αγοραστών για όλο και ποιοτικότερα εξοχικά, καθώς μεγαλώνει αντίστοιχα και

ο συντελεστής αξίας/τιμής πωλήσεων (value for money).

Μελλοντικές υπεραξίες

Η Elxis προβλέπει ότι οι τιμές πώλησης εξοχικών κατοικιών θα συνεχίσουν να ενισχύονται και τα επόμενα χρόνια, με έναν μέσο ετήσιο ρυθμό 8%-10%. Ετσι, πολλοί επιλέγουν να τοποθετηθούν και για λόγους επενδυτικούς, προσδοκώντας σε σημαντικές μελλοντικές υπεραξίες, ενώ στο μεσοδιάστημα μπορούν να εξασφαλίσουν και μια ετήσια απόδοση τουλάχιστον 4% από την εκμετάλλευση του ακινήτου τους.

Μεταξύ των δημοφιλέστερων περιοχών ξεχωρίζει η Κρήτη, ενώ μεγάλη αύξηση σημειώνεται φέτος και στην Κέρκυρα, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή της Πρέβεζας, ιδίως σε ό,τι αφορά νεόδμητες κατοικίες. «Περιοχές στη νότια πλευρά της Κρήτης, κυρίως στους νομούς Ρεθύμνου και Χανίων, με θέα προς το Λιβυκό Πέλαγος, αποτελούν μία από τις δημοφιλέστερες επιλογές μεταξύ των ξένων αγοραστών εξοχικής κατοικίας. Αντίστοιχα και φέτος βλέπουμε σημαντική στροφή και προς τις περιοχές του Ιονίου,

με την Κέρκυρα και την ηπειρωτική χώρα στην Πρέβεζα. Αυτός άλλωστε είναι και ο λόγος για τον οποίο παρατηρείται σημαντική αύξηση των επενδύσεων για την κατασκευή νέων εξοχικών κατοικιών στις παραπάνω περιοχές», σημειώνει ο κ. Γαβριηλίδης.

Όπως αναφέρει η Elxis και σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, στην Κρήτη, κατά τους φετινούς πρώτους πέντε μήνες του έτους, η αύξηση της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας διαμορφώνεται σε 51,4%, με βάση τον αριθμό των αδειών, κατά 57,3% με βάση την επιφάνεια και κατά 56,3% με βάση τον όγκο. Σύμφωνα με την επεξεργασία της Elxis (αξιοποιώντας τις μηνιαίες εκθέσεις της ΕΛΣΤΑΤ), με βάση τις άδειες που έχουν εκδοθεί φέτος, θα προστεθούν 2.106 νέες κατοικίες στο συνολικό απόθεμα του νησιού τους επόμενους μήνες.

Αντίστοιχα, με βάση τις άδειες προς περίοδο Ιανουαρίου - Μαΐου, στην Κέρκυρα προβλέπεται να κατασκευαστούν 251 νέες κατοικίες και στην Πρέβεζα άλλες 535. Μεγάλο ποσοστό των ακινήτων αυτών θα απευθυνθεί σε ξένους αγοραστές εξοχικής κατοικίας.

Αλμα της ζήτησης για σύγχρονα κτίρια γραφείων

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Πάνω από 200.000 τ.μ. νέων κτιρίων γραφείων αναπτύσσονται αυτήν την περίοδο στην αγορά ακινήτων, ενώ άλλα 133.428 τ.μ. βρίσκονται στο στάδιο του σχεδιασμού, δείγμα της αυξανόμενης επενδυτικής δραστηριότητας για την κάλυψη της πολύ υψηλής ζήτησης για τη μίσθωση και χρήση σύγχρονων χώρων από τις επιχειρήσεις. Σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας ανάλυσης της CW Proprius, μόνο κατά τη διάρκεια του δευτέρου τριμήνου του έτους απορροφήθηκαν 45.000 τ.μ. χώρων στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής, μέγεθος που ήταν 50% υψηλότερο σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο, αλλά και 13% χαμηλότερο σε ετήσια βάση, κάτι που οφείλεται κυρίως στον μικρότερο αριθμό των συμφωνιών και στην έλλειψη διαθέσιμων χώρων. Κατά το δεύτερο τρίμηνο, το 60% των συμφωνιών αφορούσε σύγχρονα κτίρια γραφείων. Συνολικά, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2024 υπεγράφησαν συμφωνίες για τη μίσθωση 75.000 τ.μ., με το 40% των συμφωνιών να αφορά ανανεώσεις υφιστάμενων συμβολαίων και το υπόλοιπο 60% μετεγκατάσταση σε νέα γραφεία.

Σύμφωνα με την ανάλυση, μεγάλη ζήτηση παρατηρήθηκε από τους τομείς των υπηρεσιών, της πληροφορικής, αλλά και το Δημόσιο (π.χ. η μετακίνηση της ΑΑΔΕ σε νέα γραφεία, στο πρώην εμπορικό κέντρο Athens Heart, που μετατράπηκε από την Premia Properties σε «πράσινο» κτίριο γραφείων). Το 32% των μισθώσεων του δευτέρου τριμήνου αφορούσε ακίνητα στο κέντρο της Αθήνας, το 30% στο βορειοανατολικό τμήμα της Αττικής (Μαρούσι, Λ. Κηφισίας κ.λπ.), ενώ τα νότια προάστια απορρόφησαν το 25% της ζήτησης, αισθητά υψηλότερα από το πρόσφατο παρελθόν. Όπως αναφέρει η CW Proprius, η εξέλιξη αυτή καταδεικνύει την αυξανόμενη απήχηση της Αθηναϊκής Ριβιέρας για τη φιλοξενία και χρήσεων γραφείων.

Η μεγάλη ζήτηση και η περιορισμένη προσφορά συνεχίζουν να τροφοδοτούν και τις τιμές των

ενοικίων, που πλέον διαμορφώνονται περίε των 30 ευρώ/τ.μ. σε μηνιαία βάση, ενώ πολλά από τα υπό κατασκευή κτίρια έχουν ήδη εξασφαλισμένους μισθωτές. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο τέλος του δευτέρου τριμήνου, από τα 197.400 τ.μ. που βρίσκονται υπό κατασκευή, υφίστανται ήδη συμφωνίες μίσθωσης για το 45% των χώρων. Κατά τη διάρκεια της περιόδου Απριλίου - Ιουνίου παραδόθηκαν 28.000 τ.μ. γραφείων στην Αττική, με το 70% αυτών να έχουν ήδη μισθωτή, ή να υφίστανται διαπραγματεύσεις με ενδιαφερόμενους ενοικιαστές. Στο

Αυτή την περίοδο αναπτύσσονται στην αγορά άνω των 200.000 τ.μ. νέων χώρων, ενώ άλλα 133.428 τ.μ. βρίσκονται στο στάδιο του σχεδιασμού.

πλαίσιο αυτό, η CW Proprius εκτιμά ότι οι συνθήκες στην αγορά γραφείων θα παραμείνουν θετικές, η ζήτηση υψηλή, ειδικά για «πράσινα» κτίρια γραφείων.

Αντίστοιχα, σε ό,τι αφορά τις νέες επενδύσεις, καταγράφηκαν συμφωνίες ύψους 110 εκατ. ευρώ, κατά το δεύτερο τρίμηνο, μια αύξηση κατά 100% συγκριτικά με το πρώτο τρίμηνο του έτους, ενώ συνολικά στο πρώτο εξάμηνο, το ύψος των επενδύσεων διαμορφώνεται σε 278 εκατ. ευρώ, μέγεθος ανάλογο του αντίστοιχου περσινοῦ διαστήματος. Το κέντρο της Αθήνας απορρόφησε το 55% των συναλλαγών, ή συνολικά 60 εκατ. ευρώ, με μια σημαντική κίνηση να αφορά την εξαγορά του ιστορικού κτιρίου της Εθνικής Ασφαλιστικής, στη συμβολή των οδών Κοραή 4 και Σταδίου. Το ακίνητο αποκτήθηκε από την Diamond, που με τη σειρά της το μεταπούλησε στην Τράπεζα Πειραιώς, καθώς εκεί σχεδιάζεται η στέγαση των νέων κεντρικών γραφείων του ομίλου.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Οι κτηματικές επιδόσεις του Αυγούστου

Το είπαμε πολλές φορές ότι ο Αύγουστος δεν είναι ένας ενδεικτικός μήνας των όποιων επιδόσεων της κτηματικής αγοράς. Και πώς να είναι άλλωστε, εφόσον πλείστοι απουσιάζουν σε διακοπές και η βιομηχανία των κατασκευών είναι ερμητικά κλειστή για τον ίδιο λόγο. Πάλι καλά θα μου πείτε που κινείται και κάτι. Ίσχυσε κάτι ανάλογο και φέτος ή μήπως έχουμε διαφορετικές ενδείξεις. Στο κάτω-κάτω όλες οι επαρχίες είχαν να αντιμετωπίσουν την ίδια κατάσταση που μόλις περιγράφηκε. Αν μη τι άλλο, η Λευκωσία είναι πάντα σε δυσμένεια αφού αδειάζει, ενώ οι άλλες επαρχίες σφύζουν από τουρισμό. Ο τελευταίος δε, μεσουρανούσε φέτος κατατάσσοντας τον φετινό Αύγουστο ως τον καλύτερο Αύγουστο σε τουρισμό που καταγράφηκε ποτέ στη χώρα μας.

Πάμε να δούμε τι συνέβη λοιπόν τον περασμένο μήνα στην αγορά των ακινήτων.

Τον Αύγουστο του 2024 σημειώθηκαν συνολικά 1.314 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων, γεγονός που τον κατατάσσει στην τελευταία θέση του πρώτου οκταμήνου του τρέχοντος έτους. Αυτό δεν είχε ισχύσει πέρσι καθώς τον Αύγουστο του 2023 είχαν σημειωθεί συνολικά 1.391 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακι-

νίων, αλλά συνάμα ήταν ο τέταρτος καλύτερος μήνας του αντίστοιχου οκταμήνου. Φυσικά η κύρια διαφορά είναι στο ότι το 2023 δεν είχε αρχίσει καλά επειδή η αγορά ήταν πεσμένη σε σχέση με φέτος. Όμως, Αύγουστο πέρσι με Αύγουστο φέτος, η εικόνα είναι σχετικά παρόμοια.

Σε επίπεδο πωλητηρίων εγγράφων (μελλοντικές μεταβιβάσεις ακινήτων που έγιναν), η παγκύπρια εικόνα για τον Αύγουστο είναι επίσης σχεδόν αμετάβλητη σε σχέση με πέρσι. Φέτος κατατέθηκαν συνολικά 1.135 πωλητήρια έγγραφα, ενώ πέρσι τον ίδιο μήνα 1.132.

Η συνολική αξία συναλλαγών τον Αύγουστο φέτος κυμάνθηκε περίε των €259 εκ. Συγκρινόμενη με τον Αύγουστο του 2023 όπου η συνολική αξία ήταν περίε των €322 εκ., βλέπουμε μια σημαντική μείωση φέτος της τάξης του 19,6%.

Πώς κατανέμεται αυτή η συνολική απόδοση του μήνα μεταξύ των επαρχιών; Συμπεριφέρθηκαν όλες οι επαρχίες κατά αντίστοιχο τρόπο;

Η Λευκωσία κατέγραψε 387 πωλήσεις φέτος και 337 πωλήσεις πέρσι (αύξηση 14,8%). Ο συνολικός όγκος συναλλαγών αυξήθηκε κατά 8% εφόσον φέτος επενδύθηκαν περίε των €59,2 εκ. ενώ πέρσι περίε των

Τον Αύγουστο του 2024 σημειώθηκαν συνολικά 1.314 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων, γεγονός που τον κατατάσσει στην τελευταία θέση του πρώτου οκταμήνου του τρέχοντος έτους.

€54,8 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 29,5% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 22,9% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον, η Λευκωσία κατέγραψε και 223 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 7% αυξημένα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2023. Παρόλο που η Λευκωσία κατετάγη (οριακά) τέταρτη σε σειρά επαρχία τον Αύγουστο, εξακολουθεί να είναι πρώτη σε κατάταξη σε νέα πωλητήρια έγγραφα κατά την οκταμηνία (22% συνολική αύξηση).

Η Λεμεσός κατέγραψε 345 πωλήσεις φέτος και 436 πωλήσεις πέρσι (μείωση 20,9%). Ο συνολικός όγκος

συναλλαγών ήταν περίε των €89,5 εκ. φέτος και περίε των €132,1 εκ. πέρσι, σημειώνοντας πτώση 32,2%. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 26,3% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 34,6% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον, η Λεμεσός κατέγραψε και 346 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 6% αυξημένα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2023. Η οκταμηνία για τη Λεμεσό συνεχίζει να είναι ελαφρώς αρνητική σε νέα πωλητήρια έγγραφα σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2023 (με -4%). Συνεπώς, η συνολική εικόνα για τη Λεμεσό είναι αρνητική και δείχνει πως η

ανάκαμψη του Ιουλίου ήταν προς το παρόν μια στιγμιαία έξαρση.

Η Λάρνακα κατέγραψε 266 πωλήσεις φέτος σε αντίθεση με 314 πωλήσεις πέρσι (μείωση 15,3%). Ο συνολικός όγκος συναλλαγών ήταν περίε των €43,3 εκ. φέτος και περίε των €56,8 εκ. πέρσι σημειώνοντας πτώση της τάξης του 23,8%. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 20,2% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 16,7% επί της αξίας συναλλαγών. Επιπλέον, η Λάρνακα κατέγραψε και 244 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 11% μειωμένα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2023. Η Λάρνακα εξακολουθεί να κρατιέται σε καλές επιδόσεις αφού η οκταμηνία σε νέα πωλητήρια έγγραφα είναι κατά 9% αυξημένη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2023.

Η Πάφος κατέγραψε 229 πωλήσεις φέτος και 206 πωλήσεις πέρσι σημειώνοντας αύξηση 11,2%. Ο συνολικός όγκος συναλλαγών ήταν περίε των €50 εκ. φέτος και περίε των €45,3 εκ. πέρσι σημειώνοντας αύξηση 10,4%. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 17,4% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 19,3% επί της αξίας συναλλαγών. Η Πάφος κατέγραψε και 236 πωλητήρια έγγραφα που είναι

κατά 6% μειωμένα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2023. Για την Πάφο, η οκταμηνία σε πωλητήρια έγγραφα τη βρήκε στο μείον 13% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2023.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε 87 πωλήσεις φέτος και 98 πωλήσεις πέρσι σημειώνοντας μείωση 11,2%. Ο συνολικός όγκος συναλλαγών ήταν περίε των €17 εκ. φέτος και περίε των €33,4 εκ. πέρσι, σημειώνοντας δραστη μείωση σχεδόν κατά 50%. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 6,6% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο επίσης 6,6% επί της αξίας συναλλαγών. Η Αμμόχωστος κατέγραψε και 86 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 19% αυξημένα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2023, γεγονός που φέρνει την επαρχία σε σχεδόν αμετάβλητο επίπεδο (-1%) κατά την οκταμηνία σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι.

Όπως έχω πει αρχίζοντας, δεν ανέμενα πολύ διαφορετική εικόνα από τον Αύγουστο. Μπαινούμε στο τελευταίο τετράμηνο του έτους, για να δούμε τι μας επιφυλάσσει.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Λεπτομέρεια από πολύχρωμο βιτρό παράθυρο στον καθεδρικό της Παναγίας των Παρισίων. Τα γυάλινα αριστουργήματα δεν καταστράφηκαν από τη φωτιά, όμως, εάν επικρατήσει η άποψη (και η θέληση...) του προεδρικού μεγάρου, μερικά από αυτά ενδέχεται να απουσιάζουν όταν θα νικήσουν ξανά οι καμπάνες του ναού.

Δεύτερη «φωτιά» στη Νοτρ Νταμ

Εντονες αντιδράσεις για την πρόθεση του Μακρόν να αντικατασταθούν κάποια βιτρό του εμβληματικού ναού

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«**Είτε** είστε πιστοί είτε όχι, πρέπει να δείτε τις τηλεοπτικές ειδήσεις της πυρκαγιάς της Παναγίας των Παρισίων, τις νιφάδες της στάχτης που ταξιδεύουν στον φλεγόμενο αέρα και ανακατεύονται με τα πρόσωπα που κλαίνε για να καταλάβετε τη σημασία της», τονίζει στην «Κ» ο Πασκάλ Κονβέρ, ένας από τους πιο διάσημους εικαστικούς καλλιτέχνες της Γαλλίας, με τολμηρό έργο στον δημόσιο χώρο.

«Το πρώτο που έκανε ο Αντρέ Μαλρό ως υπουργός Πολιτισμού της Γαλλίας μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ήταν να καθαρίσει την πρόσοψη της Παναγίας των Παρισίων. Δεν το έκανε για να εξαλείψει την πατίνα του χρόνου από τα ιστορικά κτίρια του πρωτεύουσας, αλλά για να απομακρύνει τη μαυρίλα του πολέμου και να αναδείξει το μεγαλείο του ανθρώπου όταν ασχολείται με την ειρήνη και το πνεύμα», μας λέει ο ιστορικός τέχνης και κριτικός Ντέννης Ζαχαρόπουλος.

Αφορμή της συζήτησής μας τόσο με τον Γάλλο καλλιτέχνη που εμπλέκεται στο θέμα όσο και με τον κ. Ζαχαρόπουλο, πρώην γενικό επιθεωρητή σύγχρονων τέχνης στο υπουργείο Πολιτισμού της Γαλλίας, είναι η πρόσφατη διαμάχη που ξέσπασε στη Γαλλία για την αφαίρεση των βιτρό του 19ου αιώνα, τα οποία είχε τότε φιλοτεχνήσει ο αρχιτέκτονας και συγγραφέας Βιολέ-λε-Ντικ στα παρεκκλήσια της νότιας πλευράς της Νοτρ Νταμ του Παρισιού.

Επιθυμία του Εμανουέλ Μακρόν είναι η αντικατάστασή τους το 2026 από άλλα έργα σύγχρονων τέχνης συμπεριληπτικής (Woke) θεματολογίας. Σε αυτό το εγχείρημα έχει τη στήριξη του αρχιε-

πισκόπου του Παρισιού. Τον περασμένο Απρίλιο, εξαγγέλθηκε καλλιτεχνικός διαγωνισμός, που κατέληξε σε πέντε φιναλίστ. Ανάμεσα στους υποψηφίους ήταν και ο Πασκάλ Κονβέρ με τη δική του πρόταση, την οποία είχε παρουσιάσει από κοινού με τον μάστορα υαλοουργό Ολιβιέ Ζιτό και τον Μεζόν Λορέν, ειδικό στο βιτρό τέχνης.

Ωστόσο το έργο της αντικατάστασης, που ήταν εξαρχής αμφιλεγόμενο, απέρριψε ομόφωνα η

Ως επιδίωξη του προέδρου της Γαλλίας να αφήσει στον καθεδρικό ναό το στίγμα της «βασιλείας» του αντιμετωπίζει το σχέδιο του Ελιζέ ο εικαστικός Πασκάλ Κονβέρ.

Εθνική Επιτροπή Κληρονομιάς και Αρχιτεκτονικής (CNPA), βασιζόμενη στον «Χάρτη της Βενετίας» (1965), που ορίζει τους διεθνώς αναγνωρισμένους κανόνες για ορθή αποκατάσταση ιστορικών μνημείων. Η σύγχρονη δημιουργία είναι δυνατή, αλλά μόνο για να αντικατασταθούν μέρη που καταστράφηκαν ή δεν ολοκληρώθηκαν ποτέ. Τα βιτρό της Νοτρ Νταμ δεν υπέστησαν ζημιά στη φωτιά. Ο Μαρκ Σαγκάλ μπόρεσε να δημιουργήσει τα βιτρό του στον καθεδρικό ναό της Μετζ αφού τα γυάλινα παράθυρα καταστράφηκαν στον πόλεμο.

Θεωρώντας καθαρά συμβουλευτική την ομόφωνη γνώμη των ειδικών, ο πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας και ο υπουργός του αποφάσισαν να συνεχίσουν χωρίς

Εσωτερικό του καθεδρικού ναού της Παναγίας των Παρισίων σε φωτογράφιση που έγινε πριν από την πυρκαγιά του 2019, η οποία προκάλεσε μερική καταστροφή του μνημείου. Οι εργασίες αποκατάστασης συνεχίζονται με εντατικό ρυθμό.

να τη λάβουν υπόψη τους, ενώ το αίτημα κατά της αφαίρεσης των παλαιών βιτρό έχει φτάσει πλέον στις 142.000 υπογραφές. Όσο για τον Πασκάλ Κονβέρ, αποφάσισε να αποσύρει την υποψηφιότητά του.

«Η Γαλλία έχει δύσκολη σχέση με την ιστορία της, μια δυσκολία που εντείνεται όταν η πολιτική βούληση επιδιώκει να σηματοδοτήσει το πέρασμά της στην εξουσία με μια σύγχρονη καλλιτεχνική χειρονομία εγγεγραμμένη σε ένα

ιστορικό μνημείο», υπογραμμίζει ο καλλιτέχνης όταν τον ρωτάμε γιατί το θέμα της αντικατάστασης των βιτρό της Νοτρ Νταμ έχει προκαλέσει παγκόσμιο καλλιτεχνικό ενδιαφέρον και μια πολιτική διαμάχη εν εξελίξει στη Γαλλία.

«Η πολιτική επιγραφή ενός σύγχρονου έργου σε έναν τόπο μνήμης που φέρει συλλογική ταυτότητα μπορεί να χρησιμεύσει για να ξαναγράψει την Ιστορία». Σύμφωνα με τον κ. Κονβέρ, η ανοικοδόμηση της Νοτρ Νταμ έχει ήδη αντιμετωπίσει

μία δύσκολη συζήτηση γύρω από την πανομοιότυπη ή όχι ανακατασκευή του κωδωνοστασίου του κτιρίου που σχεδίασε ο Βιολέ-λε-Ντικ, στην οποία όμως υπερίσχυαν οι «παραδοσιακοί». «Ο πρόεδρος Μακρόν, επιβάλλοντας απάνθρωπες προθεσμίες ανοικοδόμησης για να ξανανοίξει ο καθεδρικός ναός κατά τη διάρκεια της θητείας του, ήθελε μια “σύγχρονη χειρονομία” που να ενσαρκώνει το περίφημο “ταυτόχρονο” του, δηλαδή ταυτόχρονα αρχαίο και σύγχρονο. Μπορούμε

Δεν πρόκειται απλώς για τημπτρόπολη του Παρισιού, αλλά για μία από τις σημαντικότερες γοτθικές εκκλησίες, επισημάνει ο ιστορικός τέχνης Ντέννης Ζαχαρόπουλος.

να φανταστούμε ότι, απογοητευμένος που δεν είδε το σύμβολο της “βασιλείας” του να υψώνεται πάνω από το Παρίσι, ψηλότερα από την πυραμίδα του Πέι που ήθελε ο πρόεδρος Μιτεράν, είχε την ιδέα να αντικαταστήσει τα παλαιά βιτρό παραγγέλλοντας σύγχρονα», σχολιάζει ο καλλιτέχνης.

Ως ένας από τους φιναλίστ υποψηφίους, ο Πασκάλ Κονβέρ είχε το δικό του όραμα για τα νέα βιτρό. Ποιο ήταν αυτό; «Το έργο για σύγχρονες γυάλινες επιφάνειες στα έξι από τα επτά πλευρικά παρεκκλήσια στη νότια πλευρά, με τη διατήρηση της γυάλινης οροφής, συνεπαγόταν μια εισαγωγή στην αρχιτεκτονική λογική του καθεδρικού ναού. Το θέμα λοιπόν δεν ήταν απλό», μας εξηγεί. «Κατά τη διάρκεια της έρευνάς μου για την αρχιτεκτο-

νική της Νοτρ Νταμ, ανακάλυψα εμπνεύσεις που προέρχονται από τη βυζαντινή αρχιτεκτονική. Ως εκ τούτου, επέλεξα τα παράθυρα να διακοσμηθούν με γεωμετρικά μοτίβα που προέρχονται από βυζαντινά μοτίβα, ίχνη των οποίων μπορούν να βρεθούν σε ορισμένα “αζουλέκος” στην Αλάμπρα της Γρανάδας. Χάρη στη σύνδεση των υαλοργείων οι διακοσμήσεις “μεταναστεύουν” και γίνονται μέρος της ανταλλαγής πολιτισμών. Το ζήτημα των ιδίων των ανθρώπινων μορφών, της συνάθροισης πιστών που μιλούν όλες τις γλώσσες, θα εμφανιζόταν με αυτό που λέγεται υαλοπίνακας, που αποτελείται από κυκλικά γυαλιά που θα περιείχαν πρόσωπα επεξεργασμένα με χαμηλό ανάγλυφο. Αυτές ήταν οι σκέψεις μου», καταλήγει.

«Έρχεται μια στιγμή που αναρωτιόμαστε μέχρι ποιο σημείο οι μετατροπές ενός ιστορικού μνημείου προς χάριν της ανανέωσης μας επιτρέπουν να λέμε ότι πρόκειται για το ίδιο μνημείο», επισημάνει ο Ντέννης Ζαχαρόπουλος. «Εάν ο Μακρόν ήθελε να δώσει το μήνυμά της συμπεριληπτικής, μπορούσε να το κάνει σε μια εκκλησία που λειτουργεί, όχι σε ένα μνημείο που εκπροσωπεί τον δυτικό πολιτισμό στο σύνολό του. Η Νοτρ Νταμ δεν είναι απλώς η μπτρόπολη του Παρισιού· είναι μία από τις σημαντικότερες γοτθικές εκκλησίες που βρίσκονται στην καρδιά της Ευρώπης. Συνεχίζοντας στη γραμμή που πέρασε μέσα από την τελετή έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων, as γίνουν αλλού βιτρό για τον γάμο των ομοφυλοφίλων. Και as τα φιλοτεχνούσε ένας μη Γάλλος καλλιτέχνης, ένας Αφρικανός για παράδειγμα, μεταφέροντας κι ένα αντιαποικιοκρατικό μήνυμα. Αλλά τότε θα ξεσηκώνονταν η Γαλλία».

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

22 - 28.9.24

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakis@kathimerini.com.cy

ΜΟΥΣΙΚΗ

Αφιέρωμα

στον Νότη Μαυρουδή

Ενα αφιέρωμα στον συνθέτη Νότη Μαυρουδή μέσα από τα τραγούδια του με τη Νένα Βενετσάνου, μία από τις μεγαλύτερες φωνές του σύγχρονου ελληνικού τραγουδιού. Συμμετέχουν επίσης η τραγουδίστρια Μαρία Θωίδου, ο δεξιό-τέχνης στην κιθάρα Γιώργος Τσοικιάν και μέλη της ομάδας των Μουσικών Συνόλων Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (Synola). Η συναυλία διανθίζεται με οπτικοακουστικό υλικό που περιλαμβάνει εξαιρετικά σχόλια και παρατηρήσεις του συνθέτη για τη ζωή, τον άνθρωπο και τον πολιτισμό. Πολιτιστικό Κέντρο «Μιχάλης Πιερής», Πανεπιστήμιο Κύπρου, Αρχοντικό Αξιοθέας, Αξιοθέας 8, Λευκωσία. **Κυριακή 22 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ.**

ΕΚΘΕΣΗ

Μαζί - Έρωτας, Θάνατος και Μετά

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων του Υφυπουργείου Πολιτισμού, ανακοινώνει την εικαστική εγκατάσταση «Μαζί - Έρωτας, Θάνατος και Μετά», στην Αίθουσα Περιοδικών Εκθέσεων του Κυπριακού Μουσείου του εικαστικού Μιχάλη Χαραλάμπους. Η εγκατάσταση εστιάζει σε τρεις θεμελιώδεις υπαρξιακές συνθήκες που απασχολούν διαχρονικά την ανθρώπινη δημιουργία και διάνοηση και μας προσκαλεί να αναλογιστούμε την εκπλήρωσή τους, εντός της παρούσας χρονικότητας. Το έργο εικονικής πραγματικότητας (VR) που αποτελεί κεντρικό στοιχείο της εγκατάστασης, έγινε με την συμβολή του ITICA του κέντρου Αριστείας CYENS. Αρχαιότητες από

τις συλλογές του Τμήματος Αρχαιοτήτων συμβιώνουν με σύγχρονα έργα του εικαστικού Μιχάλη Χαραλάμπους σε ένα περιβάλλον άχρονο και λαβυρινθώδες, με σημειολογία αισθητικά προσβάσιμη στις νέες γενιές. Πηλός, μέταλλο, πέτρα, υαλώματα, εκτυπώσεις, πολυμερή υλικά και αλγοριθμικές οντότητες, συνδυάζονται σε ένα υβριδικό εικαστικό σύμπαν όπου ο έρωτας και ο θάνατος αποτελούν διαδοχικές μεταπτώσεις στην εμβυθιστική πορεία του (ΜΕΤΑ)ανθρώπου προς το επέκεινα της εικονικής πραγματικότητας. Κυπριακό Μουσείο, Αίθουσα Περιοδικών Εκθέσεων. **Διάρκεια μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 2024. Είσοδος ελεύθερη.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Οι πατρίδες

της ψυχής μας

Μια ομάδα ταλαντούχων καλλιτεχνών από την Κρήτη και την Κύπρο μάς καλούν σε μια μουσική περιδιάβαση που υπερβαίνει τα φυσικά όρια και τα σύνορα, και οδηγεί στους τόπους της ψυχής και στις πατρίδες όπου ποτέ δεν θα νιώσουμε ξένοι. Με σημείο αναφοράς την Κύπρο και την Κρήτη, βαθιά ριζωμένες μέσα τους, τα μέλη του μουσικού σχήματος αντλούν έμπνευση από την παράδοση του τόπου τους και περιπλανιούνται μουσικά μέσα από παραδοσιακές μελωδίες σε διάφορες γωνιές του ελληνικού κόσμου. Συμμετέχουν: Μιχάλης Πετσάκης, Χριστίνα Πιερή, Κυριάκος Πετράς, Νέσχος Νέσχος, Κώστας Χαλούμας, Γεώργιος Χατζηπαπάς, Χαράλαμπος Παντελής. Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πολιτιστικό Κέντρο «Μιχάλης Πιερής», Πανεπιστήμιο Κύπρου, Αρχοντικό Αξιοθέας, Αξιοθέας 8, Λευκωσία.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

«Αλήθεια, ξέρεις
πώς είναι να ζεις
με τα πουλιά;»

Τι κι αν η Νεφέλοκοκκυγία είναι συνώνυμη της ουτοπίας! Στο αριστοφανικό σύμπαν των «Ορνιθών» εμφανίζεται, κατά κανόνα, ως η απραγματοποίητη επιθυμία: η παράδοξη ιδέα που ξεκινάει με φόρα και ενθουσιασμό, παρά τους κινδύνους, για να γειωθεί από τον ουρανό στη γη, στα γνωστά στρεβλά και οικεία των πάσης φύσεως εξουσιών.

Ίσως ήταν το ωραιότερο (προσωπικό) φινάλε των καλοκαιρινών εκδηλώσεων η παράσταση του Αρη Μπινιάρη στο θέατρο Βράχων του Βύρωνα. Δεν αμφιβάλλω ότι η πρώτη εκδοχή της στην Επίδαυρο (τον Αυγούστο) θα ήταν περισσότερο θεαματική ως προς την ανάπτυξη της σκηνοθετικής ιδέας. Όμως η ουσία, ο πυρήνας της έμπνευσης παραμένει. Ο κόσμος που γέμισε ασφυκτικά (sold out) το θέατρο «Μελίνα Μερκούρη» ήταν κυρίως νέοι άνθρωποι, που παρακολούθησαν και χειροκρότησαν με θέρμη. Αισιόδοξη εικόνα. Ένας σκηνοθέτης που ανήκει στη νεότερη γενιά δημιουργών (με αισθητή παρουσία την τελευταία, περίπου, 15ετία), παρασύρει, ενθαρρύνει και ανταμείβει καινούργιους θεατές. Χωρίς καθόλου εκπώσεις. Μπορεί να πρόκειται για διασκευή, εν μέρει, του πρωτότυπου (στη μετάφραση του Τάσου Ρούσσου), όμως η όποια αυθαιρεσία αναδεικνύει τον πυρήνα του έργου, την πιο υπαρξιακή, σκοτει-

Ο Αριστοφάνης δεν προτείνει τη φυγή από την πραγματικότητα, αλλά την αλλαγή του τρόπου θέασης της πραγματικότητας.

νή διάστασή του και δεν είναι αφορμή για ναρκισσιστικές, έωλες, πτήσεις.

Ο Πεισθέταιρος (Οδυσσεύς Παπασπηλιόπουλος) και ο Ευελπίδης (Γιώργος Χρυσόστομος) είναι οι δύο Αθηναίοι των «Ορνιθών» που εγκαταλείπουν τον κόσμο των ανθρώπων, αναζητώντας μια πόλη χωρίς μικρότητα και διαφθορά, όπου να μπορεί κανείς να ζήσει με ειρήνη και δικαιοσύνη. Ιδρύουν, λοιπόν, μαζί με τα Πουλιά μια πολιτεία στους αιθέρες. Στην εκδοχή του Μπινιάρη είναι ένα δίδυμο μπεκετικών αναφορών: εύθραυστοι, σκιαγμένοι, αγχωμένοι, με την ανασφάλεια αλλά και τον ενθουσιασμό που γεννάει ένα ταξίδι σε έναν μιν τόπο. Τιποτα από το πληθωρικό, διονυσιακό, του αριστοφανικού παρελθόντος (χωρίς, φυσικά, να ακυρώνονται παραστάσεις - σταθμοί). Η διαφορά έγκειται στην εσωτερικευση της, υπερβολικής, εξωστρέφειας. Εγινε έτσι ο Αριστοφάνης viral; Οχι, αλλά αλίμονο αν είναι αυτός ο στόχος. Στη δημοφιλή σειρά «Η μέθοδος Κομίνσκι», ο Μάικλ Ντάγκλας ως δάσκαλος σε δραματική σχολή μιλάει για τον Αριστοφάνη. Κάποιος από τους μαθητές του ζητάει διευκρινίσεις: «Σε ποιο κανάλι παίζει ο Αριστοφάνης;»!

Η αναφορά, για να δηλώσουμε το προφανές: ο Αρns Μπινιάρης απευθύνεται σε έναν κόσμο, που και να μιν έχει ξαναδεί Αριστοφάνη γνωρίζει, σε πολύ γενικές γραμμές, περί τίνος πρόκειται. Κι αν ακόμη δεν γνωρίζει αντιλαμβάνεται από την παράσταση, συνδέεται με τη χαρμολύπη της, γελάει με το «εκσυγχρονισμένο» χιούμορ της, είναι κοντά στους χαρακτήρες και στις αντιδράσεις τους. Το αριστοφανικό σύμπαν δεν είναι ούτε –εξαντλημένο– πανηγύρι ούτε απλοϊκό ούτε αποσυνδεδεμένο από το σήμερα.

«Ο Αριστοφάνης, όπως όλοι οι κορυφαίοι συγγραφείς, δεν προτείνει τη φυγή από την πραγματικότητα: η ζωνή φαντασία του δεν εξαντλείται στη δημιουργία μιας αδιανόητης και απραγματοποίητης ουτοπίας, αλλά στην αλλαγή του τρόπου θέασης της πραγματικότητας, στη μετατόπιση του ανθρώπινου βλέμματος πάνω στα πράγματα και εν τέλει στη μετατόπιση του ίδιου του ανθρώπου μέσα στον κόσμο που τον περιβάλλει», σημειώνει η Ελενα Τριανταφυλλοπούλου (επιμελήθηκε τη διασκευή σε συνεργασία με τον σκηνοθέτη).

Η εναλλακτική ανάγνωση των «Ορνιθών» επιτυγχάνει ακριβώς αυτό: τη μετατόπιση του βλέμματος. Η Νεφέλοκοκκυγία δεν απορρίπτεται ως μιν λύση. Ποτέ δεν ήταν, εξάλλου. Ο,τι κατασκευάζουμε οι άνθρωποι, όποια πολιτεία, είτε στη Γη είτε στο Διάστημα, συντίθεται από τα όρια της φαντασίας μας. «Αλήθεια, ξέρεις πως είναι να ζεις με τα πουλιά;». Το ερώτημα, που απευθύνει ο ένας πρωταγωνιστής στον άλλον, επαναλαμβάνεται πολλές φορές στη διάρκεια της παράστασης. «Να τα βλέπεις και να τ' ακούς, σου ευφραίνει την καρδιά...», θα μπορούσε να είναι η απάντηση. Ίσως και η μόνη.

ΘΕΑΤΡΟ

«Οι Δεσποινίδες» του Gianni Clementi στο θέατρο Ανεμών

Η χειμερινή σεζόν ξεκίνησε στο θέατρο Ανεμών με το ανέβασμα του έργου «Οι Δεσποινίδες», του συγγραφέα Gianni Clementi, σε σκηνοθεσία Μαρίνου Ξενοφώντος. Η παράσταση παρουσιάζει για πρώτη φορά στην Κύπρο και για περιορισμένο αριθμό παραστάσεων, το έργο του Ιταλού δραματουργού Gianni Clementi. Αν και άγνωστος στον ελληνικό χώρο ο Clementi, είναι ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της σύγχρονης ιταλικής δραματουργίας, με πολύ πλούσια δράση που ολοένα και αυξάνεται. «Οι Δεσποινίδες» είναι μια πικρή κοινωνική κωμωδία και ανεβαίνει από το θέατρο Ανεμών σε πανελλήνια πρώτη, σε μετάφραση Έλενας Μουνδρούβαλη. Τη σκηνοθεσία της

παράστασης υπογράφει ο Μαρίνος Ξενοφώντος. Το έργο μοιάζει να αφηγείται τη φθαρμένη σχέση δύο αδελφών, η οποία καθιστά τη μοχθηρία και το μίσος ζωτικό θεμέλιο ενώ διερευνά τη σχέση δύναμης και εξάρτησης στις διαπροσωπικές σχέσεις, αλλά και «χρησιμοποίη» την Αντολοράτα και τη Ροσάρια για να τις καταστήσει ένα παραμορφωτικό καθρέφτη μιας κοινωνίας, όπως η δική μας. Παίζουν οι ηθοποιοί Ιωάννα Σιαφκάλη και Γιάννα Λευκάτη. Παραστάσεις Κυριακή 22, Τετάρτη 25, Παρασκευή 27 Σεπτεμβρίου, Κυριακή 6, Παρασκευή 11, Σάββατο 12, Κυριακή 13 Οκτωβρίου, ώρα έναρξης 8:30 μ.μ. Θέατρο Ανεμών, Καντάρας 17, Λασιά. **Πληροφορίες τηλέφωνο 7000772.**

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Queer Wave για 5η χρονιά

Το Queer Wave επιστρέφει για 5η χρονιά με 10 μέρες, 20 προβολές και πάνω από 50 παγκύριες πρεμιέρες για ταινίες μικρού και μεγάλου μήκους. Από τις ταινίες στη φετινή επιλογή, πολλές ξεχώρισαν σε μερικά από τα σημαντικότερα κινηματογραφικά φεστιβάλ του κόσμου, όπως της Βενετίας, του Βερολίνου, του Λοκάρνο, του Ρότερνταμ, του Sundance και του Κλερμόν-Φερράν. Ανάμεσα στις 60 ταινίες της φετινής επιλογής, το κοινό θα έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει και έξι ταινίες μικρού μήκους από Κύπριους κινηματογραφιστές. Τις προβολές θα πλαισιώσουν ειδικά επιλεγμένες παράλληλες δράσεις με ντόπιους καλλιτέχνες και από τις δύο πλευρές της πράσινης γραμμής στο επίκεντρό τους: μουσική, DJ set, drag show και πειραματικά έργα performance για video μεταξύ άλλων. Το 5ο Φεστιβάλ ΛΟΑΤΚΙ+ Κινηματογράφου Κύπρου θα πραγματοποιηθεί 20-29 Σεπτεμβρίου 2024 στο NiMAC - Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας [Συνεργασία: Ίδρυμα Πιερήδ].

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Μάντεψε ποιος θα πεθάνει απόψε»

Οι θεατρικές ομάδες Point To Contemporary Theater και Anyhow Theater Ensemble παρουσιάζουν την κωμωδία των Μιχάλη Ρέππα και Θανάση Παπαθανασίου «Μάντεψε ποιος θα πεθάνει απόψε» σε σκηνοθεσία Μιχάλη Κολοκοτρώνη. Οι συγγραφείς εμπνευσμένοι από το θρίλερ μυστηρίου του Ρομπέρ Τομά «Η Παγίδα» (1962) δημιούργησαν μια καλογραμμένη και δομημένη αστυνομική κωμωδία, στην οποία συνυπάρχουν στοιχεία κωμωδίας καταστάσεων, χαρακτήρων αλλά και το αστυνομικό σασπένς. Το

έργο ενεργοποιεί το αστυνομικό ένστικτο κάθε θεατή, ο οποίος καθ' όλη τη διάρκεια της παράστασης προσπαθεί να αποκωδικοποιήσει όλα τα στοιχεία και τεκμήρια, έτσι ώστε να μπορέσει να ανακαλύψει τον ένοχο και να εξιχνιάσει το μυστήριο. Παραστάσεις: 22, 28, 29 Σεπτεμβρίου και 5, 6, 11, 12, 13, 18, 19, 20, 25, 26, 27 Οκτωβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Υπόθρια σκηνή του θεάτρου WhereHaus 612, Ιωάννη Κουσουλίδη 5, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99122552, 99660162.**

MISE EN PLACE | Της ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Κυνηγώντας την απλότητα, αιώνες τώρα...

Στη Ρώμη ήταν που μου έτυχε να σκεφτώ, σε κάποιο από εκείνα τα ατελείωτα γεύματά της, τις σχετικά πρόσφατες πηγές της πολυτέλειάς μας, αυτόν τον λαό των οικονομικών αγροτών και των λιτών στρατιωτών, των θρεμμένων με σκόρδο και με κριθάρι, που οι κατακτήσεις τον έκαναν να κυλιέται ξαφνικά μέσα στις κουζίνες της Ασίας καταβροχθίζοντας πολύπλοκες τροφές με την αβεστιά χωρικών που τους έχει κυριέψει η βουλιμία. Οι Ρωμαίοι μάς σκάνε στις ορτολάνες, πνίγονται στις σάλτσες, δηλητηριάζονται από μπακαρικά.

Ο αυτοκράτορας Αδριανός αφιερώνει τις παραπάνω σκέψεις στην αξία της διατροφής με μέτρο, παρουσιάζει την πολυφαγία ως ρωμαϊκό βίσιον και αποθεώνει την ελληνική σοφία στην κουζίνα. Τα ψάρια που ψήνουν οι Έλληνες δίπλα στη θάλασσα, νοστιμισμένα μόνο με λίγα σπυριά αλάτι, τις φρέσκες, ελάχιστα επεξεργασμένες τροφές, τις φτωχικές φαινομενικά αλλά τόσο επαρκείς που μοιάζουν, όπως λέει, να συγκρατούν κάποιο συστατικό αθανασίας.

Διαβάζοντας κανείς τα λόγια του Ρωμαίου αυτοκράτορα και λάτρη του ελληνικού πολιτισμού για την αξία

Το garum, πρόγονος του δικού μας γάρου, ήταν καρύκευμα της ρωμαϊκής κι έπειτα βυζαντινής κουζίνας, με προέλευση από την Καρχηδόνα, παρασκευαζόταν από ψάρια και χρησιμοποιούνταν τόσο σε αλμυρά όσο και σε γλυκά εδέσματα. Οστόσο, ο αυτοκράτορας Αδριανός είχε τις ενστάσεις του...

της απλότητας και του μέτρου στη διατροφή, έτσι όπως τα παρουσιάζει στην κλασική μυθιστορηματική βιο-

γραφία «Αδριανού απομνημονεύματα» η Μαργκερίτ Γιουρσενάρ (στα ελληνικά κυκλοφορεί από τις εκδόσεις

VOGUE

GREECE

29/09

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

VOGUE

fashion supreme

STEINBERG IN PARIS BY JOHAN SANDBERG

Ωδή στην κυπριακή αρχαιολογία

Για το ντοκιμαντέρ «Σκάμματα» μιλούν στην «Κ» μιλούν η έφορος Αρχαιοτήτων Ευτυχία Ζαχαρίου και η σκηνοθέτρια Δανάη Στυλιανού

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η έφορος Αρχαιοτήτων Ευτυχία Ζαχαρίου και η παραγωγός και σκηνοθέτρια Δανάη Στυλιανού μιλούν στην «Κ» για το ντοκιμαντέρ «Σκάμματα» του Τμήματος Αρχαιοτήτων, που κάνει πρεμιέρα στις 24 Σεπτεμβρίου στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας. Η κα Ζαχαρίου λέει πως αφορμή για το ντοκιμαντέρ ήταν η επέτειος των πενήντα χρόνων από το πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή. «Αποφασίσαμε η συμβολή του Τμήματος Αρχαιοτήτων στην καταδίκη των τραγικών γεγονότων του 1974 να είναι μέσα από αυτή την κατάθεση μαρτυριών από ανθρώπους –Κύπριους και μη– που ήταν μάχιμοι τότε στο πεδίο της ανασκαφής και της αρχαιολογικής έρευνας και στη λειτουργία του Κυπριακού Μουσείου». Η Δανάη Στυλιανού λέει πως τα «Σκάμματα» αποτελούν μια ωδή στην κυ-

Ο αυτοκινητόδρομος Λευκωσίας - Λεμεσού διαπερνά τον αρχαιολογικό χώρο στην τοποθεσία Άγιος Δημήτριος στην Καλαβασό.

Η Αυστραλιανή αρχαιολόγος Jennifer Webb στις αποθήκες του Κυπριακού Μουσείου.

Η Καθηγήτρια-αρχαιολόγος Marguerite Yon μελετά διαφάνειες εποχής από τις ανασκαφές στην αρχαία Σαλαμίνα.

Η Γαλλίδα αρχαιολόγος Odile Daune Le Brun στον αρχαιολογικό χώρο Κάστρος στον Απόστολο Ανδρέα.

Το ίδιο το Κυπριακό Μουσείο ήταν στις μέρες του πραξικοπήματος και της εισβολής ένα χαράκωμα του πολέμου, αφού σε απόσταση αναπνοής από την γραμμή αντιπαράθεσης, δόθηκε η μεγάλη μάχη για την προστασία των αρχαιοτήτων και τη φυγάδευσή τους στην Αθήνα.

πριακή αρχαιολογία και ανθρώπους που την υπηρέτησαν, «αλλά πάνω απ' όλα για μένα προσωπικά ως δημιουργό είναι ένα βαθιά αντιμιλιταριστικό φιλμ που εξυμνεί την ειρήνη και καταγγέλλει τον φασισμό και τη στρατοκρατία».

–Κυρία Ζαχαρίου πώς ξεκίνησε η ιδέα για την παραγωγή του ντοκιμαντέρ αυτού;

–Η ιδέα για τη συγκεκριμένη παραγωγή γεννήθηκε στο Τμήμα Αρχαιοτήτων, όταν με τις συναδέλφους Ευθυμία Άλφα και Άννα Σατράκη, οι οποίες αποτελούν μαζί με εμένα την επιστημονική ομάδα της παραγωγής, διαπιστώσαμε την ανάγκη να δημιουργηθεί ένα ντοκουμέντο αφηγήσεων σε πρώτο πρόσωπο από τους πρωταγωνιστές της κυπριακής αρχαιολογίας, στα χρόνια μετά την ανεξαρτησία. Δυστυχώς αυτή η γενιά των αρχαιολόγων χάνεται και νιώσαμε ότι είναι εξαιρετικά σημαντικό να αποτυπώσουμε τις πρωτογενείς μαρτυρίες τους, για εκείνα τα χρόνια που καθόρισαν την εξέλιξη της κυπριακής αρχαιολογίας. Αφορμή για να το κάνουμε, στάθηκε η επέτειος των πενήντα χρόνων από το πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή. Αποφασίσαμε η συμβολή του Τμήματος Αρχαιοτήτων στην καταδίκη των τραγικών γεγονότων του 1974 να είναι μέσα από αυτή την κατάθεση μαρτυριών από ανθρώπους –Κύπριους και μη– που ήταν μάχιμοι τότε στο πεδίο της ανασκαφής και της αρχαιολογικής έρευνας και στη λειτουργία του Κυπριακού Μουσείου.

–Πώς δουλέψατε για την παραγωγή αυτή;

–Προσεγγίσαμε τους επτά πρωταγωνιστές μας, με τους οποίους άλλωστε διατηρούμε ιδιαίτερα στενές σχέσεις μέσα στα χρόνια, ενώ κάποιοι ήταν και συνάδελφοί μας. Πρόκειται για άτομα που εξακολουθούν να είναι ενεργά στα αρχαιολογικά πράγματα του τόπου. Η Marguerite Yon ανέσκαψε στην αρχαία Σαλαμίνα από το 1965 και έπειτα συνέχισε την αρχαιολογική έρευνα στο Κίτιον, η Odile Daune-Le Brun, η οποία ήταν μέλος της γαλλικής αρχαιολογικής αποστολής

στη Νεολιθική θέση Απόστολος Ανδρέας-Κάστρος από το 1970 και αργότερα, ως εκτοπισμένοι αρχαιολόγοι συνέχισαν έρευνες στη Χοιροκοιτία, η Βρετανίδα Alison South που ανέσκαψε στον Άγιο Επίκτητο – Βρυσί από το 1969 και μετά στην περιοχή της Καλαβασού και η Αυστραλιανή καθηγήτρια Jennifer Webb, με μεγάλο ανασκαφικό έργο σε διάφορες θέσεις του νησιού, η οποία σήμερα μελετά υλικό στο Κυπριακό Μουσείο, το οποίο προέρχεται από κατεχόμενες αρχαιολογικές θέσεις που ανασκάφθηκαν πριν

από το 1974. Παράλληλα, το ντοκιμαντέρ καταγράφει τις εμπειρίες συναδέλφων μας, του δρα Σοφοκλή Χατζησάββα, πρώην διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων, ο οποίος το 1973 διεξήγαγε σημαντικότερη αρχαιολογική επισκόπηση στο τώρα κατεχόμενο μέρος της Κύπρου, και οι τεχνικοί επιθεωρητές Γιάννης Χατζησάββας και Μαρία Χατζηνικολάου, που έχουν έντονες μνήμες από το Κυπριακό Μουσείο πριν και μετά τα γεγονότα του 1974.

–Και ήρθε η συνεργασία σας με

τη Δανάη Στυλιανού...

–Με τη Δανάη Στυλιανού ως σκηνοθέτρια φανήκαμε ιδιαίτερα τυχερές, αφού από την πρώτη στιγμή εργάστηκε με άψογο επαγγελματισμό και ευαισθησία. Κατανόησε τις ιδέες, τις θεματικές και τις εισηγήσεις της επιστημονικής ομάδας και σκηνοθέτησε ένα ντοκιμαντέρ, που όσο σπληνεύει τα δεινά του πολέμου, άλλο τόσο γιορτάζει τις μεγάλες στιγμές της κυπριακής αρχαιολογίας στη δεκαετία του 1970 και τιμά τη γη και τους ανθρώπους του τόπου. Εν τέλει, το ντοκιμα-

ντέρ αυτό εκφράζει την ανάγκη για επανένωση του νησιού μας και την προστασία και ανάδειξη της ιστορίας του τόπου μας, από κοινού με τους Τουρκοκύπριους αρχαιολόγους.

–Γιατί Σκάμματα;

–Η λέξη λειτουργεί σε πολλοπλά επίπεδα και κουβαλά διαφορετικά νοήματα καθώς εξελίσσεται η αφήγηση. Στο πρώτο μέρος, όπου κυριαρχούν οι εικόνες από ανασκαφές που γίνονταν στο βόρειο –τόρα κατεχόμενο– τμήμα του νησιού, είναι κυριολεκτικά η

Ενα αντιμιλιταριστικό φιλμ

–Δανάη, ποιο είναι το συναίσθημα που κυριάρχησε φτιάχνοντας το ντοκιμαντέρ αυτό;

–Ένιωθα πραγματικά συνεπαρμένη με το αντικείμενο της έρευνας. Αυτό που με συγκλόνισε περισσότερο, πέραν από τις μαρτυρίες που καταγράψαμε, ήταν όλες αυτές οι φωτογραφίες αρχείου που έπесαν στα χέρια μου και οι οποίες φανέρωναν μian άλλη Κύπρο, την οποία εγώ δεν έχω γνωρίσει. Μια Κύπρο που δεν είχε ακόμα πέσει θύμα της υπερανάπτυξης, υπήρχαν ελάχιστα αυτοκίνητα και η ζωή διακρινόταν από μια απλότητα που έχει χαθεί μια για πάντα. Μερικά χρόνια αργότερα, και το παρουσιάζουμε αυτό στην ταινία, λόγω της εισβολής, των μετακινήσεων του πληθυσμού και των μεγάλων αναγκών που προέκυψαν, κατασκευάζονταν ήδη ο αυτοκινητόδρομος Λευκωσίας-Λεμεσού. Αυτό είναι κάτι που πάντα με συγκλονίζει στην ιστορία της Κύπρου – πόσο ραγδαία συμβαίνει εδώ η ανάπτυξη. Το πόσο εύκολα σβήνουμε το τοπίο που έχει επιβιώσει αιώνες ολόκληρους στον βωμό της ανάπτυξης.

Στη διαδικασία του μοντάζ το πιο συναρπαστικό για μένα ήταν να προσπαθώ να αναδείξω την απλότητα της ζωής προ του 1974, χωρίς ταυτόχρονα να την εξιδανικεύω, γιατί προφανώς τα χρόνια που μεσολάβησαν από το 1964 μέχρι το 1974 ήταν δύσκολα και πολύ βίαια λόγω των διακοινοτικών ταραχών, τον περιορισμό των Τουρκοκυπρίων σε θύλακες, και τη δράση παραστρατιωτικών οργανώσεων. Ο κάθε θεατής κουβαλώντας τις δικές του εμπειρίες θα βιώσει διαφορετικά το αίσθημα συγκίνησης που διαπερνά την ταινία. Ζούμε σε ένα τόπο με συγκλονιστική ιστορία

αιώνων και μια μνήμη που δεν μπορεί να αγνοηθεί. Αυτή θέλαμε να διαφυλάξουμε. Μέσα από αυτές τις αναζητήσεις του χρόνου και της μνήμης έρχεται και η συνειδητοποίηση: χάθηκε ένας τεράστιος αρχαιολογικός πλούτος λόγω του εθνικισμού και της μισαλλοδοξίας. Το να βλέπεις τη ζωή μέσα από την αρχαιολογία σε βοηθά να αποκτήσεις μια πιο σφαιρική άποψη για τον κόσμο, για ένα κόσμο που υπήρξε για χιλιάδες χρόνια πριν από εσένα.

–Παρουσιάζεται και ένας κόσμος πιο ιδιωτικός, μέσω των προσωπικών μαρτυριών ανθρώπων που βίωσαν, πώς είδες εσύ αυτόν τον κόσμο;

–Μέσα στην ταινία ασφαλώς αναδεικνύεται και ο ιδιωτικός κόσμος των πρωταγωνιστών – γνωρίζουμε σε ποια κατάσταση βρισκόταν ο καθένας ως νεαρό άτομο τότε. Και έχει κι αυτό τη σημασία του, γιατί ο καθένας από εμάς μπορεί να συσχετιστεί. Η ταινία αφηγείται με λεπτομέρεια και μέσα από συναρπαστικές εικόνες τη ζωή των αρχαιολογικών αποστολών και τις σχέσεις που έκτισαν με τους ντόπιους εργάτες των ανασκαφών και τους χωρικούς των γειτονικών χωριών. Οι σχέσεις ήταν τόσο βαθιές που ακόμη και μετά τον ξεριζωμό υπήρξαν εργάτες που μεταφέρθηκαν σε ανασκαφές στις ελεύθερες περιοχές, συνοδεύοντας τους ίδιους ξένους αρχαιολόγους, όταν αυτοί πλέον επέστρεψαν στο νησί.

–Ποιες ήταν οι καλλιτεχνικές ιδιαιτερότητες που αντιμετώπισες, δουλεύοντας αυτό το ντοκιμαντέρ;

–Το ντοκιμαντέρ καταπνέεται με θέμα σύνθετα σε ό,τι αφορά στην επιστήμη

ίδια η διαδικασία της ανασκαφής. Είναι τα σκάμματα των αρχαιολογικών αποστολών που, αμέσως μετά την ανεξαρτησία, με πρόσκληση του Τμήματος Αρχαιοτήτων, έψαχναν στην κυπριακή γη επιστημονικές απαντήσεις σε πολλά ερευνητικά προβλήματα. Στη συνέχεια, γίνονται τα σκάμματα του πολέμου. Το ίδιο το Κυπριακό Μουσείο ήταν στις μέρες του πραξικοπήματος και της εισβολής ένα χαράκωμα του πολέμου, αφού σε απόσταση αναπνοής από την γραμμή αντιπαράθεσης, δόθηκε η μεγάλη μάχη για την προστασία των αρχαιοτήτων και τη φυγάδευσή τους στην Αθήνα. Εν τέλει, σκάμματα είναι οι χαραγές που άφησε στο σώμα της κυπριακής αρχαιολογίας το βαίο, το αφύσικο σπάσιμο του νησιού στα δύο. Πέρα από τα μεγάλα τραύματα που άφησε ο πόλεμος σε πολλά επίπεδα στην Κύπρο, ο ακρωτηριασμός της επιστημονικής έρευνας είναι ένα από αυτά. Ως αρχαιολόγοι, δεν είμαστε πλέον σε θέση να εξετάσουμε το νησί μας ως μια ενιαία νησιωτική οντότητα, αφού η νόμιμη αρχαιολογική έρευνα διακόπηκε βίαια. Ενώ για παράδειγμα, οι συνεχιζόμενες αρχαιολογικές έρευνες στο υπόλοιπο νησί φανερώνουν ότι η πρώτη παρουσία ανθρώπων στην Κύπρο μετακινείται ολόένα και πιο πίσω στον χρόνο, τα δεδομένα για το κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου δεν είναι προσβάσιμα.

Δανάη Στυλιανού: Το ντοκιμαντέρ παρουσιάζει αρχαιακό υλικό από ανασκαφές εποχής –ξεκινώντας από το 1965– μεγάλο μέρος του οποίου δεν έχει δημοσιευθεί ποτέ ξανά στο παρελθόν. Συνυφαινοντας το αρχαιακό υλικό με τις σύγχρονες μαρτυρίες, δημιουργήσαμε μια ταινία αντιθέσεων: πρωταρχικά η ειρήνη κοντράρεται με τον πόλεμο. Ύστερα είναι το τοπίο: το ντοκιμαντέρ αναδεικνύει το γεμάτο αρχαιολογικούς θησαυρούς παρθένο τοπίο της Κύπρου της δεκαετίας '60 - '70 και το φέρνει σε μια αισθητή αντίθεση με την υπερανάπτυξη την οποία βιώνουμε σήμερα, και στις δύο πλευρές της διαχωριστικής γραμμής. Οι πρωταγωνιστές πριν από 50 τόσα χρόνια, ήταν νεαροί αρχαιολόγοι ή νεαρά μέλη του Τμήματος Αρχαιοτήτων Κύπρου, οπότε μέσα από το ντοκιμαντέρ προκύπτει το αδυσώπητο πέρασμα του χρόνου και μια φανερό αντίθεση στις νεώπτες με την ωριμότητα, αλλά και της μεταμόρφωσης του τόπου και του τοπίου.

Όταν το 1974, οι ξένες αποστολές έφυγαν από το νησί, ο Βάσος Καραγιώργης, τότε διευθυντής του Τμήματος Αρχαιοτήτων, αποφάσισε να καλέσει πίσω τους ξένους αρχαιολόγους και να τους δώσει να διερευνήσουν αρχαιολογικές θέσεις στην ελεύθερη περιοχή, την αμέσως επόμενη χρονιά. Το 1975 λοιπόν, οι ξένες αποστολές άρχισαν να επιστρέφουν. Πολλοί από τους αρχαιολόγους παρόλο που έχουν αφυπηρετήσει, μένουν ακόμα εδώ στο νησί – κάτι που βρίσκει ιδιαίτερα συγκινητικό. Παρόλο που έχασαν τις θέσεις που ανέσκαιπταν στα κατεχόμενα, οι ξένοι αρχαιολόγοι δεν εγκατέλειψαν την Κύπρο αλλά επέστρεψαν, συνέχισαν, ανακαλύπτοντας μάλιστα σημαντικά του αρχαιολογικούς χώρους και πολλά σημαντικά ευρήματα στην πορεία. Παράλληλα, η ταινία αφηγείται την επείγουσα μετακίνηση των αρχαιοτήτων από το Κυπριακό Μουσείο στην Αθήνα το 1974, και συγκεκριμένα στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών.

Πληροφορίες: Το ντοκιμαντέρ Σκάμματα θα προβληθεί για πρώτη φορά την Τρίτη, 24 Σεπτεμβρίου και ώρα 19:30 στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας. Επόμενη προβολή: Δευτέρα, 21 Οκτωβρίου, 20:30, Θέατρο Ριάλτο. Είσοδος ελεύθερη.

Όταν ο Τσόρτσιλ στήριξε τον Στάλιν

Η ανάγκη να συντριβούν οι ναζί έκανε τον Βρετανό πρωθυπουργό να παραμερίσει το μίσος του για την ΕΣΣΔ

Στη χώρα μας ο Βρετανός δημοσιογράφος-συγγραφέας Τζάιλς Μίλτον έγινε εξαιρετικά δημοφιλής χάρη στον συναρπαστικό «Χαμένο παράδεισο» (εκδ. Μίνωας) με θέμα τη Σμύρνη του 1922. Το νέο βιβλίο του Μίλτον, «Υπόθεση Στάλιν. Η απίθανη συμμαχία που κέρδισε τον πόλεμο» έχει ως θέμα το μίσος που έτρεφε ο Τσόρτσιλ προς το σταλινικό καθεστώς και ταυτόχρονα την απόφασή του να το στηρίξει προκειμένου να αφανιστούν οι ναζί. Το βιβλίο κυκλοφορεί σε λίγες ημέρες από τις εκδόσεις Μίνωας σε μετάφραση του Χρήστου Καψάλη. Η «Κ» δημοσιεύει σήμερα ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

«Όλοι οι καλεσμένοι του Τσόρτσιλ εκείνο το Σαββατοκύριακο συμφώνησαν σε ένα σημείο: χωρίς τη συνδρομή της Δύσης, ο Κόκκινος Στρατός του Στάλιν θα γινόριζε την ήττα. Και μια τέτοια ήττα θα είχε καταστροφικές συνέπειες για τη Μεγάλη Βρετανία, καθώς ο Χίτλερ θα ήταν πλέον σε θέση να μεταφέρει όλες τις δυνάμεις του από το Ανατολικό Μέτωπο στο Δυτικό, καθιστώντας τη μελλοντική απελευθέρωση της κατεχόμενης Ευρώπης πρακτικά αδύνατη.

Ο Ουίνστον Τσόρτσιλ ανέκαθεν διέθετε το χάρισμα να βλέπει τη μεγάλη εικόνα, κι αυτό ακριβώς έκανε εκείνες τις ώρες. Τόσο

η Βρετανία όσο και η Σοβιετική Ένωση είχαν δεχτεί επίθεση από τον Χίτλερ, γεγονός που τις καθιστούσε εκ των πραγμάτων συμμάχους, στο πλαίσιο ενός υπέρτερου αγώνα. Προς μεγάλη απογοήτευση πολλών εκ των στενών συνεργατών του, ο Τσόρτσιλ δήλωσε αποφασισμένος να συνδράμει τον Στάλιν. (...)

Ο τόνος της ομιλίας ήταν αποφασιστικός και βαρύς, με τη χαρακτηριστική τραχιά εκφορά του Βρετανού πρωθυπουργού να της προσδίδει επιπλέον ένταση. Μιλούσε επιτηδευμένα αργά, κάνον-

«Κανείς δεν έχει υπάρξει συνεπέστερος αντίπαλος του κομμουνισμού από ό,τι εγώ. Όμως, όλα αυτά ωχριούν μπροστά στο θέαμα που βρίσκεται τώρα σε εξέλιξη».

ντας μακρές παύσεις, έτσι ώστε να δίνεται μεγαλύτερη έμφαση σε κάθε καίρια φράση. (...)

Ο Τσόρτσιλ παραδέχτηκε με ωμή ειλικρίνεια ότι ένιωθε απέχθεια για το σοβιετικό καθεστώς σε ολόκληρη την πολιτική του σταδιοδρομία. «Κανείς δεν έχει υπάρξει συνεπέστερος αντίπαλος του κομμουνισμού από ό,τι εγώ τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια. Δεν πρόκειται να αναρρώσω λέξη από όσα έχω πει εναντίον του. Όμως, όλα αυ-

Σοβιετικοί στρατιώτες παρελαύνουν στη Μόσχα. Το Λονδίνο πίστευε ότι χωρίς τη συνδρομή της Δύσης, ο Κόκκινος Στρατός θα γνώριζε την ήττα από τους ναζί και αυτό θα ήταν καταστροφικό για τη Βρετανία.

τά ωχριούν μπροστά στο θέαμα που βρίσκεται τώρα σε εξέλιξη». Αντιπαθούσε τον Ιωσήφ Στάλιν –σφόδρα– όμως απεθανόταν βαθιά τον Αδόλφο Χίτλερ.

«Είμαστε αποφασισμένοι να καταστρέψουμε τον Χίτλερ και κάθε ίκνος του ναζιστικού καθεστώτος... Οποίος άνθρωπος ή κράτος αγωνίζεται ενάντια στον ναζισμό θα έχει τη βοήθειά μας». Ήταν καθήκον της Βρετανίας να συνδράμει τη Σοβιετική Ένωση, εκείνες τις ώρες της απόγνωσης.

Ήταν επίσης προς το συμφέρον της ίδιας της Βρετανίας.

Οι καλεσμένοι του Τσόρτσιλ στο Τσέκερς ξεκίνησαν την εξορκιστική ανατομία της ομιλίας λίγα λεπτά μετά το τέλος της. Ο Αντονι Ιντεν ανησυχούσε πως πολλοί Βρετανοί θα έφριτταν στην ιδέα να στηρίξει η χώρα τη Σοβιετική Ένωση. Με πολιτικούς όρους, είπε, «η Ρωσία ήταν εξίσου κακή με τη Γερμανία». Ο Τζον Κόλβιλ εστίασε περισσότερο στη μαχητική εκφορά

Το βιβλίο του Τζάιλς Μίλτον «Υπόθεση Στάλιν. Η απίθανη συμμαχία που κέρδισε τον πόλεμο» κυκλοφορεί σε λίγες ημέρες από τις εκδόσεις Μίνωας.

του Τσόρτσιλ. «Ήταν επιβλητική» σκέφτηκε «και φανέρωνε μια σαφή απόφαση στήριξης της Ρωσίας». Η νεαρή Μαίρη Τσόρτσιλ, η έφηβη κόρη του Βρετανού πρωθυπουργού, υπήρξε ακόμα πιο ενθουσιώδης. «Το διάγγελμα του Μπαμπά – υπέροχο! Αχ, καλέ μου, δεν θα καταλάβεις ποτέ πόσο πολύ σε αγαπώ και σε θαυμάζω. Προσεύχομαι στον Θεό να σε φυλάξει [από κάθε κακό] και να σε στηρίξει».

Στο διάγγελμά του, ο Τσόρτσιλ δεσμεύτηκε να κάνει ό,τι ήταν ανθρωπίνως δυνατόν προκειμένου να σώσει τον Κόκκινο Στρατό από την καταστροφή στα πεδία των μαχών, όμως παρέμεναν πολλά αναπάντητα ερωτήμα-

τα. Πώς σκόπευε να συνδράμει τον Στάλιν; Με τι μέσα; Η Βρετανία δεν ήταν σε θέση να βοηθήσει τη Σοβιετική Ένωση με την αποστολή είτε πολεμικού υλικού είτε πρώτων υλών.

Ο σύνδεσμος

Στο μεταξύ, προέκυπταν και άλλα ερωτήματα. Εφόσον ο Στάλιν ήταν πλέον σύμμαχος, ο Βρετανός πρωθυπουργός θα χρειαζόταν έναν αποδεκτό αντιπρόσωπο στη Μόσχα, κάποιον που θα συνεργαζόταν με τον Σοβιετικό ηγέτη, κατά προτίμηση μέσα στο Κρεμλίνο. Ποιον, όμως; Ήταν δύσκολο να βρεθεί κατάλληλος υποψήφιος. Και αυτό το ζήτημα γεννούσε ένα ακόμα ερώτημα. Θα ήταν έστω διατεθειμένος ο Στάλιν να αποδεχτεί ένα τέτοιο πρόσωπο; Ελάχιστοι Δυτικοί, είτε Βρετανοί είτε Αμερικανοί, είχαν κατορθώσει να εισέλθουν στα οχυρά τείχη του Κρεμλίνου, ενώ είχαν περάσει χρόνια από τότε που στρατευμένοι δημοσιογράφοι, όπως ο Γουόλτερ Ντουράντι και ο Γιουτζίν Λάιονς, είχαν εξασφαλίσει συνεντεύξεις με τον Σοβιετικό ηγέτη. Ακόμα κι εκείνοι όμως ουδέποτε πάτησαν το πόδι τους στο προσωπικό γραφείο του Στάλιν. Ο ηγέτης της Σοβιετικής Ένωσης παρέμενε ένα σχεδόν απόλυτο αίνιγμα, άγνωστος και ενδεχομένως ακατανόητος. Αυτό αποτελούσε ανησυχητικό κενό, δεδομένου ότι ο Στάλιν κρατούσε στα χέρια του την τύχη του κόσμου.

Η HELLENIC BANK

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ
ΓΕΓΟΝΟΣ
ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ
ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
20-21-22
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ
ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΜΕΣΟΥ
24-25-26
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Ελένη Πάντου

ΣΥΝΟΔΕΥΟΥΝ ΜΕΛΩΔΙΚΑ
STRING DEMONS

TO
PARTY!

ΤΗΣ Ζωής Μου

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ *Ανέστης Αζάς*

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ: **Electroline**
έπί στο αύριο

ΧΟΡΗΓΟΙ: **cablenet**

 ALAMBRA

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ: **Parex**

 Pharma LEAD
Pharmacy

 αλφαμεγα

ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΤΗΣ
ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ

 UNICARS
Driving your stories

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

 LOVE 100.7 FM
98.1 & 105.7

 Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

 KYPIPOY

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ: **ticketmaster**.cy | **ACS** | 7777 7040

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

ΣΑΝ ΦΡΑΝΣΙΣΚΟ
Νέα ζωή σε ένα ορόσημο
Ο πύργος-«Πυραμίδα» στο Σαν Φρανσίσκο, γνωστός ως Transamerica Pyramid Center, αποπερατώθηκε το 1972 και έκτοτε είναι κομμάτι της εικόνας της πόλης. Πρόσφατα, ολοκληρώθηκε η ανακαίνιση του ουρανοξύστη από το αρχιτεκτονικό γραφείο του Νόρμαν Φόστερ με έμφαση στο επίπεδο του δρόμου και στο παρακείμενο πάρκο, με εστιατόρια, ανθοπωλείο, βιβλιοπωλείο και επιθυμητή μείξη δραστηριοτήτων. Δημόσιος κήπος και πρώτης ποιότητας εσωτερικοί χώροι.

ΒΙΕΝΝΗ
Αλφρεντ Κούμπιν
Η έκθεση στο Μουσείο Αλμπερτίνα της Βιέννης, αφιερωμένη στην ιδιαίτερη περίπτωση του ζωγράφου Αλφρεντ Κούμπιν (1877-1959), αποκαλύπτει το ταλέντο του και την έλξη που ασκούσε στην προσωπικότητά του το μακάβριο. Ο Κούμπιν, εκπρόσωπος του βιεννέζικου συμβολισμού και εξπρεσιονισμού, με ξεχωριστή επίδοση και στην εικονογράφηση σημαντικών βιβλίων, είχε δημιουργήσει μια σειρά σχεδίων που διερευνούσαν τη φύση του κακού. Διάρκεια έως τις 12 Ιανουαρίου.

ΛΟΝΔΙΝΟ
Η «Κολοκύθα»
Εως τις 3 Νοεμβρίου μπορεί να δει κανείς την «Κολοκύθα» (Pumpkin), το έργο-εγκατάσταση της Γιαϊόι Κουσάμα, στη Σερπεντάιν του Λονδίνου, στους Κήπους του Κένσινγκτον. Η Κουσάμα επανέρχεται δικαίως στο σχίσμα, στον συμβολισμό και στον όγκο της κολοκύθας, που την προσεγγίζει σαν γλυπτό, σαν καρπό, σαν δοχείο ζωής, σαν σώμα, και την ιεροποιεί - αποϊεροποιεί ανάλογα, εμπλουτίζοντάς την και με τις αρχετυπικές στο έργο της στρωγυλές κηλίδες.

ΠΟΡΤΡΕΤΑ
Αγκαθα Κρίστι
Πριν από λίγες ημέρες πλημμύρισε το Διαδίκτυο με αναφορές στην Αγκαθα Κρίστι, με αφορμή την επέτειο της γεννήσής της, το 1890. Η Νάσιοναλ Πόρτρεϊ Γκάλερι έδωσε στη δημοσιότητα μία από τις φωτογραφίες που έχει στις συλλογές της. Είναι μια φωτογραφία του 1949, που έβγαλε ο Τζον Γκέι (1909-1999). Το πρώτο μυθιστόρημα της Αγκαθα Κρίστι («Η μυστηριώδης υπόθεση στο Στάιλς»), γραμμένο το 1916, κυκλοφόρησε το 1920. Ήταν το βιβλίο που μας σύστησε τον Ηρακλή Πουαρό.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ
Ανρί Ματίς
Η νέα έκθεση στο Ιδρυμα Beyeler στην Ελβετία είναι αφιερωμένη στον Ανρί Ματίς (1869-1954). Είναι η πρώτη αναδρομική με έργα Ματίς στην Ελβετία έπειτα από 20 χρόνια. Περιλαμβάνει περισσότερα από 70 σημαντικά έργα δανεισμένα από κορυφαία μουσεία και συλλογές της Ευρώπης και της Αμερικής. Εμφαση δίνεται στην εξέλιξη του έργου του από το 1900 έως το 1950 και στα ταξίδια από τη Γαλλία, τη Ρωσία και το Μαρόκο μέχρι τις ΗΠΑ και την Ταϊτή.

Η μεσαιωνική οχυρωμένη πόλη της Καρκασόν, στη νότια Γαλλία. Τα τελευταία χρόνια, είναι ιδιαίτερα δημοφιλής προορισμός για ημερήσιες εκδρομές από τα γύρω μέρη της Γαλλίας, αλλά και της Ισπανίας.

Τα κάστρα, και οι πύργοι της Καρκασόν

Η εθνική πολιτιστική πολιτική στη Γαλλία συνδέει την οικονομία, τον τουρισμό, την τοπική περηφάνια και την ανθεκτικότητα, σε πρωτοβουλίες επένδυσης που θωρακίζουν τα μνημεία. Παράδειγμα, η μεσαιωνική οχυρωμένη πόλη της Καρκασόν, στην Οξιτανία της νοτιοδυτικής Γαλλίας, που ετησίως δέχεται 700.000 επισκέπτες. Η πόλη έχει μια εξαιρετική μοναδικότητα καθώς είναι περιτοιχισμένη. Πριν από λίγες ημέρες, παραδόθηκε ένα έργο υποδομής που επιτρέπει στους

περιηγητές να περπατήσουν γύρω γύρω στο τείχος, ακολουθώντας μια αποκατεστημένη ιστορική διαδρομή με αντίδωρο μια εντυπωσιακή θέα 360 μοιρών. Το έργο αυτό, που διήρκεσε 31 μήνες, κόστους 5,6 εκατ. ευρώ, υλοποιήθηκε από το Κέντρο Εθνικών Μνημείων. Είναι μία ακόμη επένδυση στη θωράκιση των μνημείων της χώρας που συνεχίζει την ανάδειξη αυτής της μοναδικής πόλης, έπειτα από τις εργασίες στερέωσης των γαλλορωμαϊκών οχυρώσεων στη βόρεια πλευ-

ρά το 2008 και του μεσαιωνικού δυτικού τείχους το 2015. Η νέα επέμβαση αφορά εννέα πύργους από παρόλθο και δρύινα δάπεδα, πολλά από τα οποία έπρεπε να αντικατασταθούν. Θεωρείται η μεγαλύτερη σωστική παρέμβαση στην Καρκασόν μετά την ιστορική συνολική αποκατάσταση της πόλης το 1844 – έργο σύνθετο και φιλόδοξο που είχε εκτελέσει ο αρχιτέκτων Εζέν Βιολέ-λε-Ντυκ (ο οποίος είχε αναλάβει και την αποκατάσταση της Νοτρ Νταμ). Ο Βιολέ-λε-Ντυκ εί-

χε ξεναγηθεί στην πόλη από τον φίλο του, ιστορικό και συγγραφέα Προσπέρ Μεριμέ και είχε πειστεί ότι μπορούσε να δώσει νέα πνοή σε εκείνη την καταρρέουσα μεσαιωνική πόλη που είχε αντικρίσει. Παρά τις κάποιες ελευθερίες που πήρε, η Καρκασόν έγινε κέντρο προσέλευσης και αυτή η παρακαταθήκη του 19ου αιώνα την οδήγησε το 1979 να ενταχθεί στον κατάλογο μνημείων UNESCO. Η ιστορία της Καρκασόν πηγαινί πίσω στους ρωμαϊκούς χρόνους,

αλλά αυτό που κυρίως βλέπει ο επισκέπτης είναι η μεσαιωνική πόλη του 13ου αιώνα. Τα τελευταία χρόνια, η Καρκασόν είναι ιδιαίτερα δημοφιλής προορισμός για ημερήσιες εκδρομές από τα γύρω μέρη της Γαλλίας, αλλά και της Ισπανίας. Είναι ένα σύμπλεγμα μεσαιωνικού τείχους, πύργων, κάστρου και καθεδρικού ναού σε ένα μοναδικό σύνολο, συγκρίσιμο με το Μον Σεν Μισέλ στη Νορμανδία. Η επένδυση στα μνημεία είναι υπόθεση εθνικού διαμετρήματος.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

«Δεν ήθελε να θυμάται ποιος ήταν»

Ο εγγονός θυμάται τον παππού. «Με πήρε στο χωράφι ένα σαββατοκύριακο», γράφει ο εγγονός. «Καθίσαμε κάτω από την πεύκα του προπάππου του, την πολύθολη, όπως την έλεγε, και μου μίλησε για τη Μικρασία και το Σαγγάριο και το Εσκί Σεχίρ. Πρώτη φορά τον είδα να δακρύζει».

Ο εγγονός είναι ο Βρασίδης Καραλής και το απόσπασμα προέρχεται από το βιβλίο του «Σφερδούκλια στο κεφάλι. Τα ιστορήματα της Διονυσίας», που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Δώμα.

Ο Καραλής, γεννημένος στα Κρέστενα το 1960, εργάζεται εδώ και πολλές δεκαετίες ως καθηγητής Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο του Σίδνεϊ. Έχει σειρά φιλολογικών μελετών στο ενεργητικό του, καθώς και μελέτες για τον ελληνικό κινηματογράφο. Ο «Αποκαιρετισμός στον Ρόμπερτ», που κυκλοφόρη-

**«Ευπνάω λούτσα στον ιδρώτα ως τα σήμε-
ρα και φωνάζω, Θε μου,
βοήθεια, σώσε με, να
μην αποθάνω εδώ, τόσο
μακριά από τη θάλασσα
και τον Καγιάφα».**

σε από τη Δύο Δέκα Εκδοτική σε επιμέλεια του Στάθη Τσαγκαρουσιάνου, είναι ο δικός του, προσωπικός θρήνος για τον χαμό του επί σειράν ετών συντρόφου του.

Εδώ στρέφεται στις αναμνήσεις της μπτέρας του, και μέσω αυτής στα πρόσωπα που την περιστοιχίζουν. Όπως ο πατέρας της – ο παππούς του αφηγητή.

Ο Καραλής είναι εικοσάρης όταν ο παππούς του μιλάει για όσα έζησε στρατιώτης στη Μικρά Ασία.

Τμήμα του εξωφύλλου από τα «Σφερδούκλια στο κεφάλι. Τα ιστορήματα της Διονυσίας», του Βρασίδα Καραλή, εκδ. Δώμα.

«Ήμουν κοντά στα χρόνια σου σαν τα 'ζησα», του λέει. Και μετά: «Ευπνάω λούτσα στον ιδρώτα ως τα σήμερα και φωνάζω, Θε μου, βοήθεια, σώσε με, να μην αποθάνω εδώ, τόσο μακριά από τη θάλασσα και τον Καγιάφα».

Ο εγγονός θυμάται ένα δίστιχο μοιρολόι που σκαρώνει για παρνογοριά (;) ο νεαρός –τότε– στρατιώτης. «Στη μέση της Ανατολής είναι ένας τόπος ξένος, σέπονται εκεί λιγνά κορμιά, κάμα της Μικρασίας, στέκω κι εγώ και τα κοιτώ, παρνογοριά δεν έχω...».

«Με φώναζε πάντα Τρύφων, αν και είχα το όνομά του», ομολογεί ο αφηγητής. Γιατί; «Δεν ήθελε να θυμάται ποιος ήταν. Σημαδεμένο όνομα, έλεγε, σημαδεμένη ζωή». Ο αφηγητής, εξήντα χρόνια μετά, «το άχυρο, το ξεφουσίδι, το ανήμπορο», ομολογεί πως «δεν είμαι άξιος να μιλάω για τη σωπή του, για τον πόνο του».

Λίγο καιρό πριν πεθάνει, ο παππούς αφήνει παραγγελία στον εγγονό: «Μην ξεχάσεις τη Μικρασία, μου έλεγε. Εκεί πέθανε. Κι εγώ είμαι σήμερα ζωντανός και σου μιλάω πενήντα χρόνια μετά».

Ο αφηγητής βρίσκεται στους Αντίποδες όταν μαθαίνει τον θάνατό του, μ' ένα τηλεφώνημα. Από τη μάνα του. Στο Σίδνεϊ είναι μεσάνυχτα. Ο Καραλής ξυπνάει από εφιάλτη. «Βρέθηκαν σε μια έρημο απέραντη, ξερή, γεμάτη κόκκαλα, καυτή, και βρήκα μια στρατιωτική καδένα σ' ένα σκελετό που έγραφε το όνομά του. Παππού, φώναξα, παππού, σε άφηνα μόνο. Δεν στάθηκε ποτέ στο ύψος σου. Ερμής ολούθε χωρίς απάντηση. Μου έστειλε μηνύματα με την τελευταία του πνοή. Εμαθα μάλιστα ότι με περίμενε να πάω να τον αποκαιρετώ. Κι εγώ δεν πήγα. Τον πρόδινε αμετανόητος μέχρι που έφυγε».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΓΙΑΝΝΗ ΜΟΥΓΓΟΛΙΑ

Τα «παιδικά» του Αρβο Περτ

Στις 11 Σεπτεμβρίου ο Εσθονός Αρβο Περτ, ίσως ο μεγαλύτερος εν ζωή συνθέτης σύγχρονης και θρησκευτικής μουσικής, έγινε 89 ετών. Εξετάζοντας πρώιμες συνθέσεις του για παιδιά, ένα μέρος του έργου του, που μπορεί να μην ήταν ισάξιο με τα αριστουργηματικά εσωτερικά, μυστικιστικά και μυσταγωγικά έργα του, που τον καταξίωσαν, καταλαβαίνουμε ότι αποτελούν για τον ίδιο ένα ξεχωριστό, ιδιαίτερο κομμάτι με πολλές μνήμες και την αθωότητα των παιδικών χρόνων.

Πρόσφατα η κυκλοφορία σε δίσκο βινυλίου της συλλογής «Anima POP» από τη δισκογραφική εταιρεία Raadio Kohila Records με μουσικές εσθονικών φιλμ κινουμένων σχεδίων της περιόδου 1965-1986 μας επιφύλαξε μια μεγάλη έκπληξη, αφού μας σύστησε τον Αρβο Περτ ως συνθέτη τέτοιων μουσικών που απευθύνονται για τη διασκέδαση των μικρών, μαζί με άλλους συνθέτες, όπως τους Ρέιν Ράναπι, Σβεν Γκρουνμπέργκ, Ολαβ Έκλα, Τόνου Ααρε, Τόνου Νάι-σου κ.ά. Ποιος μπορούσε να φανταστεί ότι ο Περτ με το ειδικό βάρος και το βαθύ, ανεξίτηλο ίχνος του στη λεγόμενη «σοβαρή» μουσική συνθέσε για εσθονικά κινούμενα σχέδια; Ο Περτ ανοίγει αυτή τη μακριά λίστα κομματιών διαφόρων καλλιτεχνών ιδανικά. Ντύνει μουσικά δυο ταινίες κινουμένων σχεδίων, το «Hiirejaht» (1968) σε σκηνοθεσία του Εσθονού ανιμέτορ, σεναριογράφου, σκηνοθέτη Ελμπερτ Τουγκάνοβ και το «Operaator Kops» (1966) με σκηνοθετική υπογραφή Χέινο Παρς. Και οι δυο ξεχωριστά δείγματα της παραγωγής στο στούντιο της Tallinnfilm της περιόδου εκείνης όπου συγκεντρώθηκε μια νεανική ομάδα ικανών καλλιτεχνών και σκιτσογράφων με εξαιρετικά αποτελέσματα. Μια γενιά που αποκαλύπτεται σε αυτή τη συλλογή η οποία συνδυάζει πλείστα μουσικά είδη, αλλά και αισθητικά ρεύματα: ποπ, πρωτοποριακή μουσική, ψυχεδέλεια, pop art και άλλους τόπους που συγκλίνουν εδώ. Ο Περτ συνθέτει με φευρερτικό τρόπο, αξιοποιεί την κιθάρα σερφ με φαντασία, φρεσκάδα, απλότητα, αναζωογο-

Ως φοιτητής, ο Αρβο Περτ συνόδευε στο πιάνο τη θεατρική λέσχη του Tallinn Palace of the Pioneers με αυτοσχεδιασμούς που γεννήθηκαν σε ένα αυθόρμητο, παιχνιδιάρικο πλαίσιο. Πρόκειται για τα πρώτα γνωστά έργα του, κλασικά πλέον στο εσθονικό παιδικό ρεπερτόριο.

Ποτέ δεν αποκήρυξε τα πρώτα του έργα για παιδιά, παρότι καταξιώθηκε με δημιουργίες εντελώς διαφορετικού ύφους. Η σύνθεσή τους αποτελούσε για τον ίδιο πολύ σοβαρή υπόθεση.

νητική πνοή, παιγνιώδη διάθεση, κάνοντάς μας να μην μπορούμε να πιστέψουμε στα αυτιά μας. Ξεφεύγοντας από τα συμβατικά πρότυπα της ρουτίνας της ελαφριάς ή ακαδημαϊκής μουσικής, ο Περτ και οι συνθέτες πειραματίστηκαν δοκιμάζοντας τις δυνάμεις τους στα όρια της ορχηστρικής ηχητικής παλέτας και των ηλεκτρονικών ηχοτοπίων. Το σερφ λάουντζ «Hiirejahi» και το εξωτικό με το ιδιόμορφο πιάνο «Operaator Kops» διαφοροποιούνται από τις μουσικές που κυριαρχούσαν στην πρώην Σοβιετική Ένωση και αποτελούν χαρακτηριστικές περιπτώσεις επιδραστικής μουσικής για τη μελλοντική εσθονική μουσική των ανιμεϊσόν.

Ωστόσο, μια προσεκτική ματιά στη δισκογραφία του Περτ θα

σας κάνει να εντοπίσετε κι άλλη μουσική που έγραψε για παιδιά ή με άξονα τα παιδιά. Η παρθενική δουλειά του ήταν συνδεδεμένη με τα παιδιά και τους νέους. Ως φοιτητής στη Μουσική Σχολή και μετά στο Ωδείο του Ταλίν, από το 1956 έως το 1960 συνόδευε στο πιάνο τη θεατρική λέσχη του Tallinn Palace of the Pioneers με αυτοσχεδιαστικές μουσικές του, που γεννήθηκαν σε ένα αυθόρμητο, παιχνιδιάρικο πλαίσιο. Πρόκειται για τα πρώτα γνωστά έργα του, κλασικά στο εσθονικό παιδικό ρεπερτόριο («Frogs», «The Doll Has No Name», «Ladybird's Song», «I Am Already Big»). Στη δεκαετία του 1960, ως συνθέτης στο εσθονικό κρατικό κουκλοθέατρο έγραψε μουσική για επτά παραγωγές. Το αγαπημένο κομμάτι για πιάνο, «Mommy's Kiss», αφιερωμένο στη μητέρα του, προέρχεται από το ομώνυμο παιδικό έργο του Ελαρ Κούους, με την ιστορία μιας αξιαγάπητης οικογένειας κουνελιών.

Σε cd του που κυκλοφόρησε το 2004, μαζί με κάποια εξαιρετικά αβανγκάρντ έργα του, συμπεριλαμβάνεται αναθεωρημένη η παιδική καντάτα «Meie aed» («Ο κήπος μας»), που έγραψε το 1959 στα είκοσί του. Η αθωότητα της παιδικής χορωδίας που τραγουδά για τις χαρές της καλλιέργειας σε έναν κοινοτικό κήπο

και η σχεδόν νηπιακή απλότητα της μουσικής του αποδεικνύουν ότι σε μια χώρα υπό κομμουνιστικό καθεστώς το 1959 δύσκολα ο Περτ θα μπορούσε να κάνει το μεγάλο προσωπικό βήμα να προχωρήσει, αγνοώντας την ισχύουσα κατάσταση.

Στο cd του «Songs from Childhood» (Eesti Rahvusringhääling 2015, επανέκδοση: TIKS records 2022), επιλέγει παιδικά τραγούδια και πιανιστικά κομμάτια που συνέθεσε για θεατρικά έργα και κινούμενα σχέδια μεταξύ 1956-1970, με δέκα κομμάτια ακυκλοφόρητα στο παρελθόν. Ήταν πρωτοβουλία της τραγουδίστριας-μαέστρου Κάντρι Χαντ, που ήθελε να τα εντάξει στο ρεπερτόριο των εσθονικών παιδικών χορωδιών.

Αξίζει να υπογραμμιστεί ότι ο Περτ ποτέ δεν αποκήρυξε αυτά τα πρώτα του έργα για παιδιά, παρότι καταξιώθηκε με δημιουργίες εντελώς διαφορετικού ύφους. Η σύνθεσή τους αποτελούσε άλλωστε για τον ίδιο πολύ σοβαρή υπόθεση. Δεν είναι τυχαίο ότι είχε πει για το «Mommy's Kiss»: «Όταν ένα παιδί φεύγει από το σπίτι το πρωί, παίρνει πάντα το φιλά της μητέρας του ή μια αγκαλιά για τον δρόμο. Αλλά στην πραγματικότητα είναι για όλη του τη ζωή – σαν ευλογία μητέρας».

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Ποιτής, ο ασυντρόφρευτος δύτης

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΕΟΝΤΖΑΚΟΣ
Ιωνάς
εκδ. Ενύπνιο, σελ. 64

Ο ποιητής και μουσικός Δημήτρης Λεοντζάκος (1974) φτάνει με το υπό συζήτηση βιβλίο τις δεκατρείς ποιητικές συλλογές. Τα έργα του είναι κατά βάση ολιγοσέλιδα και τα ποιήματά του είτε αυτοτελή είτε μέρη ευρύτερων συνθέσεων, πάντοτε λιτά και προσεγγμένα ως προς τον ρυθμό και τη μελωδία των λέξεων. Αυτό που χαρακτηρίζει την ποίησή του, ισχύει δε και εν προκειμένω, είναι ένας έκδηλος, εξώρραφος –αν μου επιτρέπεται η λέξη– συγκεκρισμός της λυρικής και της φιλοσοφικής διάθεσης, ερεθιστικός για την αναγνώστρια/ν. Με λεξιλόγιο απλό και καθημερινό, δίχως ίχνος λεξιλαγνείας, υπηρετεί τον στόχο του. Στον «Ιωνά» πραγματεύεται δημιουργικά και ευφάνταστα το ομώνυμο βιβλικό αρχέτυπο, συνομιλώντας με ποιητές όπως ο Ρίλκε και ο Εγγονόπουλος. Επιβεβαιώνει παλαιότερη εντύπωσή μου ότι μένει αυστηρά πιστός στον εαυτό του και δεν προσπαθεί να εντυπωσιάσει με ευκολίες και πυροτεχνήματα του συρμού. Νομίζω πως δικαιούται μεγαλύτερο μερίδιο δημοσιότητας από αυτό

που του επιφύλαξε μέχρι τώρα η, έτσι κι αλλιώς, υποφωτισμένη ελληνική ποιητική σκηνή.

Τα είκοσι πέντε άτιτλα ποιήματα που συνθέτουν τον «Ιωνά» μπορούν να διαβαστούν και αυτόνομα. Συναντάμε και εδώ κάποιες σταθερές της ποίησης του Λεοντζάκου, όπως ας πούμε την ηχηρή φωνή ενός προφητικού εγώ. Κάθε ποιητής είναι ίσως και λίγο προφήτης, αλλά μερικές-οί φαίνεται να σκηνοθετούν με τρόπο πιο άμεσο και ρητό αυτόν τον ιδιαίτερα αμφισβητήσιμο στην εποχή μας ρόλο. Ο Λεοντζάκος ανήκει σε αυτή την κατηγορία, χωρίς να υποκύπτει στους συννηθισμένους σε αυτές τις περιπτώσεις κινδύνους της μεγαληγορίας. Το έργο του απαιτεί μια πνευματική συγκρότηση που δεν σπεύδει να αναλώσει τα φιλοσοφικά - υπαρξιακά ερωτήματα στην υπηρεσία κάποιας τρέχουσας συγκυρίας: διατηρεί με πειθαρχία και αυτοσυγκράτηση

ένα καλό επίπεδο αφαίρεσης. Σε τόνους προσεκτικά αποστασιοποιημένους επιλέγει να αναμετρηθεί με δαίμονες διανοητικούς και συναισθηματικούς. Ένα άλλο χαρακτηριστικό του είναι η έντονη εικονοποιία του, που επιτυγχάνεται, μεταξύ άλλων, και με τη

χρήση ενός χρωστήρα εξόχως ιδιосυγκρασιακού: «Εάν γελούσαν τα ζωά/ θα έμοιαζε ο άνθρωπος με τον διαυγή αέρα/ που η αυγή διδάσκει/ χωρίς ίχνος λέξης/ από τα ελαιόδεντρα μέχρι το ελαφρύ/ το αφηρημένο ελάφι.// Αλλώςτε/ το άλμα είναι το μόνο πτηνό/ όπου συναντιούνται/ η μεταφυσική και το ασβέστιο.// Το τέλος βρίσκει πάντα το δεύτερο/ - λίγα άσπρα κόκαλα που λάμπουν άφωνα -/ μας ζωγραφίζει όμως/ της πρώτης πέντα/ το κλωμό σκοτάδι» (XXIV).

Αν, όπως ίσως φάνηκε ήδη στους στίχους που παρατέθηκαν, ενώσουμε τα δυο χαρακτηριστικά, δηλαδή το αφαιρετικό τοπίο των εννοιών και του προφητικού

λόγου με τους εκφραστικούς χρωματισμούς που απευθύνονται στις αισθήσεις, θα ακνοφανεί η σκηνογραφία ενός παράξενου μαρμαρένιου αλωνιού, όπου διεξάγεται ο ποιητικός αγώνας. Όλη η ποιητική σύνθεση υποδεικνύει εμμέσως πλην σαφώς μια τέτοια, αγωνιστικής φύσης διεξαγωγή, που καθώς προχωράμε την ανάγνωση μας κρατάει σε αγωνία ως προς την έκβασή της. Ποιος όμως μάχεται ποιον; Η πιο εύκολη και όχι απαραίτητα εσφαλμένη υπόθεση που μπορούμε να κάνουμε είναι ότι ο Ιωνάς του τίτλου είναι ένα σύμβολο του ποιητή της εποχής μας. Ας δούμε ολόκληρο το τελευταίο (XXV) ποίημα, που αναφέρεται ρητά σε αυτόν: «Λάδι από την άβυσσο/ ρυάκι/ απ' την αλφάβητο/ κι αλάτι από τα μάτια.// Υπέρ των ονείρων μας/ ποτέ ακίνητος/ ποτέ ακατοίκτης/Ιωνάς/ ο ασυντρόφρευτος ύπνος». Αλλού η περιπέτεια οδηγεί το ποιητικό εγώ σε επικλήσεις μιας δύναμης γένους θηλυκού: «Εσύ/ που θάλλεις/και όλο χάνεσαι ψυχρή/και λείπεις/κάνε μας να μιλήσουμε/ σαν τα κλωρά φύλλα/ ανάμεσα στα χείλη» (IV). Κι ακόμη η σύνθεση διανθίζεται με αδιόρατους τόνους αυτοσαρκασμού, ανακουφίζοντας το βαρύ κλίμα.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΑΓΙΑΝ

Γεννήθηκε το 1943 σε μια κοσμοπολίτικη Λευκωσία, σε ένα ιψενικό τρίγωνο, με έναν Αλεξανδρινό πατέρα βιολιστή και τραπεζίτη και έναν βιολογικό πατέρα γιατρό, γι' αυτό τον έστειλαν να σπουδάσει Ιατρική. Τα παράτησε όλα στο Λονδίνο των '70s και σπούδασε ζωγραφική. Το «Πέμπτο βιβλίο» (εκδ. Εστία) κλείνει την αυτοβιογραφική του Πενταλογία.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; Όχι πλάι, αλλά μέσα στο κρεβάτι! Ζω με τον Προυστ, τον Τόμας Μαν, την Τζέιν Οστεν, έρωτες ζωής!

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου; Η αλήθεια είναι ευάλωτη. Αν δεν είσαι ευάλωτος δεν λες αλήθειες. Η αλήθεια είναι το να είσαι εσύ ο στόχος αυτού που γράφεις.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά; The Heart of Darkness του Τζόσεφ Κόνραντ, που με οδήγησε σε σκοτεινούς δαιδάλους, όπως σε κάποια βιβλία μου.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη. Γενικά είμαι «βιβλιοφάγος», πέραν των μεγάλων ερωτών μου, και οποία-

δήποτε συνθήκη τη βρίσκω ιδανική. Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές που σας άρεσαν; Όλα, γιατί πρέπει να το παίζω δύσκολος αναγνώστης.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο; Το επικό στοιχείο, αποτέλεσμα μιας μυθικής δράσης της πραγματικότητας και ένας αυτοσαρκασμός!

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε; Το έκτο μου βιβλίο που γράφω τώρα.

Πού παραπέμπει ο τίτλος το «Πέμπτο βιβλίο» και γιατί επιλέξατε αυτόν; Το πέντε είναι ιερός, βιβλικός αριθμός και έτσι έκλεισα και την Πενταλογία μου, που άρχισε να γράφεται από το 2004 σαν εξορκισμός και έντονη διαμαρτυρία για την αποδοχή του διαφορετικού μετά την αυτοκτονία ενός φίλου μου επειδή ήταν γκέι. Η Πενταλογία μου τιμήθηκε και με δυο κρατικά βραβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Μέσα από τα πρόσωπα της ιστορίας, ποιοι είναι οι πρωταγωνιστές; Η Πενταλογία μου, 1.000 περίπου σελίδες που απλώνονται σε πέντε βιβλία, είναι ένα μεγάλο ψηφιδωτό, μια ανθρώπινη κωμωδία. Η Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου τη χαρακτήρισε ως bildungsroman, πράγμα σπάνιο στην ελληνική γραμματεία και χαρακτηρίστηκε επίσης ως «pioneer queer»! Ιστορούνται σημαντικά γεγονότα του 20ού αιώνα, της Κύπρου του '50, της Αθήνας του '60, των Παιδιών των Λουλουδιών, η πτώση του τείχους στο Βερολίνο, η Αλεξάνδρεια πριν από την επανάσταση... Κύριο πρόσωπο ο αφηγητής, ένας νέος άνθρωπος που μπορεί να δει το ερωτικό, το σεξουαλικό μέσα σε ένα πλούσιο κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο, καθώς αναστήνουν την ερωτική και καλλιτεχνική του ταυτότητα σε έναν κόσμο που συνεχώς αλλάζει.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη Read LIBRARY

Ιστορίες από τα παιδιά του Β΄ Δημ. Σχολείου Ξυλοτύμβου

Ψηφιακή έκδοση / Read Library

H Read Library, στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής της ευθύνης, για δεύτερη συνεχή χρονιά πραγματοποιεί επισκέψεις σε βιβλιοθήκες και σχολεία, προσφέροντας δωρεάν δράσεις δημιουργικής γραφής και ανάγνωσης. Βασικός σκοπός των δράσεων αυτών είναι η καλλιέργεια της φιλανθρωπίας και του λογοτεχνικού γραμματισμού σε μαθητές κάθε ηλικίας, σε γονείς, γενικότερα σε ενήλικες και σε άτομα τρίτης ηλικίας αλλά και σε εμποδιζόμενες ομάδες. Μέσω αυτών των δράσεων, παράλληλα προσφέρεται η γνώση ή η ενημέρωση για το ψηφιακό βιβλίο. Δίνεται έμφαση στον ρόλο της βιβλιοθήκης όσον αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάγνωσης και έρευνας. Η υλοποίηση προγραμμάτων που αναπτύσσουν τη δημιουργική έκφραση και την εξωστρέφεια σε μια βιβλιοθήκη, η οποία είναι πάντα ανοικτή και φιλόξενη με άμεση και εύκολη πρόσβαση, αφενός προάγει την καλή ψυχική υγεία και αφετέρου, ενδυναμώνει αναγνώστες για να μπορούν να επιλέγουν, να εκφράζουν άποψη, να έχουν φωνή, να είναι ικανοί ώστε να διαμορφώνουν οι ίδιοι τη γνώμη και την κρίση τους. Οι δράσεις της Read Library έχουν παιγνιώδη και διασκεδαστική μορφή. Είναι ευέλικτες και ευπροσάρμοστες σε κάθε επίπεδο ή ιδιαιτερότητα μπορεί να έχει η ομάδα που απευθύνεται κάθε φορά. Κατά τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων, χρησιμοποιήσαμε διάφορες τεχνικές δημιουργικής γραφής για να ενεργοποιήσουμε την έμπνευση και την έκφραση των παιδιών. Όπως, το διώνυμο του Τζάνι Ροντάρι, για το οποίο χρησιμοποιήσαμε λέξεις για τις δύο λίστες, που προέκυψαν από ένα παιχνίδι γρίφων. Άλλοτε χρησιμοποιήσαμε ως αφηγία για έμπνευση την τεχνική της ποίησης της σασκότισης ή και την ανάγνωση κάποιου αποσπάσματος βιβλίου ώστε τα παιδιά να πάρουν ιδέες έκφρασης και να αποτυπώσουν την έμπνευσή τους στο χαρτί.

Βρείτε δωρεάν το ψηφιακό βιβλίο των παιδιών του Β΄ Δημ. Σχολείου Ξυλοτύμβου στην εφαρμογή Read Library. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο Read-Library.com για πληροφορίες και περισσότερα βιβλία.

Ανδρονίκη Λασιθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

22/9/1971: Η Αθήνα αποχαιρετίζει τον Γιώργο Σεφέρη. Στο πλήθος εκατοντάδες νέοι, χιπάκια της εποχής, που γέμιζαν τις ροκ σκηνές. «Κανείς δεν σκεφτόταν αν τον παρακολουθούν ή όχι – που σίγουρα θα τον παρακολουθούσαν. Δεν μπορούσε τίποτε να σταματήσει το ποτάμι του κόσμου. Υπήρχε μια αφοβία. Κηδεύαμε τον άνθρωπό μας. Όλοι οι μουσικοί και οι ομόγνωμοι ήμασταν εκεί», λέει η Μαρίζα Κωχ.

«Χιπάκια» στην κηδεία του Σεφέρη

Η Μαρίζα Κωχ θυμάται την παρουσία της νεολαίας στον τελευταίο αποχαιρετισμό του νομπελίστα ποιητή, το 1971

Της **ΠΟΛΙΝΑΣ ΤΑΜΠΑΚΑΚΗ**

Στην κηδεία του Σεφέρη οι νέοι πρωτοστάτησαν. Ποια ήταν όμως τα χαρακτηριστικά αυτής της νεανικής συλλογικότητας που εκφράστηκε εκείνη την Τετάρτη, 22 Σεπτεμβρίου 1971; Θα περιμέναμε να δούμε π.χ. χιπδες ή ροκάδες στην κηδεία του Σεφέρη;

Η Μαρίζα Κωχ μας βοηθάει να απαντήσουμε σε αυτό το ερώτημα. Το 1971 ήταν σταθμός στην καλλιτεχνική της πορεία. Λίγο πριν από τον θάνατο του Σεφέρη είχε κυκλοφορήσει ο πρώτος της δίσκος, ο «Αραμπάς», που θα έφερνε μια νέα μουσική εποχή μέσα από το πάντρεμα παραδοσιακών ακουσμάτων με τον ηλεκτρικό ή και ψυχεδελικό ήχο. Στο εξώφυλλο του δίσκου απεικονίζονταν ένα Ζ με τρόπο που εύκολα ξέφευγε από τη λογοκρισία και μια «χιπικη» φωτογραφία. Ποια ανταπόκριση είχε στην Κωχ και σε άλλους «ομόγνωμους» νέους καλλιτέχνες η ποίηση του Σεφέρη και τι σήμαινε η συμμετοχή τους στην κηδεία του;

Μια εικόνα αυτών των καλλιτεχνών βρίσκει κανείς στην ταινία-ντοκουμέντο «Ζωντανοί στο Κύτταρο - Σκηνές ροκ» (2005) του Αντώνη Μπισκοίτη. Η ταινία ξεκινάει με μια μοτοσυκλέτα με παλιό καλάθι, με οδηγό τον Δημήτρη Πουλικάκο ως «γεροντοφορικό» και τον Μπισκοίτη στο καλάθι ως «νεοχιπ». Στη συνέχεια, εκτός από την ίδια την Κωχ, βλέπουμε και ακούμε πολλά αντιπροσωπευτικά: ο Ιλάν (Σολομών) περιγράφει π.χ. πώς σε μια περιόδο στο πέτο τον αγκάλιασε συγκινημένος πάνω στην πίστα, για να αποδειχθεί πως δεν ήταν άλλος από τον Τάσο Λειβαδίτη· ο Γιάννης Βαχ Σπυρόπουλος στο πιάνο αυτοσχεδιάζει πάνω στις «Γυμνοπαιδίες» του Σατί – είχε άραγε καθόλου στον νου του τη συλλογή του Σεφέρη «Γυμνοπαιδίες»; Ή ο Δημήτρης Ψαριανός περιγράφει πώς την περίοδο που τραγουδούσε στο «Κύτταρο» βρέθηκε να ηχογραφεί τον «Μεγάλο Ερωτικό» του Μάνου Χατζιδάκι μαζί με τη Φλέρυ Νταντνάκη. Μπορούμε να υποθέσουμε πως κανείς δεν παραξενεύτηκε όταν ο Μάνος Χατζιδάκις αφιέρωσε στον Σεφέρη τον δίσκο της «Ρυθμολογίας» και του «Κύκλου του C.N.S.», που ηχογράφησε με

Διονύσης Σαββόπουλος και Μαρίζα Κωχ με τα Μπουρμπούλια, το 1970-1971. «Ο Σεφέρης ήταν βίωμά μας» σε όλα αυτά τα χιπάκια με τα μακριά μαλλιά. Αν δεν διάβαζες τον Σεφέρη, δεν είκες επαφή με την ποίηση», θυμάται η ερμηνεύτρια, που εκείνη την εποχή είχε κυκλοφορήσει το άλμπουμ «Αραμπάς».

την Νταντνάκη το 1971 στη Νέα Υόρκη, ούτε όταν έγραφε στο σημείωμα του δίσκου πως ο Σεφέρης «πρώτος μας έκαμε να νιώσουμε τη σημασία ενός σοβαρού παιχνιδιού».

Ο Σεφέρης παρότρυνε να στοχαστούμε «τον ρόλο που έπαιζαν οι πνευματικές επιμειξίες στη ζωή των εθνών» και πώς οι δημιουργοί που «γυρεύουν να διατυπώσουν το στοιχείο το αναντικατάστατο που φέρνουν μέσα τους» βρίσκουν μεγάλη βοήθεια σε συγγενείς έξω από την παράδοσή τους. Στον χώρο της μουσικής ο «Αραμπάς» της Κωχ είναι ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα τέτοιων επιμειξιών, όπου τα νησιώτικα και μικρασιάτικα τραγούδια ενώνονται με τον ροκ ήχο των «παιδιών των λουλουδιών» και με ένα ξενικό επώνυμο με κρουστό ήχο που φέρνει μέσα του το «ωκ» της έκπληξης, του πόνου και του καμμού.

Η Κωχ με δέχθηκε στην Καρδαμύλη, εκεί όπου γεννήθηκε η «Fata Morgana» της σε ποίηση του Νίκου Καββαδία και όπου «Η ελιά της Μαρίζας» σημαδεύει έναν ακόμη χώρο της μακράς ενασχόλησής της με τη βιομηχανική μουσική εκπαίδευση των παιδιών.

Τα λόγια της Κωχ δίνουν μια έντονη εικόνα για το πώς οι χιπδες ή τα χιπάκια της εποχής, που γέμιζαν τις ροκ σκηνές του «Ροντέο» και στη συνέχεια του «Κυττάρου», συμμετείχαν στον αντιδικτατορικό παλμό και στο αίσθημα πένθους της κηδείας του Σεφέρη. Μας θυμίζουν ένα μέρος της νεανικής συλλογικότητας της εποχής που συχνά ξεχνάμε μέσα

“

Ήμασταν στο «Ροντέο». Την προηγούμενη ημέρα διαβάστηκαν εκεί, όπως και σε όλες τις μπουάτ, ποιήματα του Σεφέρη και δώσαμε ραντεβού την επομένη στο Σύνταγμα. Ακολουθήσαμε όλοι μέχρι το Α΄ Νεκροταφείο.

στις πολιτικές και πολιτισμικές πραγματικότητες της Μεταπολίτευσης, όταν, όπως λέει η Κωχ, «ήρθε το πολιτικό τραγούδι και διαλύθηκαν τα μουσικά συγκροτήματα που είχαν βάσεις ροκ». Μας προτρέπουν να σκεφτούμε σοβαρά τι σήμαινε ο Σεφέρης για τους ροκάδες της εποχής ή αλλιώς τη ροκ δυναμική του ίδιου του Σεφέρη.

– Κυρία Κωχ, δώστε μας μια εικόνα από την κηδεία του Σεφέρη.

– Θυμάμαι, σε ένα σημείο, κοντά στην Πύλη του Αδριανού, σταμάτησε το φέρετρο πολλή ώρα, γιατί ήταν κόσμος και μπροστά και πίσω και δεν μπορούσε

ο κόσμος ούτε μπροστά να πάει ούτε πίσω. Εκείνη η ακινησία είναι ακόμη ολοζώντανη μπροστά μου. Ήμουν εκεί.

Κανείς δεν σκεφτόταν αν τον παρακολουθούν ή όχι – που σίγουρα θα τον παρακολουθούσαν. Δεν μπορούσε τίποτε να σταματήσει το ποτάμι του κόσμου. Υπήρχε μια αφοβία. Κηδεύαμε τον άνθρωπό μας. Όλοι οι μουσικοί και οι ομόγνωμοι ήμασταν εκεί.

– Ποιους θυμάστε να είναι στην κηδεία;

– Θυμάμαι ήμασταν στο «Ροντέο» –δεν ήμασταν ακόμη στο «Κύτταρο»– και την προηγούμενη ημέρα διαβάστηκαν εκεί, όπως και σε όλες τις μπουάτ, ποιήματα του Σεφέρη και δώσαμε ραντεβού την επόμενη μέρα στο Σύνταγμα. Ακολουθήσαμε όλοι, και κάθε μπουάτ –ήμασταν πάρα πολλοί– μέχρι το Α΄ Νεκροταφείο.

Για εμάς τους νέους εκείνης της εποχής ο Σεφέρης, η ποίησή του, ήταν κάτι πολύ δικό μας, πολύ γνώριμο. Ο κόσμος της μπουάτ, ο νεαρόκοσμος αυτών των μικρών αιθουσών που είχαν ξεκινήσει πριν από τη δικτατορία, ήταν κόσμος που ενδιαφερόταν και για τα κοινά: ήταν το 1-1-4, ήταν ο Χατζιδάκις, ο Θεοδωράκης, ήταν η πάλη των ιδεών και των μουσικών αναζητήσεων που ξεκίνησε από τον πόλεμο του Βιετνάμ στην Αμερική και επικράτησε σε παγκόσμια κλίμακα και ακούμπησε στον ελλαδικό χώρο πολύ πάνω στην ποίηση.

Από το εξωτερικό μάς ερχόταν το ρεύμα του Ντίλαν, της Τζόνι Μίτσελ, της Μπαέζ, και παρότι

δεν τραγουδούσαμε αγγλόφωνα, υπήρχε όμως η δική μας ποίηση να τραγουδήσουμε. Ήταν η εποχή που υπήρχε μεγάλο ρεύμα μελοποιήσις της ποίησης: υπήρχαν οι τραγουδοποιοί, που πολλοί από αυτούς δεν ηχογράφησαν. Ήταν τόπος συνάντησης οι μπουάτ αυτές, όπου υπήρχαν παύσεις –μουσικές θα τις λέγαμε– και εκεί γίνονταν κουβέντες και αναγνώσεις ποίησης.

Τραγουδούσαμε το ποίημα του Σεφέρη «Στήνουμε θέατρα και τα χαλνούμε/ όπου σταθούμε και όπου βρεθούμε» [«Θεατρίνοι, Μ.Α.»]. Θυμάμαι το είχα μελοποιήσει κι εγώ, το «συνάντησα» μουσικά, θα έλεγα. Μια φίλη μου, η οποία ήταν μοναχή, μεγαλόσχημη μοναχή, πριν της πω ότι αυτό το ποίημα μου αρέσει και το είχα μελοποιήσει, μου το τραγούδησε εκείνη με την κιθάρα της. Όταν λέγαμε «στήνουμε θέατρα και τα χαλνούμε/ όπου σταθούμε και όπου βρεθούμε», αυτό δούλεψε μες στη γλώσσα μας, ήταν η λαλιά μας, η ποιητική λαλιά που είχαμε αποκτήσει οι νέοι της γενιάς μας.

Ο Σεφέρης ήταν βίωμά μας: σε όλα αυτά τα χιπάκια με τα μακριά μαλλιά. Αν δεν διάβαζες τον Σεφέρη, δεν είκες επαφή με την ποίηση.

– Τι φορούσαν τα «χιπάκια» στην κηδεία του Σεφέρη;

– Τα ρούχα δεν είχαν καμία σημασία. Δεν αλλάζαμε κοστούμια για να πάμε να τραγουδήσουμε. Όπως γυρίζαμε στον δρόμο, όπως τραγουδούσαμε το βράδυ, πήγαμε και στην κηδεία.

– Τι ρόλο έπαιξε στην ανταπόκριση των νέων η Δήλωση που έκανε ο Σεφέρης εναντίον της δικτατορίας τον Μάρτιο του 1969 και το γεγονός ότι τηρησε αυτό που είπε στο τέλος: «Τώρα ξαναγυρίζω στη σιωπή μου. Παρακαλώ τον Θεό να μη με φέρει άλλη φορά σε παρόμοια ανάγκη να ξαναμιλήσω»;

– Ήταν αυτός που εμπιστευόμαστε και μίλησε τελικά. Περιμέναμε να ακούσουμε έναν μεγάλο άνθρωπο, δικό μας άνθρωπο, και ακούσαμε αυτό που περιμέναμε. Και η σιωπή του ήταν παντού σημείο αναφοράς στις συζητήσεις μας. Μας κρατούσε αφυπνισμένους, ότι δεν πατάμε γερά στα πόδια μας: ότι το να φεύγει ένας τέτοιος άνθρωπος, να αποχωρεί, να παίρνει πίσω την παρουσία του από την κοινή ζωή, ήταν μια στάση σωστή.

Η κ. Πολίνα Ταμπακάκη, ερευνήτρια, King's College London, έχει επιμεληθεί την έκδοση «Κύπρος, γυναίκα φωνή και μνήμη στο έργο της Νίκης Μαραγκού» (Το Ροδάκι, 2019).

Η ανατροπή του «Αραμπά» ήταν η αλήθεια της στιγμής

– Ο «Αραμπάς» ήταν μια ανατρεπτική μουσική προσέγγιση στο δημοτικό τραγούδι που έδενε ταυτόχρονα με μια «χιπικη» εμφάνιση –όπως σας βλέπουμε στο εξώφυλλο του δίσκου– και με ένα ξενικό όνομα. Μιλήστε μας για αυτού του είδους τις επιμειξίες (για να χρησιμοποιήσουμε μια λέξη με ιδιαίτερο βάρος για τον Σεφέρη).

– Το όνομα ήταν το πατρικό μου – το είχα καθιερώσει από τις μπουάτ τις μικρές, έτσι λεγόμενες πάντα. Ήθελα να τιμήσω το όνομα του πατέρα μου, που είχα αγαπήσει από τα λόγια της μάνας μας, και ήθελα να είμαι Κωχ. Δεν είχα ποτέ κόντρα με κάποιον να μου πει γιατί Κωχ – μόνο ο Κούνδουρος όταν έκανε «Τα τραγούδια της φωτιάς» σχολίασε το όνομα, του είπα τον λόγο και γίναμε αδέρφια με τον Κούνδουρο.

Με το θάρρος της νιότης και το θράσος της άγνοιας αυτά λειτούργησαν όλα μαζί. Κανένας προβληματισμός. Ήταν η αλήθεια της στιγμής. Και δεν κράτησε μόνο μια στιγμή, κράτησε μέχρι τη Μεταπολίτευση. Μετά ήρθε το πολιτικό τραγούδι και διαλύθηκαν τα μουσικά συγκροτήματα που είχαν βάσεις ροκ.

Το παραδοσιακό τραγούδι ήταν κάτι βιωμένο σε εμένα, είχα μεγαλώσει σε νησί και με σμυρναιικά τραγούδια – αν διαβάσει κανείς το αυτοβιογραφικό μου «Το ξανθό κορίτσι της Σαντορίνης», καταλαβαίνει τα στάδια από όπου πέρασα μουσικά και συγκράτησα αυτές τις μνήμες. Ήξερα ότι θα διαφωνήσουν ο Σίμων Καραός, η Δόμνα Σαμίου με αυτή την απόδοση του δημοτικού τραγουδιού, όμως ήταν ο τρόπος να μην περάσω λογοκρισία – τα δημοτικά τραγούδια δεν περνούσαν από λογοκρισία μέσα στη χούντα.

Οι ροκάδες που υπήρχαν τότε, φοβεροί μουσικοί, με τη στάση ζωής τους ως χιπάκια και με τον σκληρό ήχο, έδιναν μια παρουσία στον χώρο σαν γροθιά στο κατεστημένο της εποχής. Ήταν μια πολιτική στάση, χωρίς να ξέρουν κι οι ίδιοι. Ερχόταν απέξω από το Βιετνάμ, ήταν το μπόλσασμα. Εγώ το είχα ζήσει δύο χρόνια που έλειψα στο Λονδίνο στο Χάιντ Παρκ και μου ήταν πολύ οικείο κι είχε γίνει το ζητούμενο για εμένα. Ήθελα να τραγουδώ με σκληρό ήχο. Ο Σεφέρης δεν είπε ότι δεν υπάρχει παρθενογέννηση στην τέχνη;

Το καλοκαίρι που ζέστανε μια ζωή

Τα σχέδια της μοίρας αλλάζουν όταν ο Ρόμπερτ γνωρίζει την Ντόλσι

BENJAMIN MYERS
Η άκρη του ορίζοντα
μτφρ.: Ιωάννα Ηλιάδη
εκδ. Κλειδάριθμος, 2024, σελ. 272

Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ**

Πόσο όμορφο βιβλίο. Διαβάζοντάς το τώρα το καλοκαίρι –είναι άλλωστε ένα δροσιστικό μυθιστόρημα καλοκαιριού–, νιώθεις διαρκώς πως ακούς από το απέναντι μπαλκόνι, μέσα στην νουχία της πόλης, ένα μόνιμο, έναν μελωδό, να λικνίζεται απαλά στο αεράκι. Δεν θυμόμαστε να έχουμε παραδοθεί τα τελευταία χρόνια σε τόσο πολλές και μαζί τόσο περιτεχνες, γλυκές και σαφείς περιγραφές της φύσης, και όλο αυτό να μας συναρπάζει και να μας μαγεύει. Με υπομονή και προσήλωση εντομολόγου, ο Μάιερς σμιλεύει κάθε του φράση αναπλάθοντας τοπία, ανθρώπους και συναισθήματα, ενώ και η μετάφραση υπηρετεί το έργο του σε πραγματικά υψηλό επίπεδο. Μια ξεχωριστή αναγνωστική εμπειρία. Είναι αρχές καλοκαιριού του 1946. Ο πόλεμος μόλις έχει τελειώσει, αν και τα επακόλουθα

του παραμένουν γαντζωμένα στο σώμα της Αγγλίας. Ένας δεκαεξάχρονος νεαρός από μια κοινότητα ανθρακωρύχων του Ντάρμ, ο Ρόμπερτ, πολύ μικρός για να έχει πολεμήσει όπως τόσα άλλα αγόρια ελάχιστα μεγαλύτερά του, ξέροντας ότι αυτό θα είναι το τελευταίο του καλοκαίρι πριν αλυσοδεθεί σε μια ζωή σκυμμένη στις στοές και ποτισμένη καρβουνόσκονη, αποφασίζει να κάνει ένα ταξίδι, μια μακρά πεζοπορία, για να δει ορισμένες πλευρές της χώρας του τώρα, που τα πόδια του είναι ακόμη δυνατά και τα χέρια του αρκετά ικανά για να του εξασφαλίζουν λίγο φαγητό όσο θα δουλεύει στους αγρότες κατεβαίνοντας προς τα νότια. Όμως, λίγο πριν βρεθεί στο Σκάρμπορο, θα περάσει σε μια αναστροφή Ζώνη του Λυκόφωτος: θα συναντηθεί με μια γυναίκα που μένει μόνη με τον σκύλο της ψηλά πάνω από τη θάλασσα, σε ένα απόμερο σπίτι – την Ντόλσι, έναν από τους πιο συναρπαστικούς και πιο ζωντανούς λογοτεχνικούς χαρακτήρες που συναντήσαμε τα τελευταία χρόνια. Η εκκεντρική Ντόλσι, αυτό

Η Ντόλσι είναι ένας από τους πιο συναρπαστικούς και πιο ζωντανούς λογοτεχνικούς χαρακτήρες. Μια γυναίκα που λατρεύει τις μικρές χαρές της ζωής και ζει με τους δικούς της κανόνες έξω από κάθε συμβατικότητα.

Η ζωή κοντά στην εκκεντρική γυναίκα θα είναι για τον 16χρονο νεαρό μια περίοδος μαθητείας, ενηλικίωσης και μεταμόρφωσης.

το γενναιόδωρο, φιλελεύθερο πνεύμα που ζει με τους δικούς της κανόνες έξω από κάθε συμβατικότητα και λατρεύει τις μικρές χαρές της ζωής –ένα κονιάκ την ώρα που έχει αρχίσει να γέρνει ο ήλιος, το χρώμα του μελιού στο γυάλινο βάζο, τα μπαχαρικά που απογειώνουν τη μαγειρική της–,

θα γοπευτεί από την ευγένεια του αγοριού, θα διαισθανθεί το κουκούλι μιας σπίθας μέσα του και θα του προτείνει να μείνει λίγες ημέρες στο κτήμα κάνοντας μερικές μικροδουλειές, με αντάλλαγμα τροφή, πρόχειρη στέγη και ίσως κάποια χρήματα. Φυσικά, ο Ρόμπερτ θα καταλήξει να περάσει όλο το καλοκαίρι κοντά της: ένα αξέχαστο καλοκαίρι μαθητείας, ενηλικίωσης και μεταμόρφωσης. Η σοφή, αντισυμβατική Ντόλσι θα μοιραστεί μαζί του ένα μέρος από τις γνώσεις της και, κυρίως, τον λοξό τρόπο με τον οποίο βλέπει τον κόσμο, θα τον μυήσει στη λογοτεχνία και θα του αλλάξει τη μοίρα – κυριολεκτικά. Όμως και ο Ρόμπερτ θα αλλάξει τη δική της.

Δεν υπάρχει στιγμή που να μην αισθάνεται παρηγοριά –σαν να πίνεις τσάι από τσουκνίδα με μια στάλα λεμόνι– διαβάζοντας αυτή την ώρες ώρες κιουμοριστική αλλά πάντα τόσο ζωντανή και αισθησιακή ωδή στη φύση και στα ζώα, στην τέχνη και στην καλοσύνη, στην ιστορία και στη συμπόνια. Αλλά και στη μοναξιά, στη μνήμη, στην απώλεια και στο πένθος. Γιατί η Ντόλσι κρύβει ένα μεγάλο μυστικό: τη φλογερή ανάμνηση της μεγάλης αγαπημένης της, Ρόμι...

Η μεταφράστρια Ιωάννα Ηλιάδη είχε την ευγένεια να μας πει για το βιβλίο: «Αναπόληση ενός μαγικού καλοκαιριού, και μια συγκινητική ιστορία μαθητείας, η

Ο Μάιερς με τους χαρακτήρες του βιβλίου και τις περιγραφές του προσφέρει στον αναγνώστη μια ξεχωριστή εμπειρία.

“Άκρη του ορίζοντα” μας ταξιδεύει στην κατάφυτη αγγλική ύπαιθρο λιγότερο από ένα χρόνο μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου· τα σημάδια της φρίκης είναι ακόμη νωπά στα σώματα και στις ψυχές των ανθρώπων, ωστόσο η φύση, απτότητα κι ανεξάντλητη, ετοιμάζεται για άλλη μια φορά να προσφέρει την ιαματική ομορφιά και τα δώρα της σε όσους ξέρουν να απολαμβάνουν.

Ο νεαρός Ρόμπερτ, ο ήρωας του αισιόδοξου μυθιστορήματος του Μπέντζαμιν Μάιερς, ξεκινάει να ζήσει μια περιπέτεια μακριά από τον τόπο του, μα, χωρίς να το ξέρει, αφήνει πίσω του ανεπιστρεπτή και την προδιαγεγραμμένη ως τότε μοίρα του.

Τα βήματά του τον βγάλουν στο κατώφλι της Ντόλσι, μιας αντισυμβατικής γυναίκας με ασυνήθιστο παρελθόν, δίπλα στην οποία ο Ρόμπερτ γνωρίζει τη μεταμορφωτική δύναμη της φιλίας και την αξία του να χαράζεις με τόλμη, και απαλλαγμένος από ανούσιες ενοχές, τον δρόμο σου στη ζωή».

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

Κάστρο Κολοσσίου

Σάββατο 28 Σεπτ 11:00 – 19:00 Κυριακή 29 Σεπτ 11:00 – 19:00
Δευτέρα 30 Σεπτ 16:00 – 21:00 Τρίτη 1 Οκτ 11:00 – 19:00

Τα παραμύθια ζωντανεύουν
Μπειτε στο μαγικό κόσμο μας στο μεσαιωνικό Κάστρο Κολοσσίου και γνωρίστε Πριγκίπισσες και Ιππότες που σας περιμένουν μέσα στο υπέροχα στολισμένο κάστρο

ΔΩΡΕΑΝ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ
Γνωρίστε Πριγκίπισσες & Ιππότες
Επιδείξεις μεσαιωνικής πάλης • Σχολών ξιφασκίας
Πάρτι και παρελάσεις Πριγκιπισσών

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ & ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ
Μεταμόρφωση Πριγκιπισσών με μακιγιάζ και χτενίσματα
Εργαστήρι χειροτεχνιών
Μεσαιωνική τοξοβολία
Βόλτες με άλογα και πόνυ
Ξεναγήσεις στο Κάστρο
Τραμπολίνα Bungee Jumping
Πισίνα με συγκρουόμενες βαρκούλες Φουσκωτά
Πισίνα με μπάλες waterwalker
Τοξοβολία με κινούμενο στόχο

Δείτε το ημερήσιο πρόγραμμα στα social media μας

Είσοδος δωρεάν
Δραστηριότητες και παιχνίδια από €3

ΣΤΗΡΙΞΤΕ ΤΟΝ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟ ΜΑΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΜΕ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ €2

Διοργανωτής

Μέγας Χορηγός

Χορηγός Επικοινωνίας

Χορηγοί

Υποστηρικτές

Phil. Andreas

Inspired Family Fun

LE TRÔNE NOIR

LOVE 100.7 FM

S.K.P. ENTERPRISES LTD

Psilos

McDonald's

Cal Creative Communications

BD SWISS

NEW PROGRAM

Espresso
Sabrina Carpenter

Listen on DeeJay 93.5

POWERED BY

Ο κόσμος μέσα από τον φακό της Λι Μίλερ

Ενα φιλμ για τη ζωή και τις δημιουργίες της πρωτοπόρου φωτογράφου

Lee ***
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2023), 116΄
Σκηνοθεσία: Ελέν Κούρας
Ερμηνείες: Κέιτ Γουίνσλετ, Τζος Ο' Κόννορ, Αλεξάντερ Σκάρσγκαρντ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Η επιφανής Αμερικανίδα διευθύντρια φωτογραφίας Ελέν Κούρας («Η αιώνια λιακάδα ενός καθαρού μυαλού») υπογράφει σκηνοθετικά τη βιογραφία της θρυλικής Λι Μίλερ, πρωτοπόρου φωτογράφου και πολεμικής ανταποκρίτριας στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Η ταινία συναντά για πρώτη φορά την ηρωίδα στην πολυθρόνα του σπιτιού της όταν, ηλικιωμένη πια, δίνει συνέντευξη σε έναν νεαρό δημοσιογράφο. Καθώς οι φωτογραφίες γεμίζουν το τραπέζι μπροστά τους, αρχίζουν να ξετυλιγούνται και οι αντίστοιχες ιστορίες, οι οποίες ξεκινούν από το ειρηνικό (ακόμα) 1938, όταν η Λι περνάει ξεγνοιαστες μέρες στη Γαλλία, παρά με εκλεκτούς συνδαιτυμόνες σαν τον Μαν Ρέι και τον Πολ Ελιάρ. Ο έρωτας θα την οδηγήσει στο Λονδίνο, όπου θα εργαστεί για τη βρετανική Vogue, ωστόσο ο πόλεμος την καλεί από το 1944 θα βρεθεί στη γαλλική ενδοχώρα ακολουθώντας τους Συμμάχους και τραβώντας φωτογραφίες που θα σηματοδέψουν για πάντα τη ζωή της.

Ασυμβίβαστη

Η σπουδαία Κέιτ Γουίνσλετ αναλαμβάνει —και φέρνει με αφοσίωση εις πέρας— την αποστολή να ερμηνεύσει τη Λι Μίλερ, μια γυναίκα που χάραξε τον δικό της ασυμβίβαστο δρόμο μέσα σε έναν ανδροκρατούμενο κόσμο, πληρώνοντας και το αντίστοιχο τίμημα. «Η Λι Μίλερ αναζητούσε και έλεγε την αλήθεια. Αυτή την καθοδηγούσε και ήταν ο λόγος που ήθελε

να δημοσιεύσει τις θηριωδίες των ναζί. Ήταν μια γυναίκα που έμενε ενστικτωδώς πιστή στον εαυτό της και αυτό της κόστισε συναισθηματικά και προσωπικά. Τοποθέτησε έναν καθρέφτη μπροστά στα πρόσωπα του κακού, μένοντας παρατηρήτρια», δήλωσε η ίδια η Βρετανίδα ηθοποιός. Πράγματι η ταινία, στην οποία είναι και εκείνη συμπαραγωγός, προτιμά να μη βιογραφήσει πλήρως τη Μίλερ, αλλά να

«Η Λι Μίλερ αναζητούσε και έλεγε την αλήθεια. Αυτή την καθοδηγούσε και ήταν ο λόγος που ήθελε να δημοσιεύσει τις θηριωδίες των ναζί», λέει η Κέιτ Γουίνσλετ.

εστιάσει στη μία καθοριστική δεκαετία της ζωής της.

Η δύναμη της εικόνας

Μεταχειριζόμενη εξαιρετικά τη φωτογραφία προκειμένου να δημιουργήσει την κατάλληλη ατμόσφαιρα, η «ειδική» του αντικείμενου, Κούρας, μας βάζει στην οπτική ενός μοναδικού χαρακτήρα, ο οποίος οδηγείται σχεδόν αποκλειστικά από τις έννοιες της «ανάγκης» και του «καθήκοντος» και πολύ λιγότερο από εκείνες του «σωστού» και του «λάθους». Οι συγκλονιστικές φωτογραφίες της Λι, από θύματα των στρατοπέδων συγκέντρωσης μέχρι αυτόχειρες ναζί οικογένειες, εκφράζουν μια αλήθεια, την οποία σε μεγάλο βαθμό μεταφέρει και η ταινία, παρά τις κάποιες υπερβολές, στην προσπάθεια να της αποδοθεί (ακόμα πιο) σύγχρονος χαρακτήρας.

Η Κέιτ Γουίνσλετ ως Λι Μίλερ. «Ήταν μια γυναίκα που έμενε ενστικτωδώς πιστή στον εαυτό της και αυτό της κόστισε, συναισθηματικά και προσωπικά. Τοποθέτησε έναν καθρέφτη μπροστά στα πρόσωπα του κακού, μένοντας παρατηρήτρια», είπε η Βρετανίδα πρωταγωνίστρια για τη σπουδαία φωτογράφο.

HOME CINEMA

Ενας σύγχρονος «Ράμπο» στην πλατφόρμα του Netflix

Ο Άλλοτε «σκληρός του Μαϊάμι» Ντον Τζόνσον, ως σκληρός αστυνομικός, απέναντι στον βετεράνο πεζοναύτη Ααρν Πιερ.

Σοφία Κόκκαλη και Βίκυ Καγιά, κόρη και μητέρα, αντίστοιχα, στο «Πολύδροσο» του Αλέξανδρου Βούλγαρη.

Rebel Ridge ★★★
ΔΡΑΣΗΣ (2024), 131΄
Σκηνοθεσία: Τζέρεμι Σόλνιερ
Ερμηνείες: Ααρν Πιερ, Ντον Τζόνσον

Μια καταγινώσκηση περιπέτεια, η οποία ασχολείται με το ζήτημα της αστυνομικής βίας-αυθαιρέσις στις ΗΠΑ, προσγειώθηκε πρόσφατα στην πλατφόρμα του Netflix. Ο ανερχόμενος Ααρν Πιερ («Underground Railroad») υποδύεται εδώ τον Τέρι, έναν πεζοναύτη ο οποίος φτάνει σε μια μικρή επαρχιακή πόλη με σκοπό να πληρώσει την εγγύηση του συλληφθέντος ξαδέλφου του. Πριν προλάβει να το κάνει, ωστόσο, θα έρθει σε αντιπαράθεση με τους άνδρες του τοπικού αστυνομικού τμήματος και ειδικά με τον «σκληρό» αρχηγό τους (Ντον Τζόνσον). Ο τελευταίος θα οδηγήσει την κατάσταση στα άκρα, όταν ο Τέρι θα βαλθεί να αποκαλύψει μια υπόθεση διαφθοράς με πολλούς συνελκόμενους, έχοντας στο πλευρό του μόνο μια ευσυνειδητή υπάλληλο.

Ο σκηνοθέτης και σεναριογράφος της ταινίας Τζέρεμι Σόλνιερ («Green Room») αντλεί φανερά

έμπνευση από τον ορίτζιναλ «Ράμπο» («Το πρώτο αίμα»), προσαρμόζοντας φυσικά την ιστορία του σε δεδομένα 2024. Ο βετεράνος κομάντο γίνεται αντικείμενο κακοποίησης από ασύδοτους αστυνομικούς και αποφασίζει να εκδικηθεί. Οι ικανότητές του στις πολεμικές τέχνες συναγωνίζονται εκείνες του Τζον Ράμπο στον χειρισμό του... τόξου, όμως όταν χρειαστεί, ξέρει επίσης να επιδείξει ευγένεια και ανθρωπιά. Βασικά, βέβαια, εδώ είναι η καλοστημένη δράση και ο ρυθμός, ο οποίος παρασέρνει τον θεατή μέχρι το επίσης ταιριαστό και δίκως υπερβολές φινάλε.

Πολύδροσο★★★
ΔΡΑΜΑ (2023), 84΄
Σκηνοθεσία: Αλέξανδρος Βούλγαρης
Ερμηνείες: Σοφία Κόκκαλη, Βίκυ Καγιά

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε την πιο πρόσφατη ταινία του Αλέξανδρου Βούλγαρη (The Boy), η οποία συμβαίνει να είναι από τις πιο συγκινητικές του, παρουσιάζοντας μια ιστορία μητέρας - κόρης, με πρωταγωνίστριες αντίστοιχα τη Βίκυ Καγιά

και τη Σοφία Κόκκαλη. Η Σοφία (κόρη) επιστρέφει στη γειτονιά του Πολύδροσου, προκειμένου να φροντίσει τη Σοφία (μητέρα), η οποία αρχίζει χημειοθεραπείες. Οι δυο τους θα έρθουν και πάλι κοντά, καθώς θυμούνται όσα τις ενώνουν τόσο με τον τόπο όσο και μεταξύ τους. Ο Βούλγαρης επιλέγει ξανά τη γνωστή του συνειρμική αφήγηση, προκειμένου να περιγράψει μια σχέση αγάπης - μίσους, μέσα από τον παντοδύναμο μηχανισμό της μνήμης. Οι δύο γυναίκες θυμούνται και μέσω των αναμνήσεων που τις ενώνουν, από τα πιο μεγάλα μέχρι τα μικρά και ασημαντα, επιβεβαιώνουν τον άρρηκτο δεσμό αγάπης, βάζοντάς τον να σταθεί απέναντι στα όποια φαντάσματα του παρελθόντος. Όλα αυτά τυλιγμένα σε βιντατζ κάρδο (κάποια στιγμή χρησιμοποιείται και animation), ονειρικές μουσικές από τη Δεσποινίδα Τρίχρωμη και αρκετές σήμα κατατεθέν... ατάκες («Όταν πεθάνω, τι ωραία που θα 'ναι να γίνω φάντασμα») τις οποίες οι δύο πρωταγωνίστριες αποδίδουν με μια ανθρώπινη, γλυκόπικρη χροιά.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Αφιερώματα με ουσία σε έναν συνθέτη που ύμνησε τον έρωτα

Η «Μποέμ», η «Τόσκα», η «Μαντάμα Μπατερφλάι» συγκινούν μέχρι σήμερα. Ίσως όχι μόνον επειδή η πλοκή τους αφορά «καθημερινούς» ανθρώπους με «καθημερινά» συναισθήματα. Μάλλον, κυρίως, επειδή αυτά εκφράζονται μέσα από μελωδική μουσική, γεμάτη άμεσο και πληθωρικό συναίσθημα που συνεγείρει και συγκινεί.

Τα εκατό χρόνια από τον θάνατο του Τζάκομο Πουτσίνι αποτελούν, φυσικά, αφορμή για πλήθος νέων σκηνικών παραγωγών όπως και ηχογραφήσεων, αρκετές από τις οποίες εμφανίστηκαν πριν καν μπει το 2024. Εύλογα διερωτάται κανείς τι μπορεί να προσθέσει μια νέα ηχογράφηση σε όπερες που μέχρι σήμερα έχουν ηχογραφηθεί τόσο πολύ και τόσο καλά. Υπάρχει άραγε χώρος για μία ακόμη «Μποέμ» και τι άλλο μπορεί να κομίσει μια νέα ηχογράφηση της «Μπατερφλάι»; Ισχύει ότι στις όπερες αυτές, περισσότερο ίσως απ' ό,τι σε άλλα έργα, μεγάλο μέρος της ερμηνείας σχετίζεται με το χάρισμα του κάθε τραγουδιστή, το ξεχωριστό χρώμα της φωνής του, το συναίσθημα που αναδει-

δει. Επομένως, πάντα υπάρχει περιθώριο για κάτι διαφορετικό. Όσοι παραγωγοί πάντως έθεσαν στον εαυτό τους το ερώτημα αυτό, απάντησαν με φαντασία ασυνήθιστη στον χώρο.

Ετσι, ήδη από το 2019 πρότειναν την απολύτως πρώτη όπερα του Πουτσίνι, τα «Βίλι», σε πρώτη ηχογράφηση της πιο πρόσφατης έκδοσης του μουσικού οίκου

Εκατό χρόνια από τον θάνατό του, ο Πουτσίνι εξακολουθεί να εμπνέει διοργανωτές και κοινό.

Ρικόρντι με δύο εξαιρετικούς ερμηνευτές, την Αλβανίδα υψίφωνο Ερμονέλα Γιάχο και τον Αρμένιο τενόρο Αρσέν Σογκομονιάν. Τα στοιχεία της μουσικής γλώσσας που έκαναν διάσημο τον Πουτσίνι είναι ήδη παρόντα και αναδεικνύονται με τον καλύτερο τρόπο. Και αν η πρόταση αυτή, παρά τη γοητεία της, ακούγεται μάλλον τολμηρή στο ευρύ κοινό, η επόμενη σίγουρα πχει πιο δελεαστική:

Η Ασμίκ Γκριγκοριάν και ο Γιόνας Κάουφμαν πρωταγωνίστησαν στην «Τουραντότ» της Κρατικής Όπερας της Βιέννης.

πρόκειται για την «Τουραντότ», την αγαπητή τελευταία όπερα του Πουτσίνι, που ο συνθέτης δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει.

Το 2023 η «Τουραντότ» ηχογραφήθηκε και επίσης παρου-

σιάστηκε σκηνικά με το πλήρες φινάλε που επεξεργάστηκε ο συνθέτης Φράνκο Αλφάνο για λογαριασμό του οίκου Ρικόρντι μετά τον θάνατο του Πουτσίνι. Φινάλε, το οποίο στη συνέχεια περι-

έκοψε ο αρχιμουσικός Αρτούρο Τόσκανι, δίνοντάς του τη μορφή που συνηθέστερα ακούγεται σήμερα. Στην ηχογράφηση αποδίδεται ολόκληρο από τον Γιόνας Κάουφμαν και την ακατάβλητη

Σόντρα Ραντβάνοφσκι στον ρόλο της Βιέννης. Στην Κρατική Όπερα της Βιέννης, σε νέα «αντισυμβατική» παραγωγή του Κλάους Γκούτ, πλάι στον Κάουφμαν, στο φονιόπωρο της λαμπρής σταδιοδρομίας του, ήταν η εντυπωσιακή Λιθουανή Ασμίκ Γκριγκοριάν, υψίφωνος που τα τελευταία χρόνια έχει καταπλήξει με την ευκολία και την αποτελεσματικότητα με την οποία ενσαρκώνει ποικιλία ρόλων από όλο το φάσμα του ρεπερτορίου, ιταλικό, γερμανικό, σλαβικό.

Ο Τέτελμαν

Όπως είπαμε, όμως, πολλά στον Πουτσίνι σχετίζονται με το χάρισμα του εκάστοτε ερμηνευτή. Και χάρισμα διαθέτει σίγουρα το νέο αστέρι του χώρου, ο Αμερικανός τενόρος Τζόνθαν Τέτελμαν, ο οποίος κατάγεται από τη Χιλή. Η αβίαστη φωνή με το «λατινικό» πχόχρωμα και ταιριαστό πάθος ταιριάζει στην εντυπωσιακή εμφάνισή του, κατάλληλη για τους ήρωες του Πουτσίνι. Εγκαίρα, τον Δεκέμβριο του 2023, ο Τέτελμαν κυκλοφόρησε το δικό του αφιέρωμα με τίτλο «The Great Puccini».

Στροφή στη νεοελληνική δραματουργία

Τρεις δημιουργοί μιλούν στην «Κ» για τα νέα έργα τους, λίγο πριν από το εναρκτήριο λάκτισμα της θεατρικής σεζόν

Της ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ

Δεν πρόλαβε να τελειώσει το καλοκαίρι και ο θεατρικός χειμώνας ξεκίνησε. Και μάλιστα πληθωρικός, με πολλές επαναλήψεις, καλές παραστάσεις που ξεχώρισαν πέρυσι και νέες παραγωγές. Καινούργιες σκηνές όπως ο ιστορικός κινηματογράφος «Πτι Παλάι» προστίθενται στον θεατρικό χάρτη, ανάμεσα στο «Εμπασσύ» που άνοιξε πέρυσι, το «Κνωσός» που ανακαινίστηκε και επαναλειτούργει, ενώ δύο ακόμη χώροι είναι στα σχέδια.

Το ενδιαφέρον είναι ότι πληθαίνουν και τα ελληνικά έργα. Σύγχρονη και παλιότερη δραματουργία, έργα ολοκληρωμένα, κείμενα που γράφονται από μέλη των νεανικών ομάδων. Ολα δείχνουν ότι θα ξεπεράσουν με τις επαναλήψεις τα 45. Η «Κ» στέκεται σε τρία ενδιαφέροντα καινούργια έργα που θα δούμε και μιλάει με τους δημιουργούς τους.

Ζωές σε μετάβαση

Το νέο έργο του Βαγγέλη Χατζηγιαννίδη, οι «Λύκαινες», όπως λέει ο ίδιος, είναι η ιστορία μιας μετακόμισης που δεν έγινε ποτέ. Σε ένα διαμέρισμα στα όρια της πόλης ζει μια ηλικιωμένη παροπλισμένη μπαλαρίνα, την οποία υποδύεται η Ράνια Οικονομίδου, με την κόρη της (Βίκυ Βολιώτη), μια κοπέλα που ψάχνει να βρει τον εαυτό της. Η ιδιοκτητήρια του σπιτιού (Μαρία Κατσιαδάκη) είναι μια γυναίκα έπειτα από φυλομετάβαση, με ένα διορατικό χάρισμα να βλέπει πράγματα που θα συμβούν στο μέλλον. Βρίσκεται σε διηνή θέση και βιάζεται να πουλήσει το διαμέρισμα. Βιστιτική είναι και η πρώτη ενδιαφερόμενη (Νικολέττα Καρρά) η οποία μετά το πρόσφατο διαζυγίο της θέλει να ξεκινήσει πάλι τη ζωή μαζί με τη 17χρονη κόρη της (Ισιδώρα Δωροπούλου) σε ένα καινούργιο διαμέρισμα.

«Αυτές οι γυναίκες είναι αποφασισμένες να διεκδικήσουν με κάθε τρόπο τη ζωή τους, τα όνειρά τους, την ελευθερία τους. Είναι Λύκαινες γιατί μέχρι τη τελευταία ρανίδα διεκδικούν τις επιθυμίες τους. Η ζωή της μιας επηρεάζει τη ζωή της άλλης», εξηγεί ο συγγραφέας. Τις «Λύκαινες» σκηνοθετεί η Νικαίτη Κοντούρη στο θέατρο «Εμπορικών» (πρεμιέρα στις 21/10).

Από αριστερά: Ισιδώρα Δωροπούλου, Βίκυ Βολιώτη, Ράνια Οικονομίδου, Μαρία Κατσιαδάκη και Νικολέττα Καρρά, οι «Λύκαινες» της ομώνυμης παράστασης του Βαγγέλη Χατζηγιαννίδη, που θα κάνει πρεμιέρα στις 21 Οκτωβρίου στο θέατρο «Εμπορικών», σε σκηνοθεσία Νικαίτης Κοντούρη.

Παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ότι φέτος πληθαίνουν τα ελληνικά έργα. Ολα δείχνουν ότι θα ξεπεράσουν με τις επαναλήψεις τα 45.

Το έργο προέκυψε όταν πριν από δύο χρόνια η σκηνοθέτις τηλεφώνησε στον Βαγγέλη Χατζηγιαννίδη ζητώντας του μια σύγχρονη εκδοχή της «Γέρμας» του Λόρκα. Εκείνος της αντιπρότεινε ένα καινούργιο έργο μέσα στο οποίο η Γέρμα έχει έναν αποφασιστικό ρόλο στην πλοκή του.

Πάντα τον ενδιέφεραν οι ανθρώπινες σχέσεις. Από το 2000 που κυκλοφόρησε το πρώτο του μυθιστόρημα, οι «Τέσσερις τοίχοι», ο Βαγγέλης Χατζηγιαννίδης συνεχίζει να γράφει εντατικά. Αραγε στο πέρασμα των χρόνων έχει διαφορετικά ενδιαφέροντα; «Μοιραία αλλάζουν οι προβλημα-

τισμοί στα έργα καθώς και εμείς αλλάζουμε», απαντά. «Μέχρι να τελειώσω ένα έργο, δεν θέλω να το δει κανένα μάτι. Δεν είναι μόνο ότι μπορείς να επηρεαστείς από κάτι που θα σου πει κάποιος, αλλά ότι έχεις μια συνενοχή με το αντικείμενο του γραψίματός σου. Τρίτος δεν χωρά μέχρι να ολοκληρωθεί».

Και προτιμά το πεζό ή το θέατρο, από το οποίο και ξεκίνησε; «Για πολλά χρόνια θεωρούσα τον εαυτό μου πεζογράφο που λοξοκοιτάει στο θέατρο. Με το πέρασμα των χρόνων ήρθαν σε μια ισορροπία. Έχουν πια μια απολύτως ισότιμη θέση μέσα μου».

Σε μια εποχή που πολλοί καταγράφουν άνηση του ελληνικού θεατρικού έργου, ο Βαγγέλης Χατζηγιαννίδης παραδέχεται ότι «η θεατρική γραφή βράζει, κυρίως από νέους ανθρώπους και αυτό κάτι θα αφήσει. Αλλά πολύ λίγες θα είναι οι φωνές που θα αφήσουν αξιόλογους καρπούς. Από το να γράφουν 10, καλύτερα να γράφουν 150, κάτι θα βγει. Έτσι κι

αλλιώς όλοι κρινόμαστε, παλιοί, νέοι, καθιερωμένοι, πρωτοεμφανιζόμενοι». Τι συμβουλεύει τους μαθητές του να αποφεύγουν; «Το προφανές – είτε έχει να κάνει με το χτίσιμο μιας πλοκής ή με το πώς μεταφέρουν τα μηνύματα προς το κοινό. Θα πρέπει να είναι απολύτως κρυμμένα και να αισθάνεται ο θεατής ότι έχει την ευστροφία να καταλάβει το μήνυμα πίσω από τις λέξεις».

Η «πρόβλεψη»

Όταν το 1996 ο Γιάννης Τσίρος έγραψε τα «Αξύριστα πηγούνια» ήταν σαν να πρόβλεψε τι θα συμβεί στην ελληνική κοινωνία. Η διάκριση του έργου το 2004 με το Α΄ κρατικό βραβείο πρωτοεμφανιζόμενου συγγραφέα ήταν η αρχή. Ακολούθησαν πολλά έργα. Φέτος τα «Αξύριστα πηγούνια» συνεχίζουν για τέταρτη χρονιά στο «Μικρό Χορν», όμως ανεβαίνει και το καινούργιο έργο του συγγραφέα.

Το «Κανόνια και τρομπέτες» είναι μια μαύρη κωμωδία εξαπά-

Ηρωίδες που αντιμετωπίζουν τα αδιέξοδά τους, οικογενειακό δράμα με επίκεντρο τον πατέρα και μια μαύρη κωμωδία στο Κολωνάκι.

τησης που ανεβαίνει στις 10/10 στο «Εμπορικών» σε σκηνοθεσία Γιώργου Παπαγεωργίου με τους Έλλη Τρίγγου, Στάθη Σταμουλάκη, Μάνο Καζαμία, Νεφέλη Μαϊστράλη, Γιώργο Τριανταφυλλίδη, Μαριτίνα Κουτσοχιώνη. «Ξεκίνησα να γράψω ένα κοινωνικό δραματικό έργο, αλλά κάθε φορά υπήρχε ένα σκωπτικό στοιχείο που μου το ανέτρεπε. Αποδέχθηκα ότι αυτό μπορεί να είναι μόνο κωμωδία. Σαν να επαναστάτησαν οι ήρωές μου», λέει ο συγγραφέας.

Στο ρετιρέ κάποιου τραπέζικου στελέχους στο Κολωνάκι, τη βραδιά της ετήσιας δεξίωσης της τράπεζας, ο κάτοχος του σπιτιού

δέχεται εκείνον που του προμηθεύει κοκαΐνη. Είναι ένας αθίγανος που του ζητάει να διευκολύνει τις δόσεις ενός δανείου της αρραβωνιαστικιάς του.

«Προσπάθησα να μην κάνω μια κωμωδία που να στηρίζεται σε αστειές ατάκες, αλλά μια κωμωδία καταστάσεων. Ηθελα επίσης να δώσω ένα χαρακτήρα όπως και στα προηγούμενα έργα μου που έχει να κάνει με ζητήματα αλαζονείας, υποτιμήσης κ.λπ. Διαφορετικοί κόσμοι που συνδέονται και συγκρούονται», εξηγεί ο συγγραφέας. Πόσο απελευθερωτική ήταν για εκείνον η κωμωδία; «Όταν ξεκίνησα να γράφω δεν ήμουν καθόλου χαρούμενος, αντίθετα ήμουν σε κατάσταση μελαγχολίας γιατί είχε προκύψει ο θάνατος ενός φίλου. Ποιοι μηχανισμοί λειτούργησαν και προέκυψε η κωμωδία μου είναι άγνωστο».

Όταν γράφει δεν υπάρχει τίποτε άλλο παρά στρατιωτική πειθαρχία. «Ξυπνώ στις 5-6 το πρωί, εργάζομαι όσο αντέξω – είναι επίπονη εργασία να κάθεται ένας άνθρωπος πολλές ώρες στην καρέκλα–, τρώω πολύ λιγότερο, βγαίνω για ένα γρήγορο βάδην και συνεχίζω το απόγευμα όσο αντέξω. Το βράδυ ο ύπνος είναι κυριευμένος πάλι από τις λέξεις».

Όταν τελειώσει το έργο, δίνει στον εαυτό του την ευκαιρία να ξεκουραστεί. Όσο όμως γράφει, αποφεύγει να παίζει τους ήρωές του «γιατί μοιραία θα δώσω και σκηνοθετική άποψη και δεν θέλω. Αφήνω τα πράγματα λίγο φλου έτσι ώστε η σκηνοθεσία να μπορεί να δώσει μια διαφορετική εκδοχή. Βέβαια, πάντα υπάρχει ένας μηχανισμός, όπως ο ρυθμός». Χαρακτηρίζει το νέο του έργο «κωμωδία με πολλά σκοτεινά σημεία που θυμίζουν κάτι από τον εαυτό μας, τις ατέλειες, τη ματαιοδοξία, την πλεονεξία, την απληστία μας και δεν ξέρω πόσα άλλα αμαρτήματα. Αλλωστε, η πύλη των αμαρτιών είναι η ματαιοδοξία». Ο Γιάννης Τσίρος εργάστηκε στη δημοσιογραφική φωτογραφία, στο ραδιόφωνο, στην κρατική τηλεόραση, ως μουσικός, έγραψε και συνεχίζει θεατρικά έργα και σενάρια για ταινίες μικρού και μεγάλου μήκους. «Πήγαν πολλά χρόνια χαμένα σε μια άστατη ζωή, αλλά πάντα έγραφα. Το ζητημα ήταν να βρω μια δική μου γλώσσα».

Βαγγέλης Χατζηγιαννίδης

Θεατρικός συγγραφέας, πεζογράφος

Αυτές οι γυναίκες είναι αποφασισμένες να διεκδικήσουν με κάθε τρόπο τη ζωή τους, τα όνειρά τους, την ελευθερία τους. Είναι Λύκαινες γιατί μέχρι τη τελευταία ρανίδα διεκδικούν τις επιθυμίες τους. Η ζωή της μιας επηρεάζει τη ζωή της άλλης.

Γιάννης Τσίρος

Θεατρικός συγγραφέας

Το έργο είναι κωμωδία με πολλά σκοτεινά σημεία που θυμίζουν κάτι από τον εαυτό μας, τις ατέλειες, τη ματαιοδοξία, την πλεονεξία, την απληστία μας και δεν ξέρω πόσα άλλα αμαρτήματα. Αλλωστε, η πύλη των αμαρτιών είναι η ματαιοδοξία.

Τάσος Ιορδανίδης

Ηθοποιός, θεατρικός συγγραφέας, σκηνοθέτης

Με γοντεύουν πάρα πολύ οι καθημερινές σχέσεις των ανθρώπων και τα συναισθήματα που δημιουργούνται από αυτές. Ακριβώς αυτά περιλαμβάνονται στο καινούργιο μου έργο σε δύο συνιστώσες: στην απώλεια και στην αποδοχή.

«Έχουν βγει υπέροχες πένες που πιάνουν τη θεματολογία της εποχής»

Ο **Τάσος Ιορδανίδης** ολοκληρώνει το τέταρτο έργο του, ατιτλοφόρητο ακόμη, που θα ανέβει στο τέλος Νοεμβρίου στο θέατρο «Αλφα». Μέχρι τότε επαναλαμβάνει το «Θέλω να σου κρατάω το χέρι» που είναι το γούρι του, καθώς δοκιμάστηκε επί τρεις συνεχόμενες σεζόν, και αμέσως μετά την «Τζούλια», η οποία ξεκίνησε τον περασμένο Μάρτιο. «Με γοντεύουν πάρα πολύ οι καθημερινές σχέσεις των ανθρώπων και τα συναισθήματα που δημιουργούνται από αυτές. Ακριβώς αυτά περιλαμβάνονται στο καινούργιο μου έργο σε

δύο συνιστώσες: στην απώλεια και στην αποδοχή. Το θέμα του είναι μια οικογένεια και οι περιπέτειες που έχουν όλοι οι ήρωες. Κεντρομόλος δύναμη η πατρική φιγούρα, που βιώνει την απώλεια μέλους της οικογένειας. Υποδύομαι τον πατέρα, ο Μιχάλης Γεωργακόπουλος τον αδελφό μου, τη σύζυγό μου η Θάλεια Ματίκα, τον έναν από τους δύο γιους ο Διονύσης Παπανδρέου και αναζητούμε τον δεύτερο».

Ηθοποιός, σκηνοθέτης και παραγωγός, με σπουδές στη Φιλοσοφική Αθηνών και στη Δραματική

Σχολή του Εθνικού Θεάτρου, που τελείωσε το 2005, ο Τάσος Ιορδανίδης ξεκίνησε να γράφει στην πανδημία. «Μέχρι τότε διασκεύαζα κείμενα αλλά δεν τολμούσα να τα υπογράψω. Με παρότρυνση της συζύγου μου, έγραψα το «Θέλω να σου κρατάω το χέρι». Ακολούθησε το «Φακντ-απ», το οποίο εστιάζει στην Gen Z, σε νέα παιδιά που γνώρισε στα γυρίσματα της σειράς «Η γη της ελιάς». «Συζητώτας μαζί τους συνειδητοποιώ ότι μεγαλώνω. Προσπάθησα να αποκομικοποιήσω και αυτό αποτυπώθηκε στους δραματουργ-

γικούς ήρωες του έργου».

Όσο για την «Τζούλια», που επαναλαμβάνεται από αύριο και κάθε Δευτέρα στο Αλφα και θεωρήθηκε «καλό ρεαλιστικό θέατρο» την άνοιξη που ανέβηκε, για τον ίδιο ήταν το πιο εύκολο έργο απ'όσα έγραψε. «Δούλεψα με κόπο, αλλά είχα πυξίδα μου τη «Δεσποινίδα Τζούλια» του Στρίντμπεργκ». Η δική του Τζούλια δεν είναι μια αριστοκρατίσσα, αλλά ιδιοκτήτρια ενός αστικού κεντρικού θεάτρου της Αθήνας και αντιστοίχως ο Ζαν ο ηλεκτρολόγος του θεάτρου... Συνήθως σε ό,τι γράφει

αντλεί υλικό από τα βιώματά του. «Δεν τόλμησα να κινηθώ σε θέματα που δεν άπτονται των δικών μου ερεθισμάτων και βιωμάτων, γιατί νιώθω ημιμαθής. Ημιμαθής αισθάνομαι και όταν γράφω όσα με κινητοποιούν συναισθηματικά, αλλά εκεί προσπαθώ να αποτυπώσω όσο μπορώ καλύτερα τη δική μου αντίληψη. Έχουν βγει υπέροχες πένες, όπως οι Βασίλης Κατσικονούρης, Γιάννης Τσίρος, Βαγγέλης Χατζηγιαννίδης, Γιώργος Τσουρής, πιάνουν τη θεματολογία της εποχής, που δεν σιγοβράζει απλώς, αλλά καίει. Το λέω

ως θεατής των έργων τους. Νομίζω ότι το κοινό στο θέατρο θέλει πια τους ήρωες στο σήμερα».

Το ύφος που προτιμά είναι του ντοκιμαντέρ, «να μην καλύπτεται η θεατρική πράξη μόνο από τον λόγο, αλλά και μια μεγάλη σιωπή που υπάρχει στη ζωή και μπορεί να πει και περισσότερα. Για χρόνια στις σχολές και στο ξεκίνημά μας μάς ζητούσαν ρυθμό και φτάσαμε σε μια ταχυλογία επί σκηνής. Να τα πούμε γρήγορα για να μη βαρεθεί ο θεατής. Ο θεατής θέλει ρυθμούς ζωής, όχι επιτήδευση».

TUBE + BERGER

AT ^{5th} CYPRUS
COCKTAIL
FESTIVAL

09

OCTOBER 2024
NICOSIA MUNICIPAL THEATRE
TIME: 18:00

MAIN SPONSOR

ORGANISED BY

**Difford's
Guide**
FOR DISCERNING DRINKERS

SUPPORTED BY

